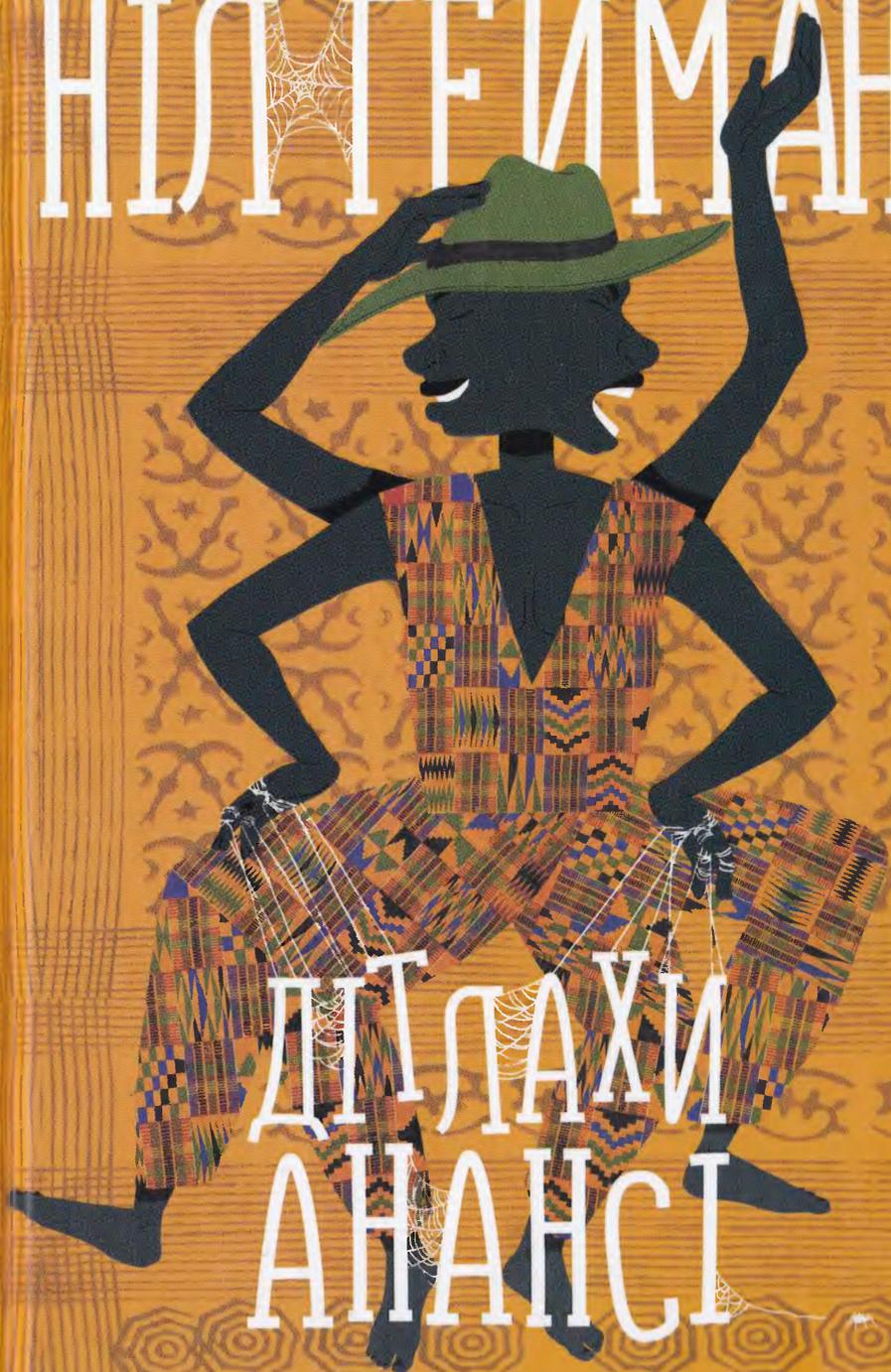

НІЛ ГЕЙМАН

ДІЛАХИ
АНАНСІ

НІЛ ГЕЙМАН

ДІЛАХИ
АНАНСІ

ДІТЛАХИ
АНАНСІ

Відгуки
на «Дітлахів Анансі»

«Захоплива, моторошна і дивовижна».

Denver Post

«...якимось чином примудряється бути водночас дуже лячною і дуже смішною».

Newsweek

«Неймовірно оригінальна... Якщо з головою зануритися у книгу Ніла Геймана, може трапитися що завгодно — і неминуче трапляється».

Entertainment Weekly

«Сягаючи корінням у тривале Гейманівське захоплення богами та міфами, книга демонструє найдивацькішу сторону Геймана з часів „Добрих передвісників“».

SF Reviews

«Втішна, кумедна і зворушлива... Небилиця на кінець усіх небилиць».

Washington Post Book World

«Неймовірно кумедна книга».

Toronto Star

*Книги Ніла Геймана,
видані у видавництві «КМ-Букс»*

АМЕРИКАНСЬКІ БОГИ

ДОБРІ ПЕРЕДВІСНИКИ
(у співавторстві з Террі Пратчеттом)

ЗОРЯНИЙ ПИЛ

КНИГА КЛАДОВИЩА

КОРАЛІНА

НА ЩАСТЯ, МОЛОКО

НЕБУДЬ-ДЕ

ОБЕРЕЖНО, ТРИГЕРИ!

ОКЕАН У КІНЦІ ВУЛИЦІ

СКАНДИНАВСЬКА МІФОЛОГІЯ

Ніл Гейман

Дітлахи Анансі

ПЕРЕКЛАД З АНГЛІЙСЬКОЇ
ГАЛИНИ ГЕРАСИМ І НАТИ ГРИЦЕНКО

ХУДОЖНЄ ОФОРМЛЕННЯ
ЛІНИ КВІТКИ

КМБУКС
видавнича група

УДК 821.111 – 31
Г29

Переклад з англійської Галини Герасим та Нати Гриценко

Neil Gaiman
Anansi Boys

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced or stored in a retrieval system or transmitted in any form or by any means, whether electronic, mechanical, photocopying, recording or other kind, without the prior permission in writing of the owners.

Усі права застережено. Жодну частину цієї публікації не можна відтворювати, зберігати в системі пошуку інформації чи передавати в будь-якій формі будь-яким способом — електронним, механічним, ксерокопіюванням або іншим чином — без попереднього письмового дозволу власника.

Гейман, Н.

Дітлахи Анансі / Ніл Гейман ; пер. з англ. Г. Герасим та Н. Гриценко. —
К. : Вид. група КМ-БУКС, 2019. — 448 с.
ISBN 978-966-948-206-8

Товстун Чарлі живе собі тихим життям у Лондоні, зводить цифри у таблички на роботі, а вечорами бачиться із красунею-нареченою Розі... На намовляння нареченої він навідується в містя свого дитинства, аби помиритися з батьком — і дізнається не тільки те, що той помер, осоромивши свою родину, а й те, що він був одним із богів.

Комедійний роман Ніла Геймана — автора бестселерів «Американські боги», «Океан у кінці вулиці» та інших — виборів низку нагород 2006 року, зокрема премію журналу «Локус» та Британську премію фантастики.

УДК 821.111 – 31

© Neil Gaiman, 2005

© Г. Герасим, Н. Гриценко, переклад, 2019

© Л. Квітка, обкладинка,

художнє оформлення, 2019

ISBN 978-966-948-206-8

© ТОВ «Видавнича група КМ-БУКС», 2019

Присвята

ТИ ЧУДОВО ЗНАЄШ, ЯК ВОНО ЗАВЖДИ БУВАЄ.
Береш книгу, гортаєш до присвяти і знову читаєш,
що автор присвятив її іншим людям — не тобі.

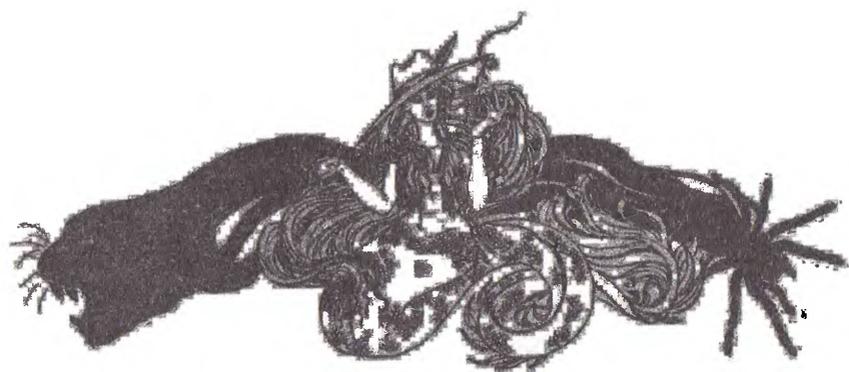
Та не цього разу.

За те, що ми ще маємо зустрітися/знайомі лише
нашвидку/шаленіємо одне від одного/не спіл-
кувалися аж надто довго/якимось чином спорід-
нені/ніколи не побачимося, та попри це вірю, що
завжди згадуватимемо одне одного з приязню...

Ця книга тобі.

Ти знаєш, із якими побажаннями — і, певно, здо-
гадуєшся, за що.

Примітка: автор також хоче скористатися
нагодою, аби шанобливо скинути капелюха пе-
ред привидами Зори Ніл Гертсон, Торна Сміта,
П. Г. Вудгауза та Фредеріка «Текса» Ейвері.

*Перший розділ,
у якому переважно йдеться
про імена й кривні зв'язки*

МАЙЖЕ ЯК І ЗАВЖДИ, ВСЕ ПОЧАЛОСЯ з пісні. Спочатку, як годиться, були слова, а до них допасувалася мелодія. І так постав світ, так розчахнулася порожнеча, так до світу прийшли землі і зорі, і мрії, і маленькі божки, і створіння земні — так явились усі.

Їх проспівали.

Так виспівали до буття велику звірину — щойно Співець закінчив із планетами, пагорбами, деревами, океанами й меншими звірятами. Так проспівано і скелі, що обрамлюють буття, і мисливські угіддя, і п'їтьму.

Пісні тривають і лунають. Влучною піснею можна перетворити імператора на посміховисько, можна зруйнувати величний рід. Пісня може лунати ще довго по тому, як події та люди з неї зійшли на пил та марево і щезли. Отака-то сила пісень.

Пісням можна знайти й інший застосунок — не тільки творити ними світи чи виліплювати

буття. Наприклад, для батька Товстуна Чарлі, Нансі, вони були засобом влаштувати собі, як він сподівався й очікував, пречудовий вечір.

До появи у барі татка Товстуна Чарлі бармен був переконаним, що ідея караоке-вечірки — повністю провальна. Аж ось дрібненький старигань, при-танцювуючи, переступив поріг і прочимчикував до невеличкої імпровізованої сцени в кутку повз столик, за яким сиділа зграйка білявок зі свіжими сонячними опіками й усмішками туристок. Він шанобливо підняв капелюха (бо він носив його, зелений борсаліно без жодної плямочки, а ще канаркові рукавички), а відтак підійшов просто до них. Вони захихотіли.

— Як справулі, паняночки? — поцікавився старий.

Паняночки й далі хихотіли, примовляючи, що чудово, дякуємо, ми у відпустці.

— О, — відказав старий, — постривайте, зараз буде ще пречудовіше.

Він був не просто старшим за них, а дуже очевидно старшим, однак утілював суцільну чарівність — чарівність тих минулих днів, коли добрі манери і галантні жести чогось вартували. Бармен зітхнув із полегшенням. Якщо до бару вже зайшов хтось подібний на цього старого, вечір і справді буде пречудовим.

Було караоке. Були танці. Старий двічі виходив співати на імпровізовану сцену. Він мав добрий голос та бездоганну усмішку, та й танцював він хвацько. Піднявшись на сцену першого разу, старий заспівав «Як ся маєш, кицюню?» Тома Джонса. Заспівавши вдруге, він зруйнував Товстуну Чарлі життя.

ТОВСТУН ЧАРЛІ БУВ НАПРАВДУ ОГРЯДНИМ ЛИШЕ кілька років: десь так із майже десятилітнього віку, коли його матуся заявила, що якщо з чимось і покінчено остаточно, так це з її шлюбом із тим старезним козлом, за якого вона мала необачність вийти заміж (а якщо цей добродій із чимось не погоджується, то може запхати свою незгоду *самі-знаєте-куди*), тож уранці вона вирушить якнайдалі, і краще б йому не намагатися її знайти, — і допоки йому не виповнилося чотирнадцять, коли він трохи виріс та почав більше рухатись. Він не був товстим. Правду кажучи, він навіть не був пухкеньким — хіба тільки трішки розм'якшеним по контуру. Але прізвисько «Товстун» прилипло до нього, наче жуйка до підшви кедів. Він представлявся як Чарльз, або, коли йому було близько двадцяти, — Чаз, або, на письмі, Ч. Нансі, але все було марно. Прізвисько заповзало в його життя, просочувалось у нові періоди не згірше за тарганів, які заселяють кожну щпарину і заохолодильниковий світ у новій кухні; тож подобалось йому те чи ні (а йому не подобалось), він знову і знову виявлявся Товстуном Чарлі.

А все тому, вірив Чарлі попри будь-яку логіку, що Товстуном його обізвав батько. А коли батько давав комусь прізвисько, воно чіплялося намертво.

Чарлі пригадував пса, що мешкав через дорогу від флоридського будинку, в якому він ріс. То був довгоногий і гостровухий боксер коричневої масті з таким писком, ніби ще цуценям звірюка

вїхала з розгону мордою в стїну. Голову псисько тримав прямо, а хвоста — відстовбурченим. Він був безперечним аристократом серед собачих. Він відвідував виставки. Мав медалі «Гордість породи», «Гордість групи» і навіть одну розетку «Гордість виставки». Пес носив горде ім'я Кемпбеллс Макінрорі Арбютно Сьомий — а коли його власники наважувались на невеличку фамільярність, то кликали його Кай. Так би воно й тривало, якби одного дня татусь Чарлі, посьорбуючи пиво в кріслі-гойдалці на обшарпаному ганку, не зауважив того пса, що гасав на припоні між парканом і пальмою у сусідському дворі.

— Але ж і пришелепкуватий собацюра! — вигукнув він. — Геть як той дружок Дональда Дака, Гуфі. Гей, ти, Гуфі!

І зненацька колишня «Гордість виставки» захиталась на п'єдесталі. Товстун Чарлі ніби побачив світ очима свого батька, і, власне кажучи, побий його грім, якщо собацюра і справді не був украй пришелепкуватим. Майже гумовим.

Нова кличка поширилась вулицею разуче швидко. Власники Кемпбеллса Макінрорі Арбютно Сьомого намагались боротися з «Гуфі», але з тим самим успіхом можна було спробувати щось довести тропічному циклону. Навіть незнайомці, чухаючи колись горду боксерську голову, примовляли: «Привіт, Гуфі, хто тут хороший хлопчик?». Дуже скоро власники пса перестали подавати його кандидатуру на виставки. Не наважувались. «Якийсь пришелепкуватий пес», — перешіптувалися судді.

Прізвиська, що їх давав батько Товстуна Чарлі, чіплялись. І нічого з цим не вдієш.

Та це була далеко не найгірша риса батька Чарлі.

Претендентів на звання найгіршої риси, поки Товстун Чарлі зростав, було чимало. Чіпке око й не менш чіпкі пальці, принаймні якщо вірити панночкам з усієї околиці, які скаржились матері Чарлі, спричиняючи скандали. Тоненькі чорні сигарили, які батько куриє, називаючи «черутами», і запах яких лишався на всьому, до чого він торкався. Пристрасть до химерного різновиду чечітки з човганням ногами, яка, підозрював Товстун Чарлі, була модною десь зо півгодинки в Гарлемі двадцятих. Абсолютна і непробивна дрімучість щодо актуальних новин, поєднана з позірно щирою вірою в те, що ситкомми — це півгодинне віконечко в життя і страждання справжніх людей. І все ж жодна з цих речей окремо не могла бути найгіршою рисою батька Товстуна Чарлі, хоча кожна з них докладалась до найгіршої риси.

Найгіршим у батькові Чарлі було ось що: за нього було соромно.

Авжеж, усі батьки змушують своїх дітей червоніти. Це найбезумовніша річ на світі. Батькам властиво перетворювати дітей на посміховиська вже самим фактом свого існування, так само як і дітям певного віку властиво корчитися від сорому, збентеження і приниження, тільки-но їхні батьки вигулькнули на виднокраї.

Татко Товстуна Чарлі, звісно, розвинув цю батьківську здібність до мистецької форми і насолоджувався нею не менше, ніж розіграшами.

А в розіграшах, від найпростіших (о, повірте, Чарлі ніколи не забуде, як уперше пошився в дурні!) до неймовірно заплутаних, він був мастак.

— Наприклад? — поцікавилась одного вечора Розі, наречена Товстуна Чарлі. Той зазвичай і не згадував про батька, а сьогодні саме спробував пояснити, чому запрошувати тата на їхнє майбутнє весілля — дуже кепська ідея. Вони бавили вечір у маленькій винарні в Південному Лондоні. До того часу Чарлі вже встиг виснувати, що і п'ять тисяч кілометрів, і Атлантичний океан однаково добре відділяють його від батька.

— Ну... — перед очима Товстуна Чарлі прокрокували стрункі ряди принижень, і згадка про кожне змусила мимохіть здригнутися. Зрештою він зупинився на одному: — Наприклад, коли я малим перейшов до нової школи, тато розповів, що в дитинстві завжди дуже чекав Дня Президента, тому що закон наказує дати великий мішок цукерок кожній дитині, яка прийде в костюмі свого улюбленого президента.

— Дуже милий закон, — зауважила Розі. — Було б непогано, якби і в Англії щось таке запровадили. — Розі ніколи не виїздила за межі Сполученого Королівства, якщо не враховувати невеличкої відпустки за пакетним туром на острові, що, як Розі була впевнена, розташовувався десь у Середземномор'ї. Розі мала глибокі карі очі та добре серце, дарма що географія не була її сильною стороною.

— Ніякий він не милий, — запротестував Товстун Чарлі. — І такого закону нема. Батько його

просто вигадав. У більшості штатів у школах на День Президента взагалі вихідний, а якщо й ні, то немає традиції ходити до школи, вирядившись улюбленими президентами. Дітям, які перевдягаються в улюблених президентів, закон не дає мішка цукерок. І твоя популярність у середній і старшій школі не залежить від того, в якого президента ти вирішив перевдягнутися — мовляв, звичайні діти вибирають банальних президентів, типу Лінкольнів, Вашингтонів чи Джефферсонів, а ось ті, які хочуть стати популярними, вдягаються Джонами Квінсі Адамсами, Ворренами Гамалієлями Гардінгами чи кимось іще такого штибу. І нібито розповідати напередодні про те, якого президента ти обрав — погана прикмета... Тобто зовсім не погана, але мій татусь мене в тому переконав.

— Він казав, що і хлопці, і дівчатка перевдягаються в президентів?

— О так, і дівчатка теж! Тиждень перед Днем Президента я провів за вивченням усього, що тільки міг, про президентів із універсальної енциклопедії видавництва «Всесвітня книга», щоб вибрати належного.

— І ти навіть не запідозрив, що тато тебе розігрує?

Товстун Чарлі похитав головою:

— Це останнє, що спадає на думку, коли за тебе взявся мій батько. Він найкращий брехун, якого я коли-небудь зустрічав. Дуже переконливий.

— То яким президентом ти пришов до школи? — поцікавилась Розі, сьорбнувши шардоне.

— Тафтом. Він був двадцять сьомим президентом. Тато десь роздобув коричневого костюма, і я нап'яв те одоробло. Штани довелось підкотити, а замість пуза впакувати подушку. У мене були намальовані вуса. Того дня батько сам відвів мене до школи. Переступаючи поріг, я дуже пишався собою. Решта дітей верещали й показували пальцями. Я замкнувся в кабінці у хлопчачому туалеті і розплакався. Мені не дозволили повернутись додому, щоб перевдягнутися. Довелося ходити так весь день. Було пекельно.

— Треба було щось вигадати. Мовляв, після уроків ти йдеш на костюмовану вечірку. Або можна було сказати правду.

— Угу, — багатозначно буркнув Чарлі, надувшись.

— А що сказав твій тато, коли ти повернувся додому?

— О, він аж за боки хапався від сміху. Хихотів і гиготів, ледь по підлозі не катався. А коли трохи заспокоївся, то сказав, що, напевне, ця традиція Дня Президента відмерла. І запропонував сходити на пляж, пошукати русалок.

— Пошукати... русалок?

— Ми спустилися на пляж, пішли вздовж берега, і він поводився ганебніше, ніж будь-яка людська істота на планеті — виспівував, вичовгував на піску якийсь піщаний танець, чіплявся з розмовами до людей, яких навіть не знав, яких уперше бачив. Я почувався просто жахливо. Але тато сказав, що в Атлантичному океані водяться русалки, і якщо я не ловитиму гав і уважно їх виглядатиму, то точно хоч оденьку помічу. «Онде! — гукав

він. — Бачив? Така руда бестія, з зеленим хвостом». І я вдивлявся, вдивлявся і вдивлявся, але нічого не бачив.

Чарлі похитав головою. Тоді вхопив із тарілки на столику жменю горішків і став закидати їх до рота, вгризаючись із такою люттю, наче кожен із тих горішків був непозбувною ганьбою двадцятилітньої давнини.

— Ну... — життєрадісно відказала Розі, — мені здається, це дуже мило, твій тато — нічогенький фрукт! Треба запросити його на весілля, він стане справжньою душею вечірки!

Вдавившись бразильським горіхом, Товстун Чарлі пояснив, що поява такої «душі вечірки» на власному весіллі — це остання річ, якої комусь могло б забажати. Запевнив, що не має сумніву, що його тато — й досі найбільше посміховисько на всьому божому світі. Додав, що геть не страждає через те, що кілька років не бачив старого козла, і вважає, що покинути тата, переїхати до Англії і поселитися в тітки Аланни — найкраще рішення в житті його матері. Закріпив Чарлі своє твердження запевненням у тому, що хай він буде проклятий, двічі проклятий або навіть, можливо, тричі проклятий, якщо дозволить запросити батька на весілля. Ба більше, підсумував він, те, що батька не треба запрошувати, тишить його в їхньому весіллі чи не найбільше.

Тоді Товстун Чарлі побачив вираз обличчя Розі та крижаний проблиск у її зазвичай дуже прихильному погляді, і поспішив виправитись: мовляв, він мав на увазі, що незапрошення батька є другою за

найкращістю весільною втіхою, але було вже надто пізно.

— Просто змиристь із цим, — відрубала Розі. — Зрештою, весілля — це чудова okazія зламати стіни і звести мости. Це твій шанс дати йому знати, що ти на нього не ображаєшся.

— Але ж я ображаюся! — заперечив Товстун Чарлі. — Сильно.

— У тебе є його адреса? Чи номер телефону? Напевне, варто йому подзвонити... Листівка — якось надто безособистісно, тим паче коли твій єдиний син одружується. Ти ж його єдиний син? У тебе немає його імейла?

— Так, єдиний. І ні, не маю зеленого поняття, є в нього імейл чи ні. Напевне, ні. — *О так*, думав він. *Листи — це чудово. Листи можуть, скажімо, загубитись на пошті.*

— Добре, але ж у тебе мусить бути адреса чи телефон.

— Ні, — чесно відказав Чарлі. Може, його батько переїхав. Він міг виїхати з Флориди в якусь місцину, де в людей немає телефонів. І адрес теж.

— Ну а в кого є? — Розі уривався терпець.

— У пані Гігґлер, — промурмотів Чарлі. Вся його войовничість кудись поділася.

— Хто така пані Гігґлер? — мило всміхнулася Розі.

— Подруга сім'ї. Коли я ріс, мешкала по сусідству.

Він розмовляв із пані Гігґлер кілька років тому, коли помирала його матір. На мамине прохання він зателефонував пані Гігґлер, щоб та передала вісточку татові Чарлі і попросила того вийти на зв'язок.

За кілька днів, коли Чарлі був на роботі, на його автовідповідачі залишив повідомлення чоловік, чий голос він не сплутав би ні з чим, хоч він і звучав постаріло та трохи п'яно. Голос належав батькові.

Той сказав, що зараз не найкращий час, і що справи змушують його залишитись в Америці. Тоді він додав, що, як не крути, мама Чарлі була, до дідька, прекрасною жінкою.

За кілька днів до лікарняної палати доставили букет з різноманітних квітів. Прочитавши прикріплену до букета листівку, мати Чарлі пирхнула:

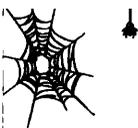
— Думає, що легко обведе мене навколо пальця? Щось цей паскудник замислив, точно тобі кажу!

Утім, мама все ж попросила медсестру поставити букет на почесне місце біля ліжка і кілька разів перепитувала в Чарлі, чи його батько не давався чути, і чи не збирається приїхати і відвідати її, перш ніж усе скінчиться.

Товстун Чарлі сказав, що ні про що таке не знає. Він зненавидів і це запитання, і свою відповідь, і вираз матиного обличчя, коли він сказав, що ні, батько не приїде.

Найгіршим, на думку Чарлі, був день, коли насуплений низенький лікар відвів його вбік і сказав, що тепер вже недовго залишиться, його мама швидко згасне, і наразі питання лише в тому, щоб зробити її останні дні втішними.

Товстун Чарлі покивав і пішов до матері. Вона саме тримала його за руку і питала, чи не забув

він заплатити за опалення, коли з коридору долинув якийсь шум. І то були тупотіння, грюкіт, вистукування, цигикання, терленькання, дзенькіт і торохкання, недоречні в лікарняних коридорах, де на стінах висять таблички з проханнями дотримуватись тиші, а послух цьому правилу забезпечують крижані погляди медсестер.

Звук гучнішав.

Товстун Чарлі на мить подумав, що то якийсь теракт. Натомість матір на цю какофонію слабенько усміхнулась і прошепотіла:

— Жовта пташинка.

— Га? — Товстун Чарлі відчув, що геть перестає щось розуміти.

— Жовта пташинка, — гучніше і чіткіше сказала мама. — Пісня, яку грають.

Товстун Чарлі підійшов до дверей і визирнув.

Коридором, ігноруючи заперечення медсестер і витрішки пацієнтів у піжамах та їхніх родичів, крокувало щось схоже на дуже невеличкий джазовий гурт із Нового Орлеана. Із саксофоном, сузафоном і трубою. Там був велетенський чоловігя з прив'язаною до шиї подобою контрабасу. І ще один — який бив у бас-барабан. А очолював процесію не хто інший, як татусь Чарлі в елегантному картатому костюмі, борсаліно і канаркових рукавичках. Він ні на чому не грав, але його хода нагадувала колінця якоїсь дивної чечітки, що не відлунювала на відполірованому лікарняному лінолеумі. Батько піднімав капелюха, вітаючись з усім мед-

персоналом, який траплявся йому дорогою, і тис руки тим, хто наближався заговорити чи спробувати поскаржитись.

Товстун Чарлі закусив губу і помолився всім, хто могли б його почути, щоб земля розчахнулася і поглинула його, або принаймні щоб із ним трапився швиденький, милосердний і цілковито смертельний серцевий напад. Але йому не пощастило. Чарлі зостався серед живих, духовий ансамбль все наближався, а батько все пританцьовував, тис руки й усміхався.

«Якщо є на білому світі хоч якась справедливість, — думав Товстун Чарлі, — батько просто піде коридором далі, мине нас і зупиниться десь аж у відділенні сечостатевих захворювань». Утім, справедливості в світі не було, і тато зупинився прямісінько під дверима палати в онкології.

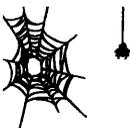
— Товстуне Чарлі! — проголосив тато достатньо гучно, щоб не тільки всенька палата, а й усе відділення і ціла лікарня вирозуміли, що вони з Чарлі знайомі. — Товстуне Чарлі, заберися з дороги! Тато прийшов!

Товстун Чарлі забрався з дороги.

Оркестр, яким верховодив батько, зайшов до палати і вервечкою прочимчикував до ліжка матері Чарлі. Вона підвела на музикантів погляд і всміхнулася.

— Жовта пташинка, — повторила мама слабким голосом. — Моя улюблена пісня.

— Ким би я був, якби таке забув? — відказав тато Чарлі.

Мама повільно похитала головою, а тоді простягла руку і стиснула його долоню в канарковій рукавичці.

— Перепрошую, — звернулась до Чарлі дрібненька біла жінка з планшеткою, — ці люди — з вами?

— Ні, — Товстун Чарлі зашарівся. — Ні, не зі мною. Аж ніяк.

— Але ж це *ваша* матір, — жіночка прошила його поглядом василіска. — Мушу просити вас, аби ви змусили цих людей негайно залишити палату, не створюючи жодного додаткового гамору!

У відповідь Товстун Чарлі щось нерозбірливо замурмотів.

— Що ви сказали?

— Я сказав, що майже певен, що не можу їх ні до чого змусити, — виразніше відказав Чарлі. Він утішав себе тим, що гірше вже бути просто не могло, коли це його батько забрав у барабанщика пластикову торбу і почав витягати з неї бляшанки з напівтемним елем, роздаючи їх музикантам, медсестрам, медбратам і пацієнтам. А тоді закурив черуту.

— Перепрошую! — скипіла жіночка з планшеткою, забачивши дим, і націлилась на Чарлиного тата, ніби перевернута догори дригом радянська ядерна боеголовка.

Товстун Чарлі скористався цією миттю, аби вислизнути геть. Ця тактика видавалась наймудрішою.

Того вечора він сидів удома, чекаючи телефонного дзвінка або стукоту в двері десь із таким

відчуттям, із яким люди, які колінкують перед гільйотиною, чекають цілунку леза на шиї. У двері так і не подзвонили.

Не поспавши до пуття, він прошмигнув до лікарні наступного дня, готовий до найгіршого.

Мама, однак, лежала в ліжку, і вигляд у неї був куди спокійніший і вмиротвореніший, ніж у всі попередні місяці.

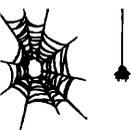
— Він поїхав, — пояснила вона, коли Товстун Чарлі зайшов. — Не міг залишитись на довше. І, Чарліку, щиро кажучи, було б добре, якби ти вчора отак не втік. Ми влаштували справжню вечірку. Як у старі добрі часи.

Товстуну Чарлі складно було уявити собі щось гірше за вечірку в раковій палаті, очолювану його татусем із джазовим ансамблем. Він промовчав.

— Він не погана людина, — продовжила Чарліна мама, і очі її заблищали. Тоді насупилась. — Хоча, мабуть, це не зовсім правда. Він точно не добра людина. Але вчора він подарував мені дуже багато добра, — і вона усміхнулась, дуже щиро, аж на коротку мить знову здалась молодою.

У дверях стояла жінка з планшеткою. Вона націлила на Чарлі пальця. Товстун Чарлі поплівся в її напрямку, почавши мурмотіти вибачення ще до того, як вона взагалі могла б його почути. Але коли наблизився, то збагнув, що жінка більше не скидалася на василіска зі спазмом шлунка. Сьогодні медсестра виглядала цілковито по-котячому. Вона сказала тільки:

— Ваш тато.

— Вибачте, — почав виправдовуватись Товстун Чарлі. Він звик говорити це слово ще з дитинства — одразу, як хтось згадував про його батька.

— Ні-ні-ні, — запротестувала вчорашня самка василіска. — Не треба вибачатись. Я просто подумала... Ваш тато... Якщо раптом нам доведеться вийти з ним на зв'язок — у нас немає ні його адреси, ні номера телефону. Треба було спитати вчора, але мені геть-чисто вилетіло з голови.

— Не думаю, що в нього є телефон, — відказав Чарлі. — А найпростіше його знайти у Флориді. Якщо їхати вздовж берега по шосе А1А, то по обіді можна знайти його на мосту — він рибалить. А вчорами він буде в барі.

— Такий милий чоловік, — замріяно озвалась медсестра. — Чим він займається?

— Я ж казав. Він називає це дивом хлібів і рибин.

Медсестра без жодних емоцій витріщилась на нього, і він започувався дурнем. Коли те саме говорив його тато, люди реготали.

— Гм... Як у Біблії. Диво хлібів і рибин. Тато казав, що нахлібничає і вивуджує, і це просто диво, що в нього є гроші. Він так жартував.

— Тааак... — затуманений погляд, — вчорашні жарти — це було щось. — Медсестра поклацала язиком і знову перейшла на діловий тон. — Ви повинні повернутися о пів на шосту.

— Навіщо?

— Забрати матір. І її речі. Хіба лікар Джонсон не казав, що ми її виписуємо?

— Ви... Виписуєте її?

— Так, пане Нансі.

— А що... Як щодо раку?

— Здається, то була хибна тривога.

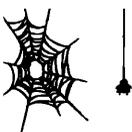
Товстун Чарлі не розумів, як могла трапитись хибна тривога. Минулого тижня мова йшла про те, щоб відправити маму до госпісу. Лікар використовував звороти на кшталт «тижні, а не місяці» і «зробити її життя якомога втішнішим, доки ми чекаємо неминучого».

Тим не менше Товстун Чарлі чемно прибув о сімнадцятій тридцять, щоб забрати матір, яку зовсім не збентежила звістка про те, що вона більше не помирає. Дорогою додому вона сказала Товстуну Чарлі, що подорожуватиме світом на власні заощадження.

— Лікарі казали, що мені залишилось три місяці, — сказала вона, — і я пригадую, як подумала: якщо виберусь із лікарняного ліжка, то поїду, подивлюся Париж, Рим і всякі такі міста. Поїду назад на Барбадос, і на Сан-Ендрюс. Може, й до Африки. І до Китаю. Мені подобається китайська їжа.

Товстун Чарлі не дуже добре тямив, що коїться, але хай там що не відбувалось би, винним, беззаперечно, був його тато. Чарлі відпровадив маму з велетенською валізою до аеропорту Гітроу і махав їй на прощання біля зони міжнародних відправлень. Вона широко усміхалась, стискаючи в руках паспорт і квитки, і вигляд мала набагато молодший, ніж упродовж багатьох останніх років.

Вона надсилала йому листівки з Парижа, з Рима і з Афін, з Лагоса і Кейптауна. У листівці з Нанкіна

вона написала, що їй дуже не сподобалось те, що китайці видають за китайську їжу, і вона не може дочекатися повернення до Лондона, де нарешті поїсть справжньої китайської їжі.

Вона померла уві сні в готелі у Вільямстауні, на карибському острові Сан-Ендрюс.

Товстун Чарлі не здивувався б, якби на похорон у Південнолондонському крематорії припався його татусь: старий міг би утнути номер, диригуючи джазовим ансамблем чи, наприклад, влаштувавши променад із клоунською трупю або півдюжиною шимпанзе на велосипедах і з сигарами в зубах. Навіть під час служби Чарлі озирався й озирався на двері церкви. Але батька там не було, тільки подруги й далекі родички матері, переважно тілісті жінки в чорних капелюшках. Вони сякались, витирали очі й похитували головами.

І тільки коли звучав останній церковний гімн, уже після того, як натисли на кнопку, і мама Товстуна Чарлі вирушила з конвеерної стрічки в найостаннішу путь, Чарлі зауважив біля входу до каплички чоловіка приблизно свого віку. Очевидно, то не був його батько. То був хтось, кого Чарлі не знав і не помітив би десь там позаду, в тіні, якби не видивлявся за татом... і все ж там був незнайомець в елегантному чорному костюмі, з очима долу і складеними руками.

Погляд Товстуна Чарлі затримався на незнайомцеві на секунду довше, ніж було необхідно, і той, глянувши на Чарлі, обдарував його швидкою безрадісною усмішкою. Схожі усмішки означа-

ють, що ви переживаєте біду разом. На обличчях незнайомців такий вираз побачиш нечасто, але Чарлі не міг вирахувати, ким був той чоловік. Він знову повернувся обличчям уперед. Саме заспівали спіричуел «Не хитайся, моя коліснице», що його, був майже переконаний Товстун Чарлі, матір ніколи на дух не зносила; а тоді отець Райт запросив їх до тітки Чарлі Аланни на поминальну страву.

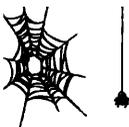
У тітки Аланни він знав усіх. Відколи його мати померла, Чарлі іноді розмірковував про того незнайомця: ким він був, і чому прийшов на похорон. Часом Чарлі здавалося, що той чоловік — просто витвір його уяви...

— Отже, — повернула його до реальності Розі, попиваючи шардоне, — зателефонуй пані Гігглер і дай їй номер мого мобільного. Розкажи їй про весілля і скажи дату... Слухай, як ти думаєш, може, варто запросити і її?

— Можна, якщо захочемо. Але не думаю, що вона приїде. Вона давня подруга родини. Знала тата ще в Темні віки.

— То прозондуй ґрунт. Дізнайся, чи варто висилати їй запрошення.

Розі була дуже доброю людиною. Власне кажучи, у ній було потроху від Франциска Ассизького, Робіна Гуда, Будди і доброї чаклунки Глінди, і вона вирішила, що воз'єднання її коханого з утраченим батьком надасть майбутньому весіллю додаткового виміру. Тепер це було не просто весілля: фактично воно перетворилося на гуманітарну місію, а Товстун Чарлі знав Розі достатньо довго, щоб

розуміти, що ніколи не можна ставати між нею та її потребою Творити Добро.

— Я зателефоную пані Гігглер завтра, — зітхнув він.

— Зробімо так, — перебила його Розі, дуже мило зморщивши носика. — Зателефонуй їй сьогодні. Зрештою, зараз у Штатах ще не пізно.

Товстун Чарлі кивнув. Вони вийшли з винарні: Розі пружним кроком, а Товстун Чарлі — ходою чоловіка, який іде на шибеницю. Він переконував себе, що не варто перейматися: зрештою, пані Гігглер могла переїхати чи вимкнути телефон. Таке можливо. Усе можливо.

Вони піднялися до помешкання Товстуна Чарлі, який жив на другому поверсі невеличкого будиночка у Максвелл-Гарденс, на бічній вулиці Брікстон-роуд.

— Котра зараз година у Флориді? — перепитала Розі.

— Пізніше пообіддя.

— Що ж. Телефонуй.

— Може, нам слід трішки зачекати? А раптом вона вийшла?

— А може, слід зателефонувати просто зараз? Перш ніж вона піде вечеряти.

Товстун Чарлі знайшов старого паперового записника, і на літері «Г» вивудив з-поміж листків шмат старого конверта, на якому почерком його матері був нашкрябаний телефонний номер, підписаний «Калліанна Гігглер».

Гудки йшли і йшли.

— Її нема, — сказав він було Розі, коли це на тому кінці дроту взяли слухавку, і жіночий голос промовив:

— Слухаю. Хто говорить?

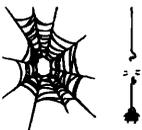
— Гм... Це пані Гігглер?

— Хто говорить? — перепитала пані Гігглер. — Якщо ти щось намагаєшся мені всучити по телефону, негайно викинь мене зі свого списку, або я подам до суду. Я знаю свої права.

— Не намагаюсь. Це я, Чарльз Нансі. Я колись жив по сусідству.

— Товстун Чарлі? Та щоб мене шляк трафив! Шукала твій номер весь ранок! Перевернула хату догори дригом, і що, ти думаєш, я знайшла? Думала, записала номерок у старій чековій книжці. Догори дригом хату перевернула. І кажу собі: Калліанно, здається, настав час просто молитися і сподіватися, що Бог усе почує та побачить. Тож я опустилаь на коліна, а сам розумієш, із колінами в мене вже не так, як у старі часи, склала руки, і що ти думаєш? Твого номера я так і не знайшла. Але шляхи Господні несповідимі, і ось ти власною персоною мені телефонуєш, і так, напевне, навіть краще, зважаючи, що я не банк — і дзвонити за кордон, навіть зважаючи на обставини, влітає мені в копійчку, хоча, зважаючи на обставини, я тобі, звісно, все одно задзвонила б...

Вона раптово замовкла — чи то перевести подих, чи то сьорбнути надто гарячої кави з велетенського горняти, яке завжди носила в лівій руці. У цю коротку паузу Товстун Чарлі зміг нарешті

втиснути фразу: «Хочу запросити тата на весілля. Одружуюся». На тому кінці дроту запала тиша. «Але аж наступного року», — спішно додав він. Тиша. «Її звать Розі», — продовжив. Тоді заперези-вав, чи зв'язок не обірвався. Розмови з пані Гігглер зазвичай відбувались у формі монологів, адже вона озвучувала і свої репліки, і репліки співрозмовни-ків, а тут вона дозволила йому сказати аж цілі три речення — і не перебила. Тому Чарлі наважився на четверте: «І ви теж можете приїхати».

— Боже-боже-боженьки... — нарешті озвалась пані Гігглер. — Тобі ніхто не сказав?

— Не сказав... що?

І вона розповіла йому, детально і розгорнуто. Він стояв мовчки і нерухомо, доки вона не закінчила, а тоді подякував. Записав щось на шматку паперу, тоді знову сказав: «Дякую», і додав: «Ні, справді, дякую», та й поклав слухавку.

— Ну? — перепитала Розі. — Ти взяв його номер?

— Тато не приїде на весілля, — відказав Товстун Чарлі. І продовжив: — А мені доведеться поїхати до Флориди. — Він промовив це без жодних емоцій, таким тоном, яким люди повідомляють, що їм потрібна нова чекова книжка.

— Коли?

— Завтра.

— Навіщо?

— На похорон. Тато. Він помер.

— Ой, мені так прикро! Мені дуже-дуже при-кро! — вона обійняла його і притисла до себе. Він стояв у її обіймах, ніби манекен. — Як це трапилось, як він... він хворів?

— Я не хочу про це говорити, — похитав головою Чарлі.

Розі обійняла його міцніше, а тоді співчутливо кивнула. Вона думала, що він надто розчавлений горем, щоб розмовляти. Але річ була не в цьому.

Чарлі почувався надто великим посміховиськом.

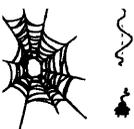

ІСНУЄ СОТНЯ ТИСЯЧ СПОСОБІВ ПОМЕРТИ як годиться. Можна, наприклад, зіскочити з мосту, щоб урятувати малюка, який от-от потоне. Можна потрапити під град куль, коли наодинці штурмуєш кубло зловмисників. Цілковито порядні способи вмирати.

Правду кажучи, бувають і трохи менш статечні, але теж доволі нічогенькі способи відійти. Ось, наприклад, раптове самозаймання: сумнівно з медичної точки зору і малоймовірно з наукової, однак люди продовжують здимляти, залишаючи після себе тільки руки з недокуреними цигарками. Товстун Чарлі якось читав про такий випадок у журналі: він був би геть не проти, щоб його батько помер саме так. Він був би не проти навіть, якби батько помер від серцевого нападу, кинувшись навздогін за якимось чуваком, який поцупив його виграні в лотерею грошики.

Звісно, батько Чарлі помер не так.

Батько приїхав до бару рано і розпочав вечір караоке, заспівавши «Як ся маєш, кицюню?» Тома Джонса. Якщо вірити пані Гітглер, якої там не було, співав тато Товстуна Чарлі так, що Тома Джонса на його місці обвішали б жіночою білизною, батько ж

за свої таланти отримав пиво від закладу і компанію кількох білявих туристок із Мічігану, які негайно вирішили, що він наймиліший на світі чоловік.

— То вони у всьому винні, — гірко зауважила пані Гігглер по телефону. — Вони його під'юджували!

Усі вони повлізали в маечки без бретельок, усі були червонючі від надто довгого необачного сидіння на сонці, і всі годилися йому в доньки.

Тому батько хутенько пришвартувався біля їхнього столу і тішив їх натяками на те, що під час війни служив у контррозвідці (хоча, звісно, обачно не уточнював, під час якої саме війни), і байками про те, що може голіруч убити людину дюжиною різних способів, навіть не захекавшись.

Далі він запросив найбільшій і найцицькастішу туристку на танець, поки її подруга виводила на сцені «Незнайомці в ночі» Френка Сінатри. І хоча туристка була вища за нього, і його усмішка тонула в її бюсті, здавалося, він чудово бавив час.

Потім, коли танець скінчився, він знову видряпався на сцену. І оскільки єдине, що напевне можна було стверджувати про батька Чарлі, так це що він не переживав за свою гетеросексуальність, він затягнув «Я той, ким я є» Джеррі Германа до всіх присутніх, а особливо до найбільшій туристки за столиком прямісінько перед ним. Він вклав у цю пісню все. Він саме дістався кульмінації, у якій намагався пояснити всім присутнім, що він є тим, ким він є, і його життя не вартуватиме і ламаного гроша, якщо він не матиме можливості про це

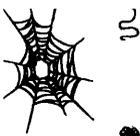

розповісти, коли це на його обличчі з'явився дивний вираз. Він притис одну руку до грудей, іншу простягнув, і з усією грацією, на яку людина взагалі може бути здатна, повільно звалився з саморобної сцени просто на біляву відпочивальницю, а далі й на підлогу.

— Він завжди мріяв відійти саме так, — зітхнула пані Гіглер, а тоді розповіла Чарлі про останній батьків жест. Падаючи, він вчепився простягнутою рукою у перше, що під неї потрапило. Першою виявилась маечка без бретельок на білявій туристці, тому спершу багато хто подумав, що то хтивість спонукала старого до раптового стрибка зі сцени, і що метою цього стрибка було продемонструвати той-таки бюст усьому товариству. І ось вона, туристка, стовбичила з виставленими на всезагальний огляд грудьми під музику «Я той, ким я є», до якої більше не допасовувався спів.

Коли присутні збагнули, що сталося, запала гнітюча двохвилинна тиша. Батька Товстуна Чарлі винесли до карети швидкої, а білява туристка билася в істериці у вбиральні.

Товстун Чарлі чомусь не міг викинути з голови саме груди. У його уяві вони стежили за ним не згірш за намальовані очі на старих полотнах. Він усе хотів вибачитися перед великою кількістю людей, яких ніколи не бачив. А усвідомлення того, що його батькові ця історія видалась би просто дивовижненькою, жахало Товстуна Чарлі ще більше. Коли вас змушує соромитися випадок, учасником

якого ви не були, знічення посилюється: адже ваш мозок продовжує додавати подіям барв, повертається до них знову й знову і розглядає з усіх боків. Ну гаразд, ваш, може, так і не робить, але в голові у Товстуну Чарлі все відбувалося саме так.

Як правило, Товстун Чарлі відчував сором у зубах і десь у верхній частині шлунку. Якщо на телеекрані з'являвся хоч натяк на засоромлення, Чарлі негайно підстрибував і вимикав телевізор. Якщо ж це було неможливо, скажімо, з ним був хтось іще, Чарлі під тим чи іншим приводом забирався з кімнати і повертався лише тоді, коли соромлива сцена вже точно мусила скінчитися.

Товстун Чарлі мешкав у Північному Лондоні. Він переїхав сюди, коли йому було десять, і в нього був американський акцент, через який його безжально підколювали. Чарлі довго і важко працював над тим, щоб його позбутися, практикував м'які приголосні і глибоке «р», і навіть зрозумів, як правильно використовувати фразу «зроду-віку». А коли йому виповнилося шістнадцять і він нарешті успішно позбувся американського акценту, його однолітки раптово виявили, що *прикольно* розмовляти так, наче вони *зроду-віку* не бачили нічого, крім американського гетто. Дуже скоро всі вони, окрім самого Товстуну Чарлі, розмовляли точнісінько як Товстун Чарлі, коли той приїхав до Англії. Тільки якби Товстун Чарлі ляпнув щось із того, що казали на вулиці вони, його *мамця* точно *вибила б йому бубну*.

Вся справа була в голосі.

Щойно сором через обраний татусем метод відкидання копит почав стихати, Чарлі відчув порожнечу.

— У мене ж геть не залишилось сім'ї, — сказав він Розі майже роздратованим тоном.

— У тебе є я, — відповіла вона. Це змусило Товстуна Чарлі всміхнутись. — І моя мама, — додала Розі, і це зупинило усмішку на півдорозі. Розі цьомнула його у щоку.

— Ти могла б залишитись на ніч, — запропонував він. — Втішити мене і все таке.

— Могла б. Але не залишуся.

Розі не збиралася спати з Товстуном Чарлі до весілля. Вона казала, що вирішила так ще коли їй було п'ятнадцять. Не те щоб тоді вона знала, що в її житті вигулькне Товстун Чарлі, але наміру відступати в неї не було. Розі ще раз обійняла Чарлі, цього разу надовше, і закінчила:

— Взагалі-то тобі слід примиритися з батьком. — І пішла додому.

Тієї ночі він так і не відпочив: іноді впадав у дрімоту, відтак бентежно прокидався, а потім знову провалювався в сон.

Так він і зустрів схід сонця. Чарлі знав, що коли люди повиходять на роботу, йому доведеться зателефонувати своєму турагентові і попросити забронювати спеціальний терміновий квиток до Флориди. Далі він подзвонить в Агентство Грема Коутса і скаже, що у зв'язку зі смертю родича йому доведеться взяти кілька вихідних, і так, він чудово знає, що ці дні йому вирахують із лікарняних та

відпустки. Але зараз Чарлі міг тішитися ще якоюсь часиною спокою.

Він пройшов коридором до манюсінької кімнаточки на тильному боці будинку і визирнув у сад унизу. Вже лунав світанковий хор, у якому Чарлі розгледів чорних дроздів, горобців, що дріботіли огорожею, і, серед гілочок дерева неподалік, оденького омелюха. Товстун Чарлі подумав, що світ, де вранці співають пташки — це нормальний світ, сповнений здорового глузду. І ще, подумав Чарлі, він, у принципі, не проти бути частиною такого світу.

Пізніше, коли птахи стали лякати, Товстун Чарлі все одно згадував цей ранок як добрий і впорядкований. А ще — як мить, коли все почалося. Мить перед тим, як розчахнулося божевілля. Мить перед тим, як прийшов страх.

*Другий розділ,
де йдеться про те,
що трапилося після похорону*

ПІТНЮЧИ ПІД СОНЦЕМ ФЛОРИДИ, ТОВСТУН Чарлі мчав Садам Спочинку і Споминів. Плями поту під пахвами і на грудях почали розповзатися костюмом. Піт стікав обличчям, поки він біг.

Сад Спочинку і Споминів і справді нагадував сад, але дуже чудернацький. Усі квіти тут були штучними, і всі як одна росли з металевих ваз, встановлених у металеві підпірки в землі. Біжучи, Товстун Чарлі проминув знак, який сповіщав про «Місце безкоштовного поховання для всіх ветеранів на почесній пенсії!». Обігнув Немовляндію, де на флоридському дерені зі штучними квітами сусідили різнокольорові вітрячки і розмокли блакитні й рожеві іграшкові ведмедики. У небесну блакить похмуро витріщався обшарпаний Вінні-Пух.

Товстун Чарлі угледів похоронну процесію і змінив напрямок, обираючи шлях, яким можна було б до неї добігти. Довкола могили стояло тридцятєро, а може, й більше людей. Жінки в темних сукнях і обрамлених

чорними вуалями капелюхах із широкими крисами нагадували химерні квіти. На чоловіках були костюми без плям поту. Діти виглядали урочисто. Товстун Чарлі сповільнив біг до поважної ходи, намагаючись поспішати так, щоб ніхто не помітив, що він таки поспішає, а коли дістався групки скорботних людей, спробував протиснутись уперед, не повертаючи надто багато уваги. Зважаючи, що він пихтів, наче морж, якому довелося піднятися сходами, стікав потом і, пробираючись, понаступав на кілька ніг, спроба ця з тріском провалилась.

Чарлі спіймав на собі кілька несхвальних поглядів, але вдавав, що не помічає їх. Усі співали пісню, якої він не знав. Чарлі став похитувати головою в такт мелодії і вдавати, ніби теж співає, заворушивши губами у спосіб, що міг означати і підспівування півголосом, і бурмотіння молитви, і просто випадковий рух. Як тільки це стало доречним, поглянув на труну. Вдоволено відзначив, що кришка закрыта.

То була насправду знаменна труна, зроблена з чогось схожого на важку броньовану асфальтово-сіру сталь. Чарлі подумав, що якщо гряне велике воскресіння, коли архангел Гавриїл затрубить у могутній ріг і мертві встануть з могил, татусь застрягне у гробі, б'ючись об віко труни і шкодуючи, що його не поховали з ломом або навіть з ацетиленовим різакком.

Останнє мелодійне «алілуя» стихло. Запала тиша, і Товстун Чарлі почув, що на тому кінці кладовища, звідки він прибіг, здійнявся галас. Священик спитав:

— Отже, чи хотів би хтось сказати кілька слів на спомин?

З облич людей, які стояли найближче до могили, було очевидно, що кілька з них планували щось сказати. Але Товстун Чарлі усвідомив, що настала мить «зараз або ніколи». *Взагалі-то тобі слід примиритися з батьком.* Гаразд.

Він глибоко вдихнув, ступив крок наперед, аж до самого краю могили, і заговорив:

— Гм. Вибачте. Так. Думаю, мені є що сказати.

Далеке репетування залунало гучніше. Кілька присутніх несхвально озирнулись туди, звідки воно долинало. Решта витріщалась на Товстуна Чарлі.

— Ми з батьком ніколи не були близькими, — прорік Товстун Чарлі. — Думаю, ми не знали, як воно — бути близькими. Я двадцять років не був частиною його життя, а він не був частиною мого. Є багато речей, які складно пробачити, але одного дня роззираєшся і розумієш, що в тебе не залишилось сім'ї, — Чарлі витер лоба долонею. — Здається, за все життя я жодного разу не сказав: «Тату, я люблю тебе». Усі ви, геть усі, думаю, знали його куди краще, ніж я. Може, хтось із вас любив його. Ви були частиною його життя, а я — ні. Тому мені не соромно, що вам доведеться почути те, що я скажу. Уперше за двадцять років, — Чарлі опустив погляд на неприступну накривку металевої домовини. — Я люблю тебе. І ніколи не забуду.

Крики стали ще гучнішими, і тепер лунали достатньо голосно й чітко, щоб у тиші, яка запала після промови Чарлі, усі змогли розрізнити, що за слова порушили тишу Садів Спочинку:

— Товстуне Чарлі! Відв'янь від тих людей і негайно носи свій зад сюди!

Товстун Чарлі вдивився в море незнайомих облич, на яких відбилась дивна мішанка шоку, здивування, гніву та жаху. Усвідомив дійсність і відчув, як запалили вуха.

— Оу. Перепрошую. Переплутав похорон.

— Це була моя бабуся!— гордо заявив маленький хлопчик з відстовбурченими вухами і широченною усмішкою.

Товстун Чарлі позадкував крізь маленьку юрбу, мурмочучи незграбні вибачення. Йому хотілось, щоб просто зараз настав кінець світу. Він знав, що його батько в цьому не винен, але знав і те, що татові би це видалося вкрай кумедним.

На доріжці, руки в боки, стояла дебела сива жінка. Її обличчям перекочувались громи. Товстун Чарлі попрямував до неї з таким відчуттям, наче йшов по мінному полю, йому знову було дев'ять років і він накапостив.

— Не чув, як я верещала? Пробіг прямисінько повз мене. Зробив із себе сміховисько!— Вона не вимовляла «по» у слові «посміховисько».— Ану сюди. Ти пропустив службу і все таке, але на тебе чекає кілька лопат землі.

За останні двадцять років пані Гігглер зовсім не змінилась. Трішки розтовстіла, трішки посивіла. Міцно стуливши губи, вона вела його однією з доріжок Саду Споминів. Товстун Чарлі підозрював, що перше враження справив не найкраще. Пані Гігглер вела, а осоромлений Чарлі тупцював слідом.

З-поміж прутів металевої огорожі вислизнула ящірка, а тоді видряпалась на зубчик і застигла, куштуючи густе флоридське повітря. Сонце зникло за хмарами,

але стало тільки задушливіше. Ящірка роздула шию, і та перетворилась на яскраво-помаранчеву кульку.

Двійко довгоногих буслів, які спершу здались Чарлі прикрасами для моріжжя, провели його поглядом. Один з них рвучко опустив голову, а коли підвів її, то в дзьобі борсалась товста жаба. Бусел спробував за кілька рухів проковтнути жабу, поки та з усіх сил відбивалась і брикалась.

— Не гався, — поквапила Чарлі пані Гігглер. — Ти вже й так пропустив татів похорон.

Товстун Чарлі притлумив бажання огризнутись, що він сьогодні пролетів п'ять тисяч кілометрів, змушений був орендувати машину, щоб доїхати з Орландо, звернув не туди, та й кому це взагалі спало на думку, розташувати Сад Спочинку на задвірках «Волмарта» на самісінькому краю містечка? Вони пішли далі, минули громіздку бетонну будівлю, що відгонила формальдегідом, а тоді дістались неприсипаної могили на найвіддаленішій ділянці цвинтаря. За могилою не було нічого, крім високого паркана, а за парканом — тільки хащі пальм, кущів і трав. У могилі лежала скромна дерев'яна труна. Біля ями височіла купа землі з увіткнутою в неї лопатою.

Пані Гігглер взяла лопату і простягнула Чарлі.

— Була дуже гарна служба. Були деякі товариші твого тата по чарці, і всі пані з нашої вулиці. Навіть коли він переселився трохи далі, ми тримали зв'язок. Йому б сподобався його похорон. Звісно, сподобався б іще більше, якби ти там був, — вона осудливо похитала головою. — На лопату, і якщо маєш якісь останні слова, можеш їх сказати, доки присипатимеш гріб землю.

— Я думав, тут залишиться тільки кілька лопат землі. Символічних.

— Я дала тридцятку гробарям, щоб вони звідси забрались. Сказала, що син покійного летить з Лондона через пів земної кулі і хоче зробити все для свого батька як слід. Тож і зроби як слід. Не просто «символічно».

— Так, — закотив очі Товстун Чарлі. — Точно. Зрозумів.

Він зняв піджака і повісив на паркан. Розпустив вузол на краватці, стягнув її через голову і сховав до кишені піджака. А тоді в густому, ніби суп, флоридському повітрі заходився кидати землю до ями.

Скоро почалося щось на кшталт дощу. То був такий дощ, ніби погода ніяк не може вирішити, дощити їй таки чи ні. Коли ведеш автівку по такій погоді, ніколи не певен, чи варто вмикати двірники. А якщо розмахувати лопатою, просто ще більше пітнієш, бруднієш, і від цього стає ще неприємніше. Товстун Чарлі продовжував присипати могилу, а пані Гігглер, склавши руки на гігантських грудях, спостерігала, як він заповнює яму, поки недодощ скроплював її чорну сукню і солом'яного капелюха з пришпиленою чорною шовковою трояндою.

Земля перетворилась на багнюку і, як уже на те пішло, поважчала.

Чарлі здалося, що доки він кинув до могили останню лопату землі, часу збігло на ціленьке (і не надто приємне) життя.

Пані Гігглер підійшла, зняла піджака Чарлі з паркана і простягнула йому.

— Промок до нитки, обваляний в багні і пропітнілий, але ти подорослішав. Вітаю вдома, Товстуне Чарлі, — вона усміхнулась і пригорнула його до своїх широченних грудей.

— Я не плачу, — мовив Чарлі.

— Цить уже.

— Це мокро від дощу.

Пані Гігглер промовчала. Просто обіймала його і колисала з боку на бік, поки нарешті Товстун Чарлі не сказав:

— Усе гаразд. Мені вже краще.

— У мене вдома є їжа. Тебе треба погодувати.

На паркінгу Чарлі повитирав землю з черевиків, вліз до орендованої сірої машини і почухрав за бордовим універсалом пані Гігглер вулицями, яких двадцять років тому ще не існувало. Манера водіння пані Гігглер нагадувала кермування жінки, яка щойно віднайшла здоровезне і вкрай необхідне горня кави, і чиїм найголовнішим завданням було випити її якомога більше на якнайвищій швидкості. Товстун Чарлі намагався не відставати в цій гонитві від світлофора до світлофора, і при цьому хоча б приблизно втямлювати, де це вони їхали.

А потім вони повернули, і з підйомом незрозумілого занепокоєння він зрозумів, що впізнає вулицю. Тут Чарлі мешкав у дитинстві. Навіть будинки зберегли більш-менш той самий вигляд, незважаючи на те, що більшість із них повідрошували довкола моріжків височенні дротяні паркани.

Перед домом пані Гігглер уже було припарковано кілька машин. Чарлі заїхав за старезний сірий

«Форд». Пані Гітглер підійшла до дверей і відімкнула їх ключем. Товстун Чарлі критично окинув себе оком: спітнілий і в багнюці.

— Я не можу зайти так.

— Бачили й гірше, — пирхнула пані Гітглер. — Зробімо так: заходь і йди одразу до лазнички, вимий лице, руки, приведи себе до ладу, а ми чекатимемо на тебе в кухні.

Чарлі пішов до лазнички, у якій все пахло жасмином. Зняв замащену сорочку і вимив обличчя й руки жасминовим милом над маленькою раковиною. Тоді взяв рушника для рук, протер груди, і позішкрібав зі штанів найбільші болотяні грудки. Поглянув на сорочку, яка вранці була білою, а тепер — особливо огидно-коричневою, і вирішив не вдягати її знову. У торбі на задньому сидінні орендованої машини в нього є й інші. Краще вислизнути з дому, одягнути чисту сорочку, а тоді вже постати перед товариством, яке зібралось у домі.

З таким наміром він відчинив двері лазнички.

Чотири старі пані, що стояли в коридорі, витріщились на нього. Він знав їх. Знав усіх.

— Що ти виробляєш? — поцікавилась пані Гітглер.

— Перевдягаю сорочку. Вона в машині. Зараз буду.

Він задер підборіддя і пошурував коридором до виходу з будинку.

— Що він намагався цим сказати? — гучно пролунав з-за його спини голос мініатюрної пані Данвідді.

— Таке не щодня побачиш, — підтакнула пані Бастамонте, хоча вони перебували на флоридському узбережжі, де чоловіки без сорочок якраз були цілком

буденним явищем. Хіба що, може, не в заболочених штанах від костюма.

Товстун Чарлі перевдягнув сорочку біля машини і пішов назад до будинку. Четверо стареньких були у кухні, хазяйновито пакували до пластикових лотків щось, що донедавна було велетенською горою їдла.

Пані Гігглер була старшою за пані Бастамонте, і обидві вони були старшими за пані Нолес, але жодна з них не була старшою за пані Данвідді. Пані Данвідді була старою, і її вигляд цього не приховував. Напевне, існували геологічні ери, молодші за пані Данвідді.

Малим Товстун Чарлі любив уявляти собі, як пані Данвідді несхвально інспектує крізь товсті скельця окулярів намагання перших гомінід зіп'ястись на ноги. «Тримайтесь подалі від мого моріжка, — напучувала б вона тільки-но еволюціонованих і переляканих гомо габіліс. — Інакше повикручую вам вуха». Від пані Данвідді пахло фіалками, а з-під фіалок пробивався запах запаморочливо старої жінки. Вона була дрібненькою бабулькою, здатною зупинити поглядом грозу, і Товстун Чарлі, який двадцять років тому забрів на її подвір'я, щоб забрати тенісного м'яча, і розбив одну з її прикрас для моріжка, досі її жахався.

Просто зараз пані Данвідді наминала шматочки козлятини в карі, вивуджуючи їх пальцями з пластикової мисочки.

— Шкода, якщо пропаде, — зауважила вона, кидаючи кісточку в порцелянове блюдо.

— Пора підкріпитись, Товстуне, — припросила пані Нолес.

— Я не голодний. Чесно.

Чотири пари очей з докором глипнули на нього з-за чотирьох пар окулярів.

— Не варто морити себе голодом з горя, — пані Данвідді облизала пальці і вивудила з мисочки ще один коричневий жирненький шматок козлятини.

— Я не морю себе, я просто не голодний.

— Страждання зсушить тебе так, що ти перетворишся на обтягнутий шкуркою скелет, — з похмурою насолодою прорекла пані Нолес.

— Я так не думаю.

— Зараз дам тобі поїсти отуточки, — grimнула пані Гітлер. — Негайно сідай. Нічого не хочу чути. Усього маємо вдосталь, тому не переживай.

Товстун Чарлі всівся туди, де за вказівками пані Гітлер було «отуточки», і за кілька секунд перед його носом з'явилась тарілка з горою рису, тушених ямайських бобів, бататового пудинга, запеченої свинини, козлятини в карі, курчати в карі, смажених бананів і маринованих ратичок. Чарлі ще не спробував і шматочка, та вже відчув, як підкрадається печія.

— А де всі решта?

— Товариші твого татка по чарці пішли пити. Хочуть влаштувати рибалку з мосту на його честь, — пані Гітлер вилила рештки кави зі свого горнятка-як-це-братка до умивальника і замінила її на нову порцію, яка саме зварилась у кавнику.

Пані Данвідді дочиста облизала пальці фіалковим язичком і прочовгала до Чарлі, який ще навіть не торкнувся їжі. Малюком він цілком щиро вірив, що пані Данвідді — відьма. І не з добрих відьом, а з тих, яких дітям доводилось саджати на лопату і в піч, щоб

утекти. Зараз він бачив її вперше за понад двадцять років, і йому досі вартувало велетенських зусиль придушити раптовий порив сховатися під стіл з переляканим лементом.

— Я перебачила багато смертей, — мовила пані Данвідді, — свого часу. Доживеш до мого віку, то зрозумієш. Одного дня всі помруть, тільки зачекай. — Вона завагалась і похитала головою. — Та все ж я ніколи не думала, що таке трапиться з твоїм татом.

— Яким він був у молодості? — поцікавився Чарлі.

Пані Данвідді суворо глипнула на нього з-за товстих окулярів, на хвильку зімкнула губи і знову похитала головою.

— То було до мого часу, — тільки й мовила вона. — Їж копитце.

Чарлі зітхнув і взявся до їжі.

БУЛО ПІЗНЕ ПООБІДДЯ, І ВОНИ ЛИШИЛИСЬ у будинку самі.

— Де ти ночуватимеш? — поцікавилась пані Гігтлер.

— Думав винайняти кімнату в motelі.

— Коли в тебе є пристойна кімната тут? І пристойний будинок за рогом? Ти ж навіть на нього не глянув. Як на мене, твій тато хотів би, щоб ти заночував там.

— Я б краще побув на самоті. І не думаю, що мені буде добре спати в татовому домі.

— Ну, то не мої гроші ти викидаєш коту під хвіст. Тобі все одно доведеться вирішувати, що робити з татовим домом. І всіма його речами.

— Мені байдуже. Можемо влаштувати розпродаж. Виставити на «і-Бей». Вивезти на звалище.

— Ну що за ставлення, — вона понишпорила в кухонному ящикку і видобула з його надр ключа з великою паперовою біркою. — Він дав мені запасного ключа, коли переїздив. Як раптом забуде свого, чи замкне його в домі, про всяк випадок. Він говорив, що забув би голову, якби вона не була припаяна до шиї. Як продавав ту хату по сусідству, казав — не переживай, Калліанно, я недалечко житиму, — бо він же жив у тій хаті, скільки я пам'ятаю, а тоді вирішив, що та хата завелика, то й треба переїхати... — приповідаючи, вона провела Чарлі до узбіччя, а тоді провезла його кілька вулиць у своєму бордовому універсалі, доки не зупинилась біля одноповерхового дерев'яного будиночка.

Відімкнула двері, і вони зайшли.

Чарлі знав цей запах: солодкавий, ніби востанне у цій кухні пекли печиво з шоколадними крихтами, проте було це дуже давно. У домі було надто душно. Пані Гігглер завела його до невеличкої вітальні і ввімкнула кондиціонер на вікні. Той захитався і затаракхотів, розігнавши кімнатою вологе повітря і запах мокрої вівчарки.

Довкола ветхої канапи, знайомої Чарлі з дитинства, громадились книжки і фотографії в рамцях: з однієї, чорно-білої, усміхалась молода мама Чарлі у всіяній блискітками сукні і з високо зібраним лискуче-чорним волоссям. На іншій був сам Чарлі — у п'ять, може, шість років, біля дзеркальних дверей, тож на перший погляд видавалось, що в камеру серйозно втупились два малі Товстуні Чарлі, плечем до плеча.

Товстун Чарлі взяв до рук верхню книгу зі стосу. Вона була про італійську архітектуру.

— Він цікавився архітектурою?

— То була його пристрасть. Так.

— Я й не знав.

Пані Гігглер знизала плечима і сьорбнула ще кави.

Товстун Чарлі розгорнув книгу і побачив, що на першій сторінці акуратно виведене батькове ім'я. Він згорнув її.

— Я його до пуття не знав. Ніколи.

— Нелегко було знати твого тата. Ми з ним були знайомі скільки, років зо шістдесят? І я його геть не знала.

— Ви, певно, пам'ятаєте його ще хлопчиськом.

Пані Гігглер завагалась. Здавалось, вона намагається щось згадати. Тоді дуже тихо відповіла:

— Я пам'ятаю його ще відколи була дівчиськом.

Товстун Чарлі відчув, що варто змінити тему, тому показав на фотографію матері:

— У нього тут мамина фотка.

— Знимкували на кораблику, — ще раз сьорбнула кави пані Гігглер. — Ще до того, як з'явився ти. З тих кораблів, де можна було пообідати, а тоді вони відпливали на три милі, за територіальні води, і там грали на гроші. А тоді вертались. Не знаю, чи такі ще є. Мама твоя казала, що там уперше спробувала стейк.

Чарлі спробував уявити собі, якими його батьки були до того, як він з'явився на світ.

— Вродливець він був, — ніби прочитавши його думки, замислено продовжила пані Гігглер. — До самого кінця. Від його усмішки дівчата пісяли окропом. І такий чепурун. Усі жінки його любили.

— А ви...? — втім, Товстун Чарлі знав відповідь наперед.

— Хто взагалі ставить такі питання поважній вдові? — стара сьорбнула кави. Товстун Чарлі однаково чекав відповіді. — Ми з ним цілувалися. Дуже-дуже давно, ще до того, як вони познайомилися з твоєю мамою. Він добре цілувався. Я сподівалась, що він задзвонить і знову покличе мене на танці, але він щезнув. Його не було скільки... рік? Чи, може, два? А як він вернувся, то я вже була одружена з паном Гітлером, а твій тато привіз твою маму. Десь там на островах її перестрів.

— Ви засмутились?

— Я була одружена, — ще ковток кави. — Та й на нього не можна було гніватися. Навіть ображатись як слід не виходило. І як він дивився на неї — чорт забирай, якби він глянув так хоч раз на мене, я померла б щасливою. Знаєш, я ж оце була одруженою дружкою на їхньому весіллі.

— Я не знав.

Кондиціонер нарешті випустив трохи холодного повітря, але воно все одно відгонило мокрою вівчаркою.

— Думаєте, вони були щасливими?

— Попервах, — стара зважила своє здоровенне термогорнятко в руці, ніби намірювалась ковтнути ще кави, та потім передумала. — Попервах. Але навіть їй не вдалося б надовго втримати його увагу. Йому стільки треба було зробити. У твого тата було дуже багато справ.

Товстун Чарлі намагався зметикувати, жартує пані Гітлер чи ні. Він не міг сказати напевно. Зрештою, стара не всміхалась.

— Багато справ? Яких справ? Рибалити з моста? Грати в доміно на ганку? Чекати на неминуче винайдення караоке? Він не був зайнятим. Я не думаю, що він пропрацював хоча б деньок за весь той час, що я його знав.

— Не слід таке казати про батька!

— Але ж це правда! Він був шматком лайна. Паршивий чоловік і паршивий батько.

— Авжеж, паршивий! — розлютилась пані Гіглер. — Але не можна міряти його міркою, якою міряють звичайних чоловіків. Усе ж не забувай, Товстуне Чарлі, твій тато був богом!

— Богом серед людей?

— Та ні, просто богом, — вона сказала це без жодного наголосу, таким буденним і спокійним тоном, ніби повідомляла, що в нього був діабет, або що він був темношкірим.

Товстун Чарлі хотів перевести все на жарт, але в очах пані Гіглер було щось таке, що всі жарти раптово вивітрились з голови. Тому він просто м'яко заперечив:

— Він не був богом. Боги особливі. Міфічні. Вони творять дива і всяке таке.

— Це так, — погодилась пані Гіглер. — Ми не казали тобі, поки він був живим, але тепер, коли він мертваісінський, це нікому не зашкодить.

— Він не був богом. Він був моїм татом.

— Можна бути і тим, і іншим. Таке трапляється.

На думку Товстуна Чарлі, це почало нагадувати суперечку з божевільною особою. Він усвідомив, що найкраще б йому просто заткнути, але його рот

продовжував діяти самовільно. Просто зараз він говорив таке:

— Слухайте, але ж якби мій тато був богом, у нього були б божественні сили.

— Вони в нього й були. Хоч він і мало до них вдавався. Але він був старим. Зрештою, як, думаєш, йому вдавалося не працювати? Коли йому потрібні були гроші, він грав у лотерею чи їхав до Галендейла і робив ставки на собак чи коней. Ніколи не отримував стільки, щоб привертати увагу. Але доста, щоб перебиватись.

Товстун Чарлі за все своє життя нічого не виграв. Анічогісінько. Коли він брав участь у різних офісних забавках, то міг розраховувати хіба на те, що його кінь застрягне в стійлі, а команду відправлять до якогось забутого людьми слономогильника організованого спорту. І це бісило.

— Якщо тато був богом — а я повинен відзначити, що наразі не надто схиляюсь до того, щоб у це повірити, — тоді чому я не бог? Ну тобто ви ж маєте на увазі, що я — син божий?

— Ясне діло!

— Чому ж я тоді не перемагаю на скачках, не чарую, не творю дива і всяке таке?

— Усе гарнесеньке дісталось твоєму братові, — пирхнула стара.

Товстун Чарлі спіймав себе на усмішці. Тоді видихнув. Вона його просто розігрувала.

— А. Розумієте, пані Гігглер, у мене, власне кажучи, немає брата.

— Певно що є! Оце ви з ним, глянь на фотографію.

Товстун Чарлі слухняно глянув, хоч і знав, що на тій фотографії було. Стара точно збожеволіла. Геть здуріла.

—Пані Гіглер,—озвався він якомога ввічливіше,—це я. Лише я, у дитинстві. Це дзеркальні двері. Я стою біля них. Це я і моє відображення.

—Це ти, а ще твій брат.

—У мене ніколи не було брата.

—Певне що був. Я за ним не сумую. Ти завжди був кращим. Коли він ще був тут, то був суцільний клопіт.—І перш ніж Товстун Чарлі встиг розтулити рота, вона продовжила:—Він забрався геть, коли ти був зовсім малим.

Товстун Чарлі нахилився. Поклав свою пухку руку на кістляву руку пані Гіглер—ту, що без горняти з кавою:

—Це неправда.

—Його змусила забратись Луелла Данвідді. Він її боявся. Але час від часу повертався. Коли йому хотілось, він умів бути на правду милим.—Вона допила каву.

—Я завжди хотів мати брата,—відказав Чарлі.—Щоб було з ким гратися.

Пані Гіглер підвелася.

—Цей дім сам себе не вичистить. У мене в машині є смітєві пакети. Гадаю, нам знадобиться багато пакетів.

Товстун Чарлі погодився.

На ніч він зостався в motelі. А вранці вони з пані Гіглер знову зустрілись у будинку батька Чарлі і поскладали сміття до великих чорних пакетів. В окремі пакети вони зібрали те, що належало

віддати благодійним організаціям. Ще вони склали коробку з речами, які Чарлі хотів би зберегти з сентиментальних міркувань, переважно з фотографіями з його дитинства і часів, коли він ще не народився.

Серед батькових речей була старовинна скринька, схожа на піратську скарбничку, набита документами і старими паперами. Товстун Чарлі всівся на підлозі і взявся їх перебирати. Пані Гігглер вийшла зі спальні ще з одним мішком, напакованим побитим мілля одягом.

— Цю скриньку йому подарував твій брат, — ні сіло ні впало заявила вона. Це вона вперше відучора згадала про свої марення.

— Мені б хотілося мати брата, — неухважно вимовив Товстун Чарлі, і усвідомив, що вголос, тільки коли пані Гігглер зазначила:

— Я ж казала тобі. Ти маєш брата.

— То де мені шукати цього легендарного брата?

Потім він ще застановиться, чому про це спитав. Підігрував старій? Жартував над нею? Чи просто ляпнув що-небудь, аби заповнити паузу? Якою б не була причина, він це сказав. Вона прикусила нижню губу і кивнула:

— Ти мусиш знати. Це твій спадок. Твоя кров.

Пані Гігглер підійшла ближче і поманила його пальцем. Товстун Чарлі нахилився. Губи старенької торкнулись його вуха, коли вона зашепотіла:

— ...буде потрібен... скажи...

— Га?

— Я кажу, — відрубала вона звичним голосом, — що якщо брат буде тобі потрібен, просто скажи про це павуку. І брат примчить.

— Сказати павуку?

— Я ж так і кажу. Ти думаєш, я тут просто розминаю голосові зв'язки? Чи провітрюю легені? Ніколи не чув, як розмовляють із бджолами? Коли я ще ходила пішки під стіл на Сан-Ендрюсі, ще до того, як мої старі приїхали сюди, треба було всі добрі новини переказувати бджолам. А це так само. Поговори з павуком. Я і твоєму татові так посилала повідомлення, коли його десь чорти носили.

— ...точно.

— Не кажи це таким тоном.

— Яким тоном?

— Ніби я божевільна стара і не в'яжу лика. Думаєш, мені бракує клепки?

— Гм... я щиро впевнений, що не бракує. Чесно.

Серця пані Гіглер це не пом'якшило, і вигляд у неї був далекий від вдоволеного. Стара схопила своє кавове горня зі столу і з осудом ним погойдала. Схоже, Товстун Чарлі допик їй, і тепер вона хотіла впевнитись, що він це розумів.

— Я не мушу цього робити, знаєш! Я не повинна тобі допомагати. Я роблю це тільки заради твого батька, бо він був дуже особливим, і заради матері, бо вона була хорошою жінкою. Я кажу тобі значущі речі. Важливі речі. Краще б ти мене слухав. І краще б ти мені вірив.

— Я вам вірю! — вичавив із себе Товстун Чарлі з усією переконливістю, на яку тільки був здатен.

— Ти просто втішаєш стару жінку.

— Ні, — збрехав Чарлі, — неправда. Чесно, неправда. — Його слова залунали щиро, чесно і правдиво. Він був за тисячі миль від дому, в будинку покійного

батька, а поруч була божевільна стара на межі інфаркту. Якби він знав, що це її заспокоїть, то сказав би їй, що місяць — це такий незвичний тропічний фрукт, і то з усією можливою вірою.

— У цьому й проблема з вами, молодими, — пирхнула пані Гіглер. — Думаєте, що все знаєте, бо пізніше понароджувались. Я вже встигла забути більше, ніж ти колись дізнаєшся. Нічого не знаєш про свого батька, нічогосінько не знаєш про сім'ю. Я кажу тобі, що твій батько — бог, а ти навіть не поцікавишся, якого саме бога я маю на увазі.

Товстун Чарлі натужно спробував згадати хоч якісь божі імена.

— Зевс? — спробував він.

Звук, що його видала пані Гіглер, міг би видати чайник, який стримується, щоб не закипіти. Товстун Чарлі упевнився, що Зевс був неправильною відповіддю.

— Купідон?

Стара видала ще один звук, який почався з булькання і закінчився хихотінням.

— Можу уявити собі твого таточка, одягненого в самий лише пухнастий підгузник, а ще з великим луком і стрілою, — вона знову захотіла. Тоді сьорбнула кави. — Коли твій тато був богом, у давні часи, його називали Анансі.

ВИ, НАПЕВНЕ, ЗНАЄТЕ ІСТОРІЇ АНАНСІ. ПЕВНЕ, НА БІЛОМУ СВІТІ НЕ ІСНУЄ ЛЮДИНИ, ЩО НЕ ЗНАЛА Б ХОЧА Б ОДНЕНЬКОЇ ІСТОРІЇ АНАНСІ.

Коли світ був молодим, а всі історії звучали вперше, Анансі був павуком. Він вплутувався в халепи, а тоді виплутувався з халеп. Знаєте історію про солom'яного бичка зі смоляним бочком? Спершу то була історія Анансі. Дехто думає, що він був лисом. Але ті, хто так думає, помиляються. Анансі не був лисом. Він був павуком.

Історії Анансі існують, відколи люди почали розповідати одне одному історії. В Африці, де все починалось, люди почали розповідати історії ще до того, як намалювали перших печерних левів і ведмедів на скелях, і то були історії про мавп, левів та буйволів: історії великих мрій. За людьми це завжди водилося. Так люди наділяли свої світи сенсом. Усе, що бігло, плазувало, похитувалось чи клубочилось, мусило прийти в ці історії, а різні людські племена вшанували різних істот.

Лев уже тоді був царем звірів, а Газель була найпрудконогішою, а Мавпа — найблязнуватішим, а Тигр — найжахливішим, але не про них людям хотілось слухати історії.

Історіям давав імена Анансі. Кожна історія належить йому. Спершу, до того, як історії стали Анансиними, вони належали Тигрові (так острів'яни називають усіх великих котів), і розповіді ці були темними й лихими, і сповненими болю, і жодна з них не закінчувалась щасливо. Але то було давно. Тепер всі історії належать Анансі.

Оскільки ми щойно з похорону, дозвольте розповісти вам історію про Анансі, про той раз, коли померла його бабуса. (Все гаразд, вона була вже дуже

старенькою і відійшла уві сні. Таке трапляється). Вона померла далеко від дому, тож Анансі бере тачечку і чимчикує через весь острів, забирає бабусине тіло, кладе на тачку і везе додому. Бачте, Анансі збирається поховати її під баньяновим деревом позаду своєї хижі.

Отже, іде собі Анансі містом — а він усенький ранок штовхав тачечку, навантажену бабциним трупом, — і думає: *мені треба випити віскі*. Тому він іде до крамнички, бо в тім селищі, звісно, є крамничка, де продається все, а її власник — дуже запальний чоловігя. Тож Анансі заходить і випиває віскі. Тоді випиває ще віскі, а далі думає собі — треба піджартувати над тим кумпликом; тож він просить крамаря віднести віскі і його бабці, яка дримає в тачечці надворі. Її, певне, доведеться розбудити, бо вона таке сонько.

Тож власник крамнички бере плящину і йде до тачки, і каже — агов, ось ваше віскі; але старенька не відповідає. Тому крамар стає все сердитішим і сердитішим, бо він, як пригадуєте, дуже запальний чоловігя — гей, стара, ану вставай, вставай і пий своє віскі, — але стара не веде й бровую. А тоді вона робить те, що покійники часом мають звичку робити спекотного полудня — гучно випускає газу. Ну а власник крамнички, який вже геть лютий на цю стару, що пердить у його бік, штурхає її, а тоді ще раз, а потім і втретє — а вона падає з тачечки прямисінько на землю.

Анансі вибігає надвір і починає кричати, і голосити, і репетувати, мовляв, моя бабусенька, та вона ж мертва, що ти, чоловіче, наробив! Убивця! Зловмисник! Тож власник крамнички і каже Анансі, каже

нікому не зізнаватись, що це він таке наробив, дає Анансі п'ять плящин віскі, і капшучок золота, і мішок бананів, і ананасів, і манго, щоб той якнайхутчіше вшився.

(Бачте, чоловік же думає, що то він вбив бабусю Анансі).

Тож Анансі везе свою тачечку додому і ховає бабусю під баньяновим деревом.

Отже, наступного дня іде собі Тигр повз Анансин дім і чує запах їдла. Тож він заходить собі досередини, а там Анансі бенкетує, ну і, оскільки тому не лишається вибору, він запрошує Тигра приєднатись.

Братчику Анансі, питає Тигр, не смій брехати мені, і скажи, де ти взяв усе це розкішне їдло? А де взялись ці плящини з віскі, і цей пузатий капшук, набитий золотцем? І якщо ти, братчику, збрешеш мені, я вирву твоє горло.

Анансі, звісно, каже: о братчику-Тигре, я не можу брехати тобі. Вони всі дістались мені, коли я привіз свою мертву бабусеньку до містечка на тачечці. А крамар дав мені це все за те, що я привіз йому свою мертву бабусеньку.

Що ж, у Тигра нема живої бабусі, але є мама його дружини, тому Тигр іде додому, і кличе дружинину матір, кличе — бабцю, ану виходь сюди, мусимо поговорити. Вона виходить надвір і роззирається, і питає — чого тобі? Ну а Тигр, хоч дружина і любить свою матір, бере і вбиває її, і кладе тіло на тачку. Тоді везе тачку до селища, отак і везе, з мертвою тещею. Кому мертве тіло, гукає Тигр. Кому мертву бабцю? Але всі знущуються з нього, сміються з нього, тицяють пальцями, а коли бачать, що наміри Тигра серйозні і він

усе не забереться, кидають у нього гнилі фрукти, доки Тигр не тікає, підібгавши хвоста.

Це не вперше Анансі пошив Тигра в дурні, і, будьте певні, не востаннє. Тигрова жінка ніколи не забуде йому, що той вколошкав її матір. Часом Тигрові здаватиметься, що краще б його не було на світі.

Отака-то історія Анансі.

Хоча, звісно, всі історії — Анансині. Навіть ця.

У старі часи всі тварини хотіли, щоб історії нарекли їхніми іменами, тоді, коли ще виспівувалось небо, і веселка, і океан, у ті дні, коли тварини були людом, і всіх Анансі любив пошити в дурні, а особливо Тигра, бо той хотів, щоб усі історії називали його іменем.

Історії — ніби павуки, довгоногі, і історії — ніби павутини, а люди геть у них заплутуються. Та хіба ж не чудово бачити їх переплетіння і з'єднання, одна до одної, кожна до кожної, під заросеним ранковим листям?

То що? Вам хотілося б знати, чи скидався Анансі на павука? Авжеж, хіба що не тоді, коли скидався на людину.

Ні-ні, він не змінював форми. Справа тільки в тому, як саме ви розповідаєте історію. Ото й усе.

*Третій розділ,
у якому відбувається
сімейне возз'єднання*

ТОВСТУН ЧАРЛІ ПОЛЕТІВ ДОДОМУ, ДО АНГЛІЇ. Чи принаймні до найбільш схожого на дім місця, яке в нього було.

Розі чекала, поки він, навантажений маленькою валізкою і великою перемотаною скотчем коробкою, пройде митницю. Вона міцно обійняла його:

— Як усе минуло?

— Могло бути й гірше, — стеновав плечима Чарлі.

— Ну зате тобі більше не доведеться переживати, що він прийде на весілля і тобі буде за нього соромно.

— Це точно.

— Мама каже, що нам слід на кілька місяців відкласти весілля, на знак поваги.

— Твоя мама просто хоче відкласти весілля, і крапка.

— Дурниці. Вона думає, що ти — заavidний жених.

— Твоя мама не назвала б заavidним женихом Бреда Пітта, Білла Гейтса і принца Вільяма в одній особі. На землі немає людини, гідної стати її зятем.

— Ти їй подобаєшся, — слухняно повідомила Розі, але без упевненості.

Товстун Чарлі не подобався матері Розі, і про це знали всі. Мама Розі була тугим клубком непропрацьованих упереджень, тривог і недоброчливостей. Вона мешкала в розкішній квартирі на Вімпол-стрит, і в її велетенському холодильнику не було нічогісінько, окрім житніх крекерів і пляшок вітамінізованої води. У мисках на полицях антикварних сервантів громадились вощані фрукти, з яких двічі на тиждень змітали пилюку.

У перший свій візит до матері Розі Товстун Чарлі надкусив одне з вощаних яблук. Він надзвичайно переживав, переживав настільки, що взяв одне з яблук — на його захист зазначимо, напрочуд реалістичних — і вгризся у нього. Розі несамовито йому зажестикуювала. Товстун Чарлі виплюнув шматок яблука в долоню і подумав, чи не прикинутись, що вощані фрукти йому насправді дуже смакують, чи, може, вдати, що це від початку був такий розіграш. Утім, мама Розі несхвально підняла брову, підійшла до нього, відібрала рештки яблука, пояснивши, скільки в наші дні коштують справжні вощані фрукти, якщо їх узагалі вдається знайти, і викинула до смітника. Решту вечора Чарлі просидів на дивані з присмаком вощаної свічки у роті, а мама Розі свердлила його поглядом, пильнуючи, аби Чарлі не надумав скуштувати ще шматочок її дорогоцінних вощаних фруктів чи вп'ястися зубами у ніжку чіпендейлівського стільця.

У сервантах у квартирі Розиної матері стояли великі кольорові фотографії в срібних рамцях — фотографії маленької Розі та її батьків, і Товстун Чарлі уважно вдивлявся в них, намагаючись підшукати ключі до таємниці Розі. Її батько, який помер, коли Розі було п'ятнадцять, був товстелезним чоловіком. Спершу він був кухарем, тоді — шеф-кухарем, а зрештою ресторатором. На всіх фото він був бездоганно одягненим (так ніби перед кожною зйомкою над його виглядом працював костюмерний відділ), пухким та усміхненим, а одна його рука завжди була зігнута, щоб за неї могла триматись Розина мама.

— Він був неймовірним кухарем, — казала Розі. Її мама на фото була усміхненою й фігуристою. Тепер же, двадцять років потому, вона нагадувала скелетоподібну Ерту Кітт, і Чарлі жодного разу не бачив, аби вона всміхалася.

— Твоя мама взагалі готує? — спитав Товстун Чарлі після того першого разу.

— Не знаю. Ніколи не бачила її біля плити.

— Але що вона їсть? Не можна ж жити на крекерах і воді.

— Думаю, щось замовляє.

Товстун Чарлі вважав цілком можливим, щоб мама Розі ночами оберталася на кажаниху і вилітала пити кров зі сплячих цнотливиць. Якимось він озвучив цю теорію Розі, але вона не угледіла в ній нічого смішного.

Мама Розі переконувала дівчину, що Товстун Чарлі одружується з нею заради грошей.

— Яких грошей? — щиро здивувалась Розі.

Розина мама обвела свою квартиру жестом, який охоплював воцані фрукти, антикварні меблі та картини на стінах, і міцно стулила губи.

— Але ж це все твоє! — мовила Розі, яка жила на зарплату працівниці однієї з лондонських благочинних організацій. Зарплата була невеликою, тож на додачу Розі доводилось відскубувати від суми, яку заповів їй батько. Все це йшло на невеличку квартиру, яку вона ділила з вервечкою австралійок та новозеландок, і на вживаний «Фольксваген-Гольф».

— Я не житиму вічно, — пирхнула мама тоном, під яким варто було розуміти, що вона має твердий намір жити вічно, стаючи все жилавішою, худючішою й незворушнішою, і їсти все менше й менше, доки нарешті не зможе виживати на самому лише повітрі, воцаних фруктах та неприязні.

Тому Розі, яка саме відвозила Товстуна Чарлі додому з Гітроу, вирішила змінити тему:

— У мене в квартирі відключили воду. Її немає в усьому будинку.

— Чого це?

— Через пані Клінгер піді мною. Вона каже, щось забило трубу.

— Напевно, сама пані Клінгер.

— Чарлі. То я подумала... Можна сьогодні скупатись у тебе?

— Мені треба буде потерти тобі спинку?

— Чарлі!

— Авжеж, не проблема.

Розі втупилася в багажник машини попереду, а тоді зняла руку з важеля перемикання передач, простягнула її і стиснула долоню Товстуна Чарлі.

— Ми дуже скоро одружимося.

— Я знаю.

— Хочу сказати, в нас для цього буде ціла купа часу.

— Ціла купа.

— Знаєш, що колись сказала мені мама?

— Гм... Щось про те, що треба відновити повішення?

— Ні. Вона сказала, що якби новоспечене подружжя клало монетку до банки щоразу, як кохається у перший рік шлюбу, а потім виймало її щоразу, як кохається в подальші роки, банка ніколи не спорожніла б.

— А мораль тут...?

— Ну... Це цікаво, хіба ні? Я приїду о восьмій, візьму з собою гумову качечку. Що в тебе з рушниками?

— Гм...

— Я привезу свій.

Товстун Чарлі не вірив, що світобудова зрушиться, якщо випадкова монетка впаде в банку до того, як вони пов'яжуть себе шлюбними узами і розріжуть весільного торта, але Розі мала геть інше переконання, і на цьому всі дискусії закінчувались. Банка залишалась цілковито порожньою.

ДІСТАВИШИСЬ ДОДОМУ, ТОВСТУН ЧАРЛІ УСВІДОМИВ проблему короткої подорожі до Лондона: якщо повернутися з неї рано-вранці, геть нічого буде робити решту дня.

Товстун Чарлі належав до тих людей, які воліли працювати. Вилежування на дивані з телешоу

«Зворотний відлік» нагадувало йому періоди, коли він був безробітним. Він вирішив, що розважливо буде вийти на роботу на день раніше. В олдвічському офісі Агентства Грема Коутса на найвищому, п'ятому, поверсі він відчує себе частиною виру подій. На кухні можна буде потішитись цікавим розмовам із колегами. Панорама життя розгорнеться перед ним, ніби розкішний гобелен, насичений і наповнений. Люди будуть раді його бачити.

— Вас не має бути до завтра, — буркнула, забачивши його, адміністраторка Енні. — Я казала людям, які вам телефонували, що вас не буде до завтра. — Вона явно була не в захваті.

— Не втримався.

— Ясне діло, — пирхнула Енні. — Передзвоніть Мейв Лівінгстон. Вона телефонувала щодня.

— Я думав, нею опікується сам Грем Коутс.

— Ну а поговорити вона хоче з вами. Чекайте, — і вона підняла слухавку.

Грема Коутса належало називати на ім'я та прізвище. Не «пане Коутс». І жодних «Гремів». То було його агентство, воно представляло інтереси людей, і брало відсотки з їхнього заробітку за право їх представляти.

Товстун Чарлі повернувся до свого офісу, манюсінької кімнатки, яку він ділив із кількома стелажками. На моніторі висіла жовта наліпка з запискою «Зайдіть до мене. ГК», тому він пішов коридором до здорового офісу Грема Коутса. Двері були зачинені. Він постукав, а тоді, не певний, почув він якусь відповідь чи ні, натис на клямку і просунув голову досередини.

У кімнаті було порожньо. Жодної живої душі.

— Агов? — покликав Чарлі, не дуже голосно. Відповіді не було. Однак у кімнаті все було якось не на своїх місцях: стелаж стирчав зі стіни під чудернацьким кутом, а з-за нього чулося гупання, так ніби хтось забивав цвяхи.

Він якнайтихіше зачинив двері й повернувся до свого кабінетика.

Задзвонив телефон. Чарлі взяв слухавку.

— Грем Коутс на зв'язку. Зайдіть до мене.

Цього разу стелаж стояв при стіні, а Грем Коутс сидів за своїм столом. Він не запропонував Чарлі сісти. Грем Коутс був білим чоловіком середнього віку з залишками дуже світлого волосся. Якби вам довелося забачити його й негайно подумати про тхора-альбіноса в дорогому костюмі, ви були б такі не перші.

— Бачу, ви до нас повернулись. Так би мовити.

— Так, — погодився Товстун Чарлі. І оскільки Грем Коутс, схоже, не надто радів його ранньому поверненню, спішно додав: — Вибачте.

Грем Коутс стиснув губи, зиркнув у папери на столі, а тоді знову підвів погляд:

— Мені дали зрозуміти, що ви, власне, повернетесь тільки завтра. Ви трохи зарано, еге ж?

— Ми... Тобто я... Я повернувся сьогодні вранці. З Флориди. Подумав, що прийду. Роботи багато. Продемонструю готовність. Якщо можна.

— *Безсумовно*, — запевнив його Грем Коутс. Від цього слова — зіткнення «безсумнівню» і «безумовно» — у Товстуна Чарлі завжди зводило зуби. — Це ваш похорон.

— Власне, мого батька.

— Все одно вирахуємо з ваших лікарняних, — потхорячому потягнув шию Грем Коутс.

— Ага.

— Мейв Лівінгстон. Стурбована Моррісова вдовиця. Її треба заспокоїти. Добрими словами і обіцянками-цяцянками. Рим не за день будувався. Справа полягає в вирішенні поточних питань з Моррісовою нерухомістю і безперебійному перерахуванні їй коштів. Телефонує мені майже щодня, щоб тримати руку на пульсі. А тим часом я передаю справу вам.

— Гм... Так, — відказав Товстун Чарлі. — Нема спокою нечестивим.

— Цент долар береже, — зауважив Грем Коутс, піднявши пальця.

— За гаряче і студене хапатись? — припустив Товстун Чарлі.

— Не покладаючи рук! — підсумував Грем Коутс. — Що ж, радий був побалакати. Але в нас обох купа роботи.

Було у Гремі Коутсі щось таке, що завжди змушувало Товстуна Чарлі в його присутності а) розмовляти штампами і б) снити наяву про велетенські чорні гелікоптери, які спершу відкрили б вогонь, а тоді скинули б ємності з напалмом на офіси Агентства Грема Коутса. Звісно, в цих маревах Товстун Чарлі був не на роботі. Він сидів собі у кріселку на літній терасі невеличкої кав'ярні на іншому боці Олдвіча, посьорбував каву з пінкою і час від часу аплодував особливо влучному відру з напалмом.

З цього ви могли б припустити, що небагато муsite знати про службу Товстуна Чарлі, окрім того

факту, що він був на ній нещасливий, і загалом ви б мали рацію. Товстуну Чарлі добре давалися цифри, і це тримало його на роботі, але погано давалися впевненість і безпосередність, і це заважало вказати колегам, що саме він робить і скільки насправді зробив. Тому Товстун Чарлі спостерігав, як інші неминуче піднімаються до рівня власної некомпетентності, доки він лишався на посадах нижчого рівня й виконував важливі повсякденні завдання, долучаючись зрештою до лав безробітних і знову починаючи дивитися денні телепрограми. Він ніколи довго не сидів без роботи, але за останні десять років це траплялось надто часто, щоб він уже не почувався хоч якось упевнено на будь-якій посаді. Втім, він не брав це надто близько до серця.

Чарлі зателефонував Мейв Лівінгстон, вдові Морріса Лівінгстона — колись найпопулярнішого в Британії йоркширського коміка з короткими скетчами та давнього клієнта Агентства Ґрема Коутса.

— Доброго дня, — привітався він. — Це Чарльз Нансі, з бухгалтерського відділу Агентства Ґрема Коутса.

— О... — відіззався жіночий голос на тому кінці. — Я думала, Ґрем сам мені зателефонує.

— Він трішки перевантажений. Тому, гм... Він делегував це завдання. Мені. Отже... Я можу вам допомогти?

— Я не впевнена. Я радше цікавилась... Точніше, менеджер у банку цікавився, коли надійде решта грошей з продажу Моррісової нерухомості. Минулого разу Ґрем Коутс пояснив мені... Здається, то було минулого разу... Коли ми говорили... Пояснив,

що гроші кудись вкладені... І я розумію, що такі речі вимагають часу... Сказав, що інакше я втрачу багато грошей...

— Що ж, — відказав Товстун Чарлі, — наскільки я знаю, він над цим працює. Але такі речі вимагають часу.

— Так. Думаю, так і є. Я дзвонила на Бі-Бі-Сі, і вони сказали, що зробили кілька виплат після Моррісової смерті. Знаєте ж, що вони випустили на DVD повну версію «Морріс Лівінгстон, я так розумію?». А ще видадуть на Різдво обидві серії «Коротко ззаду і з боків».

— Я не знав, — зізнався Товстун Чарлі. — Але впевнений, що Грем Коутс знає. Він завжди про таке в курсі.

— Мені довелося купити собі диск, — з жалем мовила вона. — Але він воскресив усе: дух гриму, запах клубу Бі-Бі-Сі. Це змусило мене засумувати за світлом софітів, можу запрягнутись. Знаєте, так я і познайомилась із Моррісом. Я танцювала. Робила власну кар'єру.

Товстун Чарлі запевнив, що перекаже Грегу Коутсу стурбованість банківського менеджера, і поклав слухавку.

Він розмірковував, як хтось узагалі міг сумувати за світлом софітів.

У найгірших Чарлиних кошмарах на нього прямісінько з темного неба спрямовувався прожектор, а він був на сцені, і невидимі люди намагались змусити Товстуну Чарлі стати у світлі й заспівати. І байдуже, як далеко чи як швидко він тікав, або наскільки майстерно ховався: вони знаходили його

й витягували знову на сцену поперед десятків облич, на яких світилось очікування. Він завжди прокидався до того, як заспівати, тремтячи і вкриваючись потом, а серце у грудях вибивало канонаду.

Робочі справи крутилися. Товстун Чарлі працював тут уже майже два роки. Він був тут довше за всіх, окрім самого Ґрема Коутса, адже плинність кадрів в агентстві була вкрай високою. І все ж ніхто не радий був його бачити.

Часом Товстун Чарлі сидів за столом, втупившись у вікно, в яке безрадісно торохкали краплини сірого дощу, і уявляв себе десь на тропічному пляжі, де хвилі неможливо блакитного моря розбиваються об неможливо жовті піски. Товстун Чарлі часто міркував про те, чи хоч хтось із людей на пляжах із його уяви, спостерігаючи за білим шумовинням, із яким хвилі накочуються на берег, і слухаючи свист тропічних пташок в пальмах, мріяв колись опинитися в Англії, під дощем, у кімнаті розміром із шафу на п'ятому поверсі, подалі від безживного золотого піску і пекельної нудьги настільки досконалого дня, що його не зміг би покращити навіть вершковий напій із паперовою парасолькою і трохи завеликою дозою рому. Такі думки його заспокоювали.

Дорогою додому Чарлі заскочив до магазину спиртних напоїв, де купив пляшку німецького білого вина, і до невеличкого супермаркету по сусідству за свічкою з запахом пачулі, і забрав піцу з піцерії поруч.

Розі подзвонила о сьомій тридцять із йоги, щоб сказати, що трішки спізниться, тоді о восьмій із машини, щоб попередити, що застрягла в заторі,

а коли вона ще раз набрала його о 9:15 і повідомила, що вона вже за рогом, Товстун Чарлі встиг розправитися з більшістю вина, а від піци залишився тільки один самотній трикутничок.

Потім він ще розмірковуватиме, чи це вино змусило його таке сказати.

Розі приїхала о 9:20 з рушниками, торбинкою, набитою шампунями і милом, і велетенською банкою кондиціонеру для волосся. Привітно, але коротко відмовилась від бокалу білого вина і шматочка піци, пояснивши, що вже повечеряла в машині, куди заговорила їжу, поки стояла в заторі. Тому Товстун Чарлі всівся на кухні, вилив собі до фужера рештки вина і став виколупувати зі схололої піци сир і перероні, поки Розі вийшла набрати собі ванну, а тоді раптово і вкрай гучно заверещала.

Перший крик ще не затих, і Розі саме набирала в легені повітря для наступного, а Товстун Чарлі вже був у ванній кімнаті. Він був упевнений, що знайде її в калюжі крові. На його здивування і полегшення, крові не було. На Розі були тільки блакитні ліфчик та трусики, і вона вказувала на ванну, посередині якої сидів великий коричневий садовий павук.

— Вибач, — схлипнула вона. — Він застав мене зненацька.

— Таке трапляється, — відказав Товстун Чарлі. — Я просто змию його геть.

— Не смій! — обурилась Розі. — Це ж живе створіння! Винеси його надвір.

— Гаразд.

— Я почекаю на кухні. Скажеш, коли все закінчиться.

Коли ти випив цілісіньку пляшку білого вина, переконати вкрай вертлявого садового павука переміститись до чистої пластикової склянки за допомогою старої вітальної листівки стає складнішим завданням на координацію, ніж зазвичай. І напівгола наречена на грані істерики, яка попри власну заяву, що почекає у кухні, зазирає з-за плеча і надає велемудрі поради, це завдання тільки ускладнює.

Попри допомогу Розі, скоро Товстуну Чарлі таки вдалося загнати павука до скляночки і надійно затулити ту листівкою до дня народження від однокласника, яка сповіщала, що «ТИ ВЖЕ ДОРОСЛИЙ, ТВОЯ ДОЛЯ В ТВОЇХ РУКАХ» (всередині цей напис доповнював жартик ТІЛЬКИ НЕ ПОНАТИРАЙ МОЗОЛЕЙ, ТИ, СЕКСУАЛЬНИЙ МАНІЯЧЕ! З ДНЕМ НАРОДЖЕННЯ!).

Він зніс павука сходами донизу і висадив за вхідними дверима, в невеличкому садочку, що складався з живоплоту, за який блювали перехожі, і кількох великих кам'яних плит, між якими проросла трава. Чарлі підняв скляночку. У жовтому ліхтарному світлі павук був чорним. Чарлі здалося, що той на нього витріщається.

— Вибач, — сказав він павукові, відчуваючи, як всередині приємно циркулює вино. Сказав він це вголос.

Він поклав листівку і скляночку на тріснуту плиту і підняв склянку, чекаючи, поки павук втече собі геть. Натомість той просто сидів собі

нерухомо на писку щасливого мультяшного ведмедика, намальованого на листівці. Чоловік із павуком роздивлялися одне одного.

Чарлі пригадав, що пані Гіглер казала щось про розмову з павуками, і перш ніж зміг зупинитись, із нього полилися слова. Напевне, то заговорив його внутрішній диявол. А може то був алкоголь.

— Якщо побачиш мого брата, — сказав Товстун Чарлі павуку, — скажи, хай заскочить і привітається.

Павук залишився на місці, підняв лапку, ніби щось обдумуючи, а тоді подріботів плитою до живоплоту і зник.

РОЗІ СКУПАЛАСЯ, ТОДІ ПОДАРУВАЛА ЧАРЛІ довгий поцілунок у щоку й пішла додому.

Товстун Чарлі увімкнув було телевізор, але зрозумів, що клює носом, тому знову вимкнув його й вирушив до ліжка. Там чоловікові наснився такий яскравий і чудернацький сон, що образи з того видіння лишилися з ним до кінця днів.

Один зі способів дізнатися, що ви уві сні — це опинитися там, де ви ніколи не бували в реальному житті. Товстун Чарлі ніколи не бував у Каліфорнії. Він ніколи не бував у Беверлі-Гіллз. Однак він достатньо надивився на цей район у кіно й по телевізору, щоб відчувти втішний трепет упізнання. Тривала вечірка.

Десь унизу блимали й мерехтіли вогні Лос-Анджелеса.

Люди на вечірці нібито чітко розділилися на тих, хто носив срібні тарілки з гірками досконалих

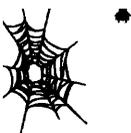

канапок, і на тих, хто брав, або ж відмовлявся брати, ці канапки. Ті, кого годували, ходили великим будинком, пліткуючи, усміхаючись, розмовляючи, і всі вони були впевнені у своїй порівняній важливості для світу Голівуда, як не сумнівалися щодо цього придворні у стародавній Японії — і, як і в Японії, кожен з них був переконаний, що опиниться в безпеці, зіп'явшись ще на один щабель службовою драбиною. Серед них траплялися актори, що хотіли стати зірками, зірки, які бажали стати незалежними продюсерами, незалежні продюсери, що мріяли про надійний контракт зі студією, режисери, які прагнули стати зірками, боси студій, які воліли стати босами інших, певніших студій, студійні юристи, що жадали, аби їх любили такими, як вони є, або хоча б просто любили.

У сні Товстун Чарлі міг бачити себе водночас ззовні і зсередини, і він не був собою. У звичних нічних мареннях Чарлі сидів і складав іспити з подвійного бухгалтерського запису, до яких забув підготуватися. А тоді, підвівшись, виявляв, що, збираючись уранці, якимось чином примудрився не одягти нічогісінько нижче пояса. У своїх звичних снах Чарлі був тільки незграбнішою версією себе.

Але не зараз.

У цьому сні Товстун Чарлі був крутим і ще крутішим. Витончений, меткий і кмітливий, він був єдиною людиною на вечірці, що не носила срібної тарілки і однаково потрапила туди без запрошення. А ще (і це просто приголомшувало Товстуну Чарлі, який не уявляв собі більшого сорому, ніж прибути кудись без запрошення) він чудово бавив час.

Кожному, хто питав, ким він був чи що забув на вечірці, Чарлі розказував різні історії. За півгодини більшість присутніх була переконана, будітмо він представник міжнародної інвестиційної компанії, яка хотіла викупити з бебехами одну зі студій, а ще за півгодини вже панувало всезагальне розуміння, що він робитиме пропозицію «Парамаунту».

У нього хрипкий і заразний сміх, і можна з певністю сказати, що на цій вечірці найбільше розважається саме він. Він навчив бармена робити коктейль із назвою «Двозначність», який, пояснив він, із наукової точки зору є цілком неалкогольним, дарма що готується на шампанському. До коктейлю слід було додавати краплинку того і бульк сього, поки він не ставав яскраво-фіалковим; Чарлі роздавав ці коктейлі присутнім на вечірці з такою радістю й ентузіазмом, що навіть ті, хто до того посьорбував газовану воду з такою обережністю, ніби вона от-от вибухне, залюбки перехилили свої келихи до дна.

А тоді, за своєю сонною логікою, він повів їх усіх до басейну і запропонував навчити магії Ходіння по Воді. Вся штука в упевненості, казав він, у ставленні, у знанні того, як це робиться. А людям на вечірці здавалося, ніби Ходіння по Воді — це легка витівка для профі, ніби десь у глибині душі вони завжди знали, як це робиться, просто забули, а цей чоловік нагадав їм техніку.

«Роззувайтесь!» — скомандував він, тому вони роззулись, і туфлі «Серджіо Россі», «Крістіан Лубутен» та «Рене Каовілла» вишикувались поруч із «Найками», «Мартенсами» та безіменними чорними шкіряними черевиками. Чарлі повів гостей,

ніби в дитячій грі у струмок, довкола басейну, а тоді на його поверхню. Вода була холодна на дотик, і тремтіла під ногами, ніби густа галяретка. Дехто з жінок і кілька чоловіків захихотіли, а парочка молодших агентів застрибала на поверхні басейну, ніби діти на надувному матраці. Ген унизу вогні Лос-Анджелеса сяяли крізь смог, ніби далекі галактики.

Дуже скоро учасники й учасниці вечірки вже вовтузились на кожному квадратному сантиметрі басейну — вони стояли, танцювали, хиталися чи підстрибували на воді. Натиск натовпу був таким потужним, що крутющому чуваку, Чарлі-уві-сні, довелося відступити на бетонний краєчок басейну, щоб узяти зі срібної тарілки сашимі з фалафелем.

З жасминового куща йому на плече спустився павук. Павук прочеберяв з передпліччя на долоню, і Чарлі привітав комаху люб'язним «Привііііі».

Запала тиша, так ніби він слухав, що каже йому павук, ніби павучі слова міг чути тільки він, а тоді відповів: «*Проси і дасться тобі, ге?*».

Він обережно поклав павука на жасминовий листок.

І тієї ж миті люди в басейні, які босоніж стояли на поверхні води, згадали, що та взагалі-то рідка, а не тверда, і що на те, що люди зазвичай не можуть гуляти, а тим паче танцювати чи стрибати по воді, є причини, а саме неможливість так робити.

Машина сну заворушилась і захиталась, і всі люди раптово почали провалюватись — як були, одягнені, в товщу води, на глибину від метра до трьох, мокрі, приголомшені і перелякані.

Крутий чувак буденно пройшовся басейном, потоптавшись по кількох головах та руках і жодного разу не втративши рівноваги. А потім, діставшись дальнього краю басейну, за яким починався крутий пагорб, він високо підстрибнув і пірнув у вогні нічного Лос-Анджелеса, які замерхтіли й поглинули його, ніби океан.

Розлючені, засмучені, спантеличені, мокрі, а іноді — напівпотоплені люди повибиралися з басейну...

У Південному Лондоні розвиднялося. Над містом нависало сіро-синє небо.

Розбурханий своїм сном, Товстун Чарлі виборсався з ліжка і підійшов до вікна. Штори були розсунуті. Він бачив, як займався світанок і як велетенський сицилійський апельсин ранкового сонця підфарбовував багряним сірі хмари довкола. То було таке небо, що навіть у найпрозаїчнішій особі відроджує глибоко прихований порив малювати олійними фарбами.

Товстун Чарлі замилувався небокраєм. Червоний світанок, подумав він. *Морякам засторога.*

Такий дивний сон. *Вечірка в Голлівуді. Секрет Ходіння по Воді. І чоловік, який був ним і водночас не був...*

Товстун Чарлі усвідомив, що знає чоловіка зі сну, звідкись впізнає його, і що це бентежитиме його увесь день — десь так, як бентежить ворсинка зубної нитки, що застрягла між зубів, чи намагання знайти точну різницю між *лукавим* і *облудним*. Це сидітиме у нього в голові і не даватиме спокою.

Він задивився у вікно.

Ледь надійшла шоста ранку, і всюди панувала тиша. Десь у кінці вулиці ранній собаколюб намагався переконати свого шпіца покакати. Поштар снував між будинками і своєю червоною вантажівкою. А тоді на тротуарі поруч із його домом щось заворушилось, і Чарлі опустив погляд.

Біля живоплоту стояв чоловік. Коли він побачив, що Товстун Чарлі в піжамі дивиться на нього, то заусміхався і помахав. Товстун Чарлі відчув упізнавання, яке глибоко його шокувало: йому знайомі були й усмішка, і цей помах, хоч він і не міг збагнути, звідки. Щось із його сну досі неприємно тупцювало на задвірках свідомості, і через це світ видавався нереальним. Він потер очі, і чоловік з-під живоплоту зник. Товстун Чарлі сподівався, що той просто побрів собі далі вулицею, розчинився в рештках ранкового туману і забрав із собою всі ті незручності, роздратування й божевілля, які міг би принести.

А тоді задзеленчав дверний дзвінок.

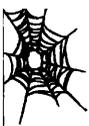
Товстун Чарлі накинув халат і спустився донизу.

Він ніколи не зачиняв двері на ланцюжок, перш ніж відчинити, ніколи-ніколи раніше, але цього разу, перш ніж прочинити їх рівно на п'ятнадцять сантиметрів, поставив голівку ланцюжка в паз і переконався, що той клацнув.

— Доброго ранку? — обережно привітався він.

Усмішка, що проривалась у шпарину, могла б освітити невеличке сільце.

— Ти покликав мене, і я прийшов, — сказав незнайомиць. — Відчиниш мені двері, Товстуне Чарлі?

— Хто ти такий? — поки Чарлі озвучував це запитання, то збагнув, де бачив чоловіка раніше: на похороні матері, в капличці крематорію. Тоді він востаннє бачив цю усмішку. І зрозумів, що знає відповідь на своє запитання, що знає її ще до того, як чоловік відповість.

— Я — твій брат, — мовив гість.

Товстун Чарлі зачинив двері. Тоді зняв ланцюжка і прочинив їх повністю. Чоловік досі стояв там.

Товстун Чарлі не дуже добре розумів, як вітатися з імовірно уявним братом, у якого він раніше й не вірив. Тому вони так і стояли, один — з одного боку дверей, інший — з другого, доки брат не порушив мовчанку:

— Зви мене Павуком. Запросиш зайти?

— Так. Так, точно. Звісно, запрошу. Заходь, — і Товстун Чарлі провів чоловіка сходами догори.

Неймовірні речі трапляються. І коли вони трапляються, більшість людей їх просто приймає. Сьогодні, як і щодня, приблизно п'яти тисячам мешканців планети трапляється шанс-один-на-мільйон, і жоден з них не відмовиться вірити доказам, наданим власними відчуттями. Більшість із них просто скаже своєю мовою щось подібне до «Чого тільки не трапляється на білім світі» і піде собі далі. Тож доки Товстун Чарлі намагався знайти логічне, розумне і притомне пояснення тому, що відбувається, більша частина його свідомості просто звикала до того, що брат, про існування якого він не знав, піднімається собі сходами за ним.

Вони дістались до кухні і зупинились там.

— Хочеш чаю?

— Маєш каву?

— На жаль, тільки розчинну.

— Зійде.

Товстун Чарлі ввімкнув чайника.

— Прибув здалеку?

— З Лос-Анджелеса.

— І як переліт?

Чоловік сів за кухонний стіл. Тоді знизав плечима. Такі знизування плечима можуть означати що завгодно.

— Гм, надовго плануєш лишитися?

— Широ кажучи, я про це аж так багато не думав, — і чоловік-Павук роззирнувся по кухні з таким виглядом, ніби ніколи раніше не бував на кухнях.

— Якої тобі зробити кави?

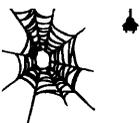
— Чорної, як ніч, солодкої, як гріх.

Товстун Чарлі поставив перед Павуком чашку і передав цукерничку:

— Пригощайся.

І поки Павук ложка за ложкою кидав цукор до кави, Товстун Чарлі сидів навпроти і витріщався.

Між чоловіками була сімейна схожість, причому цілком безсумнівна. Однак сама по собі вона не пояснювала дуже сильне відчуття впізнавання, яке наповнювало Товстуна Чарлі, коли той дивився на Павука. Чарлі завжди хотілося мати такий вигляд, як у брата, однак сам він із монотонною регулярністю зустрічав у дзеркалі ванної кімнати іншого, дещо невтішнішого хлопця. Павук був вищим, стрункішим і крутішим. Він носив чорно-пурпурову шкірянку і шкіряні обтісли штани, і одяг сидів на ньому, як влитий. Товстун Чарлі спробував згадати вбрання

крутого чоловіка зі сну. У братові було щось невловиме, через що Товстун Чарлі, просто сидючи на іншому краю стола, почувався вайлуватим незграбою, та ще й трохи дурнуватим. Йшлося навіть не про одяг Павука, а про усвідомлення, що якби таке нап'яв Товстун Чарлі, то скидався б на непереконливу дрег-квін. Ішлося не про те, як Павук усміхався, — невимушено й радісно, — а про нездоланну переконаність Товстуна Чарлі, що він міг би практикувати усмішки перед дзеркалом хоч до кінця своїх днів, але йому ніколи не вдасться видати нічого настільки ж привабливого, зухвалого і блискуче-безтурботного.

— Ти був на маминій кремації, — сказав Товстун Чарлі.

— Я думав підійти побалакати після служби, — відказав Павук. — Просто не був певен, що це добра ідея.

— Я хотів би, щоб ти підійшов, — а тоді Товстуну Чарлі спало на гадку ще дещо: — Я подумав би, що ти будеш на татовому похороні.

— Що? — витріщився на нього Павук.

— На похороні. У Флориді. Кілька днів тому.

Павук похитав головою:

— Він не може бути мертвим. Я впевнений, що знав би, якби він помер.

— Він мертвий. Я його поховав. Ну... засипав могилу. Спитай у пані Гігґлер.

— Як він помер? — перепитав Павук.

— Серцевий напад.

— Це нічого не означає. Тільки те, що він помер.

— Ну, так. Він помер.

Павук припинив усміхатись. Тепер він втупився у свою каву так, ніби очікував знайти там відповідь.

— Мені треба перевірити все самому. Річ не в тім, що я тобі не вірю. Але коли це твій старий... Навіть коли твій старий — це мій старий, — і він скривився.

Товстун Чарлі знав цей вираз обличчя. Десь у себе в душі він безліч разів робив такі міни, коли згадували його батька.

— Вона досі живе там, де жила? — спитав Павук. — У сусідньому будинку від того, де росли ми?

— Пані Гігглер? Так. Досі там.

— У тебе нічого звідти нема? Картинки, чи може, фотографії?

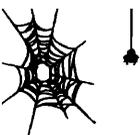
— Так, я привіз додому цілу купу.

Товстун Чарлі досі не розпакував картонної коробки. Вона все ще стояла в коридорі. Він приніс коробку на кухню і поставив на стіл. Тоді взяв кухонного ножа і перерізав скотч, яким обмотав її, а Павук запустив свої тонкі пальці всередину й перетасував фотографії, ніби гральні карти, поки не витягнув одну: на ній були мама і пані Гігглер, які сиділи на капоті машини пані Гігглер двадцять п'ять років тому.

— Той порш досі там?

— По-моєму, так, — замислився Товстун Чарлі.

Пізніше йому так і не вдалося згадати, чи то фотографія раптом збільшилась, чи Павук дуже зменшився. Він міг би запрягтися, що насправді не трапилось ні першого, ні другого. Однак не підлягало сумніву, що Павук зайшов у фотографію, а та затремтіла, запереливалась і поглинула його.

Товстун Чарлі потер очі. На годиннику — шоста ранку, і на кухні він сам-самотою. На столі стояла коробка, заповнена паперами і фотографіями, а ще — порожнє горнятко, яке Чарлі переставив в умивальник. Він пройшов коридором до спальні, ліг у ліжку і проспав, аж доки о сьомій п'ятнадцять не задзвонив будильник.

*Четвертий розділ,
підсумований вечором
вина, жінок і пісень.*

ТОВСТУН ЧАРЛІ ПРОКИНУВСЯ.

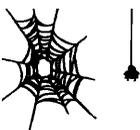
Згадки про сон, де він зустрів схожого на кінозірку брата, перемішувалися зі сном, у якому до нього заскочив президент Тафт у компанії всіх персонажів мультика про Тома і Джеррі. Чарлі сховався у душ, а тоді сів у метро й поїхав на роботу.

Весь день його в голові щось ятрило, і він не знав, що то було. Чарлі ставив речі не на свої місця. Забував про справи. Якоїсь миті він заспівав просто за столом — не тому, що почувався щасливо, а просто тому, що забув не співати. Він усвідомив, що робить, лише коли Грем Коутс власною персоною просунув голову в двері кабінетика Чарлі, щоб його вишпелити.

— Жодних радіо, програвачів, плеєрів та інших музичних застосунків у офісі! — грізно вилупився він на Чарлі. — Це говорить про злочинно неприпустиму на робочому місці недбалість!

— Це не радіо, — зашарівся Товстун Чарлі.

— Ні? То що то таке, заради бога?

— То я.

— Ви?

— Так, я... співав. Вибачте, я...

— Побий мене грім, я міг би запрягтися, що то радіо. Одначе я помилявся. Святий боже. Що ж, із такими рясними талантами й визначними уміннями вам би, певне, піти від нас розважати натовп, виступати на сцені чи хоча б у шоу на пляжі, а не протирати штани в офісі, де інші намагаються працювати. Еге ж? У місці, де вирішуються долі людських кар'єр.

— Ні, — відказав Товстун Чарлі, — я не хочу звільнитись. Я просто не подумав.

— У такому разі, — продовжив Грем Коутс, — навчіться придушувати в собі співочі пориви. Прибережіть їх для ванни, душу чи притримайте коней до миті, коли вболіватимете за улюблену футбольну команду. Особисто я підтримую «Крістал Пелес». В іншому разі вам доведеться шукати нового роботодавця.

Товстун Чарлі усміхнувся, а потім до нього дійшло, що усмішка не надто доречна, і він напустив на себе серйозного вигляду, але до того часу Грем Коутс уже пішов. Тому Товстун Чарлі тихенько вилаявся, склав руки на столі і схилив на них голову.

— Це ви співали? — зазирнула одна з дівчат із відділу співпраці з артистами. Товстуну Чарлі ніколи не вдавалося запам'ятати їхні імена. Поки він їх вивчав, дівчата вже звільнялись.

— Боюся, що так.

— Що ви співали? Було гарно.

Товстун Чарлі збагнув, що не знає:

— Не певен. Я не слухав.

— Він має рацію, — тихенько засміялась дівчина. — Вам би записувати платівки, а не гаяти тут час.

Товстун Чарлі не знав, що й сказати. Розчервонівшись, він став викреслювати якісь цифри, робити нотатки, писати на липких папірцях записки і наклеювати їх на монітор, поки не впевнився, що дівчина пішла геть.

Подзвонила Мейв Лівінгстон: чи не міг би, будь ласка, Товстун Чарлі пересвідчитись, що Грем Коутс зателефонує її банківському менеджеру? Чарлі відповів, що зробить усе можливе. Вона з натиском наказала йому в цьому переконатися.

О четвертій по обіді на мобільний зателефонувала Розі, щоб сказати, що в її квартирі знову є вода, і поділитись доброю новиною: її мама вирішила виявити цікавість до майбутнього весілля і запросила її ввечері до себе, щоб усе обговорити.

— Ну, — відказав Чарлі, — якщо вона організовуватиме банкет, ми зекономимо на їжі цілий статок.

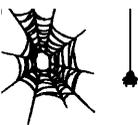
— Це не дуже чемно. Ввечері подзвоню і розкажу, як усе минуло.

Товстун Чарлі сказав, що любить її, і поклав слухавку. Хтось на нього дивився. Він обернувся.

— Хто дзвонить в особистих справах у робочий час, — виголосив Грем Коутс, — пожне бурю. Знаєте, хто це сказав?

— Ви?

— Саме так, і не інакше. Не інакше, саме так. І ніколи ще не звучало слів правдивіших. Вважайте це формальним попередженням, — і Грем Коутс

обдарував його такою самовдоволеною усмішкою, що Чарлі мимоволі почав розмірковувати над можливими наслідками того, як його кулак втиснетесь у зручно наставлене сонячне сплетіння боса. Він вирішив, що ворожить надвоє між звільненням і судовим позовом за напад. І все одно, подумалось йому, було б чудово...

Товстун Чарлі не був від природи схильний до жорстокості, але мріяти йому ніхто не міг заборонити. Зазвичай він мріяв про маленькі і приємні речі. Йому мріялось мати достатньо грошей, щоб їсти в дорогих ресторанах, коли заманеться. Мріялось мати роботу, де ніхто не вказуватиме, що робити. Мріялось мати можливість співати, щоб за це не було соромно, десь, де ніхто не зміг би його почути.

Однак у те пообіддя його мрії набули інакшої форми. Для початку, він міг літати, і кулі відскакували від його могутніх грудей, коли він шугав із неба, щоб урятувати Розі від банди мерзенних викрадачів-негідників. Вона міцно тулилась до нього, коли вони відлітали за обрій, до його Палацу Крутості, а там уже її настільки переповнило почуття вдячності, що вона радісно вирішила не перейматися своїм чеканням-до-весілля і почати перевіряти, як швидко вони зможуть наповнити банку...

Ці мрії полегшували нервові життя у Агентстві Грема Коутса, де доводилося повідомляти людям, що виплату їхніх чеків відкладено, і займатися вибиванням боргів.

О шостій вечора Чарлі вимкнув комп'ютер і п'ятьма сходовими маршами спустився на вулицю. Дощу не було. Над головою сутінковим хором міста кружляли і щебетали шпаки. На тротуарі всі кудись поспішали. Переважно вони, як і сам Товстун Чарлі, йшли вулицею Кінгсвей до станції метро Голборн. Їхні голови були похилені, а обличчя виказували: ці люди квапляться дістатись на ніч додому.

Однак був на тротуарі чоловік, який нікуди не квапився. Він стояв обличчям до Товстуну Чарлі і решти пасажирів, а його шкіряна куртка тріпотіла на вітрі. Він не всміхався.

Товстун Чарлі помітив його з іншого кінця вулиці, і що ближче підходив, тим нереальнішим здавалось усе навколо. День ніби розтанув, і до Чарлі нарешті дійшло, що саме він сьогодні весь час намагався згадати.

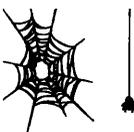
— Привіт, Павуче, — привітався він, коли підійшов.

Всередині Павука ніби бушувала буря. Здавалося, він от-от заплаче. Товстун Чарлі не розумів. На обличчі і в позі брата було надто багато емоцій, і перехожі присоромлено від нього відверталися.

— Я був там, — голос Павука звучав глухо. — Бачив пані Гігглер. Вона відвела мене на могилу. Мій батько помер, а я навіть не знав про це.

— Він був і моїм батьком, Павуче, — зауважив Товстун Чарлі. Він розмірковував, як так вийшло, що він забув про Павука, що спросоння геть знехтував його появою.

— А й справді.

Сутінкове небо перекреслювали шпаки; вони кружляли і перелітали з даху на дах.

Павук сіпнувся, а тоді завмер. Потім, здається, вирішив:

— Маєш цілковиту рацію. Це треба зробити разом.

— Точно. Так, — погодився Чарлі, а тоді перепитав: — Зробити що?

— Ми чоловіки у смуті, — виголосив Павук світові, сигналячи таксі. — Наш батько відійшов. Серця наші тягарем лежать у грудях. Печаль витає у наших душах, як пилок у сезон цвітіння. Темрява нависла над нами, а недоля товаришить нам.

— Добре, панове, — жваво відказав таксист. — То куди вас завезти?

— Туди, де можна знайти троє ліків від темряви, — відказав Павук.

— Можемо замовити карі, — запропонував Чарлі.

— Існують лише три речі, здатні зняти з наших пліч тягар смертності і спинити всесвітнє спустошення. І це вино, жінки та пісня.

— Карі теж нічоґенька, — зауважив Чарлі, але його ніхто не слухав.

— У якомусь певному порядку? — поцікавився таксист.

— Спершу вино, — оголосив Павук. — Ріки, озера і глибочені океани вина.

— Як собі скажете, — таксист вривався у вуличний трафік.

— У мене щодо всього цього особливо паскудне передчуття, — ввічливо зауважив Чарлі.

— Паскудне передчуття, — кивнув Павук. — Сьогодні в нас обох є паскудні почуття. Сьогодні ми

візьмемо наші паскудні почуття і поділимось ними, і зіткнемося з ними. Нам слід вилити скорботу. Випити гірких ліків смертності. Біль, яким ділишся, брате, це не подвоєний, а розполовинений біль. Нема людини, що була б, мов острів.

— Не питайся ти ніколи, по кому подзвін, — вторив йому таксист, — бо цей подзвін по тобі.

— Ого. Нічогенький такий коан вийшов, — здивувався Павук.

— Дякую, — відказав таксист.

— І справді, так воно й закінчується. Ви, я дивлюся, філософ. Мене звуть Павук. А це мій брат, Товстун Чарлі.

— Чарльз, — відрекомендувався Чарлі.

— Стів, — відповів таксист. — Стів Баррідж.

— Пане Баррідж, — поштиво звернувся до нього Павук, — чи не станете ви нашим персональним водієм на сьогоднішній вечір?

Стів Баррідж пояснив, що надходить кінець його зміни, і він збирається відвезти своє таксі на ніч додому, де на нього чекає вечеря з пані Баррідж і всіма маленькими баррідженятами.

— Ова! — відгукнувся на це Павук. — Сім'янин! А ось у нас із братом більше не залишилося сім'ї. А ми ж сьогодні вперше зустрілися.

— Звучить як нічогенька історія, — зауважив таксист. — Сімейна ворожнеча?

— Аж ніяк. Він просто не знав, що в нього є брат.

— То ти знав? — втрутився Товстун Чарлі. — Ти знав про моє існування?

— Може й так, — відмахнувся Павук. — Але такі дурниці легко вилітають з голови.

Таксі підїхало до тротуару.

— Де це ми? — поцікавився Чарлі. Їхали вони недовго. Йому подумалось, що вони тільки-но звернули з Фліт-стрит.

— Там, де він і просив, — відказав таксист. — Тут є вино.

Павук вибрався з машини й окинув поглядом вітрину старезної винарні: бруднючий дуб, каламутне скло.

— Ідеально. Брате, розрахуйся з цим паном.

Товстун Чарлі розрахувався з таксистом. Дерев'яними східцями брати спустилися до підвалу, де червонопикі адвокати напивались пліч-о-пліч із блідими біржовими фінансовими менеджерами. Підлогу вкривала тирса, а список вин був нерозбірливо нашкрябаний крейдою на дошці за баром.

— Що вип'єш? — поцікавився Павук.

— Склянку червоного столового, будь ласка.

— Ми останні паростки роду Анансі, — похмуро зиркнув на нього Павук. — І ми не поминатимемо нашого батька червоним столовим.

— Гм... Ну гаразд. Тоді я буду те саме, що й ти.

Павук підійшов до бару, пробираючись крізь скупчення людей із таким виглядом, ніби їх узагалі не існувало. За кілька хвилин він повернувся з двома фужерами, коркотягом і неймовірно запилюженою пляшкою. Товстун Чарлі, який завжди зрештою вивуджував шматки корка зі свого вина, був глибоко вражений легкістю, з якою Павук відкрив пляшку. Розлите до фужерів вино виявилось темнющим, майже чорним. Павук наповнив посудини, а тоді поставив одну перед Чарлі.

— П'ємо, — проголосив він, — за батька.

— До батька, — озвався Чарлі, цокнувшись із Павуком і якимось дивом примудрившись не розлити при цьому ні краплини. Тоді пригубив. Вино мало химерний присмак — гіркуватий, трав'янистий і солонуватий.

— Що воно таке?

— Це поховальне вино. Його п'ють, коли влаштовують тризну за богами. Давно такого не роблять. Настояне на алое й розмарині і приправлене сльозами незайманих дів із розбитими серцями.

— І таке вино продають у винарні на Фліт-стрит? — зачудований Чарлі взяв пляшку до рук, але наліпка надто вицвіла і заплиюжилася, щоб там можна було щось вичитати. — Ніколи про таке не чув.

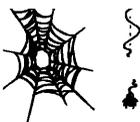
— Якщо знаєш, про що просити, у таких старих місцинах можна знайти справді добре питво. Або принаймні я так собі подумав, що можна.

Чарлі пригубив іще. Смак був насичений і різкий.

— Це не пригубляльне вино, це погребальне вино. Його треба осушувати, а не сьорбати. Ось так, — і Павук заковтнув велетенську порцію. Тоді скрикнув: — Так і смакує краще.

Товстун Чарлі завагався, а тоді зробив великий ковток. Йому здалося, що в чудернацькому вині справді відчувався присмак алое і розмарину. Він замислився, чи справді сіль могла бути сльозами.

— Розмарин кладуть на спомин, — Павук знову доливав по вінця. Товстун Чарлі спробував пояснити, що на сьогодні вина вже достатньо, йому більше не хочеться, і взагалі завтра на роботу, але Павук перебив його:

— Твоя черга казати тост.

— Ем... Гаразд. За маму.

І вони випили за матір. Товстун Чарлі відчув, як на нього починає діяти гіркота вина. Очі засльозились, а всередині заklubочилось відчуття глибокої, болісної втрати. Він сумував за матір'ю. Сумував за дитинством. Сумував навіть за батьком. Навпроти нього Павук захитав головою, а його щокою скотилась сльоза і хляпнулась у фужер. Брат узяв пляшку і долив обом.

Товстун Чарлі пив.

І коли він пив, його наповнювала скорбота, а тіло і голову залили відчуття втрати і біль неприсутності, перекочуючись, ніби океанські хвилі.

Тепер уже і в нього заструменіли обличчям сльози і закапали до питва. Він закопирсався в кишнях, розшукуючи серветку. Павук розлив до фужерів рештки вина.

— Тут справді продають це вино?

— Це пляшка, про існування якої забули. Треба було просто нагадати.

Товстун Чарлі висякався.

— Я ніколи й не знав, що маю брата.

— Я знав, — відповів Павук. — Завжди збирався тебе знайти, але відволікався. Знаєш, як воно буває.

— Не дуже.

— З'являються справи.

— Які справи?

— справи. Вони з'являються. Так буває зі справами. Вони просто з'являються. Я ж не можу їх усі запам'ятовувати.

— Ну, хоч парочку?

— Ну... — Павук ковтнув ще вина. — Гаразд. Вос-танне, коли мені спало на думку, що нам із тобою треба зустрітись, я витратив купу часу на те, щоб спланувати нашу зустріч. Я хотів, щоб вона минула ідеально. Підібрав прикид. Тоді мені треба було в-значитись, що тобі сказати, коли ми зустрінемося. Братня зустріч — це ж, знаєш, властиво, епічний сюжет. І я вирішив, що варто вшанувати таку по-дію віршем. Та що то мала б бути за поезія? Мені слід було зачитати реп? Прорекламувати поему? Не міг же я вшанувати нашу зустріч якоюсь коло-мийкою! Отже... Вірш мав би бути могутнім, тем-ним, ритмічним і епічним. Потім до мене прийшов він: досконалий перший рядок. *«Мовби спів сире-ни в темряві ночі, луна' голос крові...»*. Промови-стий, правда? Я знав, що він вмістить усе: загиблих у темних провулках людей, піт і нічні жахіття, не-зламну силу вільного духу. Там мало бути усе. Але мені потрібен був другий рядок, і саме на цьому місці все пішло під три чорти. Єдине, що прийшло мені до голови, було *«Тадам-там-тадам-там-там пурпурові»*.

Товстун Чарлі захитав головою:

— Що таке «тадам-там-тадам-там-там»?

— Нічого. Я просто так сказав, щоб показати, де мають бути слова. Але я не просунувся далі. Я ж не міг з'явитись до тебе з одним рядочком, тадамкан-ням і огризком епічної поеми, правда? Я б тебе цим зневажив.

— Ну...

— Так отож. Тому натомість я поїхав на тиждень на Гаваї. Як я й казав, виникли справи.

Товстун Чарлі випив ще вина. Те починало йому подобатись. Інколи потужні смаки пасують до потужних емоцій, і сьогодні був саме той випадок.

— Але ж проблема не завжди була в другому рядочку поеми?

Павук накрив жилавою долонею пухку руку Товстуна Чарлі:

— Досить про мене. Розкажи краще про себе.

— Нічого особливо цікавого, — відказав Товстун Чарлі. Він розповів братові про своє життя. Про Розі та її матір, про Грема Коутса та його агентство. Брат кивав. Тепер, коли Товстун Чарлі це озвучував, його життя здавалось йому неймовірно пісним.

— Однак, — по-філософськи підсумував Товстун Чарлі, — з іншого боку, є ж усі оці люди, про яких ми читаємо в жовтій пресі. Вони ж весь час скаржаться на те, які в них порожні, безсенсові і нудні життя.

Чарлі перехилив пляшку над своїм фужером в надії, що там вистачить вина ще на ковток, але до посудини лягнулась хіба самотня крапля. Пляшка спорожніла. У ній і так було набагато більше вина, ніж мала б уміщати в себе будь-яка пристойна пляшка, але тепер воно скінчилося.

Павук підвівся.

— Я зустрівач таких людей. З обкладинок глянце-вих журналів. Жив серед них. Бачив їхні порожні і нудні життя зблизька. Спостерігав за ними з тіні, поки вони думали, що самі-одні. І можу сказати тобі, брате, боюся, ніхто з них не помінявся би з тобою життям і під дулом пістолета. Ходімо.

— Що? Куди ми...

— Ми йдемо. Ми покінчили з першою частиною нашої тризни. Ми осушили вино. Залишилось ще дві речі.

— Ем...

Товстун Чарлі пішов за Павуком назовні, сподіваючись, що прохолодне нічне повітря освіжить його голову. Цього не трапилося. Товстуну Чарлі здавалось, що якби його голова не була міценько припаяна до в'язів, то могла б відлетіти геть. Павук заявив:

— Тепер жінки. А тоді пісня.

ВАРТО, МАБУТЬ, ЗАУВАЖИТИ, ЩО У СВІТІ ТОВСТУНА Чарлі жінки не з'являлись просто так. Спершу вас мали жінці представити; тоді слід було набратися сміливості заговорити; потім треба було знайти тему для розмови, а коли ви вже видряпались на такі висоти, на підкорення чекали нові вершини. Треба було наважитись запитати, чи зайнята жінка у суботу ввечері, а тоді найчастіше виявлялось, що в суботу ввечері жінкам терміново треба помити голову, заповнити щоденники, доглянути австралійського папугу чи весь вечір просидіти біля телефону в очікуванні, що зателефонує інший.

Але Павук жив у геть іншому світі.

Вони валандались Вест-Ендом, зупинившись біля переповненого пабу. На тротуар вивалилась галаслива компанія, з якою Павук привітався, і виявилось, що то святкування дня народження панни на ім'я Сибілла, яку дуже втішила Павукова пропозиція почастивати її та її друзів святковими напоями.

Він розповів кілька анекдотів («мені б курочку...», «о, мсьє — знавець вишуканих збочень!») і відповідав на власні жарти вибуховим, щасливим сміхом. Він запам'ятав імена всіх присутніх. Він розмовляв і чув, що йому кажуть. Коли Павук оголосив, що пора знайти інший паб, всі святкувальниці, як одна, вирішили до нього приєднатися...

Поки вони дістались наступного пабу, Павук нагадував рок-зірку. Дівчата просто обсіли його. Вони пригортались до Павука, а деякі напівжартома-напівсерйозно цілували його. Товстун Чарлі спостерігав за цим із заздрісним жахом.

— Ти його охоронець? — поцікавилась одна з дівчат.

— Га?

— О-хо-ро-нець. Ти його охоронець?

— Ні. Я його брат.

— Ого. Я й не знала, що в нього є брат. По-моєму, він офігенний.

— І по-моєму, — погодилась інша дівчина, яка деякий час пригорталась до Павука, перш ніж її відтіснили суперниці. Вона вперше зауважила Чарлі. — Ти його менеджер?

— Ні, то його брат, — утруtilась перша. І дошкульно зауважила: — Він саме мені про це казав.

— Ти теж зі Штатів? — проігнорувавши її, спитала в Чарлі друга дівчина. — Ти начебто говориш з акцентом...

— У дитинстві я жив у Флориді, — відказав Чарлі. — Тато американець, а мама, ну, взагалі вона була з Сан-Ендрюса, але росла в...

Його ніхто не слухав.

Коли вони вирушили далі, рештки компанії з дня народження супроводжували їх. Жінки оточили Павука і влаштували йому справжній допит, довідуючись, куди вони рухатимуться далі. Звучали пропозиції ресторанів і нічних клубів. Павук усміхався і мовчки крокував далі.

Товстун Чарлі тупцював слідом, почуваячись іще недоречнішим, ніж зазвичай.

Урешті вони опинились у світі неону і ліхтарів. Павук обіймав одночасно кількох жінок. Він цілував то одну, то іншу, не вирізняючи жодну, схожий на людину, яка по черзі відкушує по шматочку від різних тропічних фруктів. Жодна з них, здається, не мала нічого проти.

Це ненормально, думав собі Товстун Чарлі. Так не має бути. Він навіть не намагався угнатися за братом, його вистачало тільки на те, щоб не відставати.

На язика досі був гіркуватий присмак вина.

Він збагнув, що поруч крокує дівчина, невеличка і гарненька, схожа на шкідливе ельфеня. Вона смикнула його за рукав:

— Що ми робимо? Куди ми йдемо?

— Ми оплакуємо мого батька. Здається.

— Це що, якесь реаліті-шоу?

— Сподіваюсь, ні.

Павук зупинився і обернувся. Чарлі стурбував блиск у братових очах.

— Ми на місці, — оголосив той. — Наша мандрівка завершена. Ось чого йому хотілося б!

Напис від руки на листку ядуче-жовтогарячого паперу на дверях пабу повідомляв: «СЬОГОДНІ. НА ДРУГОМУ ПОВЕРСІ. КАРОАКЕ».

— Пісня! — продовжив Павук. — Час для шоу!

— Ні, — Товстун Чарлі спинився як укопаний.

— Він це любив, — наполіг Павук.

— Я не співаю. Не прилюдно. І я п'яний. І... Думаю, це не дуже хороша ідея.

— Це чудова ідея, — усмішка Павука була цілковито переконливою. Якщо слушно скористатись такою усмішкою, можна розпочати хрестовий похід. Упевненості Товстуну Чарлі вона, однак, не похитнула. Він продовжив сперечатись, намагаючись приховати паніку:

— Послухай. Є речі, яких люди просто не роблять, розумієш? Дехто не літає. Дехто не займається сексом на людях. Дехто не зникає, оточений хмарами диму. А я не роблю нічого з цього, і не співаю теж.

— Навіть для тата?

— Особливо для тата. Він не виставлятиме мене на посміховисько ще й із потойбіччя. Ну, не більше, ніж він це вже зробив.

— Пардон, — нагадала про своє існування одна з дівчат, — пардон, але може, ми таки зайдемо? Бо я змерзла, а Сибіллі треба попсіяти.

— Ми заходимо, — всміхнувся їй Павук.

Товстун Чарлі хотів було заперечити, наполягти на своєму, але його просто внесло досередини. Він ненавидів себе. Наздогнав Павука аж на сходах.

— Я зайду. Але не співатиму.

— Ти вже зайшов.

— Я знаю. Але я не співатиму.

— Немає сенсу казати, що ти не зайдеш, якщо ти вже всередині.

— Я не вмію співати.

— Хочеш сказати, ніби весь хист до музики теж дістався у спадок мені?

— Я хочу сказати, що як відкрию рота, щоб заспівати на людях, то обригаюся.

— Просто подивися, як це робитиму я, — заспокійливо стис передпліччя Чарлі Павук.

Іменинниця та дві її подруги видерлись на невеличке підвищення і радше прохихотіли, ніж проспівали «Королеву танцю» «Аббі». Товстун Чарлі посьорбував джин-тонік, який хтось тицьнув йому до рук, і скрушно зітхав на кожну фальшиву ноту і не змінену тональність. Решта компанії привітала співачок оплесками.

На сцену видряпалась інша дівчина. Це була та сама, яка запитувала в Товстуна Чарлі, куди вони прямують. Зазвучали перші акорди «Будь поруч» Бена Кінга, і дівчина заспівала (десь дуже приблизно на тому місці, де мала бути перша фраза). Вона не влучила у жодну ноту, не прочитала правильно жодної фрази і промазала з кожнісіньким вступом. Товстун Чарлі їй співчував.

Вона спустилась зі сцени і підійшла до барної стійки. Товстун Чарлі збирався сказати щось підбадьорливе, але вона світилась від щастя.

— Було та-а-ак класно! — сказала вона. — Просто неймовірно!

Товстун Чарлі заплатив за її напій: велику порцію горілки з апельсиновим соком.

— Я так натішилась! Ти не хочеш спробувати? Ну ж бо. Тобі теж варто. Закладаюся, в тебе не вийде гівняніше, ніж у мене.

Чарлі стелував плечима: він сподівався, що цей жест продемонструє, які незвідані глибини гівна у ньому закорковані.

Павук вирушив до невеличкої сцени з таким виглядом, ніби на нього був спрямований промінь прожектора.

— Можу побитись об заклад, що він фантастично співає, — заявила горілка-з-соком. — Хтось казав, що ти його брат?

— Ні, — нелюб'язно пробурмотів Чарлі. — Я казав, що він — мій брат.

Павук заспівав. То була «Під помостом» гурту «Дріфтерс».

Якби Чарлі так не любив цієї пісні, нічого б не трапилось. Але коли Товстуну Чарлі було тринадцять, він щиро вірив, що «Під помостом» — найкраща пісня на білому світі. (Коли він уже був пошарпанним і втомленим від життя чотирнадцятирічкою, найкращою піснею в світі стала «Ні, жінко, не плач» Боба Марлі). І ось тепер Павук співав його пісню — і співав добре. Він співав чисто і вкладав у свій спів почуття. Люди перестали пити, перестали говорити і дивились на Павука, і слухали, як той співає.

Коли Павук закінчив, йому зааплодували. Якби присутні носили капелюхи, то напевне запустили б їх у повітря. Горілка-з-соком озвалась до Чарлі:

— Тепер я розумію, чого ти не хочеш співати. Ну тобто, тобі до цього не дорівнятися.

— Ну... — буркнув Чарлі.

— Тобто й так видно, кому в родині дістались усі таланти, — сказала вона зі знущальною посмішкою, а тоді похитала головою і задерла підборіддя. Це задерте підборіддя і вирішило справу.

Товстун Чарлі попрямував до сцени, ставлячи одну ногу рівнісінько поперед іншої на доказ власної разучої спритності. Він пітнів.

Наступні кілька хвилин минули наче в тумані. Він перемовився з діджеєм, обрав пісню зі списку (нею виявилась «Незабутня» Нета Кінга Коула), почекав хвилю, яка здалася йому вічністю, і отримав у руки мікрофон.

У роті пересохло. Серце вискакувало з грудей.

На екрані загорілося перше слово: «Незабутня...».

Бачте, Товстун Чарлі справді вмів співати. У нього був сильний, виразний і рухливий голос. Коли він співав, то всеньке його тіло перетворювалось на музичний інструмент.

Залунала музика...

У себе в голові Товстун Чарлі був цілковито готовий розтулити рота і заспівати. «Незабутня, — співав би він, — ось ти яка...», і пісня та була б для його мертвого батька, і для його брата, і для того вечора...

Тільки ж він не зміг. На нього дивилися. З балконачика пабу за ним стежило дві дюжини пар очей. Багато з них належали жінкам. А на публіці Товстун Чарлі не міг навіть рота розтулити.

Він чув, як грає музика, але просто стояв. Йому було дуже холодно. Здавалося, його стопи десь дуже далеко внизу.

Він таки змусив себе розтулити рота.

— Здається, — дуже чітко проказав він у мікрофон, так, що його було чутно з-за музики, і слова відлунювали з кожного куточка приміщення, — здається, зараз мене знудить.

Зі сцени не було елегантного виходу.

А потім усе трохи попливло.

ІСНУЮТЬ ЛЕГЕНДАРНІ МІСЦЯ. КОЖНЕ З НИХ існує у власний спосіб. Частина з них укриває землю. Інші ховаються під світом, як під шаром фарби.

Є гори. То скелясті місця, куди ви дістанетесь, перш ніж видертись на кручі, що ними обрамлений край світу, і в тих горах є печери, глибокі печери, що були заселені задовго до того, як на землю вперше ступила людська нога.

Вони й досі заселені.

*П'ятий розділ,
у якому ми дізнаємось
про численні наслідки
наступного ранку*

ТОВСТУНУ ЧАРЛІ ХОТИЛОСЯ ПИТИ.
Товстуну Чарлі хотілося пити, і в нього боліла голова.

Товстуну Чарлі хотілося пити, в нього боліла голова, у роті був присмак самого зла, очам було затісно у черепі, зуби крутило, шлунок пекло, спина боліла від колін аж до маківки, а мозок неначе витягли і замість нього начинили голову ватними кульками впереміш із голками-шпильками, тому будь-яка спроба думати давалася з болем, а очам не просто було затісно, вони, вочевидь, уночі викотилися геть, а потім їх прибили на місце покрівельними цвяхами. Будь-який звук, гучніший за броунівський рух, у якому молекули повітря делікатно дрейфували одна повз іншу, значно перевищував больовий поріг Чарлі. А ще йому хотілося здохнути.

Товстун Чарлі розплющив очі й збагнув, що припустився помилки: повіки впустили денне світло, а це боляче. Але чоловік принаймні зрозумів, де перебуває (у власному ліжку, в своїй спальні), і,

оскільки перед очима в нього виявився годинник на нічному столику, дізнався, що зараз пів на дванадцятю.

Чарлі подумав, по одному слову за раз, що гірше вже просто бути не може: таким похміллям, як у нього, старозавітній Бог міг би покарати мідіянитян, а наступного разу, коли він побачить Грема Коутса, напевне довідається, що його звільнено.

Він спробував обміркувати, чи зможе по телефону переконливо вдати хворого, а тоді усвідомив, що навряд чи йому до снаги звучати якимось інакше.

Він не міг згадати, як вчора дістався додому.

Він подзвонить на роботу, щойно спроможеться згадати номер телефону. Попросить прощення — мовляв, скопив лютий грип, добу він не зможе і пальцем ворухнути, і нічого з цим не вдієш...

— Слухай, — озвався голос з іншого боку ліжка, — здається, там біля тебе є пляшка з водою. Можеш, будь ласка, передати?

Товстун Чарлі хотів було пояснити, що немає поруч із ним жодної пляшки, і взагалі, найближча вода — в умивальнику у ванній, тільки доведеться спершу продезінфікувати склянку для зубних щіток, але тоді до нього дійшло, що просто перед його носом на нічному столику стоїть кілька пляшок. Він простягнув руку, зімкнув на одній із них пальці, що здавалися чужими, а тоді із зусиллями, яких людям зазвичай доводиться докладати, щоб піднятися на останні кілька метрів вертикальної кам'яної скелі, перевернувся на інший бік.

То була дівчина-горілка-з-помаранчевим-соком.

І вона була голісінька. Принаймні ті шматки її тіла, які він бачив.

Вона взяла пляшку, а тоді потягнула на себе простираadlo, щоб прикрити груди.

— Чуеш. Він просив передати, — заговорила вона, — щоб коли ти прокинешся, не парився щодо дзвінка на роботу. Ну, щоб сказати, що ти захворів. Він передав, що вже про все подбав.

Це анітрохи не заспокоїло Товстуна Чарлі. Страху з тривогами і не подумали влягтися. З іншого боку, Чарлі перебував у стані, коли його мозок здаєн був умістити тільки одну причину для переживань, і просто зараз цією причиною була непевність у тому, що він зможе вчасно дістатись до лазнички.

— Тобі потрібна рідина, — заговорила дівчина, — щоб поповнити запаси електролітів.

До лазнички Товстун Чарлі таки встиг. Тоді, оскільки він уже був там, простояв під душем, доки приміщення не перестало пливти, а потім навіть почистив зуби, не виблювавши.

Коли Чарлі повернувся до спальні, горілчаної-з-соком дівчини там уже не було. Це принесло йому полегшення: він почав сподіватись, що панянка була просто галюцинацією, викликаною алкогольною інтоксикацією — чимось на кшталт рожевих слоненят або жакливної ідеї, що минулого вечора він вибрався на сцену, аби заспівати.

Він не зміг знайти халата, тому видобув із шафи спортивний костюм, аби почуватись достатньо вдягненим для далекої подорожі коридором на кухню.

Запищав телефон, і Чарлі закопирсався в куртці, яка валялась на підлозі біля ліжка, знайшов апарат

і відкрив його. Буркнув щось у слухавку з усією знеособленістю, на яку був здатний, просто на випадок, якщо телефонує хтось із Агентства Ґрема Коутса, щоб з'ясувати, де він.

— Це я, — почувся зі слухавки голос Павука. — Все гаразд.

— Ти сказав, що я помер?

— Краще. Я сказав, що я — це ти.

— Але... — Товстун Чарлі намагався скласти думки до купи. — Але ж ти — не я!

— Я в курсі. Але сказав, що я — це ти.

— Ми ж навіть не схожі!

— Братику, ти робиш із мухи слона. Я про все подбав. Ой-ой. Мушу йти, зі мною хоче поговорити пан начальник.

— Ґрем Коутс? Слухай, Павуче...

Але Павук уже поклав слухавку, і екран згас.

У двері зайшов халат Чарлі. У халаті була дівчина. Їй халат пасував значно більше, ніж коли-небудь міг пасувати самому Чарлі. В руках у дівчини була таця, на якій стояло горнятко з чимось і склянка з водою, в якій шипів Алказельцер.

— Випий і те, і інше, — скомандувала дівчина. — Спершу те, що в горнятку. Залпом.

— А що в горнятку?

— Гоголь-моголь, ворчестерський соус, табаско, сіль, краплина горілки, всяке таке. Або доконає, або зцілить. Давай, пий, — її тон не терпів заперечень.

Товстун Чарлі випив.

— Господи.

— Ага. Але ти досі живий.

Чарлі не був у цьому певен, але Алказельцер однаково випив. Тоді раптом до нього дійшло:

— Гм... Слухай, ми з тобою вчора, ми, ну, розумієш...?

Дівчина, здавалося, не зрозуміла нічогісінько:

— Ми... що?

— Ну чи ми... цей... Зайнялись... *цим*?

— Ти хочеш сказати, що не пам'ятаєш? — її неначе роздушило. — Ти казав, що то був найкращий секс в твоєму житті. Що відчуття були такі, ніби до того ти ніколи не кохався з жінкою. Ти був трохи богом, трохи — твариною, трохи — невпинною секс-машиною...

Товстун Чарлі не знав, куди подіти очі. Вона захотіла.

— Я стібуся. Я просто допомогла твоєму братові притарабанити тебе додому, ми тебе вимили, а потім — сам знаєш.

— Ні. Не знаю.

— Ну, тебе геть вирубило, а в тебе величеньке ліжко. Не знаю, де спав твій брат. Він, по ходу, здоровий, як бик. Прокинувся на світанку, усміхнений і свіженький.

— Він пішов до мене на роботу. Сказав, що він — це я.

— А вас що, не змогли розрізнити? Ну, тобто, ви ж не близнята.

— Вочевидь, не змогли, — Чарлі похитав головою і глянув на дівчину. Вона показала йому рожевого язичка. — Як тебе звуть?

— Ти хочеш сказати, що забув? А я пам'ятаю. Тебе звать Товстуном Чарлі.

— Чарльз. Просто Чарльз.

— Я Дейзі, — і вона простягнула долоню. — Приємно познайомитися.

Вони урочисто потисли руки.

— Мені вже трохи краще, — зізнався Чарлі.

— Я ж казала. Доконає або зцілить.

ПАВУКІВ ДЕНЬ В ОФІСІ МИНАВ ПРОСТО ПРЕЧУДОВО. Він майже ніколи не працював в офісах. Він узагалі майже ніколи не працював. Все було новим, чудесним і дивовижним — від манюсінкового ліфта, яким він ривками піднявся на п'ятий поверх, до офісного лабіринту в Агентстві Ґрема Коутса. Павук захоплено витріщився на скляну вітрину в коридорі, наповану запилюженими нагородами. Він волочився кабінетами, і коли хтось запитував, хто він такий, то просто відповідав: «Я — Товстун Чарлі Хансі», і оскільки він казав це божественним голосом, все робилося правдою.

Він знайшов чайну кімнату і зробив собі кілька чашок чаю. Тоді приніс їх до стола Товстуна Чарлі і розставив у вкрай мистецькій манері. Погрався з комп'ютерною мережею. Та спитала в нього пароль. «Я — Товстун Чарлі Хансі», сказав він мережі, але досі лишилися місця, куди та не хотіла його пускати. Тож він сказав: «Я — Ґрем Коутс» — і мережа розкрилась перед ним, мов квітка.

Павук колупався в комп'ютері, допоки не занудився.

Він дав раду вхідним листам Товстуна Чарлі. Тоді дав раду листам, що чекали на відправлення.

Він збагнув, що Чарлі от-от має прокинутись, тому набрав брата, щоб його заспокоїти. Щойно він відчув, що має в тому якісь успіхи, в двері просунув голову Грем Коутс, повитирав пальцями схожі на підощви губи і поманив Павука.

— Мушу йти, — сказав Павук братові. — Зі мною хоче поговорити пан начальник.

І поклав слухавку.

— Телефонуюмо в особистих справах в робочий час, Нансі, — зауважив Грем Коутс.

— Без-сука-мовно, — погодився Павук.

— І це ви про мене висловились як про «пана начальника»? — перепитав Грем Коутс. Вони дісталися кінця коридору і зайшли в кабінет шефа.

— Ви ж найпанськіший. І найначальничіший.

Грем Коутс мав спантеличений вигляд. У нього зародилась підозра, що з нього кепкують, але певності він не мав, і це його бентежило.

— Ну, сідайте-сідайте.

Павук всівся.

Грем Коутс мав звичку тримати плинність кадрів в Агентстві Грема Коутса на сталому рівні. Дехто приходив і йшов. Інші приходили і залишались рівно до тієї миті, коли їхні робочі місця починали підпадати під якийсь закон про захист робітників. Товстун Чарлі протримався довше, ніж будь-хто: рік і одинадцять місяців. Вже за місяць у його життя могли увійти оплата за понаднормовий робочий час чи суди з приводу роботи в галузі.

Перш ніж когось звільнити, Грем Коутс виголошував промову. Він нею дуже пишався.

— Те, що нас не вбиває, — почав він, — робить нас сильнішими. Немає лиха без добра.

— Буде добре, — погодився Павук, — як зле мине.

— А. Так, так. Точно. Що ж, коли ми бредемо цією дорогою сліз, слід зупинятись, щоб поміркувати про...

— Перший удар, — перебив Павук, — найболючіший.

— Що? А, так, — Грем Коутс засовався, згадуючи, що там було далі. — Щастя схоже на метелика.

— Або на синю птаху.

— Саме так. Я можу закінчити?

— Авжеж. Почуйте як удома, — радісно відказав Павук.

— І щастя кожної душі в Агентстві Грема Коутса важить для мене не менше, ніж моє власне.

— Не можу висловити словами, яким щасливим це робить мене.

— Так.

— Що ж, мабуть, мені краще вернутися до роботи. Але було кайфово поспілкуватись. Якщо надумаєте поділитись ще чимось, то ви знаєте, де мене знайти.

— Щастя, — повторив Грем Коутс. Його голос звучав трохи здавлено. — Знаєте, Нансі, Чарльзе, я міркував ось про що: чи ви тут щасливі? Чи не здається вам, що ви могли б стати щасливішим деінде?

— Я про це не міркував. А знаєте, про що я міркував?

Грем Коутс промовчав. Такого раніше ніколи не було. Зазвичай на цю мить люди розуміли, звідки дме вітер, впадали в стан шоку, а обличчя ставали

розгубленими. Іноді люди плакали. Грем Коутс ніколи не був проти їхнього плачу.

— Я міркував, — продовжив Павук, — про призначення рахунків на Кайманових островах. Розумієте, скидається на те, що гроші, які повинні надходити на рахунки наших клієнтів, інколи замість цього прямують на Кайманові острови. Такий спосіб організації фінансів видається мені вкрай чудернацьким. Те, що гроші осідають не на тих рахунках. Ніколи раніше такого не бачив. Сподівався, що ви зможете пояснити мені цю чудасію.

Грем Коутс побілів, як стіна. Таким кольорам у каталогах із фарбами зазвичай дають назви на кшталт «Пергамент» чи «Магнолія». Тоді перепитав:

— Як ви отримали доступ до цих рахунків?

— Комп'ютери, — знизав плечима Павук. — Вони бісять вас так само, як і мене? Що тут вдієш?

Кілька довгих секунд Грем Коутс розмірковував. Йому завжди подобалось вважати свої фінансові махінації такими заплутаними, що навіть якби колись Бюро з контролю над шахрайством і з'ясувало, що він чинив якісь злочини, їм було б украй тяжко пояснити суду присяжних, що саме то були за злочини. Тому з усією безтурботністю, на яку він був здатний, Грем Коутс заявив:

— У тому, щоб мати офшорні рахунки, немає нічого протизаконного.

— Протизаконного? Сподіваюсь, нема. Тобто якби я побачив щось протизаконне, мені довелося б негайно повідомити компетентні органи.

Грем Коутс взяв до рук ручку, а тоді знову поклав її на стіл.

— А. Що ж, як би не було приємно спілкуватись, бавити час і в інші способи зависати з вами, Чарльзе, маю підозру, що в нас обох є робота, якій слід дати раду. Час не жде. Прокрастинація краде дорожні хвилини.

— Життя як музика німа, — підказав Павук, — по радіо її нема.

— Як забажаєте.

НАРЕШТІ ТОВСТУН ЧАРЛІ ЗНОВУ ЗАПОЧУВАВСЯ людиною. Біль відступив. Повільні й неунікні хвили нудоти перестали накочуватись. Він ще не був певен, що світ — гарненьке і радісне місце, але принаймні більше не перебував у дев'ятому колі похмільного пекла, і це вже непогано.

Дейзі захопила ванну кімнату. Чарлі почув звук відкритого крану, а тоді вдоволене хлюпання.

Він постукав у двері.

— Я тут, — озвалася Дейзі. — У ванній.

— Знаю. Точніше, не знаю, але десь так і припущав.

— А що?

— Я просто подумав... Чому ти приїхала сюди. Вчора.

— Ну... Ти був у гівно. Я подумала, що твоєму брату не завадить допомогти. А я сьогодні вранці не працюю. Тому... Вуаля.

— Вуаля, — вторував Товстун Чарлі. З одного боку, вона йому співчувала. З іншого, їй насправду подобався Павук. Угу. Його брат з'явився тільки трохи більше дня тому, але Чарлі вже відчув, що в цих

нових сімейних стосунках не лишилось місця для сюрпризів. Павук був крутим, а він — тим, другим.

— У тебе приємний голос, — раптом почувлось з ванни.

— Що?

— У таксі, поки ми їхали додому, ти співав. «Незабутню». Було дуже мило.

Йому якось вдалося витіснити інцидент у караоке з голови в темну місцину, куди люди скидають те, чого соромляться. Тепер спогад повернувся, і Чарлі про це пошкодував.

— У тебе класно виходило, — продовжила вона. — Заспіваєш потім для мене?

Чарлі почав гарячково міркувати, але від гарячкових міркувань його врятував дзвінок у двері.

— Хтось прийшов, — мовив він.

Тоді спустився сходами, відчинив, і все стало куди гірше. Мати Розі окинула його поглядом, від якого могло б скиснути молоко. Мовчки. У неї в руках був великий білий конверт.

— Доброго дня, — знітився Товстун Чарлі. — Пані Ноа. Гм. Радий вас бачити.

Вона пирхнула і підняла конверт перед собою:

— Ага. Ти тут. Що ж. Ти запросиш мене зайти?

Точно, подумав Товстун Чарлі. Без запрошення вона не зможе зайти досередини. Просто скажи ні, і вона змушена буде забратись.

— Звісно, пані Ноа. Заходьте, будь ласка. — *То он як вампіри це роблять.* — Хочете горнятко чаю?

— Не думай, що в такий спосіб зможеш обвести мене довкруг пальця. Бо не зможеш.

— Ем... Гаразд.

Догори вузькими сходами і на кухню. Мати Розі роззирнулась, і на її обличчі ніби відбилось: це місце не відповідало її стандартам гігієни, адже тут були істівні продукти.

— Кави? Води? — *Не кажи «вощаний фрукт».* — Вощаний фрукт? — *Курва.*

— Із розповідей Розі я зрозуміла, що твій батько недавно помер?

— Так. Помер.

— Коли помер тато Розі, в «Кухарях і Кулінарії» випустили чотиристорінковий некролог. Написали, що він одноосібно привіз до цієї країни карибський ф'южн.

— Гм.

— І він, скажімо так, не залишив мене без копієчки. Його життя було застраховане, і йому належали акції двох успішних ресторанів. Я дуже заможна жінка. Коли я помру, все це відійде Розі.

— Я піклуватимусь про неї, коли ми одружимося. Не хвилюйтеся.

— Я не кажу, що ти одружуєшся з нею лише через гроші, — запевнила його мама Розі тоном, з якого було чітко зрозуміло, що саме це вона і має на увазі.

— Пані Ноа, чим я можу вам допомогти? — Товстун Чарлі відчув, як у нього знову розболілась голова.

— Ми з Розі поговорили і дійшли висновку, що мені слід допомогти вам із плануванням весілля, — манірно заявила мама Розі. — Мені потрібен список твоїх родичів і друзів. Тих, кого ти планував запросити. Імена, адреси, імейли і телефонні номери. Я підготувала бланк, який тобі треба буде заповнити.

Подумала, що зекономлю на відправці і кину його до поштової скриньки сама, оскільки й так мина-тиму Максвелл-Гарденс. Не сподівалася застати тебе вдома, — вона простягнула йому великого білого конверта. — Загалом на весіллі буде дев'яносто людей. Ти можеш запросити вісьмох членів родини і шістьох друзів. Друзі і четверо членів родини будуть за столом «З». Решта родичів розташуються за столом «В». Ми посадили б твого батька з нами за головний стіл, але зважаючи, що він відійшов, ми перемістили на його місце Розину тітку Вініфред. Ти вже вирішив, хто буде твоїм дружбою?

Товстун Чарлі похитав головою.

— Що ж, переконайся, що він не бовкне чогось вульгарного. Я не хочу чути від твого дружби жодного слова, яке не могла б почути в церкві. Зрозумів?

Товстун Чарлі замислився, що зазвичай чує в церквах мама Розі. Напевне, тільки крики: «Назад! Повертайся до пекла, нечисть!», а далі здивовані перешіптування: «Воно живе?» і нервові розпитування, чи згадав хтось узяти з собою осикові кілки й молоток.

— Гадаю, що у мене понад десять родичів, — сказав Товстун Чарлі. — Розумієте, в мене є кузени, і двоюрідні тітки, і всяке таке.

— Ти, вочевидячки, не в стані второпати, — фиркнула Розина мати, — що весілля коштують грошей. Я виділила по 175 фунтів на столики від «А» до «Г» — столик «А» буде головний — за ними сидітимуть найближчі родичі Розі і мій жіночий клуб. На столики від «Д» до «Ж» виділено по 125 фунтів, за

ними сидітимуть знайомі, діти, і так далі, і тому подібне.

— Ви сказали, що мої друзі сидітимуть за столиком «З», — озвався Чарлі.

— Це столики рангом нижче. За ними не подаватимуть закуски з авокадо і креветками та шеррі-трайфл.

— Коли ми з Розі востаннє про це розмовляли, то дійшли згоди, що обираємо карибську кухню...

— Вона іноді сама не розуміє, чого хоче, — пирхнула Розина мама. — Але зараз ми з нею дійшли згоди.

— Слухайте, гадаю, мені слід спершу поговорити з Розі, а тоді вже з вами.

— Просто заповни бланки, — сказала вона. Тоді підозріливо додала: — А чому це ти не на роботі?

— Я, гм... Я не там... Я не там. Скажімо, в мене сьогодні вранці вихідний. Не йду сьогодні на роботу. Я... Не йду.

— Сподіваюсь, ти попередив Розі. Вона сказала, що домовилась із тобою пообідати і тому не може пообідати зі мною.

Товстун Чарлі переварив почуте.

— Так. Гм. Ну, дякую, що заскочили, пані Ноа. Я поговорю з Розі і...

На кухню зайшла Дейзі. Вона накрутила на голову рушника, халат Чарлі прилип до вологого тіла. Дівчина спитала:

— У тебе ж є помаранчевий сік, правда? Здається, я бачила його, коли нишпорила тут раніше. Як твоя голова, краще? — вона відчинила дверцята холодильника і налила собі склянку апельсинового соку.

Розина матір кахикнула. Звучало це кахикання так, ніби пляжем покатуляла галька.

— Привіт, — сказала Дейзі. — Я Дейзі.

На кухні почало холоднішати.

— Справді? — мовила матір Розі. З останнього «-ді» звисали бурульки.

— Цікаво, як ми називали б помаранчі, — зазначив Товстун Чарлі у паузі, — якби вони не були помаранчевими. Уявіть собі якийсь раніше невідомий фрукт, який називається блакитняк. Ми пили би блакитний сік?

— Що? — перепитала мама Розі.

— Господи, ти б чув, що ти верзеш, — весело відказала Дейзі. — Ну добре, піду пошукаю свій одяг. Було приємно познайомитись.

Вона вийшла. Чарлі не наважувався відновити дихання.

— Хто, — бездоганно спокійно заговорила мама Розі. — Це. Така.

— Моя сес... Кузина. Моя кузина, — випалив Товстун Чарлі. — Вона мені як сестра. Коли ми росли, то були дуже близькими. Вписалась вчора ввечері. Трохи дикувата. Ну. Так. Ви побачите її на весіллі.

— Посадимо її за столик «З». Думаю, їй там буде зручніше, — Розина мама сказала це таким тоном, яким більшість людей спитала б: «Ти хочеш померти швидко чи дозволимо Монго погратись?».

— Так. Добре. Був радий вас бачити. Ну, у вас, напевне, купа справ. А мені пора на роботу.

— Ти ж казав, що в тебе вихідний.

— Ранок. Вихідний ранок. І він майже закінчився. Мені пора на роботу, тому до побачення.

Вона притисла до себе торбинку і підвелась. Товстун Чарлі провів жінку в коридор.

— Був радий побачитись.

Розина мама кліпнула, десь так, як кліпають пітони перед тим, як накинутись на жертву. Тоді гукнула:

— До побачення, Дейзі. Зустрінемось на весіллі.

Дейзі, на якій вже були бюстгальтер і трусики, визирнула в коридор.

— Бережіть себе, — побажала вона мамі Розі, натягуючи футболку, і знову зникла в кімнаті Чарлі.

Поки Чарлі зводив маму Розі доли сходами, вона мовчала. Чоловік відчинив для неї двері, і поки вона його минала, зауважив на її обличчі дещо жахливе, щось, що, змусило його шлунок зав'язатись у ще тугіший вузол, ніж раніше. Мама Розі щось робила ротом. Губи розтягнулись у кутиках, ніби жінку спіткав раптовий напад. Схожа на череп, до якого допасували уста, мама Розі посміхалась.

Чарлі зачинив за нею двері і, тремтячи, залишився постояти біля сходів. Тоді з виглядом людини, яка прямує на електричний стілець, таки піднявся.

— Хто то була? — поцікавилась майже одягнена Дейзі.

— Мама моєї нареченої.

— Яка радісна жіночка. — На Дейзі були ті самі речі, що й учора.

— Ти що, так і підеш на роботу?

— Господи, ні, звісно. Поїду додому і переодягнусь. Я все одно не з'являюся на роботу в такому вигляді. Можеш викликати мені таксі?

— Тобі куди?

— До Гендона.

Чарлі викликав місцеве таксі. Тоді сів на підлогу в коридорі і спробував виміркувати кілька потенційних сценаріїв; жоден з них не виміркувався.

Хтось стояв поруч.

— У мене в торбинці є вітамін В в таблетках. Можеш ще спробувати посмоктати ложечку меду. Мені від цього ні тепло, ні холодно, але моя сусідка по квартирі божиться, що це допомагає при похміллях.

— Справа не в цьому, — пояснив Чарлі. — Я сказав, що ти моя кузина. Щоб вона не думала, що ти моя, що ми з тобою, ну... Дивна дівчина в квартирі... Сама розумієш.

— Кузина, еге ж? Що ж, не парся. Думаю, вона про мене зовсім забуде, а якщо і ні, то скажи, що я зникла з країни за загадкових обставин. Ти мене більше ніколи не побачиш.

— Справді? Обіцяєш?

— Не конче говорити про це таким задоволеним тоном.

Знадвору почувся гудок клаксона.

— Це має бути моє таксі. Встань і попрощайся.

Він підвівся. Вона обійняла його і повторила:

— Не парся.

— Здається, мені кінець.

— Неправда.

— Я приречений.

— Дякую, — сказала вона. А тоді нахилилась до нього і поцілувала в губи, довше і пристрасніше, ніж це було доречно, враховуючи їхнє недавнє знайомство. Тоді усміхнулась, безтурботно покрокувала сходами до дверей і пішла геть.

— Напевне, — сказав спантеличений Чарлі вголос, коли зачинилися двері, — це все не насправді.

Він досі відчував присмак її губ: помаранчевий сік і малина. То був поцілунок. Серйозний поцілунок. У тому поцілунку була пристрасть, якої він ніколи не відчував раніше, навіть із...

— Розі, — мовив Чарлі.

Він відкрив мобільника і натис цифру швидкого набору її номера.

— Ви зателефонували Розі, — озвався її голос зі слухавки. — Я зайнята або знову загубила телефон. Це автовідповідач. Зателефонуйте на домашній або залиште повідомлення.

Товстун Чарлі закрив телефон. А тоді одягнув плаща поверх спортивного костюма і, тільки трохи мружачись на нестерпне денне світло, вийшов на вулицю.

РОЗІ НОА ХВИЛЮВАЛАСЬ, І САМ ЦЕЙ ФАКТ хвилював її ще більше. І винна в тому хвилюванні, як і багато ще в чому у світі Розі (хотіла вона те визнавати чи ні), була її матір.

Розі звикла до світу, в якому сама ідея її весілля з Товстуном Чарлі Нансі викликала у матері відразу. Вона сприймала материн протест проти її шлюбу як небесний знак, що вона все робить правильно, навіть якщо вона сама не була в цьому достоту впевнена.

І, звісно, вона кохала Чарлі. Він був надійним, утішливим, розважливим...

Несподівана зміна материнної думки щодо Товстуна Чарлі розхвилювала Розі, а раптовий мамин ентузіазм щодо організації весілля і взагалі глибоко стурбував.

Вона телефонувала нареченому минулого вечора, щоб це обговорити, але він не відповідав на дзвінки. Розі подумала, що той, напевне, рано заснув.

Тому вона вирішила пожертвувати заради розмови з ним обідньою перервою.

Агентство Грема Коутса розташовувалось на найвищому поверсі сірої вікторіанської будівлі в Олдвічі, і до нього треба було підніматись п'ятьма прогонами сходів. Звісно, був ще ліфт, який встановив сто років тому театральний агент Руперт Баттерворт на прізвисько Липучка. То був неймовірно повільний, манюсінський і тряский ліфт, дивацтва конструкції якого ставали зрозумілими тільки тоді, коли з'ясовувалось, що Липучка Баттерворт мав розміри, форми і вміння втискатись у манюсінські простори приблизно як у молоденького огрядного гіпопотама. Ліфт розробили рівно таких розмірів, щоб туди могли втиснутись Липучка Баттерворт і ще одна, значно стрункіша, персона, наприклад, хористка. Або хорист: Липучка був неперебірливим. Щоб зробити його щасливим, достатньо було, щоб особа, яка бажала потрапити на сцену, втислася з ним до ліфта і повільно протряслася повз усі поверхи догори. Нерідко до тієї миті, коли ліфт піднімався на верхній поверх, подорож так виснажувала Липучку, що йому доводилось прилягти, і він залишав стурбованих хористку чи хориста в почекальні,

розмірковувати, чи не були намагання вхопити повітря і червона пика, від яких Руперт страждав, доки вони піднімались, ознаками якоїсь ранньоедвардіанської емболії.

Після однієї поїздки ліфтом з Липучкою Баттервортом люди завжди піднімалися сходами.

Ґрем Коутс, який викупив рештки Агентства Баттерворта у його онуки більше двадцяти років тому, залишив ліфт як історичний артефакт.

Розі захряснула втулки внутрішніх дверей, зачинила зовнішні і підійшла до рецепції, де повідомила, що чекає на Чарльза Нансі. Вона присіла під фотографіями Ґрема Коутса з людьми, яких представляло його агентство. Серед них вона впізнала коміка Морріса Лівінґстона, кілька бойз-бендів, які колись були популярними, і сузір'я спортивних зірок, які згодом поставали «знаменитостями» й отримували від життя максимум задоволення, поки вдавалось роздобути нову печінку.

До рецепції підійшов чоловік. Він не надто нагадував Товстуну Чарлі. Його шкіра була темнішою, і всміхався чоловік так, наче його розважало все довкола — розважало глибоко й небезпечно.

— Я — Товстун Чарлі Нансі, — сказав чоловік.

Розі підійшла до Товстуну Чарлі і цьомнула його в щоку. Він перепитав:

— Я тебе знаю? — Це зазвучало дуже дивно, тому чоловік продовжив: — Звісно, знаю. Ти Розі. І ти щодня стаєш усе гарнішою. Важко впізнати. — А тоді і собі поцілував її, торкнувшись своїми губами її уст. Дотик був майже невідчутний, але серце Розі

закалатало, наче в Липучки Баттерворта після особливо тряского підйому ліфтом з кимсь із хористів.

— Обід, — пискнула Розі. — Час минає. Подумала... Що, може, ми зможемо... Поговорити.

— Так, — погодився чоловік, якого Розі мала за Товстуна Чарлі. — Обід. — Він зручненько обійняв Розі за плечі. — Ти хотіла б пообідати в якомусь певному місці?

— Ой... Та... Де завгодно. — Вся справа в тому, як від нього пахне, подумалось їй. Чому вона ніколи раніше не помічала, наскільки їй подобається його запах?

— Знайдемо щось. Ходімо донизу сходами?

— Якщо не заперечуєш, я краще поїхала б ліфтом.

Вона знову захряснула стулки дверей, і вони повільно поїхали донизу, притиснувшись одне до одного.

Розі не могла згадати, коли востаннє була такою щасливою.

Коли вони вийшли на вулицю, телефон Розі запищав, повідомляючи, що вона пропустила дзвінок. Вона не звернула на це уваги.

Розі з Павуком зайшли до першого ж ресторану, який їм трапився. До минулого місяця то була місцина з суші, оформлена в стилі гай-тек, з конвеєрною стрічкою, яка бігла через все приміщення. На стрічці були маленькі закуски з риби, вартість яких залежала від кольору тарілок. Японський ресторан збанкрутував, і його, як то часто трапляється в Лондоні, негайно замінив угорський. Конвеєр у ньому залишили, щоб надати угорській кухні

технологічних ноток, і тепер приміщенням статечно пересувались тарілки з гуляшем, який негайно вистигав, вареники з паприкою і горщики зі сметаною.

Розі припускала, що й угорська кухня тут ненадовго.

— Де ти вчора був?

— Гуляв. Із братом.

— Ти ж одинак.

— Ні. Виявляється, я половинка парного сервізу.

— Он як? Батьків спадок?

— Мила моя, — сказав чоловік, якого вона мала за Товстуна Чарлі, — ти й половини всього не знаєш.

— Ну, сподіваюсь, він прийде на весілля.

— О, він його і за пів царства не пропустить, — він поклав долоню їй на руку, і вона ледь не впустила ложку для гуляшу. — Що ти робиш по обіді?

— Дрібниці. Зараз в офісі фактично мертвий сезон. Треба зателефонувати кільком людям, щоб зібрати кошти, але це може й зачекати. А є щось? Гм... Ти... Чому ти питаєш?

— Такий чудовий день. Не хочеш піти прогулятися?

— Це було б дуже мило.

Вони попрошкували до набережної, а тоді повільним кроком пішли вздовж Темзи на північ, тримаючись за руки і не розмовляючи ні про що конкретне.

— А як же *твоя* робота? — поцікавилась Розі, коли вони зупинились купити морозива.

— Там ніхто не буде проти. Думаю, ніхто навіть не зауважить, що мене немає.

ТОВСТУН ЧАРЛІ ЗАБІГ ДОГОРИ СХОДАМИ ДО Агентства Грема Коутса. Він завжди піднімався сходами. Так було корисніше для здоров'я, до того ж не доводилось хвилюватись, що він потрапить у пастку ліфта з кимсь іще, притиснутий надто тісно, щоб ігнорувати чужу присутність.

Віддихуючись, він підійшов до рецепції.

— Енні, а Розі не заходила?

— А ти що, загубив її?

Він зайшов до свого кабінету. Його стіл був надприродно чистим. Гора нерозібраної кореспонденції зникла. На моніторі висіла жовта наліпка з написом: «Зайдіть до мене. ГК».

Він постукав до кабінету Грема Коутса. Цього разу зсередини відповіли:

— Так?

— Це я, — озвався Чарлі.

— Так-так. Заходьте, пане Нансі. Почувайтесь як вдома, сідайте. Я багато думав про нашу вранішню розмову. Здається, я вас недооцінив. Ви працюєте тут... Скільки?

— Майже два роки.

— Ви працюєте тут вже довго, і працюєте в поті чола. І тепер, після сумного відходу вашого батька...

— Я не дуже-то його і знав.

— Ах, Нансі, ви відчайдух. Враховуючи, що зараз мертвий сезон, як вам сподобалась би пропозиція кількатижневої відпустки? Звісно, не варто й згадувати, що за вами залишиться повна зарплата.

— Повна зарплата?

— Цілковита і повна. Але так, я розумію про що ви. Гроші на поточні витрати. Я впевнений, що вам не завадить трішки грошенят на поточні витрати.

Товстун Чарлі намагався второпати, в якому все-віті перебуває:

— Ви мене звільняєте?

Грем Коутс засміявся; звучало це, ніби тхір вдавився гострою кісткою.

— Безсумовно, ні. Якраз навпаки. Власне кажучи, мені здається, що ми з вами дійшли повного порозуміння. Ваша робота в цілковитій безпеці. Як у мами вдома. Якщо ви продовжите і надалі слугувати зразком обачності і делікатності, яким були раніше.

— Наскільки безпечно у мами вдома? — поцікавився Чарлі.

— Вкрай безпечно.

— Я нещодавно вичитав, що більшість нещасних випадків трапляється саме вдома.

— В такому разі вважаю, що справою невідкладної важливості є ваше якнайпоквапливіше повернення до себе додому. — Він простягнув Товстуну Чарлі прямокутний папірець. — Ось. Невеличка подяка за два роки відданої роботи в Агентстві Грема Коутса. — І додав те, що завжди казав, коли давав людям гроші: — Не витрачайте все одразу.

Товстун Чарлі глянув на папірець. То був чек.

— Дві тисячі фунтів. Нічого собі. Тобто, не витрачу.

Грем Коутс усміхнувся Товстуну Чарлі. Якщо та усмішка і була тріумфальною, Товстун Чарлі був надто спантеличений, надто розгублений і надто здивований, щоб це помітити.

— Всього найкращого, — підсумував Грем Коутс. Товстун Чарлі попрямував назад до свого кабінету. Грем Коутс невимушено визирнув із дверей із виглядом павука, який зачавівся в павутині.

— Невелике питання. Якби раптом мені треба було скористатись вашими файлами, поки ви розслаблятиметесь і тішитиметесь життю, — а важливість такого плану дій я не можу переоцінити, — ви могли б залишити мені свій пароль?

— Хіба ваш пароль не дозволяє вам заходити в систему будь-куди?

— Звісно, — безтурботно відказав Грем Коутс. — Але самі знаєте. Комп'ютери. Про всяк випадок.

— Русалка. P-U-C-A-L-K-A.

— Чудово. Чудово, — Греміві Коутсу дуже пасувало б зараз потирати руки, однак він стримався.

Товстун Чарлі спустився сходами з чеком на дві тисячі фунтів в кишені, розмірковуючи про те, як він міг так недооцінювати Грема Коутса впродовж майже двох років.

Чарлі зайшов до відділення свого банку за кутом і перевів гроші з чека на свій рахунок.

Тоді пішов до набережної, подихати і подумати.

Він був багатшим на дві тисячі фунтів. Ранковий біль у голові зник. Він почувався впевненим і можливим. Чарлі замислився, чи зможе переконати Розі з'їздити в коротеньку відпустку. Звісно, це було б дуже несподівано, однак...

А тоді він побачив Розі. Вона йшла за руку з Павуком через дорогу від нього і доїдала морозиво. Тоді зупинилась, викинула рештки морозива до смітника, притягнула Павука до себе і стала з запалом та

смаком цілувати його перемазаними в морозиві губами.

Товстун Чарлі відчув, що голова знову розболілася. Його ніби паралізувало.

Чарлі дивився, як вони цілуються. Думав, що рано чи пізно комусь із них доведеться перерватись, щоб ковтнути повітря, але цього не трапилось, тому він, почуваячись жалюгідно, попростував в протилежному напрямку, аж доки не дійшов до станції метро.

Чарлі поїхав додому.

Дістався він туди геть розбитим, тому одразу заліз до ліжка, яке досі зберігало легкий запах Дейзі, і заплющив очі.

Минув якийсь час, і тепер Чарлі ішов піщаним пляжем разом із татом. Вони брели босоніж. Він знову був малим. Якого віку був тато, сказати важко.

— То як ви з Павуком ладнаєте? — спитав тато.

— Це сон, — резонно зауважив Чарлі. — І я не хочу про це розмовляти.

— Дітлахи, — похитав той головою. — Послухай. Я хочу сказати тобі дещо важливе.

— Що?

Але тато не відповів. Щось на краю прибою повернуло його увагу, тому він нахилився і підняв те щось. П'ять гострих ніжок мляво вигиналися.

— Морська зірка, — задумливо сказав тато. — Якщо її розламати навпід, то виросте дві такі самі зірки.

— Ти ніби хотів сказати мені щось важливе.

Тато схопився за груди і нерухомо впав на берег. З піску з'явилися черви і за кілька секунд пожерли батька, залишивши тільки кістки.

— Тату?

Товстун Чарлі прокинувся у себе в кімнаті з вологими від сліз щоками. Тоді припинив плакати. Нема за чим сумувати. Тато не помер. То був просто поганий сон.

Він вирішив, що завтра слід запросити Розі на вечерю. Вони їстимуть стейк. Він готуватиме. Все буде добре.

Він устав і вдягнувся.

Тільки через двадцять хвилин, коли він наминав на кухні лапшу швидкого приготування, до нього дійшло, що хоча те, що трапилось на пляжі, і було тільки поганим сном, його тато все одно був мертвий.

БУЛО ПІЗНЕ ПООБІДДЯ, КОЛИ РОЗІ ЗАСКОЧИЛА ДО квартири матері на Вімпол-стрит.

— Бачила сьогодні твого коханого, — сказала пані Ноа. Власне кажучи, її звали Ютерією, але останні тридцять років ніхто, крім покійного чоловіка, не наважувався звернутись до неї на ім'я. Після його смерті воно змаліло, і навряд чи його хтось ще використовував би за її життя.

— Я теж. Господи, як же я його кохаю.

— Так, звісно. Ти ж виходиш за нього заміж.

— Ну так. Тобто... Я завжди знала, що люблю його, але тільки сьогодні до мене дійшло, як сильно. Я люблю в ньому все.

— Ти з'ясувала, де він був вчора ввечері?

— Так, він мені все пояснив. Сказав, що був із братом.

— Я не знала, що в нього є брат.

— Він ніколи про нього не згадував. Вони не дуже близькі.

Розина мама поцокала язиком.

— Здається, в них там нічогеньке сімейне возз'єднання. Свою кузину він теж згадував?

— Кузину?

— Чи то його сестру... Здається, він і сам не впевнений. Гарненька, такою дешевенькою красою. На вигляд має китайську кров. Нічим особливо не вирізняється, як на мене. Зрештою, як і вся та сімейка.

— Мамо, ти ж не бачила нікого з його сім'ї.

— Я бачила цю діваху в нього на кухні. Валандалась по всій квартирі майже гола. Безсоромна. Якщо то його кузина, звісно.

— Товстун Чарлі не став би брехати.

— Ну, він же чоловік.

— Мамо!

— Чого він сьогодні не був на роботі?

— Він був на роботі. Ми разом ходили обідати.

Мати Розі перевірила в кишеньковому дзеркальці стан своєї помади, а тоді стерла вказівним пальцем багряні плямки із зубів.

— Що ще ти йому наговорила?

— Ми просто поговорили про весілля. Я сказала, що не хочу чути від дружби жартиків нижче пояса. Здається, твій наречений був з перепою. А я ж тебе попереджала, що не можна виходити за чоловіка, який п'є.

— Коли я його бачила, він виглядав цілком пристойно, — відрубала Розі. Тоді додала: — О, мамо, в мене був найкращий у світі день. Ми гуляли, і розмовляли,

і... До речі, я казала тобі, як чудово від нього пахне? А ще в нього такі м'які долоні.

— Як на мене, то пахне смаженим. Послухай, наступного разу, як його побачиш, спитай його про ту його кухню. Я не кажу, що вона його кухня, чи що вона не його кухня. Але якщо так, то в нього в сім'ї є хвойди, стриптизерки і дівчата легкої поведінки, а з людьми з таких кіл не варто заводити романтичні стосунки.

Тепер, коли її мама знову налаштувалась проти Товстуну Чарлі, Розі започувалась краще.

— Мамо, я більше нічого не хочу чути.

— Добре, добре, я притримаю язика. Зрештою, це ж не я виходжу за нього заміж. Не я викидаю своє життя на смітник. Не я потім ридатиму в подушку, поки він цілу ніч десь валандатиметься і пиячитиме з різними кралечками. І не я чекатиму день за днем і ніч за ніччю, доки він повернеться з тюрми.

— Мамо! — Розі спробувала обуритись, але думка про Товстуну Чарлі у в'язниці була такою кумедною і дурнуватою, що вона спіймала себе на намаганні придушити хихотіння.

Запищав телефон. Вона взяла слухавку і відповіла:

— Так. Авжеж, хотіла б. Було б чудово. — Тоді відклала телефон і сказала матері: — То був він. Приїду до нього. Він готуватиме вечерю. Хіба ж це не мило? Точно тягне на ув'язнення.

— Я матір, — заявила мама Розі у своїй квартирі, де не було їжі і боялась осідати пилюка. — І я собі своє знаю.

ПОКИ ДЕНЬ ТЪМЯНІВ, ГРЕМ КОУТС СІДІВ У СВОЄМУ кабінеті, втупившись в екран комп'ютера. Він витягував на світ божий файл за файлом, таблицю за таблицею. До деяких вносив зміни, але більшість видаляв.

Того вечора він збирався з'їздити до Бірмінгема, де його клієнт, колишній футболіст, відкривав нічний клуб. Натомість довелось зателефонувати і перепросити: з'явилися невідкладні справи.

Невдовзі світло за вікном геть зникло. Грем Коутс сидів при холодному відблиску екрана, змінював, переписував і видаляв.

А ОСЬ ІЩЕ ОДНА ІСТОРІЯ, ЯКУ РОЗПОВІДАЮТЬ про Анансі.

Колись давно-давно дружина Анансі засадила поле горохом. І то був найкращий, найжирніший, найзеленіший горох, який ви могли б собі уявити. Ваш рот наповнився б слиною на один вид того гороху.

Анансі поклав на той горох око з тієї самої хвилини, як забачив поле. Йому не хотілось частини гороху, о, будьте певні, апетити Анансі були непогамовні. Він не бажав ділитися. Він хотів весь горох собі.

Тому Анансі розлігся на ліжку і став стогнати, довго-довго і голосно, а його дружина і дітлахи заметушилися довкола нього.

— Я помираю, — затагнув Анансі слабеньким-солоненьким-тоненьким голосом. — І життя мое геть-геть закінчується.

І його дружина з синами залились гіркими сльозами. А Анансі своїм слабеньким-тоненьким голо-сом і просить:

— При моєму смертному ложі пообіцяйте мені дві речі.

— Що завгодно, що завгодно, — кивають дружина і сини.

— По-перше, пообіцяйте поховати мене біля великого хлібного дерева.

— Того дерева, що росте на краю горохового поля? — перепитує Анансіна дружина.

— Такечки-так, саме біля того дерева, — каже Анансі. А тоді слабеньким-тоненьким голосом продовжує: — І ще одну річ пообіцяйте мені. Пообіцяйте, що в пам'ять про мене розпалите вогонь біля моїх ніг, при могилі. І щоб показати, що ви мене не забули, паліть той вогонь, щоб він горів і горів, і ніколи не згас.

— Звісно, палитимемо! — обіцяють дружина й діт-лахи Анансі, заливаючись сльозами і схлипуючи.

— І на тому вогні, щоб нагадувати про вашу пова-гу і любов, хай буде казанець із соленою водичкою, яка означатиме всі ті гіркі сльози, які ви тут наді мною проливаєте, поки я помираю.

— Буде, буде казанець! — запевнили-залементува-ли дружина і сини, а Анансі заплющив очі і спустив дух.

Тож вони понесли Анансі до великого хлібного дерева, яке росло біля горохового поля, і закопали його на два метри в землю, а біля ніг його запалили вогник, і поставили при вогні казанець, повний соленої води.

Анансі ж весь день чекає собі тишком, а коли спадає ніч, видряпується з могили, іде до горохового поля, де вибирає найбільші, найсолодші і найдосягліші стручки. Він збирає їх і варить в казанці, і напакуює горохом кендюхи, доки його живіт не напинається, ніби барабан.

А потім, перед світанком, знову ховається в землю і спить собі солодесенько. Анансі спить, поки його дружина і дітлахи з'ясовують, що горох кудись подівся; спить, поки вони бачать, що казанець порожній; спить, поки вони знову наповнюють його солоною водою; і поки вони горюють, теж спить.

І так щоночі Анансі виходить з могили, і аж світитися, аж пританцьовує від власних хитрощів, і щоночі наповнює казанець горохом, а тоді набиває пузо, і їсть, поки не перестане лізти.

Дні минають, а сім'я Анансі худне й худне, бо Анансі з'їдає ночами все, що встигає досягнути, а їм не залишається нічогосінько.

Дружина Анансі дивиться на порожні тарелі і питає в синів:

— Ох, а що зробив би ваш батько?

Її сини думають, думають і гадають, і згадують всі історії, які колись розповідав їм Анансі. А тоді ідуть до смоляної ями, і купують смоли на шестипенсовик — стільки, щоб заповнити чотири великі цеберка, і відносять смолу до горохового поля. А вже біля поля роблять смоляного чоловіка: смоляне лице, смоляні очі, смоляні руки, смоляні пальці і смоляні груди. Гарний вийшов чоловік, чорний і гордий, як сам Анансі.

А вночі старий добрий Анансі, товстий, як і за життя, виборсується з землі, і, товстий і радий, із

напнутим, ніби барабан, пузом, прошкує до горохового поля.

— Ти хто такий? — питає Анансі у смоляного чоловіка.

А смоляний чоловік нічичирк.

— Це моя місцина, — каже Анансі смолянному чоловікові. — Це моє горохове поле. Забирайся геть, щоб не накликати на свою голову лиха.

А смоляний чоловік не каже і словечка, не ворухить і м'язом.

— Я найсильніший, наймогутніший, найм'язистіший чоловік із тих, що є або колись будуть, — каже Анансі смолянному чоловікові. — Я лютіший за Лева, я швидший за Гепарда, я сильніший за Слона і жакливіший за Тигра! — і Анансі аж роздувається від власної могутності, від сили і люті, та й забуває, що він просто маленький павук. — Тремти! Тремти і забирайся!

А смоляний чоловік не затремтів і не втік. Правду кажучи, він просто стояв собі, як вкопаний.

Тому Анансі б'є смоляного чоловіка.

Кулак Анансі намертво прилипає до смоли.

— Відпусти мою руку! — каже він смолянному чоловікові. — Відпусти мою руку, інакше вдарю тебе по писку!

А смоляний чоловік нічичирк, і не ворухить жодним м'язом, тому Анансі з усієї сили б'є його прями́нько по писку.

— Добре, — каже Анансі, — жарти жартами. Тримай собі мої руки скільки влізе, але в мене ще чотири руки і дві замашні ноги, і всі їх ти не втримаєш, тому відпусти мене, і я тебе більше не битиму.

А смоляний чоловік не випускає рук Анансі й не каже ні словечка, тому Анансі б'є його всіма руками, а тоді ще й копняків дає.

— Добре, — каже Анансі. — Відпусти мене, а то я тебе вкушу.

І набирає повний рот смоли, і смола затікає йому до носа, і тече на обличчя.

Так дружина з діточками і знаходять Анансі наступного ранку, коли приходять до горохового поля біля хлібного дерева: прилиплого до смоляного чоловіка і мертвого, як історія.

І вони зовсім не дивуються, що знайшли його таким.

Адже в ті дні таким Анансі знаходили весь час.

*Шостий розділ,
у якому Чарлі не вдається
потрапити додому
навіть на таксі*

ДЕЙЗІ ПРОКИНУЛАСЯ ВІД БУДИЛЬНИКА. Потягнулась у ліжку, ніби кошения. Вона чула, як тече вода в душі: отже, сусідка по квартирі вже встала. Дейзі накинула рожевий пухнастий халат і вийшла в коридор.

— Хочеш вівсянки? — гукнула вона до дверей ванної.

— Не дуже. Але якщо зготуєш, їстиму.

— Фліртуєш, як боженька, — озвалась Дейзі і пішла на кухоньку, де поставила вівсянку на плиту.

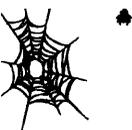
Тоді повернулася до спальні, натягнула робочий одяг і глянула на себе в дзеркало. Скривилася. Зібрала волосся в тугу гульку на потилиці.

Її сусідка Керол, біла жінка з Престона з тонкими рисами обличчя, просунула голову в двері спальні. Вона енергійно витирала волосся.

— Ванна кімната твоя. Що там з вівсянкою?

— Думаю, треба перемішати.

— То де ти вчора була? Сказала, що йдеш до Сибілли на день народження, але так і не вернулась.

— Не пхай свого носа до чужого проса, — Дейзі пішла на кухню і перемішала вівсянку. Додала дрібку солі і ще помішала. Тоді ляпнула кашу в тарілки й поставила їх на стіл.

— Керол, вівсянка стигне.

— Це не справжній сніданок, — напіводягнена Керол зайшла до кухні, сіла і втупилась у вівсянку. — Як на мене, справжній сніданок — це смажені яйця, сосиски, кров'янка і томати на грилі.

— Якщо ти таке зготуєш, я з'їм.

Керол розсипала поверхнею каші десертну ложку цукру. Подивилася в тарілку. Тоді висипала ще ложечку.

— Ніфіга. Ти сказала б, що з'їси. Але потім почала би скиглити про холестерин і про те, що смажене робить із твоїми нирками, — вона обережно, ніби вівсянка могла її вкусити, скуштувала ложечку. Дейзі передала їй горнятко з чаєм. — З тобою і з твоїми нирками. Власне, для різноманітності не завадило б. Ти колись їла нирки, Дейзі?

— Один раз. По-моєму, з тим же успіхом можна підсмажити на грилі півфунта печінки, а потім його обісцяти.

— Ти не вкурила прикол, — пирхнула Керол.

— Їж давай.

Вони доїли кашу і допили чай. Поставили тарілки в посудомийку, і оскільки та була заповнена тільки наполовину, вмикати її не стали. Тоді поїхали на роботу. Керол, вже в уніформі, сиділа за кермом.

У кімнаті з купою порожніх столів Дейзі сіла за свій, і тут задзвонив телефон.

— Дейзі? Ти спізнилася.

— Ні, пане, не спізнилася, — відповіла вона, зрившись із годинником. — Я можу вам ще чимось допомогти?

— Саме так. Можете зателефонувати чоловіку на прізвище Коутс. Він друг Головного. Обое вболівають за «Крістал Пелес». І Головний сьогодні вранці надіслав мені вже дві есемески! Хотів би я знати, хто взагалі навчив Головного писати СМС!

Дейзі занотувала деталі і набрала номер. Тоді найофіційнішим голосом, із найефективнішим звучанням, на яке була здатна, заговорила:

— Детективка-констебль Дей. Чим я можу вам допомогти?

— Ну, — відповів чоловічий голос на тому кінці дроту, — як я вже розказував Головному вчора ввечері... Чудовий чоловік і прекрасний друг, старий друг. Так от, він запропонував поговорити з кимось у вашому бюро. Я хотів би повідомити про злочин. Ну, хоча я і не впевнений, що справді йдеться про злочинну діяльність. Можливо, цьому всьому є якесь цілком розумне пояснення. У рахунках були деякі неспівпадіння, тому, буду з вами відвертим, я дав своєму бухгалтеру кількатижневу відпустку, а тим часом намагатимуся з'ясувати, чи то він є причиною деяких фінансових, гм... незбігів.

— Гадаю, ми з'ясуємо деталі, пане. Яке ваше повне ім'я? І повне ім'я вашого бухгалтера?

— Мене звуть Грем Коутс. З Агентства Грема Коутса. А мого бухгалтера звуть Чарльз. Чарльз Нансі.

Дейзі записала обидва імені. Жодне з них її не стривожило.

ТОВСТУН ЧАРЛІ ПЛАНУВАВ ВЛАШТУВАТИ ПАВУКУ скандал, щойно той повернеться додому. Він знову і знову репетирував сварку в уяві і щоразу в ній перемагав, чесно й беззаперечно.

Однак тієї ночі Павук додому не прийшов, і Товстун Чарлі зрештою вирубився перед телевизором, по якому крутили якесь вульгарне шоу для хтивих людей із безсонням; здається, воно називалося «Покажи дупку».

Він прокинувся на канапі, коли Павук відсунув штори.

— Чудовий день, — зауважив брат.

— Ти! Ти цілував Розі. Навіть не намагайся заперечувати!

— Мені довелося.

— Що значить довелося? Тебе ніхто не змушував.

— Вона думала, що я — це ти.

— Але ти знав, що ти — не я. Не слід було її цілувати.

— Але якби я відмовився її цілувати, вона подумала б, що це ти відмовляєшся її поцілувати.

— Але то був не я!

— Вона цього не знала. Я просто намагався допомогти.

— Допомогати, — огризнувся Товстун Чарлі з канапи, — це щось таке, що зазвичай передбачає не цілувати мою наречену. Міг би сказати, що в тебе болять зуби.

— А це, — доброчесно відповів Павук, — була би брехня.

— Але ж ти вже брехав! Ти вдавав мене!

— Ну, це примножило би брехню. А я вчинив так лише тому, що ти не міг піти на роботу. О ні, не можна було брехати ще більше. Я почувався б просто жахливо.

— Ну а так я почувався жахливо. Мені довелося дивитися, як ти її цілуєш.

— Он як, — мовив Павук. — Але вона думала, що цілує тебе.

— Годі це торочити!

— Тобі б це мало лестити. Обідати хочеш?

— Авжеж, не хочу. Котра година?

— Обідня. І ти знову спізнився на роботу. І добре, що я не вирішив тебе ще раз прикрити, якщо оце так ти мені дякуєш.

— Все добре. Мені дали двотижневу відпустку. І бонус.

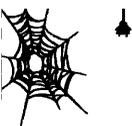
Павук підняв брову.

— Слухай, — Чарлі відчув, що настав час перейти до наступної частини сварки, — я не намагаюсь позбутись тебе абощо, але мені просто цікаво: коли ти збираєшся відчалувати?

— Ну, коли я тільки прибув, то думав залишитись на деньок, може, на два. Тільки щоб побачити брата, а потім рухатись далі. У мене купа справ.

— То ти поїдеш сьогодні?

— Таким був мій план. Але потім ми зустрілись. Не можу повірити, брате, що ми майже все життя провели нарізно!

— А я можу.

— Кровні узи міцніші за водицю.

— Вода анітрохи не міцна, — заперечив Товстун Чарлі.

— Ну, міцніші за горілку. За аміак. Потужніші за вулкани. Послухай, річ у тім, що зустріч із тобою — це для мене велика честь. Ми ніколи не були частинами життів одне одного, але це в минулому. Сьогодні ми почнемо нове завтра. Залишімо вчорашнє позаду і пов'яжімо себе новими узами — узами братерства.

— Та ти залицяєшся до Розі!

— Точно. І що ти плануєш з цим робити?

— Що я планую робити? Взагалі-то вона моя наречена!

— Не переймайся. Вона думає, що я — це ти.

— Ти припиниш нарешті це повторювати?

Павук підняв руки в святенницькому жесті, а тоді зіпсував весь ефект, облизавши губи.

— То що ти зібрався робити далі? Одружитися з нею, видавши себе за мене?

— Одружитися? — Павук замовк і замислився на мить. — Яка. Жахлива. Ідея.

— Я, власне кажучи, з великим нетерпінням на це чекав.

— Павуки не одружуються. Я не з тих, хто одружується.

— То ти хочеш сказати, що моя Розі для тебе недостатньо класна?

Павук мовчки вийшов з кімнати.

Товстун Чарлі відчув, що якимось чином примудрився набрати в цій суперечці більше очок. Він

підвівся з канапи, позбирав порожні коробочки з фольги, в яких вчора ввечері замовив собі рисову локшину з курятиною та хрусткі кульки зі свинини, і викинув до смітника. Тоді пішов до спальні і роздягнувся, щоб перебратися в свіжий одяг, але з'ясувалось, що останнім часом він не надто переймався пранням, тож свіжого одягу немає. Товстун Чарлі ретельно почистив те, в чому ходив учора (довелося зняти кілька шматочків локшини), і знову вдягнув.

Він пішов на кухню.

Павук сидів за столом і запихався стейком, якого могло б вистачити на двох.

— Де ти взяв м'ясо? — поцікавився Чарлі, хоча відповідь і сам знав.

— Я питаю, чи хочеш ти обідати, — лагідно озвався Павук.

— Де. Ти. Взяв. Стейк?

— Був у холодильнику.

— Це, — Чарлі підняв пальця, ніби прокурор, який намагається переконати присяжних у необхідності смертного вироку, — стейк, який я купив для сьогоднішньої вечері. Нашої з Розі вечері. Вечері, яку я збирався для неї приготувати! А ти просто сидиш тут собі, ніби людина, яка їсть стейк, і їси стейк, і...

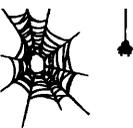
— Це не проблема, — перебив його Павук.

— Що значить — не проблема?

— Ну, я сьогодні вранці набрав Розі і домовився відвезти її на вечерю кудись-інде. Тож стейк тобі все одно не знадобиться.

Товстун Чарлі роззявив рота. Тоді стулив.

— Я хочу, щоб ти забрався геть.

— О, добре чоловікові бажати перевершити щось там чи когось там — вхопити чи досягнути чогось там, бо нащо тоді всім нам Небеса? — безтурботно зачитував Павук у паузах між набиванням писка стейком Чарлі.

— Якого біса це означає?

— Це означає, що я нікуди не заберуся. Мені тут подобається, — він вкрав собі ще шматок і буквально поглинув його.

— Геть! — скомандував Товстун Чарлі, а тоді здзвонив телефон. Він зітхнув, вийшов у коридор і відповів:

— Чого?

— О, Чарльзе, приємно чути ваш голос. Я знаю, що зараз ви насолоджуєтесь своїм чесно заслуженим часом відпустки, але чи не могли б ви, якщо це вас не надто обтяжить, заскочити десь на півгодинки завтра вранці? Скажімо, близько десятої?

— Так, звісно. Без проблем.

— Радий чути. Мені просто потрібен ваш підпис на кількох документах. Що ж, до завтра.

— Хто це був? — Павук уже спустошив вміст тарілки і витирав губи паперовим рушничком.

— Грем Коутс. Хоче, щоб я завтра заскочив.

— Він мудак.

— І що? Ти теж мудак.

— Я належу до іншого типу мудаків. Від нього тобі не буде нічого, крім проблем. Знайди собі іншу роботу.

— Я люблю свою роботу! — Товстун Чарлі щиро вірив у те, що говорив. Він устиг цілковито забути, як сильно ненавидить роботу, Агентство Грема Коутса

і моторошну присутність начальника за всіма дверима.

— Сmachненький стейк. Я поскладав свої лахи у вільній кімнаті.

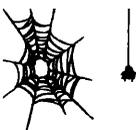
— Ти... що?

Товстун Чарлі поквапився коридором до кімнати, що технічно перетворювала його квартиру на дім із двома спальнями. Кімната містила кілька коробок із книжками, коробку зі старими машинками з різних наборів (більшості з них бракувало шин) та всілякі інші пошарпані залишки дитинства Чарлі. Вона могла б слугувати пристойного розміру спальнею для нормального розміру садового гнома або ж для гобіта-недоростка, але для всіх інших то була всього-на-всього комірчина з вікном.

Принаймні раніше була. Але не зараз.

Чарлі відчинив двері і став на порозі, здивовано кліпаючи.

Там була кімната, так, це досі лишалося в силі; але — велетенська кімната. Неймовірна кімната. На дальній стіні були вікна — від підлоги до стелі, і з них виднілося щось схоже на водоспад. За водоспадом низенько над горизонтом висіло тропічне сонце, підфарбовуючи все довкола в золотистий колір. У кімнаті стояв камін, достатньо великий, щоб підсмажити кілька волів; у ньому потріскували і сипали іскрами три велетенські колоди. В одному кутку висів гамак, а поруч розташувалися досконало біла канапа і ліжка із завісою. Біля каміна стояла якась споруда — з тих, які Чарлі раніше бачив тільки в журналах, але здається, то був різновид джакузі. Був там і килимок у вигляді шкури зебри, і ведмежа

шкура на стіні, і якийсь дуже просунутий набір аудіоапаратури, схожий на шмат чорного пластику, налаштованого реагувати на рух. На одній стіні висів плоский екран завширшки десь із комірчину, що тут раніше була. І це ще не все...

— Що ти зробив? — спитав Чарлі. Він не заходив.

— Ну, зважаючи на те, що я вирішив тут затриматися ще на кілька днів, я переніс у цю кімнату свої лахи.

— Переніс свої лахи? Перенести лахи — це коли ти перетарабанюєш кілька мішків зі шматтям для пральні, іграшки для «Плейстейшн» і фікус! А це... це... — Чарлі забракло слів.

— Якщо тобі щось знадобиться, — поплескав Павук Чарлі по плечі і зайшов повз нього до кімнати, — я буду в себе.

І зачинив двері у брата перед носом.

Чарлі посмикав за ручку: було замкнено.

Він пішов до вітальні, приніс із коридору телефон і набрав номер пані Гігглер.

— Хто, в біса, дзвонить мені рано-вранці?

— Це я, Товстун Чарлі. Вибачте.

— Ну? І чо' ти мені дзвониш?

— Щоб попросити вашої поради. Бачте, мій брат таки приїхав.

— Твій брат.

— Павук. Ви мені про нього розповідали. Радили сказати павуку, якщо я схочу його побачити, то я і сказав. А тепер він тут.

— Ну, це ж добре, — сказала пані Гігглер таким тоном, ніби сама в це не вірила.

— Нічого не добре!

— Чому? Це ж твоя сім'я.

— Я не хочу зараз у це заглиблюватись. Я просто хочу, щоб він забрався.

— А ти не пробував його ввічливо попросити?

— Ми щойно з'ясовували стосунки. Він каже, що нікуди не піде. Влаштував у мене в комірчині щось на зразок Хубілай-ханового палацу, і це в районі, де потрібен дозвіл міськради, щоб поставити подвійні шибки! А він туди впихнув щось типу водоспаду! Ну, не зовсім туди, з іншого боку вікна. А ще він залицяється до моєї нареченої.

— Звідки ти знаєш?

— Він сам так сказав.

— Я не найкраща у світі мислителька, поки не випила ранкової кави.

— Мені просто треба знати, як змусити його забратися.

— Я не знаю. Спитаю в пані Данвідді, — пані Гіглер повісила слухавку.

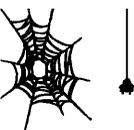
Товстун Чарлі пішов коридором до кінця і постукав у двері.

— Чого тобі знову?

— Треба поговорити.

Двері клацнули і відчинилися. Товстун Чарлі зайшов. Тепер Павук голяка валявся в теплій ванні і сьорбав щось електричного кольору з високої запітнілої склянки. Велетенські панорамні вікна були відчинені, і ревище водоспаду контрастувало з тихим, спокійним джазом, який лився з динаміків, захованих десь у кімнаті.

— Послухай, — почав Чарлі. — Ти ж мусиш розуміти, що це мій будинок.

— Це? — Павук кліпнув. — Оце — твій будинок?

— Ну, не зовсім. Але принцип ти збагнув. Я мав на увазі, що ми в моїй кімнаті для гостей, і ти тут гість. Гм.

Павук сьорбнув ще напою і сповз нижче у гарячу воду:

— Знаєш, що кажуть про гостей? Що вони як риба. На третій день починають смердіти.

— Гарне спостереження.

— Але це дуже складно. Коли ти все життя жив без свого любого братика. Коли навіть не знав про його існування. І ще гірше, коли ти нарешті з ним познайомився і виявив, що на його думку, ти нічим не кращий за дохлу рибу.

— Але...

Павук потягнувся у ванні.

— От що я тобі скажу. Не можу ж я тусуватись тут вічно. Розслабся. Я звалью, а ти й не помітиш. Зі свого боку, мені ніколи й на думку не спаде порівняти тебе з дохлою рибою. І я розумію, що ми зараз обоє в дуже неприємній ситуації. Тому давай більше про це не говорити. Власне, чому б тобі не піти й не пообідати, залишивши мені ключа? Потім можеш сходити в кіно.

Товстун Чарлі одягнув куртку і вийшов надвір. Ключа він залишив біля умивальника. Свіже повітря було чудовим, хоч день і видався сірим, а з неба сіялася мжичка. Він купив собі газету. Тоді зупинився біля кіоску з вуличною їжею і купив собі на обід великий пакет із картоплею фрі та гострою сосискою. Мжичка припинилась, тож він уместився

на лавці в церковному дворі, читаючи газету і наминаючи сосиску зі смаженою картопелькою.

Йому справді хотілося сходити в кіно.

Тому він доплентався до «Одеону» і придбав квиток на перший-ліпший сеанс. Показували якийсь пригодницький бойовик, і коли Чарлі зайшов до зали, фільм уже почався. Щось вибухало. Було супер.

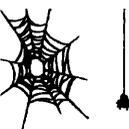
Десь посеред фільму до Чарлі дійшло, що він про щось забув. Це щось засіло у нього в голові набридливим свербінням за очима і дуже відволікало.

Фільм добіг кінця.

До Товстуну Чарлі дійшло, що, хоча кіно йому і сподобалось, він не зміг утримати в голові й дециці з того, що побачив. Тому він купив велику порцію попкорну і подивився фільм вдруге. Вдруге йому сподобалось ще більше.

І ще більше — втретє.

Після цього він замислився над тим, щоб вирушити додому, але побачив пізні повтори «Голови-гумки» і «Правдивих історій», і зрозумів, що ніколи не бачив жодного з цих фільмів; тож він подивився обидва, хоча перш ніж вони закінчились, сильно зголоднів, тому так і не второпав, про що була «Голова-гумка» і що та жіночка робила за батареєю; тоді він поцікавився, чи не дозволять йому залишитись і подивитися фільм ще раз. Але Товстуну Чарлі дуже терпляче, раз за разом, пояснили, що от-от зачинять кінотеатр, і перепитали, чи є у нього дім, і якщо так, то чи не час йому вкласти в ліжечко?

Звісно, дім у нього був, і, звісно, час вкладатись давно настав, хоч і те, й інше ненадовго втекло йому з голови. Тому він попрошкував назад до Максвелл-Гарденс і трохи здивувався, побачивши, що в нього у спальні горить світло.

Коли він підійшов до будинку, то побачив, що вікна зашторені. Тим не менш, Чарлі бачив, як за шторами рухаються два силуети, і, здається, чудово знав, кому вони обидва належали.

Силуети зблизились і злилися в одну тінь.

З грудей Товстуну Чарлі вирвалось глибоке і жакливе виття.

У ДОМІ ПАНІ ДАНВІДДІ БУЛО БАГАТО пластмасових тварин. У повітрі того будинку пилюка кружляла так повільно, ніби звикла до сонячного проміння лінивіших часів і не давала собі ради з сучасним прудким світлом. Каналу вкривав прозорий пластиковий чохол, а стільці поскрипували, коли на них сідали.

У домі пані Данвідді був цупкий туалетний папір із сосновим запахом. Пані Данвідді вірила в ґаздівськість, і рушієм ґаздівськості був цупкий туалетний папір із сосновим запахом. Цупкий туалетний папір досі можна знайти, якщо ви готові присвятити час пошукам і заплатити більше.

Дім пані Данвідді пахнув фіалковою туалетною водою. Її будинок був старий. Люди схильні забувати, що діти перших флоридських поселенців були вже дідусями й бабусями, коли суворі пуритани висадились біля Плімутського каменя. Звісно, дім пані

Данвідді не був аж такий древній. Його збудували в 1920-х, коли флоридські забудовники розвивали район. Цей будинок мав слугувати демонстраційною моделлю, репрезентувати всі гіпотетичні будинки, що їх покупці зрештою так і не змогли побудувати на ділянках, заповнених чіпким болотом. Тим часом дім пані Данвідді навіть після ураганів не втрачав ні плитки черепиці.

Коли задеренчав дверний дзвінок, пані Данвідді саме начиняла невеличку індичку. Стара невдоволено пирхнула, вимила руки і пішла коридором до дверей, тягнучи руку по шпалерах і позираючи на світ крізь товстелезні скельця окулярів.

Вона прочинила двері й виглянула назовні.

— Луелло? Це я. — То була Калліанна Гігглер.

— Заходь.

Пані Гігглер пішла за пані Данвідді до кухні. Пані Данвідді сполоснула руки під краном, а тоді продовжила хапати повні жмені вологої начинки з кукурудзяного хліба і трамбувати їх до індиччиних нутрощів.

— Ти на когось чекаєш?

Пані Данвідді видала заперечний звук:

— Завжди ліпше бути готовою до всякого. То, може, скажеш мені, що сі стало?

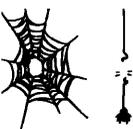
— Малий Нансі. Товстун Чарлі.

— А що з ним?

— Ну, тамтого тижня, як він ту' був, я сказала йому про його брата.

— Не смертельно, — пані Данвідді витягла руку з індички.

— ...і як із ним зв'язатися.

— Гм, — якщо існувало мистецтво висловлювати несхвалення одним гмиканням, пані Данвідді сягнула в ньому досконалості. — І?

— Ну, брат об'явився в Ганглії. І зводить малого з розуму.

Пані Данвідді взяла повну жменю кукурудзяного хліба і з такою силою запхала в індичку, що якби в тієї досі були очі, з них бризнули б сльози:

— Не може його позбутися?

— Не.

Проникливі очі блиснули за товстими скельцями. Тоді пані Данвідді зауважила:

— Раз я це вже зробила. Більше так мені не вийде. Не цього разу.

— Знаю. Але ми маємо щось зробити.

— Правду кажуть, — зітхнула пані Данвідді. — Той, хто довго проживе, яйця з-під курчат збере.

— То що, ніц не зробиш?

Пані Данвідді закінчила начиняти індичку. Взяла степлер і поскріпляла пташину шкіру. Потім загорнула страву в сріблясту фольгу.

— Думаю собі тако'. Поставлю пектися завтра зранку. До обіду зготуєсі, тоді рано-ввечері знову поставлю в духовку, тож до вечері буде якраз.

— То хто прийде до тебе на вечерю? — перепитала пані Гігглер.

— Ти, Зора Бастамонте, Белла Нолес. І Товстун Чарлі Нансі. Доки він сюди доїде, буде на правду голодний.

— А він що, приїде?

— Вуха тобі для краси, чи щоб слухати, дівчино? — тільки пані Данвідді могла назвати пані Гігглер

«дівчиною» і не звучати по-ідіотськи.— А тепер поможи мені поставити індичку до холодильника.

З ЦІЛКОВИТОЮ ПЕВНІСТЮ МОЖНА СКАЗАТИ, що того вечора у Розі було найкраще побачення в житті: магічне, досконале і цілковито прекрасне. Вона не змогла б припинити усміхатись, навіть якби захотіла. Їжа була просто неймовірною, а коли вони повечеряли, Товстун Чарлі відвів її на справжній танцювальний майданчик із маленьким оркестром, де люди в одязі пастельних тонів кружляли паркетом. Вона почувалась так, ніби вони разом помандрували в часі і опинились у галантнішому столітті. Розі залюбки відвідувала танцювальні уроки з п'яти років, але їй бракувало партнера.

— Я й не знала, що ти танцюєш, — зізналась вона.

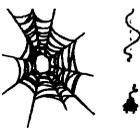
— Ти дуже багато чого про мене не знаєш.

І це її ошчасливило. Дуже скоро вона одружить-ся з цим чоловіком. Є речі, яких вона про нього не знає? Чудово! В неї буде всеньке життя, щоб дізнатися їх усі.

Вона зауважила, як інші жінки (і чоловіки!) дивились на Товстуна Чарлі, коли минали їх, і раділа, що саме її він веде під руку.

Вони минули Лестер-сквер, і попри ліхтарі довкола, Розі могла розгледіти холодне поблискування зірок угорі.

На коротку мить вона замислилася, чому ніколи раніше не почувалась так поруч із Товстуном Чарлі. Часом десь у глибині душі Розі підозрювала, що продовжує зустрічатися з ним тільки тому, що

він дуже не подобається її матері; підозрювала, що коли він попросив її руки, сказала «так» тільки тому, що знала: мати хотіла б, аби вона сказала «ні»...

Одного разу Товстун Чарлі зводив її на побачення до Вест-Енда. Вони ходили в театр. Він запланував для неї сюрприз на день народження, але трапилась плутанина з квитками, на яких, як зрештою виявилось, стояла вчорашня дата. Персонал виявив розуміння і надзвичайну люб'язність, тож для Товстуна Чарлі змогли знайти місце за колоною в партері, а Розі посадили на другому ярусі за учасницями якоїсь дівич-вечірки з Норвіча, що нестримно гиготіли. Не те щоб Розі була аж дуже суворою, але ту затію складно назвати успішною.

Цей вечір, однак, був по-справжньому чарівним. У житті Розі було не надто багато досконалих моментів, але скільки б їх не було, сьогодні до них додався ще один.

Їй подобалось, як вона почувалася поруч із цим чоловіком.

Коли вони покінчили з танцями й випали у ніч, окрилені шампанським і рухами, Товстун Чарлі — і чому це взагалі, подумалось їй, я досі про себе називаю його Товстуном Чарлі, він же анітрохи не товстий — обійняв її за талію і сказав глибоким та справжнім голосом: «Тепер ми підемо до мене». Від цього голосу в неї аж затремтіло десь внизу живота. Вона не змогла сказати нічого про те, що завтра має йти на роботу, про те, що для цього буде достатньо часу, коли вони одружаться, власне, не змогла сказати взагалі нічого, бо весь цей час тільки й думала, як не хоче, щоб цей вечір закінчувався, і як сильно

їй хочеться, ні, як сильно вона потребує цілувати цього чоловіка в губи і міцно-міцно обіймати.

А тоді, згадавши, що слід сказати хоч щось, просто відповіла «так».

У таксі дорогою додому вона тримала його долоні в своїх, прихилилась до нього і вдивлялась йому в обличчя, підсвічене фарами мимохідних машин і ліхтарів.

— У тебе у вусі сережка. І чому я ніколи раніше її не помічала?

— Агов, — відповів він із глибоким вібрато, — думаєш, мені приємно усвідомлювати, що ти ніколи не помічала моєї сережки, враховуючи, що ми разом... Скільки вже?

— Вісімнадцять місяців.

— Вісімнадцять місяців, — повторив її наречений.

— Мені подобається, як ти пахнеш, — продовжила вона, притулившись до нього ближче і вдихнувши. — У тебе якийсь новий парфум?

— Це мій природний запах.

— Тобі треба закорковувати цей свій природний запах.

Вона заплатила за таксі, поки він відчиняв двері. Вони разом піднялись сходами. Коли дістались верхньої сходинки, то він начебто попрямував коридором, до комірчини.

— Ти ж знаєш, що спальня тут, дурненький. Ти куди?

— Нікуди. Звісно, знаю.

Вони зайшли до спальні Товстуна Чарлі, і Розі зашторила вікна. Тоді щасливо подивилась на нього, а через хвилику сказала:

— То що, ти не спробуєш мене поцілувати?

— Думаю, спробую, — сказав він, і спробував. Час танув, розтягувався і викривлювався. Може, вона цілувала його всього одну мить, може, годину, а може, всеньке життя. А тоді...

— Що це було?

— Я нічого не чув.

— Звучало, ніби комусь боляче.

— Може, коти чубляться?

— Звучало, ніби людина.

— Певне, міська лисиця. Вони часто звучать геть-чисто як люди.

— Здається, припинило, — Розі слухала, схиливши голову на бік. — Знаєш, що найдивніше?

— Гм-гм, — його губи мандрували її шиєю. — Звісно, скажи мені, що найдивніше. Але я зробив так, щоб воно пішло. Більше воно тебе не потурбує.

— Найдивніше, — сказала Розі, — що в нього був твій голос.

ТОВСТУН ЧАРЛІ ВЕШТАВСЯ ВУЛИЦЯМИ, намагаючись провітрити голову. Найочевиднішим планом дій було стукати у двері власного дому, доки Павук не зійде донизу і не впустисть його, а тоді сказати Розі і Павуку все, що він про це думає. Досконало, цілковито очевидний план.

Треба було просто дістатись назад до квартири, все пояснити Розі і з ганьбою прогнати Павука геть. Ось і все, що він мав зробити. Зовсім нескладно.

Виявилось, однак, що це куди складніше, ніж йому здавалось. Він не дуже добре розумів, чому взагалі відійшов від дому. Ще гірше він розумів,

як знайти дорогу назад. Вулиці, які він знав — чи то пак, думав, що знає — ніби перебудувались. Він увесь час заходив у глухі кути, виявляв безкінечні закрути і проривався через заплутані вузли житлових кварталів нічного Лондона.

Іноді Чарлі бачив магістраль. Там горіли світлофори і вивіски фастфудів. Він знав, що як тільки вийде на магістраль, одразу знайде і шлях додому, але щоразу, коли прямував до неї, відхилявся від курсу й опинявся деінде.

Ноги Товстуна Чарлі заболіли. Шлунок дуже ви-можливо бурчав. Чоловік сердився, і дорогою ставав усе сердитішим.

Роздратування трохи прочистило йому мізки. Павутина, що оплутувала думки, стала розчинятись, павутина вулиць — спрощуватись. Чарлі завернув за ріг і опинився на магістралі, біля цілодобового ресторану «Нью-Джерсі Фрайд Чікен». Він замовив сімейну порцію курятини, а тоді впорався з нею без будь-якої сімейної допомоги. Після цього підвівся і стояв на тротуарі, доки в поле зору не потрапило велике чорне таксі з дружнім помаранчевим знаком «вільне». Він помахав таксисту. Машина підїхала, і вікно відчинилось.

— Куди їдете?

— Максвелл-Гарденс.

— Ви що, робите з мене дурня? — перепитав водій. — Це ж одразу за рогом.

— Завезете мене туди? Я заплачу п'ятірку зверху. Обіцяю.

Таксист важко зітхнув крізь зціплені зуби: такі звуки видають автомеханіки, перш ніж спитати, чи

маєте ви якісь особливо теплі сентиментальні почуття до цього двигуна.

— Заскакуйте. Але ви так збанкрутуєте.

Товстун Чарлі заскочив. Таксист від'їхав, почекав, поки зміниться світло на світлофорі, і заїхав за ріг.

— Куди там вам треба було?

— Максвелл-Гарденс. Номер 34. Одразу за алкогольним магазином.

На ньому були вчорашні речі, і він дуже про це шкодував. Мама завжди вчила його вдягати свіжу білизну на випадок, якщо його зіб'є машина, і чистити зуби, якби комусь треба було впізнати його за записами дантиста.

— Я знаю, де це, — сказав водій таксі. — Одразу перед Парк-Кресцент.

— Все так, — підтвердив Товстун Чарлі, який тим часом уже почав куняти на задньому сидінні.

— Напевне, я звернув не туди, — водій звучав роздратовано. — Я вимкну лічильник, добре? Заплатите п'ятірку.

— Так, добре, — погодився Товстун Чарлі, скрутився калачиком на задньому сидінні й заснув. Таксі кружляло крізь ніч, намагаючись дістатися за ріг.

ДЕТЕКТИВКА-КОНСТЕБЛЬ ДЕЙ, ЯКА НАРАЗІ проходила дванадцятимісячне стажування у відділі боротьби з шахрайством, приїхала до офісу Агентства Грема Коутса о дев'ятій тридцять. Грем Коутс власною персоною чекав на неї на рецепції, щоб провести до свого кабінету.

— Хочете кави чи чаю?

— Ні, дякую.

Вона видобула записника і запитально подивилась на Грема Коутса.

— Отже, не можна перебільшити важливість розуміння, що в цьому розслідуванні як ніде важливі делікатність та конфіденційність, — почав він. — Агентство Грема Коутса здобуло репутацію невідкупного і чесного. Гроші клієнтів Агентства Грема Коутса є священно недоторканими. Мушу повідомити вам, що коли в мене вперше зринули підозри щодо Чарльза Нансі, я відкинув їх як негідні такого трудящого і доброго чоловіка. Якби тиждень тому ви спитали, що я про нього думаю, я з певністю сказав би вам, що Чарльз — справжня сіль землі.

— Не маю жодного сумніву. То коли ви збагнули, що з рахунків ваших клієнтів почали зникати гроші?

— Досі точно не знаю. Не хочу висувати сумнівних звинувачень. Чи там, кидати каміння. Не суди і не судимий будеш.

Дейзі подумалось, що поліціанти з телевізора могли б сказати: «Викладіть мені факти». Їй хотілося б мати можливість сказати так само.

Цей чоловік їй не подобався.

— Я роздрукував для вас усі підозрілі трансакції. Як бачите, їх усі здійснили з комп'ютера Нансі. Мушу ще раз наголосити на делікатності цієї справи: серед наших клієнтів є серйозні публічні особи, і, як я вже сказав вашому начальству, вважати-му великою персональною послугою, якщо з цією справою ви впораєтесь, так би мовити, тихцем.

Конфіденційність повинна бути вашим дороговказом. Скажімо, якщо ми зможемо переконати пана Нансі повернути фінанси, здобуті шляхом незаконного збагачення, мене б влаштувало, якби справу на цьому можна було й закінчити. У мене немає бажання влаштувати тяганину.

— Я зроблю все, що від мене залежить, але зрештою ми збираємо інформацію і передаємо її в прокуратуру, — Дейзі міркувала, наскільки цей тип насправді близький з Головним. — То що викликало ваші підозри?

— О, так. Щиро і без жодного лукавства зізнаюсь, що то були певні незвичні речі в поведінці. Кінь, якого змінили на переправі. Старий віл, що зіпсував борону. Детективи бачать важливе навіть у дрібницях, чи не так, детективе Дей?

— Прошу надати мені роздруківки і всю документацію, банківські записи й інше. Нам, мабуть, доведеться забрати його комп'ютер, щоб просканувати жорсткий диск.

— Безсумовно, — запевнив її Грем Коутс. Телефон у нього на столі задзеленчав, і («прошу вашого вибачення») він зняв слухавку. — Тут? Господи боже! Скажіть, нехай зачекає на мене на рецепції. Я вийду до нього за хвилину. — Він знову звернувся до Дейзі: — Здається, у вас, поліціантів, це називається «на злодієві й шапка горить».

Дейзі мовчки підняла брову.

— То був вищезгаданий нами Чарльз Нансі. Він прийшов побалакати зі мною. Може, провести його сюди? Якщо треба, можете скористатися моїм

кабінетом для допиту. Здається, в мене навіть є диктофон, можу позичити.

— Гадаю, це зайве. Спершу мені слід дати раду паперам.

— Так-так. Дурниця з мого боку. Тож, гм, може, хочете на нього поглянути?

— Не певна, що це якось нам допоможе.

— О, я не скажу йому, що ви розслідуєте його темні справи, — запевнив Грем Коутс. — Інакше він зникне з місця злочину ще до того, як ви встигнете спіймати його з доказовим матеріалом. Щиро кажучи, мені здається, що я з великим розумінням ставлюся до проблем сучасного поліціювання.

Дейзі спіймала себе на думці, що якщо хтось і крав гроші в цього чоловіка, то цей хтось був не такою вже й поганою людиною. Звісно, вона чудово знала, що поліціантці такі думки не личать.

— Я вас проведу, — продовжив Грем Коутс.

У вестибюлі чекав чоловік. Він виглядав так, ніби спав одягненим. Його підборіддя вкривала щетина, і він здавався вкрай спантеличеним. Грем Коутс штурхнув Дейзі і кивнув на чоловіка. Вголос він сказав:

— Чарльзе, друже, гляньте на себе! Вигляд у вас жахливий.

Товстун Чарлі сонно позирнув на начальника:

— Я не ночував удома. Трапилось непорозуміння з таксі.

— Чарльзе, це детективка-констебль Дей із Міської поліції Лондона. Вона тут із поточних робочих питань.

До Товстуну Чарлі дійшло, що в приміщенні є ще хтось. Він зосередився і побачив поліційну форму. Тоді розгледів обличчя:

— Е-е.

— Доброго ранку, — сказала Дейзі. Точніше, це сказав її рот. У голові ж зациклилось нескінченне «тряця тряця тряця».

— Радий знайомству, — відповів Товстун Чарлі. Через спантеличення він зробив те, чого ніколи не робив раніше — уявив поліціянтку в формі взагалі без одягу, і збагнув, що уява підсовує йому досить точне зображення юної пані, поруч із якою він прокинувся в ліжку після тризни по батькові. Уніформа робила її старшою, різкішою, значно страшнішою, але це точно була та сама жінка.

Як і будь-яка жива істота, Товстун Чарлі мав свій ліміт сприйняття химерності. Вже кілька днів стрілка химерометра Чарлі була на червоній позначці й іноді трохи коливалась туди-сюди. Зараз же пристрій зламався. Чарлі запідозрив, що відтепер його вже неможливо буде чимось здивувати. Сюрпризи закінчились. Далі було просто нікуди.

Звісно, він помилявся.

Товстун Чарлі стежив, як Дейзі іде геть, а тоді пішов за Гремом Коутсом до його кабінету.

Грем Коутс рішуче зачинив двері. Тоді уместив дупу на стіл і усміхнувся, ніби тхір, який щойно збагнув, що його випадково замкнули на ніч в курнику.

— Будьмо чесними, — заявив начальник. — Карти на стіл. Не литимемо води. Домовмося, — підвищив він голос, — вийти з відкритими заборонами.

— Добре, — погодився Товстун Чарлі, — домовмося. Ви казали, що я щось маю підписати?

— Це твердження більше не дійсне. Звільніть від нього свій розум. Обговорімо краще дещо, на що ви звернули мою увагу кілька днів тому. Ви попередили мене щодо нетипових трансакцій, які тут трапляються.

— Справді?

— Танго, Чарльзе, танцюють удвох, каже приказка. Звісно, першим моїм порухом було почати розслідування. Саме тому нас сьогодні відвідала детективка-констебль Дей. І, гадаю, те, що я знайшов, вас не шокує.

— Не шокує?

— Безумовно. Як ви самі зауважили, існують певні докази фінансових незбігів, Чарльзе. Та майте на увазі, що дуло підозр вказує тільки в одному напрямку.

— В одному напрямку?

— В одному напрямку.

Товстун Чарлі почувався остаточно збитим з пантелику.

— Куди?

Грем Коутс набув стривоженого вигляду, чи наймні вдав, що набуває його. Однак вдався йому тільки вираз обличчя, властивий немовлятам, коли ті збираються відригнути.

— На вас, Чарльзе. Поліція підозрює вас.

— Ага. Цілком імовірно. Такий уже в мене видався день.

І Товстун Чарлі поплентався додому.

ПАВУК ВІДЧИНІВ ВХІДНІ ДВЕРІ. ПОЧИНАЛО дощити, і Товстун Чарлі стояв там потовчений і мокрий.

— То мені нарешті можна додому? — спитав він.

— Не робитиму нічого, щоб тебе зупинити. Це все ж таки твій дім. Де ти був усю ніч?

— Ти чудово знаєш, де я був усю ніч! Мені не вдавалося потрапити додому. Не знаю, що це за магічні штучки ти на мені використовував.

— Це була не магія, — ображено заявив Павук. — Це було диво!

Товстун Чарлі проштовхався повз брата і затуптів сходами. Він зайшов до ванної кімнати, заткнув отвір і відкрутив крани. Тоді просунув голову в коридор:

— Мені начхати, як воно називається. Ти робиш це в моєму домі і не дозволив мені вчора до нього потрапити.

Він зняв позавчорашній одяг. Тоді знову висунув голову:

— А ще поліція завела на мене розслідування на роботі. Ти що, сказав Грему Коутсу, що в нього там якісь фінансові негаразди?

— Звісно, сказав.

— Ха! Ну тепер він підозрює мене, ось так!

— О, я так не думаю.

— Ну, отак ти знаєш, про що патякаєш. Я з ним розмовляв. Вже підключили поліцію. А ще є Розі. Ми з тобою матимемо дуже довгу розмову про Розі, коли я вийду з ванни. Але спершу я купаюся. Всю

вчорашню ніч я тинявся околицями. Поспав тільки на задньому сидінні таксі. А коли прокинувся, була п'ята ранку, і мій водій перетворювався на Тревіса Бікла. Він там цілий монолог видав. Я сказав йому, що він може припинити шукати Максвелл-Гарденс, бо це точно була не максвеллгарденська ніч. Зрештою він погодився, тож ми поїхали і поснідали в одній із тих забігайлівок для водіїв таксі. Ми їли яечню з бобами, сосисками і тостами, а запивали це все чаєм, в якому можна було поставити сторчма ложку. Коли він сказав іншим водіям таксі, що минулої ночі об'їздив всі околиці в пошуках Максвелл-Гарденс, я думав, що от-от проллється кров. Не пролилась, але було дуже до того близько.

Товстун Чарлі замовк, щоб віддихатись. Павук мав винуватий вигляд.

— Поговоримо після того, як я прийму ванну.

Він заліз до ванни.

З нього вирвався звук, схожий на скавчання.

Він виліз із ванни.

Тоді закрутив крани.

Обернув довкола талії рушника і відчинив двері.

— Немає гарячої води, — сказав він, уже набагато спокійніше. — Як гадаєш, чому в нас немає гарячої води?

Павук досі стояв у коридорі. Він не поворухнувся.

— Це моя джакузі, — мовив він. — Вибач.

— Що ж. Принаймні Розі не... Тобто вона не стала б... — А тоді він зауважив вираз Павукового обличчя. — Я хочу, щоб ти забрався. Геть із мого життя. Геть із життя Розі. Геть!

— Мені тут подобається.

— Ти руйнуєш моє бісове життя!

— Сам винен, — Павук пройшов коридором і відчинив двері до вільної кімнати Чарлі. Коридор на мить залило золоте тропічне проміння, а тоді двері зачинились.

Товстун Чарлі помив голову холодною водою. Тоді почистив зуби. Покопирсався в кошику для білизни і вивудив звідти джинси та футболку: через те, що вони були ближче до дна, можна було вдати, ніби вони знову чисті. Вдягнув їх, а зверху — вишневого светра з плюшевим ведмедиком, якого йому колись подарувала мама і який він ніколи не вдягав, а викинути не доходили руки.

Він дійшов кінця коридору.

Крізь двері рвалося «бум-чака-бум» басів і барабанів із сусідньої кімнати.

Товстун Чарлі посмикав за дверну ручку. Вона не піддавалась.

— Якщо не відчиниш мені, я виламаю двері.

Двері відчинились так рвучко, що Товстун Чарлі аж впав досередини — в порожню комірчину в кінці коридору. З вікна виднілася задня стіна дому навпроти, та й ту важко було розгледіти крізь дощ, що заливав віконне скло.

І однаково звідкись на відстані товщини стіни лунало «бум-чака-бум», і так гучно, що вміст комірчини аж підскакував.

— Ну добре, — спокійним тоном продовжив Чарлі. — Звісно, ти розумієш, що це означає оголошення війни.

Це був традиційний бойовий клич кролика, якого довели до ручки. Є краї, де вірять, що Анансі був

кроликом. Звісно, там помиляються: Анансі — павук. Ви можете подумати, що відрізнити одного від другого дуже просто, але їх плутають куди частіше, ніж здається на перший погляд.

Товстун Чарлі пішов до своєї кімнати. Дістав із шухлядки біля ліжка паспорт. Знайшов гаманця точнісінько там, де й залишив: у ванній.

Під дощем дійшов до магістралі і посигналив таксі.

— Куди?

— У Гітроу.

— Без проблем. До якого терміналу?

— Без поняття, — відказав Товстун Чарлі, розуміючи, що мусив би знати. Зрештою, він був там лише кілька днів тому. — Звідки вилітають літаки до Флориди?

ГРЕМ КОУТС СПЛАНУВАВ СВОЮ ВТЕЧУ З ОФІСІВ Агентства Грема Коутса ще коли прем'єр-міністром був Джон Мейджор. Зрештою, ніщо хороше не триває вічно. Рано чи пізно, як сам Грем Коутс радо запевнив би вас, курку доведеться відправити в суп, навіть якщо вона несе золоті яйця. Доки його планування ішло непогано — адже нікому не відомо заздалегідь, коли доведеться змитись без попередження, — і він не знав, що події скупчувались на горизонті, ніби сірі хмари, йому хотілось відкласти час втечі до моменту, коли відкладати вже буде нікуди.

Він давно второпав, що важливо не просто змитися, а зникнути, випаруватись, безслідно щезнути.

У таємному сейфі у нього в кабінеті (а то була ціла кімната, якою він дуже пишався), на прибитій ним власноруч полиці лежав невеликий шкіряний саквояж із двома паспортами на імена Безіла Фіннегана і Роджера Бронстейна. Обидва ці чоловіки, як і Грем Коутс, народилися приблизно п'ятдесят років тому, але померли впродовж першого року життя. З фотографій в обох паспортах дивився Грем Коутс. Ще в саквояжі лежали два гаманці з окремими наборами кредиток і посвідченнями особи з фотографіями на відповідні паспортні імена. До кожного з імен були прив'язані банківські рахунки на Кайманових островах, а ці рахунки, в свою чергу, були прив'язані до інших: на Британських Віргінських островах, у Швейцарії та Ліхтенштейні.

Грем Коутс планував втекти на свій п'ятдесятий день народження, до якого залишалось трішки більше року, і він важко роздумував щодо Товстуну Чарлі.

Він не розраховував, що його працівника дійсно заарештують чи посадять, хоча не надто заперечував би в обох випадках. Йому хотілось, щоб Чарлі налякали, дискредитували — і щоб він зник.

Грему Коутсу справді подобалось доїти клієнтів Агентства Грема Коутса, і йому це добре вдавалось. Він із приємністю з'ясував, що як уважно вибирати клієнтів, виявиться, що знаменитості та артисти дуже погано розуміють, як давати раду грошам, і дуже тішаться, якщо хтось бере їхні фінансові справи на себе і вони не мусять про це турбуватись. А якщо іноді гонорари і чеки надходили невчасно, чи не в тому обсязі, на який чекали клієнти, чи якщо з рахунків клієнтів

раптово зникали гроші в невідомому напрямку... що ж, на цей випадок в Агентстві Грема Коутса була дуже висока плинність кадрів, особливо в бухгалтерії. І не було нічого такого, чого б не можна було легко зіпхнути на некомпетентність колишнього співробітника, чи то, в рідкісних випадках, залагодити ящиком шампанського і щедрим вибачливим чеком.

Не те щоб людям подобався Грем Коутс чи вони довіряли йому. Навіть люди, чий інтереси він представляв, вважали його тхором. Але вони вірили, що цей тхір належить їм—і помилялися щодо цього.

Грем Коутс був тхором, який належить тільки собі.

Телефон у нього на столі задзвонив, і він зняв слухавку:

— Слухаю?

— Пане Коутс? Тут телефонує Мейв Лівінгстон. Я знаю, що ви просили перенаправляти її дзвінки на Товстуну Чарлі, але він досі у відпустці, і я не знала, що їй сказати. З'єднати її з вами?

Грем Коутс поміркував. Перш ніж раптовий серцевий напад доконав його, Морріс Лівінгстон був найулюбленішим йоркширським стендап-коміком у країні, зіркою телешоу «Коротко ззаду і з боків» та «Морріс Лівінгстон, я так розумію?». У вісімдесяті він якось навіть опинився в десятці чартів з жартівливим синглом «Це мило (та все ж таки ні, далєбі)». Приязний і доброзичливий Морріс Лівінгстон не тільки залишив усі свої фінансові справи під контролем Агентства Грема Коутса, але й, за підказкою самого Грема Коутса, призначив останнього опікуном усього свого майна.

Не піддатися такій спокусі було би злочином.

А ще була Мейв Лівінгстон. Власне кажучи, Мейв Лівінгстон, сама про те не здогадуючись, уже багато років відіграла одну з провідних ролей у найцінніших і найособистіших фантазіях Грема Коутса. Тому він сказав:

— Прошу, перемкніть її на мене, — а тоді, змінивши тон на значно турботливіший: — Мейв, дуже радий чути. Як справи?

— Не дуже.

Коли Мейв Лівінгстон зустріла Морріса, вона була танцівницею. Висока довгонога жінка завжди над ним стриміла. Вони одне одного просто обожнювали.

— То що трапилось?

— Кілька днів тому я розмовляла з Чарльзом. Я цікавилася... Власне, цікавився банківський менеджер. Гроші з Моррісового майна. Нам казали, що дотепер щось має надійти.

— Мейв, — Грем Коутс заговорив голосом, який вважав оксамитово-спокусливим. — Проблема не в тому, що гроші не тут. Це всього-на-всього питання ліквідності. Як я вже казав, Морріс зробив кілька недалекоглядних вкладень перед тим, як нас покинути. І хоча за моєю порадою він здійснював і розумні капіталовкладення, їм треба дати дозріти: не можна просто так ризикувати синицею в руці без шансу отримати журавля. Та ви не хвилюйтесь, не хвилюйтесь. Для доброї клієнтки — все, що завгодно. Я випишу вам чек зі свого особистого банківського рахунку, для вашої впевненості й забезпеченості. Скільки вимагає банківський менеджер?

— Він каже, що банк уже не хоче видавати готівку по моїх чеках. А на Бі-Бі-Сі кажуть, що направили

гроші з перевипусків старого шоу на DVD. Ці ж не були інвестовані?

— Це в Бі-Бі-Сі так сказали? Власне, це *нам* довелося полювати за *ними*, щоб видіти трохи грошенят. Та мені не хочеться звинувачувати таку поважну компанію, як Бі-Бі-Сі. Наша бухгалтерка вагітна, і все пішло шкереберть. А Чарльз Нансі, з яким ви говорили, трохи не при собі — його батько помер, і він деякий час був за кордоном...

— Коли ми розмовляли минулого разу, — зазначила Мейв, — ви налаштовували нову комп'ютерну систему.

— Безумовно, налаштовували, і я навіть не хочу починати говорити про бухгалтерські програми. Як кажуть, людям властиво помилятися, але тільки з комп'ютерами все іде під три чорти. Щось таке. Та я спрямую всі зусилля на розслідування цієї справи, якщо треба, зроблю все вручну, старомодним чином, щоб ваші гроші вирушили до вас. Моррісу цього хотілося б.

— Банківський менеджер каже, що потрібні десять тисяч фунтів просто зараз, щоб мої чеки почали приймати.

— Десять тисяч ваші. Поки ми розмовляємо, я саме виписую вам чек, — Грем Коутс намалював у блокноті кулю. Зверху домалював лінію. Вийшло схоже на яблуко.

— Дуже дякую, — почувлося з того боку дроту, і Грем Коутс аж виструнчився. — Сподіваюсь, я не набридаю.

— Ви не можете набриднути. В жодному разі.

Грем Коутс повісив слухавку. Йому завжди у всій цій ситуації здавалося найкумеднішим,

що сценічним амплуа Морріса Лівінгстона була роль скупуватого йоркширця, який пишався тим, що знає, куди поділося кожне пенні.

Гарна видалася гра, подумалось Грему Коутсу. Він домалював яблуку двійко очей і пару вух. Тепер воно більш-менш скидалося на kota. Скоро настає пора змінити доїння вередливих зірок на життя, сповнене сонячного світла, басейнів, чудової їжі, добрих вин і, за можливості, велетенських кількостей орального сексу. Грем Коутс був упевнений, що найголовніше в житті можна було купити за гроші.

Він домалював коту рота і наповнив його гострощими зубами, тож тварина почала трохи нагадувати пуму. Малюючи, Грем Коутс тенором почав наспівувати:

*Як був я малим, мій тато казав,
Пішов би надвір ти, малий, погуляв,
Та старшим стаєш, і всі панни тобі:
Це мило, та все ж таки ні, далебі...*

Морріс Лівінгстон оплатив пенттауз Грема Коутса на Кopaкабані й установку басейну на острові Сан-Ендрюс, і не думайте, що Грем Коутс був невдячним.

Це мило, та все ж таки ні, далебі.

ПАВУК ПОЧУВАВСЯ ХИМЕРНО.

Щось відбувалося: дивне відчуття поширювалось його життям, ніби туман, і псувало йому настрої.

Він не міг збагнути, що воно таке, і це йому не подобалося.

Та якщо і було щось, чого він із певністю не відчував, то це провини. Він просто взагалі не знав, як воно — почуватись винним. Він умів почуватись бездоганно. Вмів почуватись крутим. Але не винним. Він не почувався би винним, навіть якби його спіймали на гарячому за пограбуванням банку.

І все одно довкола нього витали слабкі міазми дискомфорту.

Дотепер Павук вірив, що боги відрізняються від людей: вони не мали сумління і не потребували його. Ставлення бога до світу, навіть до того світу, в якому він безпосередньо перебував, можна було порівняти з емоційною прив'язаністю геймера, який прекрасно розуміє логіку гри і озброєний повним набором чіт-кодів.

Павук розважався. Ось і все, чим він займався. Це було важливо. Він не розпізнав би почуття провини, навіть якби йому подарували довідник із малюнками, де всі складові провини були б акуратно позначені. Він навіть не був безвідповідальним — просто в той день, коли роздавали відповідальність, він десь загуляв. Але щось у ньому змінилось, він не був певен, всередині чи ззовні, і це не давало йому спокою. Він налив собі ще випивки. Махнув рукою і зробив музику гучніше. Змінив її з Майлза Дейвіса на Джеймса Брауна. Не допомогло.

Він лежав у гамаку в промінні тропічного сонця, слухав музику, думав про те, як же круто бути собою, Павуком... і вперше в житті цього чомусь було недостатньо.

Він вибрався з гамака і поплентався за двері:
— Товстуне Чарлі?

Ніхто не відповів. Квартира здавалась порожньою. За вікнами були тільки сірий день і дощ. Павуку дощ сподобався. Він видавався доречним.

Дзвінко й мелодійно задзеленькав телефон. Павук узяв слухавку.

— Це ти? — спитала Розі.

— Привіт, Розі.

— Учора вночі... — Вона хвильку помовчала, тоді спитала: — Тобі було так само добре, як і мені?

— Не знаю. Мені було дуже добре. Гадаю, це можна зарахувати як «так».

— Мммм... — промуркотіла вона. А тоді вони помовчали.

— Чарлі? — зрештою озвалась Розі.

— Угу?

— Мені навіть подобається отак мовчати, просто знаючи, що ти там, на іншому кінці дроту.

— І мені.

Вони насолоджувались мовчанням одне одного ще трохи, смакували його, розтягували.

— Не хочеш сьогодні заїхати до мене? — спитала Розі. — Мої сусідки поїхали в Кернґормс.

— Здається, ця фраза претендує на найпрекраснішу в англійській мові. Ось послухай: *мої сусідки поїхали в Кернґормс*. Чиста поезія.

— Дурко, — хихотнула Розі. — То що, візьмеш зубну щітку?

— Так, ага, добре.

Вони ще кілька хвилин обмінювались різними «ти клади слухавку», «ні, клади ти», якими легко

могли б дати фору парочці п'ятнадцятирічок із затуманеними гормонами мізками, а тоді нарешті покладали слухавки.

Павук усміхався, ніби святий. Враховуючи, що в цьому світі була Розі, це був найкращий з можливих світів. Туман розсіявся, світло було незатьмарним.

Павуку навіть не спало на думку поцікавитися, куди подівся Товстун Чарлі. Чого б його мали обходити такі дурниці? Сусідки Розі поїхали в Керн-гормс, тому сьогодні він візьме з собою зубну щітку.

ТИЛО ТОВСТУНА ЧАРЛІ ПЕРЕБУВАЛО В ЛІТАКУ до Флориди. Затиснене посередині ряду з п'яти людей, воно міцно спало. Не найгірше рішення: туалети в хвості перестали працювати на самому початку польоту, і хоча бортпровідники й повісили на дверях таблички «не працює», це не завадило смороду повільно розповзтися задньою частиною літака, мовби то важкий хімічний розчин. Немовлята плакали, дорослі бурчали, а діти скиглили. Група пасажирів, яка летіла у «Світ Волта Діснея» і вважала, що відпустка почалася в ту саму мить, як вони піднялись трапом до літака і вместились на своїх місцях, почала співати. Вони проспівали все: «Біббіді-боббіді-бу», «Що чудово в тиграх», «У глибині морській» і «Гей-гу, гей-га, робота — не нудьга», а ще, вирішивши, видно, що це теж діснеївська пісня, «Чарівника зустріти».

Щойно літак здійнявся в повітря, персонал виявив, що через помилку кейтерингової компанії обідів для пасажирів економ-класу не запакували. На борту були лише сніданки, а це означало, що пасажирам

дістануться тільки мюслі і банани, які їм доведеться їсти пластиковими ножами й виделочками, бо потреби в ложках, на жаль, ніхто не передбачив. Зрештою, це було не так уже і погано, якщо врахувати, що молока для мюслів теж не було.

То був пекельний переліт, і Товстун Чарлі його просипав.

Уві сні Товстун Чарлі, одягнений у сюртук, перебував у великій залі. Поруч із ним була Розі, в білій весільній сукні, і трохи роздратована мама Розі, та кож у білій весільній сукні, щоправда, вкритій пилюкою і павутинням. Далеко-далеко, в іншому кінці зали, стріляли з пістолетів і розмахували білими прапорами якісь люди.

— Це люди за столиком «З», — сказала мама Розі. — Не звертай на них уваги.

Товстун Чарлі обернувся до Розі. Вона м'яко, доброзичливо усміхнулась до нього й облизала губи:

— Торт.

За цим сигналом починав грати оркестр. То був джазовий гурт із Нового Орлеана, і виконував він похоронний марш.

Помічницею кухаря була поліціантка з парою на ручників. Кухар вкотив торта на поміст.

— А тепер, — скомандувала Розі, — розріж торта.

Люди за столиком «Б» (які насправді були не людьми, а радісними мультяшними мишами, щурами і свійськими тваринами людських розмірів) почали співати пісень із діснеївських мультфільмів. Товстун Чарлі знав, що вони хочуть, аби він до них приєднався. Навіть уві сні думка про те, що треба

буде заспівати на публіці, викликала у нього паніку: литки німіли, а губи пересохли.

— Я не можу заспівати з вами, — відчайдушно виправдовувався він. — Мені треба розрізати торт.

У залі запала тиша. У цій тиші зайшов шуф-кухар, котячи маленького возика, на якому щось стояло. Кухар мав обличчя Ґрема Коутса, а на возику стояв екстравагантний білий весільний торт: пишно оздоблена багатоповерхова споруда. З вершечка торта стирчали манюнькі наречена і наречений, ніби двійко людей, які намагаються стримати рівновагу на вершечку Крайслер-Білдінг із солодкою поливкою.

Мама Розі полізла під стіл і видобула звідти довгого ножа з дерев'яною ручкою і побитим іржею лезом — майже мачете. Вона передала ножище Розі, яка вхопила Чарлі за праву руку, поклала її поверх своєї, і врешті вони разом притисли іржаве лезо до товстої білої поливки на найвищому тортоповерсі, простісінько між нареченим і нареченою. Спершу торт складно було розрізати, тому Товстун Чарлі натиснув сильніше, перенісши на ножа всю свою вагу. Відчув, як торт піддається, і додав зусиль.

Врешті лезо ковзнуло крізь найвищий шар весільного торта і продовжило сповзати нижче, прорізаючи кожен корж і кожен рівень, і в процесі торт відкривався...

Уві сні Товстун Чарлі подумав, що торт був заповнений чорними намистинами, з чорного скла чи відполірованого гагату, але коли намистини посипались із торта, Чарлі зрозумів, що в них є ноги.

У кожної намистини було по вісім спритних ніг, і вони ринули з торта, ніби чорна хвиля. Павуки висипали вперед і вкрили білу скатерку. Вони вкрили маму Розі й саму Розі, перетворивши їхні білі сукні на одіж чорну, ніби ебоніт. А тоді, в єдиному пориві, наче їх контролював якийсь зловмисний безмежний інтелект, вони сотнями кинулись до Товстуну Чарлі. Він обернувся, щоб утекти, але ноги зв'язало якоюсь гумовою стяжкою, і чоловік упав на підлогу.

Тепер павуки вкрили і його, їхні маленькі ніжки розповзалися його голою шкірою, і він намагався підвестися, але його просто затопили.

Товстун Чарлі спробував закричати, але в роті було повно павуків. Вони закрили його очі, і світ потемнів...

Товстун Чарлі розплющив очі, але не побачив нічого, крім темряви. Він закричав, і кричав, і кричав. Тоді до нього дійшло, що світло вимкнене і віконниці опущені, бо всі дивляться фільм.

Це був і без того пекельний політ. Товстун Чарлі просто трохи погіршив його для всіх інших.

Він підвівся, спробував вийти до проходу, наступаючи дорогою на сусідські ноги, а тоді, коли він майже дістався виходу і розгинався, зачепив лобом закривку багажної полиці; та відчинилася, і чийсь багаж впав йому простісінько на голову.

Всі люди поруч, які це побачили, засміялися. Це була непогана кумедія, і вона надзвичайно їх потішила.

Сьомий розділ,
у якому Чарлі вирушає
в далеку дорогу

ПАНІ з ІММІГРАЦІЙНОЇ СЛУЖБИ РОЗГЛЯДАЛА американський паспорт Чарлі з таким виглядом, наче шкодувала, що він не той іноземець, якого вона може просто не пустити до країни; а тоді, зітхнувши, жестом дозволила йому перетнути кордон.

Чарлі розмірковував, що робитиме після того, як пройде митницю. Напевне, візьме напрокат машину. І попоїсть.

Він зійшов з електрички, яка з'єднувала різні термінали, минув службу безпеки і вийшов у велетенську шопінгову зону аеропорту Орlando. Напевне, йому варто було б куди більше здивуватися через пані Гітлер, яка стояла і розглядала обличчя прибулих, стискаючи в руці велетенське горнятко кави. Вони побачили одне одного приблизно одночасно, і пані Гітлер вирушила йому назустріч.

— Голодний?

Чарлі кивнув.

— Ну, сподіваюся, ти любиш індичку.

ТОВСТУН ЧАРЛІ МІРКУВАВ, ЧИ, БУВА, БОРДОВИЙ універсал пані Гітлер—не та сама машина, яку вона водила, коли він був малим. Здається, так воно і було. Здоровий ґлузд підказував, що колись ця тачка була новою. Зрештою, все колись було новим. Тепер сидіння вкривала порепана шкіра, від якої відвалювались лусочки, а панель була із запилюженого шпону.

На сидінні між ними примостилась коричнева паперова торба для закупів.

У машині пані Гітлер не було підставки під чашку, тому кермуючи, вона тримала своє гігантське горня кави між колін. Автомобіль мусив з'явитися на світ у докондиціонерну еру, тому вони їхали з відчиненими вікнами. Товстун Чарлі не заперечував. Після сирої англійської прохолоди він тішився флоридською спекою. Пані Гітлер прямувала на південь до платного шосе. Кермуючи, вона балакала: про останній ураган, і про те, як возила свого небожа Бенджаміна до «Морського світу» і до «Світу Волта Діснея», і про те, що всі туристичні курорти вже не такі, як раніше, про будівельні норми і ціну на газ, і що саме вона сказала лікареві, який запропонував їй замінити тазостегновий суглоб, і чому туристи вперто годують кро'дилів, і чому приїжджі будують домівки на пляжах, а потім завше здивовані, коли пляж чи будинок зсуваються, а кро'дили жеруть їхніх собак. Товстун Чарлі усе пропускав повз вуха. То були просто балачки.

Пані Гітлер сповільнилась і взяла чек для платного шосе. Вона замовкла і, здавалося, замислилась.

— То ти познайомився з братом, — мовила вона.

— Знаєте, — буркнув Чарлі, — можна було б і попередити.

— Я попередила тебе, що він бог.

— Але ви не згадали, яка він фактурна дупа.

Пані Гігґлер пирхнула і сьорбнула кави з горнятка.

— Ми могли б зупинитись перекусити? — продовжив Товстун Чарлі. — В літаку були тільки вівсянка і банани. А ще не було ложок. І доки дістались мого місця, закінчилось молоко. Авіакомпанія вибачилась і дала нам картки на їжу.

Пані Гігґлер похитала головою.

— Я принаймні міг би взяти на цю картку гамбургер в аеропорту.

— Я вже тобі сказала. Луелла Данвідді приготувала для тебе індичку. Як, по-твоєму, їй буде, якщо ти прийдеш, напхавшись у «Макдональдзі» і зіпсувавши собі апетит? Га?

— Але я вмираю з голоду. А туди ще дві години їхати!

— Тіко' не коли кермую я.

І вона натисла на педаль. Бордовий універсал знай підкидало на шосе, і тоді Товстун Чарлі міцно замружувався, втискаючи ліву ногу в уявну педаль гальм. То було виснажливо.

Значно швидше, ніж за дві години, вони дістались виїзду з шосе, виїхали на місцеву дорогу і вирушили в напрямку міста. Минули книжковий магазин і крамницю канцелярських товарів. Тоді минули сім гарненьких будиночків із міцними воротами. Проїхали старими житловими вулицями, про які, за спогадами Чарлі, дбали куди краще, коли він був малим.

Минули ресторанчик із карибською їжею на виніс і ресторан із прапором Ямайки у вікні, де написане від руки оголошення обіцяло волові хвости, рисові закуски, курку карі й домашнє імбирне пиво.

Рот Товстуну Чарлі наповнився слиною, а в животі забурчало.

Машина рвонула вперед і підскочила. Тут будинки були старіші, і тепер усе навколо видавалося знайомим.

Рожеві пластикові фламінго на моріжку пані Данвідді досі привертали увагу, хоч за роки на сонці вони і вицвіли майже добіла. Ще там була дзеркальна сферична прикраса, і на хвилику Чарлі перепудився чи не більше, ніж узагалі коли-небудь лякався.

— Що, всьо аж так зле з Павуком? — перепитала пані Гігґлер, поки вони прошкували доріжкою до дверей.

— Скажімо так, — мовив Чарлі, — думаю, що він спить із моєю нареченою, а мої з нею стосунки так далеко ніколи не заходили.

— Оу, — тільки й сказала пані Гігґлер, тоді поцокала язиком і подзвонила у двері.

УСЕ ЦЕ ТРОХИ НАГАДУЄ МАКБЕТА, — МІРКУВАВ Товстун Чарлі десь годину потому. Власне, якби шекспірівські відьми були чотирма дрібними старенькими, а замість киплячих казанів і страхітливих наспівних заклять відьми вітали його індичкою, рисом і горохом, нагромадженими на білих порцелянових тарілках, під якими простиралася червоно-біла картата цератова скатерка, і це якщо

не згадувати бататового пудингу, гострої капусти, і того, що йому запропонували добавку, а тоді ще одну, і коли Макбет жалісливо заявив, що присягається, що як запахне в себе ще хоч шматочок, то лусне, відьми нагодували його фірмовим рисовим пудингом і впакували в нього шмат знаменитого ананасового торта пані Бастамонте, який належало їсти догори дригом, все було б точнісінько як у Макбеті.

— То що, — пані Данвідді змахнула з кутика губ кришинку догоридрижного ананасового торта, — твій брат показавсі?

— Ага. Я поговорив із павуком. Гадаю, я сам винен. Не думав, що так вийде.

Навколо столу прокотилося дружне цокання язиками, і пані Данвідді, пані Бастамонте, пані Нолес і пані Гітлер скрушно захитали головами.

— Він завжди казав, що тебе обділили мізками, — зауважила пані Нолес. — Твій таточко. А я йому ніколи не вірила.

— Ну а звідки мені було знати? — запротестував Чарлі. — Так ніби мої батьки колись мені казали: до речі, синку, в тебе є брат, про існування якого ти не підозрюєш. Впусти його в своє життя, і він накличе на твою голову поліцію, переспить із твоєю нареченою, вселиться до тебе додому та ще й втисне додаткову хату в твою кімнату для гостей. А ще він тебе загіпнотизує і змусить піти в кіно, а потім всю ніч кружляти, і ти так і не потрапиш додому, і... — він затнувся, зауваживши, як старі дивляться на нього.

Тепер довкола столу почулося зітхання. Воно перемандрувало від пані Гітлер до пані Нолес, а тоді

до пані Бастамонте і пані Данвідді. Зітхання було надзвичайно тривожним та доволі страшнуватим, але пані Бастамонте відригнула і зіпсувала весь ефект.

— То чого ти хочеш? — спитала пані Данвідді. — Скажи нам.

Товстун Чарлі, роззирнувшись по ідаленьці пані Данвідді, замислився, чого ж він хоче. За вікном згасав день і переходив у м'які сутінки.

— Він перетворив моє життя на суцільне жалюгіддя. Я хочу, щоб ви змусили його забратися. Просто забратися. Ви можете мені допомогти?

Трійко молодших жінок мовчки подивились на пані Данвідді.

— Ми не можемо змусити його забратись. Ми вже... — а тоді вона зупинила себе. — Бачиш, ми вже зробили всьо, що могли.

До честі Товстуна Чарлі, мусимо сказати, що як би йому не хотілось розридатися, заголосити чи осунутися, як невдале сугфле, він стримався. Тільки кивнув:

— Ну, в такому разі... Вибачте, що потурбував. І дякую за вечерю.

— Ми не можемо змусити його забратись, — повторила пані Данвідді, і її карі очі блиснули майже чорним з-за окулярів із товстими скельцями. — Але можемо послати тебе до декого, хто зможе.

У ФЛОРИДІ БУВ РАННІЙ ВЕЧІР, А ЦЕ ЗНАЧИТЬ, що в Лондоні панувала глупа ніч. Лежачи у великому ліжку Розі, де ніколи не доводилось лежати Товстуну Чарлі, Павук здригнувся.

Розі притислась до нього близько-близько, відчувши, як його передпліччя вкрилися гусячою шкірою.

— Чарльзе? Все гаразд?

— Все добре, — запевнив її Павук. — Раптом пробігло якесь моторошне відчуття.

— Хтось копає тобі яму, — сказала Розі.

Він тільки пригорнув її і поцілував.

Тим часом Дейзі сиділа в манюсінській віталеньці у своєму гендонському домі. На ній були яскраво-зелена нічна сорочка і насичено-рожеві пухнасті капці. Вона сиділа перед екраном комп'ютера і клікала мишкою, похитуючи головою.

— Довго ще зависатимеш? — спитала Керол. — Знаєш, те, що ти зараз робиш — це робота для цілого полку кіберполіції. Не твоя.

Дейзі пирхнула. В її пирханні не було ні заперечення, ні згоди. Радше той звук означав «я знаю, що хтось щойно щось мені сказав, і може, якщо я пирхну, від мене відчепляться».

Керол і раніше доводилось чути таке пирхання.

— Ясно, велика дупа. Ти ще довго? Бо мені хочеться написати в блог.

Дейзі почула тільки частину сказаного. Два слова, якщо точніше.

— Що ти кажеш? Що в мене велика дупа?

— Ні. Кажу, що вже пізно, а я хочу написати в блог. Про перепихон із супермоделлю в кльозеті в неназваній точці Лондона.

— Добре, — зітхнула Дейзі. — В мене тут просто підозріла штука.

— Що підозрілого?

—Привласнення коштів. Гаразд, я вилогінілась, комп твій. Ти ж знаєш, що в тебе можуть бути проблеми через те, що ти прикидаєшся членом королівської сім'ї?

— Не харь мене.

Керол вела блог від імені одного з членів королівської родини Британії—шаленого юнака. У пресі точились суперечки щодо того, чи то справді був королівський блог. Багато оглядачів схилились до думки, що в блозі писали про багато речей, які не мали би бути відомі нікому, крім справжніх членів королівської родини і людей, які читали жовту пресу.

Дейзі встала з-за комп'ютера, досі обдумуючи фінансові махінації в Агентстві Грема Коутса.

Тим часом сам Грем Коутс спав сном праведника у великому (але не показному) домі в Перлі. Якби на світі була хоч якась справедливість, він стогнав би, сходяв потоми, його мучили б погані сни, а люті докори сумління жалили б його, ніби скорпіони. Однак мені з болем доводиться констатувати, що Грем Коутс спав, мов добре погодоване материнським молоком немовля, і йому взагалі нічого не снилося.

Десь у закутах будинку Грема Коутса ввічливо дзеленькнув підлоговий годинник, дванадцять разів. У Лондоні пробило північ. У Флориді була сьома вечора.

У будь-якому разі, настала відьомська пора.

ПАНІ ДАНВІДДІ ПРИБРАЛА ЧЕРВОНО-БІЛУ КАРТАТУ скатерку зі столу і акуратно відклала. Тоді спитала:

— У кого чорні свічки?

— У мене, — озвалася пані Нолес. Вона нахилилась до торби, яка стояла у неї в ногах, і закопирсалася в ній, видобувши чотири свічки. Переважно вони були чорного кольору. Одна була висока і без прикрас. Інші три — у формі мультяшних чорно-жовтих пінгвінів, з голів яких стирчали ґнотики.

— Інших не було, — вибачливим тоном сказала пані Нолес. — Мені й так довелось оббігати три магазини.

Пані Данвідді промовчала, але несхвально похитала головою. Тоді розставила свічки по краях столу, поставивши єдину не пінгвінячу на чільному місці, перед собою. Кожну свічку вона поставила на пластикovu тарілочку. Тоді дістала велику пачку кошерної солі, відкрила її і насипала на столі соляну гірку. Хвилюк подивилась на неї, а тоді почала тицяти в неї сухим пальцем, формуючи соляні купки та звивинки.

Пані Нолес повернулась із кухні з великою скляною мискою і поставила її посередині столу. Відкоркувала пляшку хересу і щедро налила в миску вина.

— А теперка, — продовжила пані Данвідді, — свинорий, корінь іпомеї й амарант.

Пані Бастамонте знову закопирсалась у торбі й дістала маленьку скляну баночку:

— Це суміш прянощів. Подумала, підійде.

— Суміш прянощів! — обурилась пані Данвідді. — Прянощів!

— То проблема? Я завжди їх кладу, коли в рецепті пише: орегано-те, базилік-тамте. Не бачу різниці. По мені, то все суміш прянощів.

— Насипай, — зітхнула пані Данвідді.

Половину баночки було всипано до хересу. Сухі листочки дрейфували поверхнею рідини.

— Тепер, — скомандувала пані Данвідді, — чотири різні землі. І сподіваюсь, — вона дуже очевидно добирала слів, — ви зараз не скажете мені, що чотири землі не знайшлося, тому нам тре' буде обійтися галькою, мертвою медузою, магнітом для холодильника і шматом мила.

— Я принесла землі, — озвалась пані Гігтлер. Тоді дістала коричневу паперову торбинку, з якої витягнула чотири пакетики з застібками, всі різного кольору; в них було щось схоже на пісок або суху глину. Вона висипала вміст пакетиків по кутах столу.

— Хоч на когось можна покластись, — буркнула пані Данвідді.

Пані Нолес запалила свічки, зауваживши, що пінгвінчиків запалювати дуже зручно, і що вони милі й кумедні.

Пані Бастамонте вилила решту хересу в чотири склянки — по одній для кожної жінки.

— А мені не дістанеться? — спитав Чарлі, хоча насправді йому й не хотілося. Херес йому не смакував.

— Ні, — відрубала пані Данвідді. — Не дістанеться. Тобі тре' триматись на ногах рівно. — Тоді дістала з торбинки коробочку для таблеток золотистого кольору.

Пані Гігтлер вимкнула лампу.

Всі п'ятеро сиділи за столом у світлі свічок.

— І що тепер? — спитав Товстун Чарлі. — Візьмемо за руки і проведемо спіритичний сеанс?

— Не проведемо, — шепнула пані Данвідді. — І стули писка, не хочу від тебе чути ні звуку.

— Вибачте, — сказав Товстун Чарлі, і негайно про це пошкодував.

— Слухай, — напучувала його пані Данвідді, — ти потрапиш до місця, де тобі можуть допомогти. Одначе нічо' свого не віддавай і нічо' не обіцяй. Второпав? Якщо щось комусь дав, то щоб тобі теж дали щось рівноцінне. Ясно?

Товстун Чарлі ледь не відповів «так», але вчасно схаменувся і просто кивнув.

— Добро, — і старечим голосом, який скрипів і тремтів, пані Данвідді затягнула якесь бурмотіння, в якому годі було знайти мелодії.

До бурмотіння долучилась пані Нолес. Її голос був вищим і сильнішим, тому бурмотіння вийшло мелодійнішим.

Пані Бастамонте не бурмотіла, натомість почала шипіти. Шипіння нагадувало зміїне: воно долучилось до бурмотіння, вліталось і звивалось попід ним і крізь нього.

До цього хору доєдналась пані Гігглер. Вона не бурмотіла і не шипіла. Вона гуділа, ніби муха при вікні, продукуючи язиком та зубами такий дивний і неправдоподібний звук, ніби в роті у неї сидів рій розлучених бджіл, які намагались вилетіти з-поміж губ.

Товстун Чарлі поміркував, чи не слід йому долучитись, але в нього не було зеленого поняття, що йому слід робити, тому він зосередився на тому, щоб просто сидіти й намагатися не дуже стетеріти від усіх тих звуків навколо.

Пані Гігглер вкинула дрібку червоного ґрунту до миски з хересом із сумішшю прянощів. Пані Бастамонте докинула жовтого ґрунту. Пані Нолес вкинула трохи коричневого, а тоді пані Данвідді

нахилилась, повільно і старанно, та додала в мішанку грудку чорної грязюки.

Пані Данвідді ковтнула хересу. Тоді незграбно й через силу дістала покрученими артритом пальцями щось із коробочки для таблеток і кинула у вогонь свічки. Кілька секунд пахло лимоном, а тоді просто засмерділо паленим.

Не припиняючи бурмотіти, пані Нолес почала ви-стукувати по стільниці. Вогники свічок затремтіли, стінами затанцювали величезні тіні. Пані Гіглер також забарабанила, тільки в іншому ритмі — швидшому й бадьорішому, а з двох ритмів народився новий.

Всі звуки перемішались у голові Товстуну Чарлі в один химерний звук: там було і бурмотіння, і шипіння, і ударні. Голова закрутилась. Це все було дивним. І нереальним. У звуках, які видавали жінки, він чув дикий ліс і потріскування велетенських ватр. Здавалось, що пальці повиятувались і стали якимись гумовими, а стопи ніби перебували десь дуже, дуже далеко.

Здавалося, ніби він витає над ними, витає над усім, а під ним унизу за столом сидить п'ятеро людей. Одна з жінок за столом ворухнулась і кинула щось у миску в центрі столу. Спалахнуло так яскраво, що Чарлі на хвилику засліпило. Він заплющив очі, але це, як виявилось, зовсім не допомогло. Навіть із заплющеними очима с'ява було надто багато, щоб із ним можна було дати собі раду.

Товстун Чарлі потер очі. А тоді роззирнувся.

За його спиною випиналась до неба прямовисна скеля, частина гір. Перед ним зяяло прямовисне провалля: урвище, скільки сягало око. Він підійшов до краю провалля й обережно в нього зазирнув.

Побачив якісь білі згустки і подумав, буцімто то вівці, але потім збагнув: то хмари — великі, білі й пухнасті хмари, що купчилились десь дуже далеко вниз. А далі, під хмарами, простягалось ніщо: Чарлі бачив блакитне небо, і здавалось, що коли він уважно видивлятиметься, то побачить чорноту космосу, за яким не ховалось нічого, крім холодного поблискування зірок.

Він відійшов від урвища.

Тоді обернувся і рушив назад до гір, які дряпались вище й вище, так що він не міг бачити вершин, так високо, що він несподівано впевнився: вони на нього падають, і впавши, перекинуться й поховають його назавжди. Він змусив себе дивитись під ноги, не відводити очей від скелястої поверхні, і за хвилюкку помітив у скелі, біля самої землі, отвори, схожі на входи до гротів.

Місцина між скелею й урвиськом, де він стояв, була, як прикинув собі Чарлі, менш ніж півкілометра завширшки: всипана валунами піщана дорога, поцяткована латками зелені. Де-не-де траплялися блідо-брунатні дерева. Дорога тягнулась уздовж гірського схилу, аж доки не губилась у далекій мряці.

Хтось за мною стежить, подумав Товстун Чарлі. Він озирнувся й гукнув:

— Агов? Є хтось?

Чоловік, що виступив із найближчого гроту, мав набагато темнішу шкіру, ніж у Товстуну Чарлі, навіть темнішу, ніж Павукова, однак довге волосся його було рудувато-жовтим і спадало на обличчя, ніби грива. Довкола пояса в чоловіка була обмотана лев'яча шкура, хвіст якої звисав позаду. Чоловік зігнав хвостом муху з плеча.

Незнайомець кліпнув золотими очима.

— Хто ти? — проревів він. — І чиєю владою крокуєш ти цими землями?

— Я Товстун Чарлі Нансі. І Павук Анансі був моїм батьком.

Масивна голова кивнула.

— І чому прийшов ти сюди, дитино компе Анансі?

Наскільки Чарлі міг бачити, вони були на скелях самі; але він відчував, як численні люди дослуховуються, численні голоси мовчать, численні вуха посіпуються. Тому Товстун Чарлі заговорив гучніше, щоб усі слухачі могли почути його:

— Мій брат. Він псує мені життя. Я не маю влади змусити його забратись.

— То ти просиш нашої помочі? — перепитав лев.

— Так.

— А твій брат — він, як і ти, крові Анансі?

— Він зовсім не схожий на мене. Він один із вас.

Тягуча мить золота: чоловіколев легко й ліниво зіскочив униз, через сіре каміння, подолавши майже п'ятдесят метрів від гроту до Чарлі за кілька секунд. Тепер він стояв поряд і нетерпляче посмикував хвостом.

Чоловік схрестив руки на грудях, подивився на Чарлі зверху вниз і спитав:

— Чому ти не даси йому ради сам?

У Товстуну Чарлі пересохло в роті. Здавалося, горло забите пилюкою. Істота перед ним, вища за будь-якого чоловіка, пахла не по-людськи. Кінчики його ікл випиналися на нижню губу.

— Не можу, — пропищав Товстун Чарлі.

З виходу наступного гроту показався велетенський чоловік. Його шкіра була брунатно-сіра, зморшкувата і складчаста, а ноги — круглі-круглісінькі. Чоловік заговорив:

— Якщо ви з братом щось не поділили, то мусите просити батька вас розсудити. Підкоріться голові родини. Це закон. — Він шумно відкинув голову назад, а потім видав носом і горлянкою могутній трубний звук, і так Чарлі зрозумів, що то Слон.

Чарлі ковтнув слину.

— Мій батько мертвий, — сказав він, і голос його знову звучав чисто, чистіше і гучніше, ніж йому чекалось. Луна відкотилась від стін урвищ і ринула на нього назад із сотень печер, із сотень виступів скель. *Мертвий, мертвий, мертвий, мертвий, мертвий*, повторювала луна. — Тому я прийшов сюди.

— Я не мав прихильності до Павука Анансі, — гаркнув Лев. — Колись дуже давно він прив'язав мене до колоди, і віслюк волочив мене пилюкою до самого трону Маву, який усе сотворив. — Лев заричав на той спогад, і Чарлі негайно захотілось опинитися деінде. — Іди собі. Може хтось і допоможе тобі, але це точно буду не я.

— І не я, — відказав Слон. — Твій батько обшахрував мене і з'їв мій жир. Сказав, що пошиє мені черевки, а тим часом зварив мене і поїв від пуза. А коли набивав тельбухи, то аж за боки хапався від сміху. Я цього не забуду.

Тож Чарлі довелось прошкувати далі.

Біля наступного виходу з печери стояв чоловік у чепурному зеленому костюмі і гостроверхому

капельюсі зі стрічкою зі зміїної шкіри. З того самого матеріалу були і його черевики, і пасок. Коли Чарлі минав чоловіка, він зашипів.

— Іди собі, дитя Анансі, — сказав Змій сухим тріскотливим голосом. — Від твоєї клятої сімейки один лиш клопіт. Я не дамся втягнути мене у ваш балаган.

Жінка біля виходу з наступного ґроту була дуже вродлива, її очі нагадували чорні нафтяні краплини, а вуса на тлі шкіри здавались білосніжними. У неї було два ряди грудей.

— Я знала твого батька. Давно. Ой-ей, — на той спогад вона захитала головою, і Товстуну Чарлі охопило таке відчуття, ніби він випадково прочитав дуже інтимного листа. Жінка послала Чарлі повітряний поцілунок, але коли він спробував підійти, похитала головою.

Він ішов далі. Із землі стирчало мертве дерево, ніби зібране зі старих сірих кісток. Тіні довшали, і сонце повільно пірнало в нескінченне небо, повз урвище й до кінця світу; око сонця нагадувало жахливу золотаво-помаранчеву кулю, а маленькі білі хмаринки під ним блищали золотом і пурпуром.

Ассирійці прийшли, як вовки на отару, вертівся в голові Чарлі рядок із якогось давно забутого уроку літератури. Ватага — що злото й пурпурная хмара. Він спробував згадати, що таке ота ватага, і не зміг. Напевне, якась колісниця.

Щось заворушилось у Чарлі біля ліктя, і він збагнув: те, що він сплутав із брунатною скелею біля мертвого дерева, насправді було чоловіком. Його шкіра була кольору піску, а спину вкривали плями, як у леопарда. Волосся в нього — довжелезне і чорнюще,

а коли він усміхнувся, то показалися дуже великі і дуже котячі зуби. Усмішка швидко згасла, і в ній однаково не було нічого дружнього, радісного чи теплого. Чоловік заговорив:

— Я Тигр. Твій батько зранив мене у сотні способів і образив — у тисячі. Тигр нічого не забуває.

— Вибач.

— Я трохи пройду з тобою. Недовго. То, кажеш, Анансі мертвий?

— Так.

— Так... Так-так. Він стільки разів робив із мене дурня. Колись усе належало мені: історії, зірки, увесь світ. А він усе в мене вкрав. Може, тепер, коли він мертвий, люди нарешті припинять розповідати ці його кляті історійки. Припинять насміхатися наді мною.

— Гадаю, припинять, — запевнив Тигра Товстун Чарлі. — Я з тебе ніколи не насміхався.

На чоловіковому обличчі сяйнули очі кольору відполірованих смарагдів.

— Кров є кров. Кров Анансі є Анансі.

— Я не мій батько, — сказав Чарлі, але Тигр тільки вишкірив зуби. Вони були дуже гострими.

— Не можна просто собі вештатись і смішити людей, — пояснив він. — Світ великий і дуже серйозний. Нема з чого сміятися. Ніколи. Дітей треба вчити боїтись, вчити тремтіти. Вчити їх жорстокості. Вчити бути небезпекою в темряві. Вчити ховатись у тінях, а тоді вискакувати з тіней, виплигувати, виникати, щоб убити. Знаєш, у чому полягає справжній сенс життя?

— Гм... У тому, щоб любити одне одного?

— Сенс життя — це гаряча кров здобичі на язичку, і ниточки м'яса між зубами, і труп ворога, який ти залишаєш на сонці для тих, хто живиться стервом. Ось у цьому і полягає сенс життя. Я Тигр, і я сильніший, ніж Анансі був хоч колись, я більший, небезпечніший, могутніший, жорстокіший, мудріший...

Товстуну Чарлі не хотілось бути там, де він був, і не хотілось розмовляти з Тигром. Той не скидався на божевільного, але був украй серйозний у власних переконаннях, а всі його переконання як одне видавалися неприємними. Також він когось нагадував Чарлі, і хоч Чарлі й не міг сказати, кого саме, але був упевнений, що когось, хто йому дуже не подобався.

— Допоможеш мені спекатись мого брата?

Тигр закашлявся так, ніби у нього в горлі застрягла пір'їна, якщо не цілий дрізд.

— Принести тобі води? — спитав Товстун Чарлі.

— Востаннє, коли Анансі запропонував мені води, — підозріливо зауважив Тигр, — це закінчилось тим, що я спробував з'їсти місяць на поверхні ставка і втонув.

— Я просто хотів допомогти.

— Він сказав те саме, — Тигр наблизився до Товстуну Чарлі і глянув йому в очі. Зблизька він анітрохи не нагадував людину — його ніс був надто плоским, очі розташовувались інакше, і від нього смерділо, як від клітки в зоопарку. Його голос нагадував гарчання. — Якщо ти хочеш допомогти мені, дитя Анансі... То ти, і всі твоєї крові, триматиметеся від мене подалі. Второпав? Якщо хочеш, щоб твоє м'ясце залишилось на кістках, — і він облизав губи язиком

кольору м'ясива свіжозабитої дичини, довшим, ніж найдовший людський язик.

Товстун Чарлі позадкував, упевнений, що якби він обернувся і побіг, то дуже швидко відчув би Тигрові зуби на власній шиї. Тепер в істоті не було геть нічого людського: вона сягнула розмірів справжнього тигра. Істота була водночас всіма великими котячими, які скуштували людського м'яса і могли зламати людську шию так само легко, як коти шматують мишей. Тому Чарлі просто дивився на Тигра й задкував, і невдовзі істота пішла собі до свого мертвого дерева, розляглась на скелі і розчинилась у рваних тінях. Тепер підказати, де лежить Тигр, могло тільки посіпування його хвоста.

— Не переймайся через нього, — сказала жінка біля входу до печери. — Ходи сюди.

Товстун Чарлі ніяк не міг збагнути, була вона привабливою чи нестерпно потворною. Він підійшов.

— Він тако' прикидаєця великим і сильним, а боїця власної тіні. А ще більше боїця тіні твого татка. Його щелепи слабесенькі.

У її обличчі було щось собаче. Хоча... Ні, не собаче.

— Я, наприклад, — продовжила жінка, коли він підійшов ближче, — я люблю похрустіця кісточками. Там ховаєця все добреньке. Там ховаєця найсолодше м'яско, і про це не здогадуєця ніхто, крім мене.

— Я шукаю когось, хто допоможе мені позбутися брата.

Жінка закинула голову і засміялась. Сміх нагадував гавкіт, гучний, довгий і божевільний. Тепер Товстун Чарлі впізнав її.

— Тобі не вдасця знайти когось, хто погодиця допомогти. Кожен, хто намагався змагаця з твоїм татом, дістав на горіхи. Тигр ненавидить тебе і таких, як ти, більше, ніж будь-хто колись ненавидів будь-що, але навіть він не наважиця нічого зробити, поки твій тато десь там. Слухай. Іди далі цією стежкою. В мене між очима пророчий камінь, і я знаю все: в жодній печері не знайдеця таких, що схочуть тобі допомогти, тому іди, поки не знайдеш порожню печеру. Поговори з тим, хто там буде, біля неї. Зрозумів?

— Гадаю, так.

Вона засміялась. То був недобрий сміх.

— Не хочеш зупиниця біля мене ненадовго? У мене багато можна навчиця. Знаєш, як говориця про гієн: нема нічо худіше, зліше і хтивіше за нас.

Товстун Чарлі похитав головою і пішов далі повз печери, які рядочком зяяли зі скелі наприкінці світу. Він минав темряву кожної з цих печер і зазирає досередини. Там були люди всіх розмірів і форм, маюнькі і величезні, чоловіки і жінки. І поки він минав, поки вони підходили до виходів із печер чи ховались у їхніх глибинах, Чарлі бачив боки і луску, роги і кігті.

Іноді він полохав їх, коли підходив, і вони ховались у глибини печер. Інші підходили ближче, дивились на нього зі злістю чи цікавістю.

Щось пролетіло в повітрі зі скель над печерою і приземлилось поруч із Товстуном Чарлі.

— Привіт, — мовило воно засапано.

— Привіт, — сказав Чарлі.

Прибулець був волохатим живчиком. Ноги і руки в істоти стирчали якось неправильно. Товстун Чарлі спробував здогадатись, що воно таке. Інші звіролюди були тваринами, але також вони були і людьми, і в цьому не було нічого дивного чи суперечливого—тваринність і людськість поєднувались, ніби смужки в зебри, утворюючи щось інакше. Ново-прибулий же одночасно скидався на людину і майже-людину, і це було так химерно, що в Чарлі аж зуби звело. А потім до нього дійшло.

— Мавпа. Ти Мавпа.

— Маєш персик? Маєш манго? Маєш фігу?—зата-
рабанив Мавпа.

— На жаль, ні.

— Дай мені щось їстівне,—продовжив Мавпа.—
І я стану твоїм другом.

Пані Данвідді його про це попереджала. Нічого свого не давай. І нічого не обіцяй.

— На жаль, я нічого не можу тобі дати.

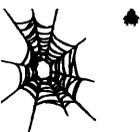
— Ти хто? Що ти взагалі таке? Ти ніби половинка
чогось. Ти звідси чи звідти?

— Моїм батьком був Анансі. А я шукаю когось, хто
міг би допомогти мені впоратись із братом і змусити
його забратись.

— Анансі розлютиться,—закокотів Мавпа.— Ду-
же-дуже погана ідея. Розлютиш Анансі, то більше
ніколи не потрапиш до жодної історії.

— Анансі мертвий.

— Мертвий там,—зауважив Мавпа.— Може й так.
Але чи мертвий він тут? Це зовсім інша в'язка
бананів.

— Ти хочеш сказати, що він може бути тут? — Товстун Чарлі почав вдивлятись у скелю уважніше. Думка про те, що біля однієї з печер він може побачити тата з борсалино на потилиці, який похитується в старому кріслі-гойдалці, сьорбає з бляшанки ель і прикриває позіхання рукою в канарковій рукавичці, його дуже занепокоїла.

— Хто? Де?

— Думаєш, він тут?

— Хто?

— Мій тато.

— Твій тато?

— Анансі.

Мавпа нажахано стрибнув на вершечок скелі, тоді припав до неї, швидко водзячи поглядом із боку в бік, ніби виглядаючи несподіваних торнадо.

— Анансі? Він тут?

— Я саме про це в тебе й питаю, — мовив Чарлі.

Мавпа раптово перекутився, тож тепер він висів на ногах і дивився Товстуну Чарлі прямісінько в очі.

— Іноді я виходжу в той світ. Мені кажуть: мавпо, мудрий мавпо, виходь. Виходь, поїж ті персики, які у нас для тебе є. І горіхи. І хробаків. І фігі.

— Мій батько тут? — терпляче перепитав Товстун Чарлі.

— У нього нема печери. Я б знав, якби в нього була печера. Здається. А може, в нього була печера, але я про це забув. Якби ти дав мені персик, моя пам'ять запрацювала б краще.

— У мене нічого немає.

— Немає персиків?

— Боюся, взагалі нічого.

Мавпа підтягнувся до краю своєї скелі і втік.

Товстун Чарлі рушив далі кам'янистим шляхом. Сонце сідало, доки не спустилося на рівень стежки. Воно горіло насичено-помаранчевим. Старе світло падало прямісінько в гроти, і видно було, що в кожному хтось живе. Ось, наприклад, короткозоро визирав сірошкірий Носоріг. А там, у неглибокій воді, був Крокодил зі шкірою кольору гнилої колоди та чорними, мов скло, очима.

Позаду почувся тріск каменю, що стукнув об камінь, і Чарлі рвучко обернувся. Мавпа дивився на нього, прочісуючи стежку кісточками пальців.

— У мене справді немає фруктів, — пояснив Чарлі. — Я б поділився. Чесно.

— Мені просто стало за тебе прикро. Тобі треба вертатись. Це погана-погана-погана-погана ідея. Так?

— Ні.

— Ну... Добре-добре-добре-добре-добре-добре, — Мавпа на мить завмер, а тоді одним ривком прошмигнув повз Чарлі і зупинився біля входу до печери неподалік.

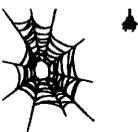
— Не ходи туди, — сказав він, вказуючи на вхід. — Погане місце.

— Чому? Хто там живе?

— Ніхто! — з переможним виглядом заявив Мавпа. — Це ж не може бути той, кого ти шукаєш?

— Може. Саме це я й шукав.

Мавпа верещав і підскакував, але Товстун Чарлі минув його і вперто торував собі дорогу камінням, доки не дійшов до порожньої печери. Багряне сонце тим часом впало за урвища на краю світу.

На стежці, що пролягла краєм гір на початку світу (бо горами при кінці світу вони були, тільки якщо прийти з іншого боку), реальність здавалася химерною й викривленою. Ці гори та печери в них витворені зі старих історій (це, звісно, відбулося задовго до народу людей; з чого ви взагалі взяли, що люди були першими істотами, які розповідали історії?), і коли Товстун Чарлі ступив зі стежки до печери, йому здавалося, ніби він з головою занурюється до чиеїсь іншої реальності. Печера була глибокою; підлогу поплямував пташиний послід. Ще вона була вкрита пір'ям, а де-не-де траплявся сплюснутий та сухий пташиний труп, схожий на висхлу мітличку для пилу.

У глибині печери — нічого, крім темряви.

— Агов? — гукнув Товстун Чарлі, і його голос відбився луною від нутрощів печери: *агов, агов, агов, агов*. Він рушив далі. Тепер пітьма печери здавалася практично відчутною на дотик, так ніби перед очима його пролягло щось тонке й темне. Чарлі йшов повільно, крок за кроком, виставивши перед собою руки.

Щось ворухнулося.

— Агов?

Його очі звикали до слабкого світла, і він уже міг дещо розпізнати. Нічого. Саме лише пір'я і дрантя. Ще крок, і вітер зворухнув пір'я та змахнув дрантя на підлозі печери.

Щось пурхнуло біля нього, пурхнуло крізь нього, забило в повітрі голубиними крилами.

Вихор. Пил ужалив йому очі й лице, і Чарлі закліпав під холодним вітром, і ступив крок назад, коли це перед ним повстав ураган пилу, дрантя й пір'я.

Тоді вітер затих, а там, де щойно роздмухувало пір'я, була людська постать, яка простягнула руку й пома-нила Товстуна Чарлі.

Він би відступив, але постать ухопила його за рукав. Дотик був легким та холодним, і істота потягла його до себе...

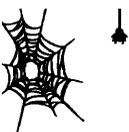
Чарлі ступив ще крок углиб печери...

...і от він стояв десь зовні, на мідяній рівнині без дерев, під небом кольору кислого молока.

У різних створінь різні очі. Людські очі (на відміну, скажімо, від очей у котів чи восьминогів) здатні бачити одночасно тільки одну версію реальності. Товстун Чарлі бачив щось одне очима, і щось інше — розумом, а у прірві між тим і тим вичікувало безумство. Він відчував, як збурюється всередині шалена паніка, тож глибоко вдихнув і затримав подих, доки серце бухало в грудній клітині. Чарлі змусив себе вірити очам, а не розуму.

Тому хоч він і збагнув, що бачить птаха — з божевільними очима та подраним пір'ям, більшу за будь-якого орла, вищу за страуса, з грізним дзьобом — зброєю хижака, готовою шматувати — з пір'ям грифельного кольору із нафтовим полиском, що створював темну веселку пурпурового й зеленого, — він насправді збагнув це лише на мить, якимись задвірками свідомості. Очі ж його бачили жінку з волоссям барви воронячого крила, що стояла на місці уявлення про птаха. Вона не була ні юною, ні старою, і вона дивилася на нього обличчям, що його могли б викарбувати з обсидіану в давні часи, коли світ був молодим.

Вона не ворушилася, спостерігаючи за Чарлі. В небі кольору кислого молока бушували хмари.

— Я Чарлі, — сказав він. — Чарлі Нансі. Дехто, тобто, майже всі кличуть мене Товстуном Чарлі. І ви теж можете. Якщо забажаєте.

Відповіді не було.

— Моїм батьком був Анансі.

Досі нічого. Ані трепету, ані подиху.

— Я хочу, щоб ви допомогли мені змусити брата забратися геть.

Жінка нахилила голову. Цього було достатньо, аби показати, що вона слухає, показати, що вона жива.

— Я не впораюся сам. У нього магичні сили і все таке. Я заговорив із павуком, і ось він вже з'явився. Тепер я не можу його прогнати.

— І що ж я мушу з цим зробити? — заговорила вона, і голос її був грубим та низьким, як у крука.

— Допомогти мені.

Вона начебто замислилася.

Пізніше Товстун Чарлі старався, але так і не зміг згадати, яким був її одяг. Інколи він думав, що то мусила би бути пір'яна накидка; іншим разом вважав, що якесь дрантя, чи, може, пошарпаний плащ, схожий на той, що був на ній, коли він бачив її у парку — пізніше, коли все почало котитися коту під хвіст. Утім, оголеною вона не була, в тому він майже не сумнівався. Він би запам'ятав, якби вона була голою, чи не так?

— Допомогти тобі, — озвалася вона.

— Допомогти його позбутися.

— Ти хочеш, щоб я допомогла тобі позбутися крові Анансі, — кивнула вона.

— Я просто хочу, щоб він забрався і лишив мене у спокої. Я не хочу, щоб ви його кривдили абощо.

— Тоді пообіцяй мені свою кров Анансі.

Товстун Чарлі стояв на широкій мідяній рівнині, що, як він знав, дивним чином розташовувалася все-редині печери у горах наприкінці світу; і водночас, у певному розумінні, він знаходився у пропахлій фі-алками вітальні пані Данвідді, і намагався обміркувати те, чого прохала в нього жінка.

—Ти хочеш, щоб він забрався. Говори. Мій час дорого вартує,— вона склала руки на грудях і стояла, виструнчившись та втупившись у нього божевільними очима. — Я не боюсь Анансі.

Чарлі згадав, що йому казала пані Данвідді.

—Гм... Я не можу нічого обіцяти. І я мушу попросити у вас щось таке ж цінне. Розумієте, це має бути обмін.

Жінка-птаха невдоволено скривилася, але кивнула.

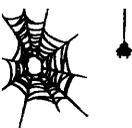
—Тоді я дам тобі щось таке ж цінне. Даю тобі мое слово,— вона на мить вклала руку йому в долоню, переклала щось туди і стиснула його кулак. — Тепер кажи.

—Я даю вам кров Анансі.

—Добре,— озвався її голос, а тоді вона буквально розлетілась на шматки.

Там, де стояла жінка, тепер була тільки зграйка птахів, які пурхали, ніби сполохані пострілом, усі в різних напрямках. Тепер все небо повнилось птахами: там було більше птахів, ніж Чарлі міг собі уявити, чорних і коричневих, і вони кружляли, перетиналися й линули, немов хмара чорного диму, безмежніша за будь-які уявлення; немов хмара мошкари величиною з увесь світ.

—Тепер ви змусите його забратися?— гукнув Товстун Чарлі, викрикуючи слова у все темніше молочне

небо. Птахи у небі ковзнули і зсунулися. Кожен птах лиш трішки поворухнувся, і вони продовжили літати, але Товстун Чарлі раптом задивився на лице у небі, лице, витворене з кружляння птахів. Воно було дуже великим.

Воно проказало його ім'я криками, карканням та вигуками тисяч, тисяч, тисяч птахів, і губи розміром із башти склали в небі слова.

Тоді лице розчинилося безумством і хаосом, бо птахи, які його утворювали, шугнули з білого неба, шугнули просто до Чарлі. Він затулив обличчя руками, намагаючись захиститися.

Біль у щоді був раптовим і дошкульним. На мить Товстуну Чарлі здалося, що його черкнув один із птахів, розідравши щоку дзьобом чи пазурами. А тоді він зрозумів, де перебуває.

— Не бийте мене більше! — озвався він. — Все гаразд. Не треба мене бити.

Пінгвіни на столі догорали. Плечі й голівки випарувались, і тепер вогники танцювали в безформних бульках, які раніше були пінгвіначими животами, а пінгвіначі ноги стояли в озерцях розплавленого воску. На нього витріщалися трійко старих жінок.

Пані Нолес вилила Чарлі просто в лице повну склянку води.

— Цього теж не треба було робити. Я ж притомний, хіба ні?

До кімнати зайшла пані Данвідді, з переможним виглядом тримаючи маленьку коричневу пляшечку.

— Нюхальні солі, — оголосила вона. — Знала, що вони десь валяються. Купила в... йой... шістдесят сьомім чи восьмім. Не знаю, чи не зіпсувались. — Вона

глянула на Чарлі, а тоді набурмосилася: — Він опритомнів! Хто його розбурхав?

— Він не дихав! — сказала пані Бастамонте. — Довелось дати йому ляпаса.

— А я вилила на нього води, — додала пані Нолес. — Допомогло йому остаточно отямитись.

— Та не треба мені нюхальної солі, — відбивався Товстун Чарлі. — Я вже й так мокрий і мені боляче!

Але пані Данвідді його не слухала. Вона відкрутила ковпачок пляшечки і з усім спритом, на який здатні були її старечі руки, тицьнула пляшечку йому під носа. Чарлі вдихнув і відсунувся, але встиг занюхати запах аміаку. В нього виступили сльози. Відчуття були такі, ніби йому вгатили у ніс. Обличчям стікала вода.

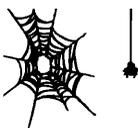
— Отако, — задоволено констатувала пані Данвідді. — Теперка тобі ліпше?

— Котра година?

— Майже п'ята ранку, — пані Гігґлер сьорбнула кави з гігантського горнята. — Ми за тебе переживали. Розкажи, що сі стало.

Товстун Чарлі спробував пригадати. Це не схоже було на сон, що випарувався; радше на щось, що трапилося в останні кілька годин із кимсь іншим, кимсь, хто не був ним, а йому треба було зв'язатися з цією людиною в якийсь незнаний раніше телепатичний спосіб. У голові все перемішалось. Різнокольорова казковість місця, де він побував, танула, знову перетворюючись на сепію реальності.

— Там були печери. Я попросив допомогти мені. Було багато тварин. І тварини були людьми... Ніхто не хотів мені допомагати. Всі боялись тата. Тільки одна жінка погодилась.

— Жінка? — перепитала пані Бастамонте.

— Ну, деякі з них були жінками, інші — чоловіками. Ця була жінкою.

— Ти знаєш, ким вона була? Гієною? Крокодиллом? Мишею?

— Я б, може, й запам'ятав, якби мене не почали лупити по щоках, поливати водою і сувати всяке мені до носа, — знизав плечима Чарлі. — Це трохи затуманює пам'ять.

— Пам'ятаєш, що я ті казала? — спитала пані Данвідді. — Нікому ніц не давати. Тіко' мінятися?

— Так, — сказав він, відчувши подобу гордості за себе. — Там була мавпа, яка просила дати їй всяке, але я відмовив. Послухайте, мені треба випити.

Пані Бастамонте передала йому склянку за столу:

— Ми так і подумали, що ти захочеш випити. Тому пропустили херес через сито. Там може бути пару заблудлих приправ, але то нічо'.

Він тримав долоні в кулаках на колінах. Розтис правицю, щоб узяти в старенької склянку. А тоді завмер і витріщився.

— Що? — спитала пані Данвідді. — Що там у тебе таке?

У долоні Чарлі тримав чорне, прим'яте і вологе від поту перо. Тоді він згадав. Згадав усе, що з ним трапилось.

— Це була Жінка-птаха, — мовив він.

КОЛИ ЧАРЛІ ВТИСКАВСЯ В СИДІННЯ УНІВЕРСАЛА пані Гігглер, починав сірїти світанок.

— Сонний? — спитала стара.

— Не дуже. Почуваюся дивно.

— Куди тебе завезти? До моєї хати? Чи татової?
У мотель?

— Не знаю.

Пані Гігглер перемкнула передачу і виїхала на дорогу.

— Куди ми їдемо?

Вона промовчала, тільки сьорбнула кави зі свого мегагорнятка. Тоді сказала:

— Може, що ми нині зробили на ліпше. А може, й не. Часом сімейні справи ліпше вирішувати в сім'ях. Ти і твій брат. Ви дуже схожі. Думаю, ви тому весь час чубитесь.

— Це якийсь карибський жаргон, в якому «схожі» означає «не мають геть нічого спільного»?

— Тримай свої британські штучки при собі. Я своє знаю. Ти і він, ви одного поля ягоди. Колись татунцьо твій казав мені: Калліанно, мої дітлахи — вони дурні, як... Ну, то таке, неважливо, що він там мені казав, справа в тім, що він говорив про вас обох. — Стару навідала раптова думка: — Слухай, а в тім місці, де були старі боги, ти там свого татунця не стрічав?

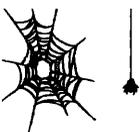
— Не думаю. Я б запам'ятав.

Вона кивнула й далі вела мовчки.

Пані Гігглер припаркувалася, і вони вийшли з машини.

Флоридський світанок був прохолодним. Сад Слочинку скидався на кінодекорацію: по землі стелився туман, який робив усе довкола трохи нечітким. Пані Гігглер відчинила ворітця, і вони пішли через цвинтар.

Могили батька, де раніше була тільки свіжоскопана земля, тепер вкривав дерен, а в голові могили стояла

металева плиточка зі вбудованою вазою. З вази стирчала самотня штучна жовта троянда.

— Господи, зглянься на душу грішника в тій труні, — з почуттям сказала пані Гігглер. — Амінь, амінь, амінь.

За ними спостерігали: двійко японських журавлів, яких Чарлі зауважив ще минулого разу, похитували головами, ніби парочка відвідувачів в'язниці з аристократичних родин.

— Ану киш! — гаркнула на них пані Гігглер. Птахи байдуже вилупились на неї і не зрушили з місця.

Один птах рвучко опустив голову в траву, а коли підняв її, у дзьобі борсалась ящірка. Смик, ковть — і ящірка перетворилась на згусточок всередині пташиної шиї.

Починався світанковий хор: дрозди, вивільги та сойки співали у світлих хащах за межами Саду Спочинку.

— Добре буде знову бути вдома, — розважив Чарлі. — Якщо пощастить, вона зробить так, щоб він забрався, доки я туди дістануся. А тоді все буде гаразд. Я якось владнаю все з Розі, — в ньому зазерніло щось схоже на обережний оптимізм. Заповідалось на пречудовий день.

У СТАРИХ БАЙКАХ АНАНСІ, ПРОСТІСІНЬКО ЯК МИ з вами, живе у своїй хатині. Звісно, він жадібний і хтивий, і шахруватий, і бреше як дише. І в нього добре серце, йому щастить, а іноді він навіть чесний. Часом він добрий, а часом нестерпний. Але він не лихий. Зазвичай ви на боці Анансі. Це тому, що Анансі

належать всі історії. Коли світ був юнісінький, Маву подарував Анансі всі історії, відібравши їх у Тигра, й Анансі плете собі з них пречудову павутину.

У тих історіях Анансі — павук, і ще в тих історіях Анансі — людина. Втримати дві речі в голові не так уже й складно. Впорається навіть маля.

Історії Анансі переповідають бабці й тітоньки на Західному узбережжі Африки і на Карибських островах, і по всьому світу. З історій пишуть дитячі книжки: про старого доброго Анансі, який весело шахрує собі з цілим світом. Біда тільки в тому, що бабці, тітоньки й ті, хто пише дитячі книжечки, мають звичку недоговорювати. Є історії, які тепер вже не пасують для дитячих вух.

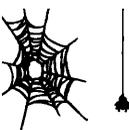
Ось історія, яку ви не знайдете у збірках для малят. Я називаю її

АНАНСІ ТА ПТАХА

Анансі не любив Птаха, бо коли Птаха голодна, вона їсть усяке, і павуки належать до всячини, яку вона жере. А ще Птаха ніколи не буває сита.

Раніше вони товаришували, але тепер ні.

Одного дня Анансі чимчикував собі і побачив ямку в землі. У нього негайно виникла ідея. І ось уже наш Анансі складає дрівця на дні ямки, розпалює вогонь, а тоді ставить на вогник казанця, кидає туди трав і корінців. А потім як почне бігати довкола казанця, як почне пританцьовувати, вигукувати і верещати, і кричить він про те, як добресенько чується, і що ліпше йому ніколи ще не було, ой-йой, всі болі і недуги зникли, і... «Боже, — кричить Анансі, — я за всеньке своє життя ще так добре не чувся!»

Весь той гармидер чує Птаха. Тож вона шугає з неба долі, щоб перевірити, що то за переполох. І питає: а про що це ти, братику Анансі, таке співаєш? Чого ти носишся, ніби на цвіту прибитий, Анансі?

А Анансі їй і відспівує: «Боліла в мене шия, та більше не болить. І живіт болів у мене, але тепер ні. І суглоби крутило-вивертало, а тепер я гнучкий, ніби молода пальма, і гладесенький, ніби Змія, яка зранечку-рано скинула шкуру. І я щасливо-могутній, і тепер я буду досконалий, бо я знаю таємницю, якої не знає більше ніхто».

— І що ж то за така таємниця? — цікавиться Птаха.

— Моя таємниченька, — відказує їй Анансі. — І всі даватимуть мені свої найцінніші пожиточки, найулюбленіші пожиточки, тільки щоб я їм цю таємницю розказав. Хе-хе, еге-гей, як же я чудово почувуюся!

Птаха стриб-стриб та й підступає ближче, і схилиє голову набік. А тоді питає:

— А можна мені дізнатися твою таємницю?

Анансі з підозрою дивиться на Птаху, і рухається наперед перед казанцем у ямці, ніби йому шило в дупу встромили.

— Ой, не думаю, — каже Анансі Птасі. — Не знаю, чи нам на двох вистачить. Тому викинь це з голівоньки.

— Братику Анансі, — каже Птаха, — я знаю, що ми не завжди добре товаришували. Але послухай мене. Ти мені розкажеш свою таємницю, і я обіцяю, чесно-пречесно, що жодна птаха більше не з'їсть жодного павука. І ми товаришуватимемо до кінця часів.

Анансі чуває підборіддя і хитає головою.

— Все-таки то великий секрет,— каже він Пта-сі,— рецепт, як зробити всіх молодими, грайливи-ми-хтивими і звільнити від всіх болів і печалей.

Птаха чепурить пір'я і каже:

— Братику Анансі, я думаю, ти й сам собі знаєш, що мені ти завжди видавався дуже показним чолові-ком. Чому б нам не прилягти отам на узбіччі разом ненадовго, не притулитись, і, думаю, я зможу зроби-ти так, щоб ти більше не вагався, чи ділити зі мною свою таємниченьку.

Тож вони лягають на узбіччі, і притуляються, і смі-ються, і борюкаються, і доходить до гріха, а коли Анансі отримує те, чого хотів, Птаха й питає:

— То що, Анансику, розкажеш мені свою таємни-цю?

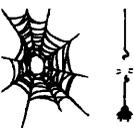
— Ну, я не думав, що комусь то розкажу,— відпові-дає Анансі,— але тобі— нехай. Отам в ямці є справ-жня ванна з травами. Дивися, я додам ще листя, і ще корінців. І тако' всі, хто в ту ванну залізе, будуть віч-но жити і забудуть про всі болі. Я покупався, і те-пер я грайливий, ніби молодий козел. Але не думаю, що мені тра' когось в ту ванну пускати ще.

Птаха дивиться в булькітливу воду і щодуху стри-бає в казанець.

— Анансику, але ж то просто окріп!

— Має бути гаряче, щоб трави спрацювали!— за-певняє її Анансі. А тоді бере кришку і закриває нею казанець. Накривка важка, але Анансі, щоб додати ще тягаря, кладе зверху величенький камінь.

Бам! Бам! Бам!— чується з казанця.

—Якщо я тебе зараз випущу,—напучує Птаху Анансі,—вся та цілюща ванна буде надармо. Розслабся і відчуй, як стаєш здоровенька.

Але Птаха чи то не чула його, чи не повірила йому, бо вовтузилась і стукала з казанця ще якийсь час. А тоді припинила.

Того вечора в Анансі і його родини на столі парувала якнайсмачніша пташина зупка. І ще багато днів вони не відчували голоду.

Відтоді птахи їдять всіх павуків, яких тільки забачать, і птахи з павуками більше ніколи не товаришуватимуть.

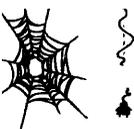
Є й інша версія цієї історії, де вже самого Анансі заманюють до казанця. Всі історії від Анансі, але він не завше виходить переможцем.

*Восьмий розділ,
у якому горнятко із кавою
стає у великій пригоді*

ЯКЩО ЩОСЬ І МАЛО Б ЗМУШУВАТИ ПАВУКА забратися геть, Павук про це не знав. Радше навпаки, Павук чудово бавився собі, вдаючи Товстуну Чарлі. Йому так сподобалось бути Товстуном Чарлі, що він навіть дивувався, що не був ним раніше. То було набагато веселіше, ніж повна бочка мавпенят*.

Найбільше в житті Чарлі Павуку подобалася Розі. Дотепер Павук сприймав жінок як щось більш чи менш взаємозамінне. Він не відреккомендувався справжнім іменем, його адреси ставали недійсними вже через тиждень, а сім-картки він змінював як шкарпетки. Жінки були втішними і пречудовими декоративними аксесуарами, але на місце однієї завжди можна було знайти іншу;

* Кілька років тому Павук мав нагоду сильно розчаруватися у повній бочці мавпенят. Він зрозумів, що в цьому немає нічого надто цікавого (якщо не зважати на дивні звуки, які ті мавпенята видавали). Зрештою, коли тварини припинили видавати будь-які звуки, Павук під покривом ночі позбувся їх.

вони були мов тарілки з гуляшем на конвеєрній стрічці, і коли ти закінчував з однією, завжди можна було взяти наступну, а тоді додати сметанки.

Але Розі...

З Розі все було інакше.

Павук не міг сказати, що ж у ній було такого особливого. Він намагався це зрозуміти, але всі намагання зазнали поразки. Частково, напевне, справа була в тому, як він почувався поруч із нею: так ніби побачивши себе в її очах, він ставав багатого кращою людиною. Але то було тільки часткове пояснення.

Павуку подобалося, що Розі знала, де його можна знайти. Так йому було спокійніше. Його зворушували вигини її тіла, її бажання приносити у світ лише добро, її манера усміхатися. У Розі справді не було жоднісінького ґанджу, окрім вимушеної необхідності проводити якийсь час без неї — і, звісно, як він почав з'ясовувати, окрім матері Розі. Цього конкретного вечора, поки Чарлі був у аеропорту, десь за п'ять тисяч кілометрів звідси, в процесі пересадки до першого класу, Павук знаходився в домі матері Розі на Вімпол-стріт і пересвідчувався в тому на власній шкурі.

Павук звик, що може трохи підштовхнути реальність; лише трішечки, але цього завжди вистачало. Треба було просто показати реальності, хто тут головний, ось і все. Втім, Павуку ніколи не доводилось зустрічати людей, що так міцно вжились у свою реальність, як це зробила мама Розі.

— Хто це такий? — підозріливо спитала вона, забачивши Павука.

— Я — Товстун Чарлі Нансі, — повідомив він.

— Чому він це каже? — звернулась мама Розі до доньки. — Хто це такий?

— Я — Товстун Чарлі Нансі, ваш майбутній зять, і я вам дуже подобаюсь, — Павук додав певності в голосі.

Мама Розі завагалася й кліпнула, а тоді втупилась у нього.

— Може, ти й Товстун Чарлі, — мовила вона із сумнівом, — але ти мені не подобаєшся.

— Ну, було б непогано, якби я таки почав. Я виятково добре надаюся до того, щоб подобатись. Дуже мало кому так добре вдається подобатись, як мені. Тому, як сильно я можу подобатись, просто немає міри. Люди збираються докупити, щоб обговорити, як сильно я їм подобаюсь. У мене є кілька нагород, і навіть одна медаль від уряду маленької країни в Південній Америці, яку я отримав з нагоди того, що дуже подобаюсь людям, та і за свою загальну чудовість. Звісно, я її не ношу. Я тримаю свої медалі в шухляді зі шкарпетками.

Мати Розі пирхнула. Вона не дуже добре розуміла, що відбувається, але що б то не було, воно їй не подобалося. Дотепер їй здавалось, що вона розкусила Товстуну Чарлі. Вона зізналася собі, що, напевне, неправильно вчинила із самого початку: цілком імовірно, Розі не прикипіла б до Чарлі так сильно, якби пані Ноа після їхньої першої зустрічі так гучно не висловила свого невдоволення.

Мати Розі сказала, що він невдаха, адже відчувала страх незгірш, ніж акули відчують запах крові. Але переконати Розі покинути Чарлі їй не вдалося, тому тепер вона змінила стратегію. Тепер її тактика полягала в тому, щоб захопити якнайбільше контролю над плануванням весілля, зробити Чарлі якомога нещаснішим і з похмурим вдоволенням розмірковувати про статистику розлучень.

Нині ж відбувалося щось дивне, і їй це не подобалось. Товстун Чарлі більше не був великою вразливою істотою. Ця нова, гостра на язик персона збивала пані Ноа з пантелику.

Павуку ж, зі свого боку, належало добряче попрацювати.

Більшість людей дуже неуважні до інших. Але не мама Розі. Вона помічала все. Вона сьорбнула гарячої води з філіжанки з кістяної порцеляни. Пані Ноа розуміла, що цю сутичку вона програла, хоч і не могла пояснити, за що, власне, точилась битва. Тому наступного удару завдала із серйозніших позицій:

— Чарльзе, дорогий. Розкажи мені про свою кузину, Дейзі. Я хвилююся, що на весіллі буде надто мало членів твоєї родини. Тобі хотілося б, щоб на вечірці вона відігравала якусь важливішу роль?

— Про кого?

— Про Дейзі, — солодким тоном повторила Розина мама. — Та юна панна, яку я нещодавно зустріла в тебе вдома, коли вона вешталась там напівгола. Якщо, звісно, вона таки справді твоя кузина.

— Мамо! Якщо Чарлі каже, що вона його кузина...

— Хай говорить за себе, Розі, — і пані Ноа зробила ще ковток гарячої води.

— А, так, — озвався Павук. — Дейзі.

Він перемотав спогади до ночі вина, жінок і пісень: тоді він забрав найсимпатичнішу і найчарівнішу жінку до них додому, сказавши їй, що то була її власна ідея. Потім вона допомогла йому витягнути Товстуну Чарлі сходами. Того вечора Павук вже наситився увагою кількох інших жінок, а ця забрав додому десь із таких міркувань, як люди відкладають печивко на десерт за обідом. Але вдома Павук зрозумів, що вже не голодний. *Ота* жінка.

— Люба кухня Дейзі, — продовжив Павук без паузи, — впевнений, була б у захваті отримати запрошення на весілля, якби була в країні. На жаль, вона працює кур'єркою. Весь час мандрує. Одного дня вона тут, а іншого вже відвозить дуже таємні документи в Мурманськ.

— В тебе ж є її адреса? Чи номер?

— Можемо пошукати її з вами разом. Прочешемо земну кулю. Вона приїздить і іде геть.

— У такому разі, — мовила Розина мама тоном, із яким Александр Македонський віддавав би наказ розграбувати перське сільце, — гадаю, що наступного разу, коли вона буде в країні, тобі слід запросити її до нас. Мені вона здалася милою й гарненькою, і я певна, Розі було б цікаво з нею познайомитися.

— Безперечно, — погодився Павук. — Мені слід запросити її до вас.

КОЖНА ЛЮДИНА, МЕРТВА, ЖИВА ЧИ НЕНАРОДЖЕНА, має свою пісню. Не таку пісню, яку хтось для вас написав. Ні-ні, це пісня з власною мелодією і словами. Далеко не всі наважуються її проспівати. Більшість із нас боїться, що не зможе гідно її виконати своїм голосом, або що слова пісні надто дурнуваті, чи надто відверті, чи надто чудернацькі. Замість цього люди зазвичай свої пісні проживають.

От, скажімо, Дейзі. Пісня, яка майже всеньке життя лунала десь у глибині її свідомості, мала підбадьорливий маршевий ритм; текст її розповідав про захист слабких, а приспів починався словами «Стережіться, злочинці!», тому був надто немудрим, щоб його озвучувати. Але Дейзі все одно іноді наспівувала його сама собі в душі, коли намилювалась.

І це, в принципі, все, що вам варто знати про Дейзі. Решта — дрібниці.

Тато Дейзі народився в Гонконзі. Її мати походила з заможної родини ефіопських торговців килимами: у них був будинок в Аддис-Абебі, і ще один — біля Назрету. Батьки Дейзі познайомились у Кембриджі — тато вивчав комп'ютерні науки в часи, коли це ще не вважалось розумним кар'єрним рішенням, а мама вгризалась у молекулярну хімію і міжнародне право. Обоє молодих людей були однаково спраглими до знань, сором'язливими від природи та схильними легко ніяковіти. Обоє сумували за домом, але з дуже різних причин. Проте обоє грали в шахи, і тому якось у середу

зустрілись у шаховому клубі. Їх, як новачків, всадили грати одне з одним, і в першій же грі мама Дейзі легко обіграла Дейзиноного тата.

Це вразило самолюбство батька Дейзі настільки, що він наважився сором'язливо попросити про матч-реванш наступної середи, і кожної подальшої середи по тому (окрім тих, які припадали на канікули і державні вихідні) впродовж наступних двох років.

З часом її розмовна англійська та їхні навички до спілкування покращувались, тож розширювалось і коло друзів. Вони тримались за руки в живому ланцюгу, протестуючи проти приїзду великих вантажівок, що перевозили боеголовки. Удвох, хоч і з куди більшою групою людей, поїхали до Барселони, аби протестувати проти нестримного натиску глобального капіталізму і висловити незгоду з корпоративними гегемоніями. Саме тоді їх оббризкали сльозогінним газом, а пан Дей розтягнув зап'ястя, коли його відштовхнув з дороги іспанський поліціант.

А потім однієї середи, на початку їхнього третього навчального року в Кембриджі, батько Дейзі переміг Дейзину маму в шахи. Перемога його так ошчасливила й окрилила, що підбадьорений і натхненний цим тріумфальним завоюванням, він негайно запропонував їй руку і серце. Дейзіна мати, яка глибоко в душі дуже боялась, що як тільки він переможе в шахи, то втратить до неї всяку цікавість, звісно, погодилась.

Вони залишились в Англії та не кинули наукові кола. У них народилась донька-одиначка, яку вони

назвали Дейзі, тому що в них був велосипед-тан-дем цієї марки (Дейзі аж за боки хапалась, коли дізналась, що на тому велосипеді її батьки, влас-не, їздили). Вони мандрували по всій Британії, від університету до університету. Пан Дей викладав комп'ютерні науки, а його дружина писала книжки про гегемонії міжнародних корпорацій (яких ніхто не хотів читати), і книжки про стратегію та історію шахів (які хотіли читати всі), тому у вдалі роки вона заробляла більше за нього (хоч це було нескладно). З часом їхня участь у політичних ру-хах пішла на спад, і коли вони сягнули середньо-го віку, то стали щасливою парою, яка цікавилась тільки одне одним, шахами, Дейзі і відновленням та налагодженням забутих операційних систем.

Жоден з них анітрохи не розумів Дейзі.

Вони звинувачували себе в тому, що не задушили її захвату від поліції в зародку, коли він тільки почав виявлятися — тобто приблизно тоді, коли вона почала розмовляти. Дейзі тицяла пальчиком у поліційні машини з тим захопленням, із яким маленькі дівчатка зазвичай тицяють у поні. З на-годи її сьомого дня народження довелося влаш-товувати костюмовану вечірку, щоб дівча змогло покрутитись у костюмі поліціантки; в коробці на батьківському горищі припадали пилом фото-графії з відображенням чистої радості семирічки, коли та побачила свого святкового торта — бла-китний проблісковий маячок в оточенні семи сві-чок.

Дейзі була сумлінною, безжурною, кмітливою підліткою, і вона дуже потішила обох батьків

тим, що вступила до Лондонського університету, аби вивчати юриспруденцію і комп'ютерні науки. Її тато мріяв, що вона викладатиме правознавство. Мама плакала надії, що донька стане королівською адвокаткою, а може, навіть суддею, і використовуватиме закон, щоб руйнувати владу корпоративних гегемоній. Але Дейзі взяла і зіпсувала все, склавши вступні тести до поліції. Поліція привітала її з розпростертими обіймами: по-перше, існували правила, які зобов'язували поліцію розвивати різноманіття, а по-друге, зростала кількість комп'ютерних злочинів і шахрайств. Вони потребували Дейзі. Широ кажучи, вони потребували цілий загін таких Дейзі.

Тепер же, чотири роки потому, можна було з упевненістю сказати, що робота в органах правопорядку сподівань Дейзі не виправдала. І справа була геть не в тім, що поліція, як не втомлювались повторювати її батьки, була монолітним розсадником інституціоналізованого расизму і сексизму, що зруйнує її особистість і перетворить на щось бездушне і стандартизоване, забезпечить їй у нетолерантній поліцейській культурі місце десь нарівні з розчинною кавою. Найбільше Дейзі дратувала необхідність доводити іншим поліціантам, що вона теж поліціантка. Вона дійшла висновків, що для більшості копів робота в поліції означала захищати матінку-Англію від страшкуватих людей неможливого соціального походження, які тільки й чекають, щоб свиснути в когось мобілку. Для Дейзі це значило дещо інше. Вона знала, що підліток з Німеччини може запустити комп'ютерний

вірус, здатний вирубити всі лікарняні електронні системи і нанести більше шкоди, ніж бомба. Дейзі дотримувалась думки, що в наші дні справжні погані хлопці чудово кумекають, що таке FTP, шифрування високого рівня і одноразові мобільні телефони з передплатою. Чи розбиралися в цьому хороші хлопці, у Дейзі певності не було.

Дівчина сьорбнула кави з пластикової склянки і скривилася: поки вона гортала вкладки на екрані, кава охолола.

Дейзі проглянула все отримане від Грема Коутса. З першого погляду проблеми були очевидні — взяти хоча б чек на дві тисячі фунтів на ім'я Чарльза Нансі, який той, схоже, минулого тижня виписав собі сам.

Окрім однієї дрібниці. Дейзі відчувала, що щось не так.

Вона пройшла коридором і постукала у двері шефа.

— Заходьте!

Шеф поліції Кембервелл тридцять років курил люльку у себе за столом, поки в будівлі не запровадили політику некуріння. Тепер йому доводилось перебиватися шматком пластиліну, який він ненастанно м'яв, скручував і катуляв. Поки у Кембервелла в зубах була люлька, він був спокійним, добродушним і м'яким до підлеглих, ніби вишневий цвіт. Зі шматком пластиліну в руках шеф був незмінно запальним і нетерплячим. У вдалі дні Кембервелла можна було назвати просто дратівливим.

— Слухаю.

— Я щодо справи Агентства Ґрема Коутса.

— А що з нею?

— Я не маю щодо неї певності.

— Не маєш певності. А в чому на світі взагалі можна мати певність?

— Я не думаю, що можу вести цю справу.

Шеф мав не надто вдоволений вигляд. Він втупився у Дейзі. Його пальці на столі, залишені без нагляду, зминали шматок пластиліну у форму цибуха.

— Тому що?...

— Я зустрічала підозрюваного.

— І що? Ти їздила з ним в відпустку? Чи ти бабуся його діточок? Що там у вас було?

— Ні, ми з ним зустрічалися тільки раз. Я переночувала в нього.

— Хочеш сказати, що ви там витворяли щось брудне? — шеф глибоко зітхнув. В тому зітханні були світова скорбота, роздратування і мрії про кілька грамів тютюну «Олд Голборн», покришеного і готового до люльки.

— Ні, пане. Нічого такого. Я там просто спала.

— І це все, що вас поєднує?

— Так, пане.

Він зім'яв пластилінову люльку і перетворив її на безформний шмат.

— Ти ж розумієш, що зараз просто марнуєш мій час?

— Так, пане. Вибачте.

— Роби свою роботу і не відволікай мене.

МЕЙВ ЛІВІНГСТОН ПІДНІМАЛАСЬ НА П'ЯТИЙ поверх ліфтом на самоті, і повільна поривчаста подорож давала їй удосталь часу прорепетирувати подумки те, що вона збиралася сказати за прибуття Грему Коутсу.

Вона тримала тонкий коричневий портфель, який колись належав Моррісові: чудернацько маскулінна штука. На жінці були біла блузка і джинсова спідниця, а поверх — сіре пальто. Мейв мала довжелезні ноги, дуже бліду шкіру і волосся, яке з мінімальним втручанням хімії вдалося зберегти таким самим білявим, як і двадцять років тому, коли Морріс одружився з нею.

Мейв дуже любила Морріса. Коли він помер, вона не тільки не стерла його номера з телефонної книги своєї мобілки, а навіть не стала просити телефонну компанію припиняти обслуговування. У неї на телефоні було фото Морріса, зроблене її племінником, і їй не хотілось цю фотографію втрачати. Зараз Мейв дуже хотілось зателефонувати Моррісу і попросити поради.

Вона назвалася внизу у пристрій гучного зв'язку, щоб її впустили, тож тепер Грем Коутс власною персоною чекав на неї біля рецепції.

— Як поживаєте, дорога пані? — поцікавився він.

— Нам треба побалакати наодинці, Греме. Негайно.

Грем Коутс вишкірився. Як не дивно, багато його сороміцьких фантазій починалися саме з таких слів Мейв. Далі вона переходила до чогось

на кшталт «Греме, я хочу тебе, негайно», «Греме, я була поганою, дуже, дуже поганою дівчинкою, і мене треба провчити» і, зрідка, «Греме, одна жінка не може впоратись із тобою, тому познайомся з моєю оголеною близнючкою, Мейв-2».

Вони зайшли до його кабінету.

Грем Коутс був трохи розчарований не почути, що вона його негайно хоче. Мейв навіть не зняла пальто. Натомість відкрила портфель, видобула з нього стос паперів і поклала йому на стіл.

— Греме, за порадою свого банківського менеджера я довірила всі твої цифри і рахунки за останні десять років незалежному аудитору. Ще з часу, коли Морріс був живий. Можеш глянути, якщо хочеш. Цифри не сходяться. Зовсім. Я вирішила побалакати з тобою, перш ніж телефонувати в поліцію. З пошани до Моррісової пам'яті я роблю тобі таку послугу.

— Авжеж, — погодився Грем Коутс, спокійний, як вовк у кошарі. — Авжеж.

— І? — підняла одну зі своїх досконалих брів Мейв Лівінгстон. Її тон не пом'якшав. Мейв із фантазій подобалася Грему Коутсу куди більше.

— На превеликий жаль, Мейв, у нашому агентстві тривалий час був присутній зловмисний співробітник. Власне кажучи, я сам минулого тижня подав заяву до поліції, коли усвідомив, що щось негаразд. Довга рука закону вже проводить розслідування. У зв'язку з публічним характером діяльності багатьох клієнтів Агентства Грема Коутса — і ти до них належиш — поліція намагається не здіймати зайвого галасу, і її можна зрозуміти. — Схоже,

ці слова не подіяли на Мейв так, як він сподівався. Він спробував по-іншому: — Вони сподіваються повернути більшість, якщо й не всі фінанси.

Мейв кивнула. Грем Коутс розслабився, але тільки трішки. Жінка спитала:

— Чи можу я поцікавитись, про якого саме співробітника мова?

— Про Чарльза Нансі. Мушу сказати, що я безмежно йому довіряв. Це мене дуже шокувало.

— О... Він видавався дуже милим.

— Не все те золото, — зауважив Грем Коутс, — що блищить.

Вона дуже мило всміхнулася:

— Не спрацює, Греме. Це триває вже бозна-скільки і почалось задовго до того, як тут з'явився Чарльз Нансі. Мабуть, іще до мене. Морріс цілковито довіряв тобі, а ти на ньому наживався. А тепер кажеш мені, що хочеш підставити одного зі своїх співробітників — чи зіпхати все на співучасника. Але зі мною таке не спрацює.

— Ні, — в голосі Грема Коутса вчувався жаль. — Вибач.

— Дозволь запитати, — вона взяла листок зі столу паперів, — скільки ти вкрав за всі ці роки у нас із Моррісом? За моїми підрахунками, приблизно три мільйони.

— Гм, — тепер він вже не усміхався. Сума була куди більшою, тим не менше. — Десь так.

Поки вони дивились одне на одного, Грем Коутс гарячково рахував. Йому треба було виграти трохи часу, от і все.

— А що якби я відшкодував би це все тобі? Готівкою. Просто зараз. З відсотками. Скажімо, п'ятдесят відсотків від згаданої суми.

— Ти пропонуєш мені чотири з половиною мільйони фунтів готівкою?

Ґрем Коутс посміхнувся їй усмішкою кобри, яка готується до стрибка.

— Безумовно. Якщо ти звернешся в поліцію, я все заперечуватиму і найму найкращих адвокатів. У найгіршому випадку після довгих і виснажливих судів, впродовж яких я просто змушений буду очорнити Моррісове ім'я як тільки зможу, я потраплю за ґрати щонайбільше на десять-дванадцять років. Може, вийду вже через п'ять за хорошу поведінку — а я буду зразковим ув'язненим. Зважаючи на переповненість в'язниць, я відбуватиму термін у тюрмі відкритого типу, а може, мені взагалі дадуть умовний термін. Думаю, це не буде проблемою. З іншого боку, можу тобі пообіцяти, що якщо ти звернешся до поліції, то не отримаєш із Моррісових грошей ні пенні. Якщо ж ти триматимеш рота на замку, то отримаєш всі потрібні тобі гроші, а я матиму трохи часу, щоб... Щоб зробити щось гідне. Якщо ти розумієш, про що я.

Мейв обміркувала його слова.

— Мені хотілося б побачити, як ти гниєш в тюрмі, — зауважила вона. А тоді зітхнула і кивнула: — Добре. Я візьму гроші. І після цього ніколи більше не матиму з тобою справи. Всі майбутні чеки з роялті надходитимуть до мене без посередників.

— Безсумовно. Сейф тут.

Біля дальньої стіни кабінету стояв книжковий стелаж із рядочками оправлених у шкіру однакових видань Дікенса, Текерея, Троллопа та Остін. Усі книжки були нечитані. Ґрем Коутс натис на один з корінців, і стелаж від'їхав убік, а за ним завиднілись двері, пофарбовані так, щоб зливатися зі стіною.

Мейв думала, що на дверях стоятиме кодовий замок, але натомість там була невеличка замкова шпарина, і Ґрем Коутс відчинив великим латунним ключем. Двері розчахнулися.

Він зайшов досередини і ввімкнув світло. Там була вузька кімнатка, підперезана кривувато збитими полицями. В кінці її стояв невеличкий вогнетривкий сейф.

— Можеш взяти готівкою або ювеліркою, — мовив Ґрем Коутс без зайвих церемоній. — Можеш скомбінувати. Я б рекомендував друге. Тут дуже багато старовинного золота, яке зручно перевозити.

Він відчинив кілька скриньок і продемонстрував їхній вміст. Перстні, ланцюжки і медальйони поблискували, переливались і сяяли.

Мейв аж рота роззявила.

— Дивися, — сказав їй Ґрем Коутс. Жінка протиснулась повз нього досередини. Кімнатчина нагадувала печеру зі скарбами.

Вона витягла золотий медальйон на ланцюжку, піднесла до очей і зачудовано задивилася на красу.

— Він розкішний. Напевне, коштує... — і перервалась. У відполірованому золоті медальйона вона побачила, як щось рухається позаду неї, і обернулась, тому замість вдарити Мейв простісінько по потилиці, як на те розраховував Грем Коутс, молоток лише ковзнув її щокою.

— Ах ти ж шматок лайна! — розізлилась жінка і копнула його. У Мейв були довгі ноги і замашні копняки, але вони з Коутсом були в дуже тісному просторі.

Нога Мейв вперішила його по гомілці, і жінка простягнула руку до молотка. Грем Коутс ще раз замахнувся, і цього разу молоток вдарив. Її погляд розфокусувався. Він бив знову, знову і знову, аж доки жінка не сповзла по стіні.

Грем Коутс пошкодував, що не має пістолета. Старого доброго надійного пістолета. З глушником, як у кіно. Щиро кажучи, якби він колись припускав, що йому доведеться когось вбити у власному кабінеті, підготувався б куди краще. Може, навіть заготував би запас отрути. Було б розумно. Не довелось б витратити зусилля на ці дурниці.

До молотка прилипли кров і біляве волосся. Він з огидою відклав інструмент, і, переступивши через тіло жінки, забрав скриньки з коштовностями. Висипав вміст до себе на стіл, а тоді поставив їх на місце у сховку, забравши звідти валізу зі столярними і п'ятсот'євровими купюрами та маленьку чорну оксамитову торбинку, наполовину заповнену нешлифованими алмазами. Позабірав з шухляд частину паперів. І нарешті, в останню,

але, як би він зазначив, не за важливістю чергу забрав із комірки невеликий шкіряний саквояж із двома гаманцями та двома паспортами.

Зачахнув важкі двері, зачинив їх на ключ і поставив стелаж на місце.

Постояв, відсапуючись, доки не перевів дух.

Зрештою вирішив, що пишається собою. Молодець, Греме. Справжній чоловік. Показав клас. Адже він добре зімпровізував, вдало скориставшись тим, що було під рукою: він блефував, був відважним і креативним, він, як сказав поет, в пориві одному поставив все на карту. Він поставив все на карту — і переміг. Він був азартним, він був картярем. Одного дня десь у тропічному раю він напише мемуари, і всі дізнаються, як він переміг небезпечно жінку. Хоча, подумав він, краще б вона тримала пістолета.

Грем Коутс усвідомив, що в неї, мабуть, таки був пістолет. Він був майже певен, що бачив, як вона вже готова була його дістати. Йому дуже пощастило, що в комірчині був молоток, який він залишив у скриньці з інструментами, і що він зміг так спритно і доречно скористатись ним для самозахисту.

Тільки тепер йому спало на думку зачинити двері до кабінету.

Він помітив кров на руці, на сорочці і на одному черевіку. Зняв сорочку і витер нею взуття. Тоді викинув одяжину в смітник під столом. А тоді сам собі здивувався, коли підніс руку до уст і, ніби кіт, червоним язиком лизнув кров'яну пляму.

Він позіхнув. Узяв стос документів Мейв і пропустив їх через паперорізку. В портфелі у неї був другий набір паперів, і їх він також порізав. Тоді пропустив те, що залишилось, через апарат ще раз.

В кутку його кабінета була шафа з костюмом, запасними сорочками, шкарпетками, підштанниками й іншою одежею. Зрештою, ніколи не знаєш, коли доведеться бігти на перше побачення просто з офісу. Треба бути готовим.

Грем Коутс акуратно перевдягнувся.

В шафі, окрім усього, була невеличка валізка на коліщатках: у таких зазвичай перевозять ручну поклажу. Він поскладав туди речі, втрамбувавши їх, як тільки міг. Тоді зателефонував на рецепцію:

— Енні? Чи не вискочила б ти мені за сендвічем? Ні, ні, не з забігайлівки вниз. Знаєш той новий заклад на Брюер-стрит? Я вже закінчую з Мейв Лівінгстон. Ми, може, разом вирушимо на повноцінний обід, але краще про всяк випадок підготуватись.

Тоді Грем Коутс витратив кілька хвилин на те, щоб запустити програму з очистки жорсткого диска на комп'ютері: такі програми перебирають ваші дані, записують на їхнє місце випадкові нулі і одиниці, тоді стискають інформацію і викидають її на дно Темзи, попередньо замурувавши в бетон. Потім чоловік вийшов у коридор, волочачи за собою валізку на колесах.

Дорогою просунув голову в двері першого-ліпшого кабінету:

— Ненадовго вискочу. Якщо хтось питатиме, я повернусь близько третьої.

Енні на рецепції не було, і він подумав, що це добре. Люди припускатимуть, що Мейв Лівінгстон вже пішла, а щодо нього — нехай би собі думали, що він може повернутись будь-якої миті. Доки його почнуть шукати, він вже буде далеко.

Грем Коутс втиснувся до ліфта. Подумав про те, що все трапилось надто рано. Йому виповниться п'ятдесят тільки через рік із гаком. Але всі механізми втечі вже були готові. Просто треба думати про це, як про компенсацію за достроковий вихід на пенсію, золоте рукостискання. Або золотий парашут.

А тоді, волочачи за собою валізку на колесах, він вийшов із головних дверей у сонячний олдвічський ранок і покинув Агентство Грема Коутса назавжди.

ПАВУК СПАВ СНОМ НЕМОВЛЯТИ У СВОЄМУ велетенському ліжку посеред власної кімнати в комірчині Чарлі. Він почав ліниво розмірковувати, чи не звалив Чарлі геть-зовсім, але зрештою відклав розслідування до кращих часів, коли матиме час та натхнення про це подумати і коли його не відволікатимуть важливіші речі.

Він спав допізна, а тепер збирався зводити Розі пообідати. Він забере її біля її дому, і вони підуть в якесь гарненьке місце. Стояла чудова погода бабиного літа, і щастя Павука було заразливе. А все тому, що Павук, більше чи менше, був богом.

А коли ти бог, усі твої емоції заразливі, і люди можуть їх підхоплювати. І коли люди стояли біля Павука в такі щасливі дні, як сьогодні, їхні світи здавалися трішки яскравішими. Якщо він наспівував пісеньку, інші теж починали мугикати в тон, наче в мюзиклі. Звісно, якщо він позіхав, сотня людей навколо також позіхала, а коли він почувався нещасним, його жалюгіддя поширювалось, ніби вологий річковий туман, і робило світи всіх, кого зачіпляло це жалюгіддя, похмурішими. Річ була не в тім, що Павук робив, а в тому, ким він був.

А просто зараз його щастя затьмарювало лише те, що він зібрався сказати Розі правду.

Павуку не дуже добре вдавалось говорити правду. Він вважав правду вкрай пластичною, більш чи менш справою точки зору, а коли йому це було потрібно, його точки зору ставали дуже гнучкими.

Його не турбувало, що він видає себе за іншого. Бути самозванцем йому навіть подобалося. Йому це добре вдавалось. Це добре вписувалося в його плани, які переважно полягали в тому, щоб а) кудись піти; б) чудово провести час; в) звалити, перш ніж встигне занудьгувати. І десь у глибині душі Павук чудово розумів, що прийшов час звалювати. Світ був його лобстером, на шиї висіла серветка, і в нього наготові був цілий горщечок топленого масла і купка страшкуватих на вигляд застосунків для споживання лобстерів.

Тільки...

Тільки ж йому не хотілось нікуди звалювати.

Він зі збентеженням ловив себе на глибоких роздумах про все це. Зазвичай у нього не виникало

навіть неглибоких роздумів. Життя без роздумів було досконало приємним — і дотепер думання йому чудово заміняли чуття, пориви і везіння непристойних масштабів. Але навіть чудеса не можуть вічно нести тебе на своїх крилах. Павук ішов вулицею, і люди йому усміхались.

Павук домовився зайти по Розі до її квартири, тому приємно здивувався, коли побачив, що вона стоїть на вулиці і махає йому. Він відчув докір чогось, що досі не стало повноцінним почуттям провини, і помахав їй у відповідь.

— Розі? Привіт!

Вона вирушила тротуаром йому назустріч, і він заусміхався. Вони щось вигадують. Все вийде на краще. Все буде добре.

— Вигляд маєш на мільйон доларів. А може і на два. Що б ти хотіла з'їсти?

Розі усміхнулась і знизала плечима.

Вони саме минали грецький ресторанчик.

— Маєш настрій на грецьку кухню?

Розі кивнула. Вони спустились кількома сходинками і зайшли досередини. Ресторанчик тільки-но відкрився, всередині було темно та порожньо, і власник скерував їх до куточка, чи то пак, навіть кабінки у задній частині приміщення.

Вони сіли навпроти одне одного за столиком, де було місця якраз для двох. Павук почав:

— Є одна річ, про яку мені хотілося б з тобою поговорити. — Розі промовчала. — Нічого страшного. Гм... Але і нічого доброго. Хоча... Ти маєш право про це знати.

Власник ресторанчика спитав, чи готові вони щось замовити.

— Каву, — попросив Павук, і Розі кивнула, погоджуючись. — Дві кави. І можете, будь ласка, п'ять хвилинок нас не турбувати? Нам треба поговорити наодинці.

Власник ушився.

Розі запитально глянула на Павука. Він глибоко вдихнув.

— Так. Отже. Я просто скажу, як є, бо говорити таке нелегко, і я не впевнений, що зможу... добре. Гаразд. Слухай, я не Товстун Чарлі. Я знаю, що ти думаєш, що я — це він, але це не так. Я його брат, Павук. Ти думаєш, що я — то він, бо ми типу схожі.

Вона нічого не сказала.

— Ну, якщо чесно, то я на нього геть не схожий. Але... Знаєш, для мене це все нелегко. Але... Добре. Гм. Я не можу припинити про тебе думати. Тому... Я знаю, що ти заручена з моїм братом, але я типу хотів спитати в тебе, чи ти могла б подумати над тим, щоб покинути його і, можливо, почати зустрічатися зі мною.

Власник приніс глечик із кавою і дві філіжанки на маленькій срібній таці. Тоді оголосив:

— Грецька кава.

— Так. Дякую. Я ж просив дати нам кілька хвилин.

— Дуже гаряча. Гаряча, гаряча кава. Міцна. Грецька. Не турецька.

— Чудово. Послухайте, якщо ви не заперечуєте — п'ять хвилин? Будь ласка.

Власник ресторанчика знизав плечима і пішов геть.

— Думаю, ти мене ненавидиш. Якби я був тобою, я б себе, напевне, ненавидів. Але я говорю цілком щиро. Не думаю, що я хоч колись хоч щось говорив настільки щиро. — Розі продовжувала дивитись на нього з цілковито відсутнім виглядом. — Будь ласка. Скажи хоч щось. Що завгодно.

Губи Розі заворушились, наче вона намагалась добрати слів.

Павук чекав.

Вона відкрила рота.

Спершу він подумав, що вона щось жує: з-поміж зубів показалось щось коричневе, точно не язик. Тоді коричнева штукенція заворушила головою, і в нього втупились маленькі, схожі на чорні намистини очі. Розі неймовірно широко роззявила рота, і на Павука посипалися птахи.

— Розі? — тільки й устиг перепитати Павук, і на нього хлянули дзьоби, пір'їни і кігті, один за одним. Птахи виливались із Розиногорла спрямованою течією, кожен з тихим звуком, наче вона кашляла чи давилась.

Він підняв руку, щоб захистити очі, і щось вдарило його в зап'ястя. Тоді відхилився, і те щось полетіло йому в обличчя, цілячись в очі. Павук знову підняв руку, і його щоку поранив дзьоб.

Зі схожою на кошмар ясністю він усвідомив, що навпроти нього досі сидить жінка. Чого ж він збагнути не міг, так це як він міг сплутати її з Розі. По-перше, вона була старшою, а її смоляно-чорне волосся там і сям притрусило сивиною.

Її шкіра була не тепло-коричневого відтінку, як у Розі, а чорною, як обсидіан. На ній був пошарпаний брунатно-коричневий плащ. Вона вишкірилась і ще раз відкрила рота: він побачив усередині криві дзьоби і божевільні очі мартинів...

Павук вирішив не перериватись на роздуми і почав діяти: схопив глечика з кавою, підняв його однією рукою, а іншою зірвав кришку. Тоді перекинув на жінку навпроти. Вміст глечика, пекуча чорна кава, облив її з ніг до голови.

Жінка зашипіла від болю.

Птахи билися й лопотіли в повітрі напівпідвального приміщення ресторанчика, але тепер навпроти Павука нікого не було, і літали вони безсистемно, шалено нашттовхуючись на стіни.

— Пане? Ви поранені? — почувся голос власника. — Вибачте, вибачте! Напевне, налетіли з вулиці.

— Все гаразд.

— У вас на обличчі кров, — власник простягнув Павуку серветку, і той притис її до щоки. Рана запекла.

Павук взявся допомогти чоловікові повиганяти птахів. Та доки відчинив двері на вулицю, приміщення стало таким самим безпташиним, як і тоді, коли він зайшов.

— Ось, — простягнув Павук чоловікові п'ятифунтову купюру. — Це за каву. Я мушу йти.

— Залиште серветку собі, — вдячно кивнув власник ресторанчика.

Павук зупинився і подумав.

— Послухайте. Коли я зайшов, зі мною була жінка?

Власник ресторанчика мав розгублений вигляд. Павуку навіть здалося, що обличчям чоловіка майнув переляк.

— Не пам'ятаю, — сказав він ошелешено. — Якби ви зайшли самі, я не посадив би вас там ззаду. Але я не знаю...

Павук знову вийшов на вулицю. День досі був погідний, але сонечко більше не тішило. Він роззирнувся. Побачив голуба, який копирсався і дзьобав щось у викинутому ріжку морозива; запрямітив горобця на віконниці; а високо-високо вгорі майнув білий спалах із розпростертими крилами — кружляв мартин.

*Дев'ятий розділ,
коли Чарлі відчиняє двері,
а з Павуком
трапляються фламінго*

ФОРТУНА СТАЛА НА БІК ЧАРЛІ, І ВІН ЦЕ відчував. У літаку, яким він повертався додому, забракло місць, і його пересадили у перший клас. Їжа була пречудовою. На півдорозі над Атлантичним океаном підійшов стюард — повідомити, що він виграв безкоштовну коробку шоколадних цукерок, і вручити йому її. Чарлі поклав цукерки на багажну полицю і замовив «Дранбуї» з льодом.

Він дістанеться додому. Залагодить усе з Гремом Коутсом — все ж таки якщо в чомусь Товстун Чарлі і був упевнений, так це в чесності свого бухгалтерського обліку. Він владнає усе з Розі. Все знову буде просто чудово.

Йому стало цікаво, чи Павук уже забереється, поки він доїде додому, чи він отримає втіху вижбурнути брата геть. Він сподівався на друге. Товстун Чарлі хотів бачити братові вибачення, можливо, навіть плазування. Він почав уявляти, що він казатиме.

— Іди геть! — сказав Товстун Чарлі. — І забори з собою своє сонячне світо, свою джакузі та свою спальню!

— Перепрошую? — звернувся до нього стюард.

— Просто говорив із собою. Гм.

Але навіть присоромлення, яке він щойно відчув, не надто псувало настрою. Чарлі навіть не сподівався, що літак впаде і покладе край його приниженню. Життя однозначно налагоджувалося.

Він відкрив виданий йому маленький дорожний набір, вдягнув маску для сну і відкинув сидіння якомога далі, тобто майже до самого кінця. Він думав про Розі, хоча Розі в його уяві все змінювалася, перетворювалася на когось дрібнішого і не надто вдягненого. Товстун Чарлі винувато уявив ту жінку в одязі і похолов, побачивши на ній поліційну форму. Він мусив би почуватися через це жахливо, сказав він собі, але це не дуже подіяло. Йому мало би бути соромно за себе. Йому мало би...

Товстун Чарлі пововтузився у кріслі та один разочок коротко і вдоволено хропнув.

Приземлившись у Гітроу, він досі був у пречудовому настрої. Сів на Гітроу-Експрес до Паддінгтона та з приємністю відзначив, що за його недовгу відсутність в Англії вирішило визирнути сонце. *Все буде гаразд*, говорив він собі, *все до найменших дрібничок*.

Єдиний химерний знак, що додав цьому ранкові нотки неправильності, трапився на півдорозі. Чарлі витріщався у вікно, шкодуючи, що не придбав у Гітроу газету. Поїзд саме минав якийсь зелений простір — можливо, шкільний стадіон, — коли небо

немовби миттєво потемнішало, і зі свистом гальм потяг зупинився перед світлофором.

Товстун Чарлі це не стурбувало. Це ж була англійська осінь: сонце за замовчуванням показувалося тільки тоді, коли не було хмар чи дощу. Але на межі зеленого поля, під деревами, виднілася постать.

На перший погляд Чарлі здалося, що то було опудало.

Дурість. То не могло бути опудало. Опудала можна побачити на ріллі, а не на футбольному полі. І їх напевне не встановлюють на межі з лісом. У будь-якому разі, якщо то було опудало, свою функцію воно виконувало кепсько.

Довкола нього скрізь були ворони, великі чорні птахи.

А тоді воно поворухнулося.

Здалеку можна було розгледіти лише форму, худорляву постать у пошарпаному коричневому плащі. Але Товстун Чарлі її впізнав. Він знав, що якби наблизився, то побачив би викарбуване з обсидіану обличчя, і волосся воронячого кольору, і сповнені божевілля очі.

Тоді потяг смикнувся й почав рухатися, і за якісь секунди жінка в коричневому плащі зникла з поля зору.

Товстун Чарлі стривожився. Дотепер він майже переконав себе, ніби те, що сталося, чи то пак, він думав, що сталося у вітальні пані Данвідді, було якимсь різновидом галюцинації, першокласним сном, у чомусь правдивим, але аж ніяк не реальним. Не чимось, що справді відбулося, а символом величнішої

правди. Він же не міг вирушити до реального місця чи укласти реальну угоду, правда ж?

Це була всього-на-всього метафора.

Він не спитав себе, чому настільки впевнився, що все невдовзі почне поліпшуватися. Була реальність, і була *реальність*, і деякі речі були реальнішими за інші.

Поїзд гримів, усе швидше і швидше відносячи його до Лондона.

ПАВУК МАЙЖЕ ПОВЕРНУВСЯ ДОДОМУ З ГРЕЦЬКОГО ресторанчика, тримаючи біля щоки серветку, коли це хтось торкнувся його плеча.

— Чарльзе? — мовила Розі.

Павук підстрибнув, чи принаймні здригнувся з ошелешеним звуком.

— Чарльзе? Ти в порядку? Що з твоєю щокою?

Павук вирячився на неї:

— Ти — це ти?

— Що?

— Ти Розі?

— Що за питання? Авжеж, я Розі. Що в тебе зі щокою?

— Порізався, — він притис серветку до щоки.

— Дай глянути, — вона відвела його руку. Біла серветка була поплямована в центрі багряним, так ніби Павук витирав нею кров, але щока виявилася цілою й неущокованою.

— Тут нічого немає.

— Ох.

— Чарльзе, ти в порядку?

— Так. У порядку. Тільки ні. Думаю, нам краще повернутись до мене. Там мені буде безпечніше.

— Ми збиралися пообідати, — сказала Розі тоном людини, яка боїться зрозуміти, що насправді відбувається, тільки коли вистрибне телеведучий і покаже приховані камери.

— Так. Я знаю. Тільки здається, хтось щойно намагався мене вбити. І вона прикидалася тобою.

— Ніхто не намагається тебе вбити, — сказала Розі, марно намагаючись не звучати так, наче вона його втішає.

— Навіть якщо ніхто й не намагається, ми можемо пропустити обід і піти до мене? У мене там є їжа.

— Авжеж.

Розі пішла за ним вулицею, чудуючись, коли це Товстун Чарлі встиг втратити всю вагу. *Має гарний вигляд*, подумала вона. *Справді гарний*. Вони дісталися Максвелл-Гарденс мовчки.

— Глянь-но, — мовив він.

— Що?

Він показав. Свіжа пляма крові зникла з серветки. Та тепер була досконало білою.

— Це що, якийсь фокус?

— Якщо й так, то не мій. Вряди-годи. — Павук викинув серветку у смітник, і тієї ж миті перед будинком Товстун Чарлі зупинилося таксі, а звідти виліз скуйовджений Чарлі; він мружився і тримав білий пакет.

Розі глянула на Товстун Чарлі. Глянула на Павука. Знову на Чарлі, який відкрив пакет і видобув звідти величезну коробку шоколадних цукерок.

— Це тобі, — сказав він.

— Дякую, — мовила Розі, узявши цукерки. Перед нею стояли два чоловіки з цілковито різною зовнішністю і різними голосами, та вона однаково не могла збагнути, хто з них — її наречений.

— Я божеволію, правда? — напружено спитала вона. Тепер, коли вона розуміла, що не так, їй стало легше.

Худіший з двох Товстунів Чарлі, той, що з сережкою, поклав їй руку на плече:

— Тобі треба додому. А тоді подрімати. Коли ти прокинешся, то про все це забудеш.

Що ж, подумала вона, це все полегшує. Краще мати план. Вона пішла пружним кроком до себе додому, з коробкою шоколадних цукерок у руках.

— Що ти зробив? — спитав Товстун Чарлі. — Вона ніби відключилася.

— Не хотів її засмучувати, — знизав плечима Павук.

— Чому ти не сказав їй правду?

— Це не видавалося доцільним.

— Типу ти знаєш, що було б доцільним?

Павук торкнувся вхідних дверей, і вони відчинилися.

— У мене, до речі, ключі є, — буркнув Товстун Чарлі. — Це мої двері.

Вони зайшли в коридор і піднялися сходами.

— Де ти був? — спитав Павук.

— Ніде. Гуляв, — бовкнув Товстун Чарлі, наче підліток.

— Вранці на мене в ресторані напали птахи. Ти щось про це знаєш? Ти ж знаєш, точно.

— Не дуже. Можливо. Просто тобі час їхати, от і все.

— Не починай.

— Я? Це я починаю? Здається, я був взірцем стриманості. Ти прийшов у моє життя. Засмутив мого боса і навів на мене поліцію. Ти, ти цілував мою дівчину. Ти згівняв мені життя.

— Гей, як на мене, ти й сам чудово гівняв собі життя.

Товстун Чарлі стиснув кулак, замахнувся і зацідив Павукові у щелепу, просто як у кіно. Павук відсахнувся, більше від здивування, ніж від болю. Він приклав долоню до губ, потім роздивився кров на ній.

— Ти мене вдарив.

— Можу вдарити ще, — сказав Товстун Чарлі, який не був у цьому певен. Рука в нього боліла.

— Он як?

Павук кинувся на Чарлі з кулаками, і той полетів на підлогу, охопивши Павука рукою за пояс та потягнувши його за собою.

Вони качалися підлогою коридору, били й молотили один одного. Товстун Чарлі майже очікував, що Павук завдасть якогось магічного удару у відповідь чи виявиться надприродно дужим, але сили в них, здавалося, були приблизно рівними. Обидва билися невміло, як хлоп'ята — як брати — і поки вони билися, Чарлі начебто згадав, як він уже колись це робив, дуже-дуже давно. Павук був кмітливішим і швидшим, але якби Чарлі зумів насісти зверху і знешкодити Павукові руки...

Товстун Чарлі схопив праву руку Павука, скрутив її йому за спиною, а тоді сів братові на груди, навалившись усією вагою.

— Здаєшся? — спитав він.

— Ні, — Павук звивався і крутився, проте Товстун Чарлі зайняв надійнішу позицію на Павукових грудах.

— Я хочу, щоб ти пообіцяв, — мовив він, — що заберешся з мого життя і назавжди залишиш нас із Розі у спокої.

Тоді Павук сердито брикнув, збивши Чарлі, і той, розпростершись, приземлився на підлогу кухні.

— Слухай, — мовив Павук. — Я казав тобі.

Внизу забарабанили у двері, і то був владний стукіт, який зазвичай означає, що комусь дуже терміново треба зайти. Товстун Чарлі позирнув на Павука, Павук зло глянув на Чарлі, і вони повільно звелися на ноги.

— Мені відчинити? — спитав Павук.

— Ні, — заперечив Товстун Чарлі. — Це мій довбаний дім. І я сам відчиню свої довбані двері, красно тобі дякую.

— Як хочеш.

Чарлі рушив у бік сходів. Тоді озирнувся.

— Щойно я з цим розберуся, я розберуся з тобою. Пакуй свої лахи. Ти виселяєшся.

Він спустився, заправляючись та струшуючи з себе пил і загалом намагаючись не виказувати, що він щойно чубився на підлозі.

Чарлі відчинив двері. На порозі стояли два кремезні полісмени у формі та одна дрібніша і радше екзотичніша полісменка у штатському.

— Чарльз Нансі? — звернулась до нього Дейзі. Вона дивилась на нього, як на незнайомця, і її очі нічого не висловлювали.

— От капость, — мовив Чарлі.

— Пане Нансі, ви арештовані. Ви маєте право...

Товстун Чарлі обернувся вглиб будинку.

— Сволота! — загорлав він нагору сходів. — Сволота, сволота, сволотна сволотюцішна сволота!

Дейзі поплескала його по руці:

— Ви хотіли б піти мирно? — тихо спитала вона. — Бо якщо ні, ми можемо спершу вас вгамувати. Втім, я б не радила. Вони дуже зазв'яті гамувальники.

— Я піду мирно, — відповів Чарлі.

— Це добре, — і Дейзі вивела Чарлі з дому та замкнула його у задній частині поліцейного фургону.

Поліція обшукала квартиру. В кімнатах нікого не було. В кінці коридору була маленька вільна спальня, в якій стояли кілька коробок із книжками й іграшковими машинками. Вони зазирали туди, але нічого цікавого не знайшли.

ПАВУК ВИЛЕЖУВАВСЯ НА КАНАПІ У СЕБЕ в кімнаті і ображався. Він вшився до спальні, коли Товстун Чарлі спустився відчинити двері. Павук не дуже добре давав раду з конфліктами. Коли доходило до конфронтації, він зазвичай зникав, і просто зараз Павук розумів, що настав час зникнути, але цього йому робити не хотілося.

Він не був певен, що відправити Розі додому — хороша ідея.

Йому хотілося (а Павук діяв виключно так, як йому хотілося — жодних «мушу» і «повинен» для нього не існувало) сказати Розі, що вона йому подобається.

Подобається саме йому, Павуку. Хотілося сказати, що він не Товстун Чарлі. Що він був іншим. Власне, саме це проблемою й не було. Він міг, вклавши у свої слова достатньо переконливості, просто повідомити їй: «Насправді я Павук, брат Товстуну Чарлі, і тебе це влаштовує. Тебе це не турбує». Всесвіт трішечки підштовхнув би Розі, і вона змирилася б із цим, так само як щойно змирилась із тим, що їй треба піти додому. Вона не заперечувала б.

От тільки він знав, що десь у глибині душі вона таки заперечуватиме.

Людам не подобається, коли боги їх до чогось підштовхують. На позір може здаватись, що люди не проти, але глибоко-глибоко всередині, під поверхнею, вони відчувають, що їх підштовхують, і противляться цьому. Вони знають. Павук міг би наказати Розі відчувати радість від того, що відбувається, і вона раділа б, але ці відчуття були б несправжніми: ніби намальована на її обличчі усмішка, навіть якщо вона у всі можливі способи й віритиме, що ця усмішка справжня. В короткотерміновій перспективі (а доте пер Павук думав тільки на таку перспективу) це не мало б жодного значення, але в довготерміновій могло б лише викликати ускладнення. А Павукові не потрібна була якась розбурхана і розлючена істота, що глибоко в душі ненавиділа його, а зовні була спокійною, нормальною і схожою на ляльку. Йому потрібна була Розі.

А то була б не Розі.

Павук витріщався у вікно на чудовий водоспад і тропічне небо за ним, розмірковуючи, коли Товстун Чарлі повернеться і постукає в двері його кімнати.

Сьогодні вранці в ресторані трапилось щось незбагненне, і Павук був певен, що його брат знає про це більше, ніж зізнається.

Через якусь часину Павуку набридло чекати, і він пошвендяв назад до квартири Чарлі. Там нікого не було. В домі панував безлад — так ніби тут усе перевернула догори дригом професійна команда перевертачів. Павук виснував, що з високою долею ймовірності Чарлі сам влаштував тут такий гармидер, просто щоб продемонструвати, як його засмутило, що Павук переміг у бійці.

Він визирнув із вікна. Надворі була запаркована патрульна машина, а поруч — чорний поліцейний фургон. Поки він дивився, машини поїхали.

Він зробив собі тост, намастив його маслом і з'їв. Тоді пройшовся квартирою, ретельно зашторюючи всі вікна.

Задзвенів дверний дзвінок. Павук зашторив останнє вікно, а тоді спустився.

Він прочинив двері, і там на нього дивилася Розі. Вигляд у неї був трохи причмелений. Він подивився на неї.

— Ну? Ти запросиш мене зайти?

— Так, звісно, заходь.

— Що трапилось? — спитала вона, піднімаючись сходами. — Тут ніби був землетрус.

— Он як?

— Чого ти сидиш у темряві? — і вона підійшла до вікна, щоб відсунути штори.

— Не роби цього! Хай буде заштореним.

— Ти чогось боїшся?

Павук втупився у вікно.

— Птахів, — зрештою зізнався він.

— Але ж пташки — наші друзі, — зауважила Розі тоном, яким розмовляють із маленькими дітьми.

— Птахи, — відказав Павук, — останні з динозаврів. Крихітні велоцираптори з крилами. Вони пожирають беззахисних вертлявих істот, горіхи, рибу й інших птахів. Де багато пташок, там нема комашок. Ти взагалі колись бачила, як їдять курчата? Вони можуть скидатися на невинних пухнастиків, але кажу тобі, це втілення зла.

— Я недавно бачила в новинах історію про пташку, яка врятувала чоловікові життя.

— Це не скасовує факту, що...

— То була ворона. Чи крук? Щось велике і чорне. Чоловік вилежувався на своєму моріжку перед домом у Каліфорнії, читав журнал, а тоді почув набридливе каркання: виявилось, що то крук, який намагається привернути його увагу. Він підвівся, придивився до дерева, на якому сидів птах, і виявилось, що під деревом готувалась до стрибка пума. Чоловік пішов до будинку. А якби крук його не попередив, то він став би пум'ячою їжею!

— Не думаю, що це типова для круків поведінка. Але в будь-якому разі, врятував там когось той крук чи ні, це не скасовує факту, що птахи тільки й чекають, щоб дістатись до мене.

— Точно, — Розі дуже очевидно намагалась не звучати так, ніби просто втішає його, — пташки тільки й чекають, щоб дістатись до тебе.

— Ага.

— І це тому, що...?

— Гм...

— Мусить бути якась причина, — наполягла Розі. — Ти ж не хочеш сказати, що велетенська кількість пташок просто вирішила вважати тебе комашкою без жодних на те причин?

— Я не думаю, що ти повіриш мені, якщо я скажу, — відказав Павук цілком щиро.

— Чарлі. Ти завжди був зі мною чесним. Тобто я завжди довіряла тобі. Якщо ти мені щось скажеш, я зроблю все можливе, щоб тобі повірити. Я дуже старатимусь. Я люблю тебе і я вірю в тебе. Чому б тобі не дозволити мені перевірити, зможу я тобі повірити чи ні?

Павук хвильку поміркував над цим, тоді простягнув руку і стиснув Розину долоню.

— Думаю, я мушу дещо тобі показати.

Він відвів її в кінець коридору. Вони зупинились перед дверима комірчини Чарлі.

— Там... Є дещо, що, як мені здається, пояснить все набагато краще за мене.

— Ти супергерой, а там твій бетмобіль?

— Ні.

— Це якесь збочення? Ти підбираєш кардиган під пуловер, одягаєш низку перлів і просиш називати тебе Дорою?

— Ні.

— В тебе ж там... не іграшкова залізниця?

Павук штовхнув двері до комірчини Товстуна Чарлі і водночас відчинив двері до своєї спальні. З вікна на всю стіну в іншому кінці кімнати виднівся водоспад, що розбивався об водяне плесо десь далеко у джунглях вниз. Небо за вікном було блакитнішим за сапфіри.

Розі пискнула.

Тоді обернулась, пішла коридором до кухні і визирнула з вікна на сіре, бліде і непривітне лондонське небо. Тоді повернулась:

— Я не розумію. Чарлі, що відбувається?

— Я не Чарлі, — зізнався Павук. — Придивися до мене. Придивися уважніше. Я ж навіть на нього не схожий.

Вона більше не намагалась його втішити. Очі в неї були круглі й настрашені.

— Я його брат, — продовжив Павук. — І я все зіпсував. Усе. І, здається, найкраще, що я можу зараз зробити — це забратись подалі з ваших життів і поїхати геть.

— А де Товстун... Де Чарлі?

— Не знаю. Ми побилися. Він пішов відчинити двері, а я пішов до своєї кімнати. Він не повернувся.

— Він не повернувся? І ти навіть не спробував з'ясувати, що з ним трапилось?

— Гм... Здається, його могла забрати поліція. Це так, припущення. У мене немає жодних доказів.

— Як тебе звуть? — вимогливо спитала Розі.

— Павук.

— Павук, — повторила вона. За вікном, над бризками водоспаду, вона помітила в повітрі зграю фламінго. У сонячному промінні їхні крила розпливались білим і рожевим. Величких птахів було видимо-невидимо, і Розі сумнівалася, чи бачила колись щось прекрасніше. Вона озирнулась на Павука, і, роздивляючись його, все не могла второпати, як їй узагалі могло здатись, що він і є Товстуном Чарлі. Якщо Товстун Чарлі був добродушним, відкритим і збентеженим, то

цей чоловік нагадував зігнутий сталевий прут, який от-от спружинить.

— То ти таки не він?

— Я ж сказав тобі. Не він.

— То з ким же я... Кого я... Хто це був... З ким із вас я переспала?

— Зі мною, — зізнався Павук.

— Я так і подумала, — сказала Розі. А тоді з усіх сил дала Павуку ляпаса. Він відчув, як його губа знову закривавила.

— Напевне, я на це заслуговую.

— Звісно, заслуговуєш, — вона замовкла. А тоді спитала: — А Товстун Чарлі знав про це? Про тебе? Про те, що ти пішов зі мною на побачення?

— Гм, ну, так. Але він...

— Ви обоє хворі. Хворі, хворі злі люди. Сподіваюся, ви згниєте в пеклі.

Вона востаннє розирнула велетенською спальнею, визирнула з вікна на джунглі, на здоровенний водоспад, на зграю фламінго, і закрокувала коридором геть. Павук сидів на підлозі і почувався придурком, а з його губи струмочком сочилась кров. Він почув, як хряснули вхідні двері. Тоді підійшов до ванни і змочив у гарячій воді краєчок пухнастого рушника. Викрутив його і приклав до губи.

— Мені це все не потрібне, — сказав Павук уголос. Коли говориш вголос, брехати собі куди легше. — Ви всі були не потрібні мені тиждень тому і не потрібні зараз. Мені начхати. Мене задовбало.

Фламінго врізались у віконне скло, ніби пухнасті рожеві гарматні ядра, і скло розсипалося на друзки; скалки розлетілись кімнатою і повпивались у стіни,

підлогу і ліжко. Повітря заповнили блідо-рожеві тіла, мішанина чималеньких рожевих крил і кривих чорних дзьобів. В кімнату увірвався рев водоспаду.

Павука притисло до стіни. Сотні фламінго, півто-раметрових птахів із довжелезними шиями і ногами, відрізали його від дверей. Він звівся на ноги і ступив кілька кроків мінним полем злющих рожевих птахів, кожен з яких пильно витріщався на нього божевільними рожевими очиськами. Здалеку вони могли здаватись прекрасними. Один з них ущипнув Павука за руку. Шкіру не прокусив, але було боляче.

Спальня Павука була величенькою, але фламінго, які заходили на аварійну посадку, заповнювали її вкрай швидко. А в блакитному небі над водоспадом виднілася темна хмара, яка, схоже, була ще одною пташиною зграєю.

Фламінго дзьобались, дряпались і бились крилами, але Павук розумів, що це не найбільша проблема. Проблема полягала в тому, що його от-от могло задушити пухнастою рожевою ковдрою пір'їн із прикріпленими до них птахами. То був би неймовірно негідний спосіб загинути: бути роздушеним птахами, та ще й не надто розумними.

Думай, наказав він собі. Вони — фламінго. В них курячі мізки. А ти — Павук.

І що? — роздратовано відповів він сам собі. Скажи щось, чого я не знаю.

Ті фламінго, що вже були на підлозі, юрмились довкола нього. Ті, що в повітрі — пірнали поближче. Він натягнув на голову куртку, і тоді фламінго з повітря почали його бити. Відчуття були такі, ніби в нього

стріляли курчатами. Він захитався, і його потягнуло донизу. *Ну то намахай їх, дурило.*

Павук рвучко піднявся на ноги і побрів крізь море крил і дзьобів, аж доки не дістався вікна, яке шкірилось уламками скла.

— Тупі птахи, — радісно заявив він. А тоді вибрався на підвіконня.

Фламінго не надто славляться гострим розумом або здатністю діяти в непередбачуваних обставинах. Якщо, наприклад, дати вороні пляшку з чимось їстівним і шматок дроту, та спробує зробити з дроту інструмент, щоб дістатись до вмісту пляшки. Фламінго ж спробує з'їсти дріт, якщо той схожий на креветку, та й якщо не схожий, теж спробує — раптом то якийсь новий сорт креветок. Тому навіть якщо в чоловікові, який стояв на підвіконні й ображав їх, було щось підозріле й непевне, фламінго цього не помітили. Вони витріщились на нього божевільними рожевими очима кроликів-убивць, а тоді кинулись у його бік.

Чоловік пірнув із вікна у бризки водоспаду, і тисяча фламінго стрибнули в повітря за ним. І зважаючи на розбіг, який потрібен фламінго, аби злетіти, багато з них камінням поляпались донизу.

Дуже скоро у спальні лишилися тільки мертві або поранені фламінго: ті, які поламали собі крила, які повлітали у стіни або яких позатоптували інші фламінго. Ті ж, що лишалися досі живими, спостерігали, як двері відчинились, ніби самі собою, а тоді знову зачинились, але оскільки вони були фламінго, то не надто над цим замислювались.

Павук стояв у коридорі Товстуна Чарлі і намагався перевести подих. Він зосередився на тому, щоб припинити існування своєї спальні, хоч це йому й не подобалось: по-перше, він пишався своєю акустичною системою, а по-друге, там він зберігав свої речі.

Але, зрештою, нові речі завжди можна добути.

Якщо ти Павук, треба тільки попросити.

МАТИ РОЗІ БУЛА НЕ З ТИХ ЖІНОК, ЯКІ ГУЧНО висловлюють свої емоції, тому коли Розі розридалась на чіппендейлівській канапі, мама утрималась від радісних вигуків, співів і невеличкого переможного танцю чи чечітки довкола кімнати. Одначе проникливий спостерігач міг би зауважити в її очах тріумфальний блиск.

Вона дала Розі велику склянку вітамінізованої води з кубиком льоду і вислухала сповідь доньки про розбите серце і обман. До кінця розповіді тріумфальний блиск в очах змінився спантеличенням, а голова пішла обертом.

— Товстун Чарлі не був Товстуном Чарлі? — перепитала вона.

— Ні... Тобто так... Товстун Чарлі — це Товстун Чарлі, але весь останній тиждень я ходила на побачення з його братом.

— Вони близнюки?

— Ні. Мені здається, вони навіть не схожі! Я не знаю. Я геть заплуталась.

— То кого з них ти покинула?

— Павука, — Розі висякалась. — Це брат Товстуна Чарлі.

— Але ти не була з ним заручена.

— Ні, але я думала, що заручена! Я думала, то Товстун Чарлі!

— Ти і Товстуна Чарлі покинула?

— Типу того. Але я йому ще про це не сказала.

— А він... Він знав про те, що витворює його брат? Це що, якась злостива збочена змова, щоб задурманити моїй дитині голову?

— Не думаю. Але це не має значення. Я не можу вийти за нього заміж.

— Ні. Звісно, не можеш. Навіть на хвилю не можна про це подумати, — погодилась Розина мама, станцювавши подумки переможну джигу і влаштувавши в уяві велетенський, але вишуканий феєрверк. — Ми знайдемо тобі якогось хорошого хлопчину. Той Товстун Чарлі! Він завжди мав на думці щось лихе. Я збагнула це з першого погляду. Він з'їв моє воцане яблуко. Я знала, що від нього можуть бути тільки неприємності. А де він тепер?

— Не знаю. Павук сказав, що його могла забрати поліція.

— Ага! — уявні феєрверки в голові Розиної матері сягнули масштабів новорічної ночі в Діснейленді, а для певності вона подумки принесла в жертву дюжину бездоганних чорних биків. Та вголос сказала тільки: — Напевне, в тюрмі. Там йому і місце. Я завжди казала, що той лобуряка закінчить за ґратами.

Розі тільки розпачливіше заридала. Вона вхопила ще один жмут паперових серветок і дуже гучно висякалась. Тоді ковтнула сльози. Потім знову розплакалась. Мати поплескувала її по спині з усім співчуттям, на яке була спроможна.

— Певно, що ти не можеш вийти за нього заміж. Не можна одружуватись зі злочинцями. Але якщо він таки в тюрмі, можна легко розірвати заручини, — в кутиках її губ з'явився привид усмішки. — Я можу зателефонувати йому від твого імені. Чи сходитьи туди в день побачень і сказати йому, що він паршивий шахрай і ти більше ніколи не хочеш його бачити. А ще ми можемо отримати судову заборону на наближення.

— Але я не можу вийти за нього заміж не т-тому!

— А чому ж? — перепитала Розина мама, піднявши досконало намальовану олівцем брову.

— Тому, — схлипнула Розі, — що я його не кохаю.

— Звісно не кохаєш. Я завжди це знала. То було дівчаке захоплення, але тепер ти бачиш справжню...

— Я закохана, — продовжила Розі, ніби й не чула, — в Павука. В його брата.

Вираз, що майнув обличчям матері, можна було порівняти з роєм ос, який налетів на пікнік.

— Все гаразд, — запевнила маму Розі. — За нього я теж не вийду заміж. Я сказала йому, що більше ніколи не хочу його бачити.

Розина мати стиснула губи.

— Що ж. Не вдаватиму, ніби хоч щось розумію, але мушу сказати, що все не так уже й погано, — гвинтики у неї в голові завертілися, шестерні поперелаштовувались у новий і цікавий спосіб; храповики повернулись, а пружини перепружинились. — Знаєш, що тобі найкраще зараз зробити? Ти не думала влаштувати собі невеличку відпустку? Я радо за все заплачу, тим паче стільки зекономлю на весіллі...

Напевне, то були не найвдаліші слова. Розі знову почала схлипувати в свої серветки. Мама продовжила:

— У будь-якому разі, витрати я візьму на себе. Я знаю, що в тебе є невикористана відпустка. До того ж ти казала, що в тебе зараз не так і багато роботи. А в такі часи дівчатам просто необхідно втекти від усього і розслабитись.

— Було б непогано, — відказала Розі, схлипнувши і ковтнувши сльози. Вона замислилась, чи, бува, не недооцінювала свою матір усі ці роки.

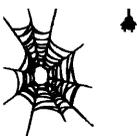
— Домовились. Я поїду з тобою, щоб піклуватись про свою донечку. — Подумки, під фінальні залпи ферверків, вона додала: — *І переконатись, що донечка знайде собі правильного чоловіка.*

— А куди ми поїдемо?

— Ми поїдемо, — підсумувала Розина мама, — в крўїз.

НАРУЧНИКІВ НА ТОВСТУНА ЧАРЛІ НЕ ВДЯГНУЛИ. Це добре. Все решта було погано, але принаймні на ньому не було наручників. Життя перетворилось на розмиту мішанку з надто гострими деталями: черговим сержантом, який чухав носа, поки реестрував його («Шоста камера вільна») і пропустив у зелені двері; запахом камер, цим слабким смородом, який йому ніколи раніше не траплявся, але негайно став жахливо впізнаваним — різким духом учорашньої блювоти, засобу для дезинфекції, цигаркового диму, затхлих ковдр, незмиваних

туалетів та відчаю. То був запах дна, на якому, судячи з усього, Товстун Чарлі й опинився.

— Коли тобі треба буде злити, — проінструктував поліціант, який відводив його до камери, — натисни кнопку в камері. Рано чи пізно хтось із нас прийде до тебе і сам потягне за ланцюжок. Це щоб ти не змив в унітаз докази.

— Докази чого?

— Не прикидайся валянком, зайчику.

Товстун Чарлі зітхнув. Він сам зливав за собою відходи власної життєдіяльності з часів, коли достатньо підріс, щоб розуміти, що в цьому є щось про гідність, і втрата цієї можливості чи не більше, ніж втрата свободи, говорила про те, що все змінилося.

— Твій перший раз, — зауважив поліціант.

— Вибачте.

— Наркотики?

— Ні, дякую.

— Тебе за них посадили?

— Я не знаю, за що мене посадили, — запевнив Товстун Чарлі. — Я невинний.

— Канцелярський пацюк, хе? — поліціант похитав головою. — Скажу тобі дещо, про що простим пацанам-роботягам і говорити не треба. Чим менше клопотів завдаси нам, тим менше клопотів ми завдаватимемо тобі. А то ви, білі комірці, ніяк не заткнетесь щодо власних прав. Самі собі гірше робите. — Він відчинив двері до шостої камери: — А от і дім, милий дім.

Всередині сморід був ще відчутнішим. Стіни вкривала ряба фарба, по якій не можна було писати.

В камері були тільки подібний на полицю низький лежак і унітаз без кришки в кутку.

Товстун Чарлі постелив видану ковдру на лежак.

— Добре, — сказав поліціант. — Почувайся як удома. Але якщо занудишся, то, будь ласка, не треба забувати унітаз ковдрою.

— Навіщо б мені це робити?

— Сам часто про це роздумую. Справді, чому? Напевне, помагає бороти нудьгу. Звідки ж мені знати? Я законотрухняний службовець, чекаю поліційної пенсії, і мені ніколи не доводилось довго бувати в камері.

— Знаєте, я нічого не робив. Що б воно не було.

— То й добре, — погодився поліціант.

— Вибачте, я можу попросити щось почитати?

— А що, схоже, ніби ти потрапив в бібліотеку?

— Ні.

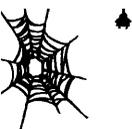
— Коли я був молодим пущівірінком, один ув'язнений попросив у мене книжку, то я й дав йому ту, яку сам читав. Джей Ті Едсона, чи, може Луї ЛАмура. І що він зробив? Забив нею унітаз! Більше мене так довкруж пальця не обведеш.

А тоді він вийшов і зачинив двері ззовні, залишивши Чарлі всередині.

НАЙДИВОВИЖНІШИМ У ВСЬОМУ ЦЬОМУ, ДУМАВ переважно не схильний до саморефлексії Грем Коутс, наскільки нормально, бадьоро й загалом добре він почувався.

Капітан наказав їм пристебнути паски безпеки і нагадав, що скоро вони приземлятимуться на

Сан-Ендрюсі. Сан-Ендрюс був невеличким карибським островом, який, проголосивши 1962 року незалежність, вирішив продемонструвати свободу від колоніального правління різними способами, зокрема створивши власну судову систему і розірвавши угоди про екстрадицію з рештою світу.

Літак приземлився. Грем Коутс зійшов із трапа і ступив на осяяний сонцем асфальт, котячи за собою валізу на колесах. Він видобув потрібний паспорт — на ім'я Безіла Фіннегана — почекав, поки йому поставлять штамп, зібрав решту багажу з каруселі, а тоді попрошкував крізь митницю, де нікого не було, в приміщення манюсінського аеропорту, а звідти — в чудесне сонячне світло. Вбраний у футболку, шорти й босоніжки, він був типовим утіленням Британського Туриста На Канікулах За Кордоном.

Його садівник чекав на нього на виході з аеропорту. Грем Коутс всівся на задне сидіння свого чорного «Мерседеса» і попросив: «Додому, будь ласка». Дорогою до Вілльямстауна, де на вершині скелі розташований його будинок, він позирав на острів із задоволеною власницькою усмішкою.

Він раптом усвідомив, що перед тим, як вилетіти з Англії, залишив жінку помирати. Поміркував про те, чи могла б вона досі лишатися живою; у цьому він схильний був сумніватись. Але вбивство не турбувало його. Радше навпаки, він відчував глибоке задоволення, наче зробив щось, що повинен був зробити, щоб почуватись цілісно. Він гадав, чи зробить таке ще колись.

Міркував, чи скоро це трапиться.

*Десятий розділ,
у якому Товстуну Чарлі
доводиться побачити світ,
а Мейв Лівінгстон невдоволена*

ТОВСТУН ЧАРЛІ СИДІВ НА ЗАСТЕЛЕНОМУ ковдрою металевому лежку і чекав, щоб трапилось хоч щось. Час тягнувся нестерпно повільно, здавалося, минуло вже кілька місяців. Він спробував поспати, однак не міг згадати, як це робиться.

Він постукав у двері.

— Завалися! — гаркнув йому хтось, але Чарлі не міг точно сказати, був то працівник системи правопорядку чи колега по ув'язненню.

Він прокрокував по камері, за скромними підрахунками, два чи три роки. Тоді сів і дозволив вічності затопити себе. Крізь товстелезне скло під стелею, яке слугувало вікном, пробивалось денне світло — судячи з усього, те саме світло, що пробивалось крізь вікно, коли його вранці зачинили в камері.

Товстун Чарлі спробував згадати, що робили люди у тюрмах, щоб гаяти час, але йому не спало на думку нічого, крім ведення секретних щоденників та переховування речей у дупі. Йому не було на чому

писати, а потреба ховати щось у дупі явно не входила до найблискучіших життєвих перспектив.

Нічого не відбувалося. Нічого продовжувало не відбуватися. І ще трохи нічого. Повернення Нічого. Син Нічого. Нічого знову в сідлі. Нічого, Еббот і Костелло зустрічають вовкулаку...

Коли двері відчинились, Чарлі довелося стримувати овації.

— На вихід. Двір для прогулянок. Можеш покурити, якщо хочеш.

— Я не курю.

— Правильно. Огидна звичка.

Двір для прогулянок виявився майданчиком посеред поліційного відділку, оточеним стінами і закритою зверху дротяною сіткою. Товстун Чарлі обійшов її, дійшовши висновку, що якщо десь йому точно й не хотілося бути, то це під поліційним арештом. Він ніколи не плекав особливих симпатій до поліції, але дотепер у нього були якісь натяки на фундаментальну довіру до природного порядку речей (вікторіанці назвали б цей порядок Провидінням), який опікувався тим, щоб винних було покарано, а невинних відпущено. З огляду на останні події ця віра зруйнувалась, а на зміну їй прийшла стійка підозра, що решту свого життя він проведе, намагаючись довести свою невинність неприступним суддям і катам, багато з яких скидатимуться на Дейзі, і що одного ранку, прокинувшись у шостій камері, він виявить, що перетворився на здорового таргана. Вочевидь, його перенесло до якогось зловісного всесвіту, який перетворював людей на тарганів...

На дротяну сітку над головою Чарлі щось ляпнулося. Товстун Чарлі звів очі догори. На нього з показною байдужістю витріщався дрізд. Почулось лопотіння, і до дрозда долучилась зграйка горобців, і ще якась пташка, про яку Чарлі подумав, що то, мабуть, чикотень.

Вони дивились на нього, а він дивився на них.

Птахи продовжували прилітати.

Чарлі складно було сказати, коли скупчення птахів на сітці перетворилося з цікавого на загрозливе. У будь-якому разі, десь після першої сотні. І ще тоді, коли до нього дійшло, що вони не цвірінькали, не співали, не кували, не каркали й не висвистували. Вони просто приземлялись на дріт і дивились на нього.

— Летіть геть, — наказав їм Чарлі.

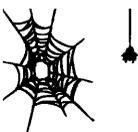
І жодна з пташок не полетіла. Замість цього вони заговорили. І вони назвали його ім'я.

Товстун Чарлі пішов до дверей у кутку. Затарабанив. Спершу кілька разів повторив: «Перепрощую», а тоді просто заволав: «Допоможіть!».

Клацання. Двері відчинились, і констебль Її Величності з важкими повіками зауважив, що краще б це було щось важливе.

Товстун Чарлі показав догори. Він нічого не сказав. Та йому й не треба було. Щелепа констебля чудернацько широко відвисла, та й так і залишилась висіти. Мама Товстуна Чарлі сказала б констеблю затулити писка, щоб туди нічого не залетіло.

Сітка стала прогинатись під вагою тисяч птахів. Маленькі очиці незмигну витріщались униз.

— Господи-Ісусе, — сказав полісмен, і без подальших розмов впустив Товстуна Чарлі назад до приміщення з камерами.

МЕЙВ ЛІВІНГСТОН БУЛО БОЛЯЧЕ. ВОНА ЛЕЖАЛА, розпростершись, на підлозі. Коли жінка прокинулася, її обличчя й волосся були мокрі і теплі, а потім, коли вона трохи поспала і знову прокинулася, вони стали липкими і холодними. Вона засинала, прокидалась, знову засинала і прокидалась, щоб усвідомити біль у потилиці, а тоді, оскільки спати було простіше і не боляче, вона дозволила сну огорнути себе теплою ковдрою.

У снах Мейв ходила телестудією, шукаючи Морріса. Іноді вона виловлювала його зображення на моніторах. Він скрізь мав стурбований вигляд. Вона намагалася знайти вихід, але всі шляхи вели її назад до студійного підвалу.

Я страшенно змерзла, подумалось їй, і так вона зрозуміла, що знову прокинулася. З іншого боку, біль вгамувався. В цілому, виснувала Мейв, вона почувалась цілком добре.

Щось засмучувало її, але вона не могла з певністю сказати, що саме. Напевне, щось зі сну.

Де б вона не була, тут було темно. Місце нагадувало комірчину для мітел, тому вона випростала руки, щоб не врізатись кудись у півтьмі. З заплющеними очима і випростаними руками вона нервово ступила кілька кроків, а тоді розплющила очі. Тепер вона опинилася в знайомому приміщенні. Це був офіс.

Офіс Ґрема Коутса.

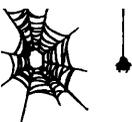
А тоді вона згадала. Голова спросоння ще була затуманена — вона не думала чітко, і знала, що не зможе добре мізкувати, доки не вип'є ранкову філіжанку кави, але її все одно наздогнало усвідомлення: зрадливість Грема Коутса, його віроломство, його злочини, його...

Чому, подумалось їй, чому він на мене напав? Він мене вдарив. А тоді збагнула: Поліція! Мені слід зателефонувати в поліцію.

Вона простягнула руку до телефона на столі і взяла слухавку — точніше, спробувала взяти, але та виявилася надто важкою, чи то надто слизькою, чи і важкою, і слизькою водночас, тож жінка так і не змогла її як слід ухопити. Відчуття у пальцях були якимись неправильними.

Напевне, я ослабла більше, ніж гадала, вирішила Мейв. Краще попросити їх вислати їй лікаря теж.

У неї в кишені був ще невеличкий сріблястий мобільник із «Зеленими рукавами» на дзвінку. Вона з полегшенням виявила, що телефон на місці, і що втримати його не становило проблеми. Тоді зателефонувала у службу порятунку. Доки вона чекала на відповідь, то знічев'я розмірковувала, чому досі кажуть «взяти слухавку» і «покласти слухавку», тоді як ніхто не кладе жодних слухавок в мобільних телефонах. Слухавки брали і клали тоді, коли вона була набагато молодшою, а потім прийшли часи мобільних кнопочкових телефонів із особливо набридливими дзвінками. Коли вона була підліткою, то мала кавалера, який умів імітувати пікання тих перших мобілок, і це вміння, як Мейв пізніше висувала, було його єдиним справжнім досягненням.

Вона замислилась над тим, як його справи зараз. Цікаво, як людина, що могла імітувати перші дзвінки мобілок, давала собі раду в світі, де телефони могли звучати як завгодно...

— Просимо вибачення за затримку з відповіддю на ваш дзвінок, — залунав механічний голос у слухавці. — Залишайтеся, будь ласка, на лінії.

Мейв почувалась на диво спокійною, так ніби нічого поганого ніколи більше не могло б із нею трапитись. Нарешті їй відповів чоловічий голос:

— Слухаю? — то був голос чоловіка, який ефективно вирішує всі проблеми.

— Мені потрібна поліція.

— Вам не потрібна поліція, — мовив голос. — З усіма злочинами даватимуть раду відповідні й неунікні органи правопорядку.

— Знаєте, здається, я набрала хибний номер.

— А ще, — продовжив голос, — усі номери зрештою правильні. Це ж просто числа, вони не можуть хибити чи влучати.

— Вам легко казати, — відрубала Мейв, — а мені треба поговорити з поліцією. А також, здається, мені потрібна швидка. І я точно набрала хибний номер. — Вона відключилася. *Напевне, подумалось їй, до служби порятунку не можна додзвонитись з мобільного.* Вона зайшла в телефонну книгу і набрала номер сестри. Почувся один гудок, а тоді той самий голос сказав:

— Дозвольте уточнити. Я не стверджую, що ви помилились номером навмисно. Гадаю, треба уточнити: я мав на увазі, що всі номери і числа за своєю природою правильні. Звісно, окрім числа Пі. Терпіти

не можу число Пі. Як тільки про нього подумаю, починає боліти голова, а воно продовжується, продовжується і продовжується...

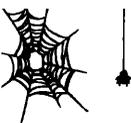
Мейв натисла червону кнопку і перервала дзвінок. Тоді набрала свого банківського менеджера. Той самий голос продовжив:

— ...але ось я тут, вправляюся у кмітливості щодо природи чисел, а ви, поза всякими сумнівами, вважаєте, що для всього є місце і час...

Клік. Набрала найкращу подругу.

— ...а просто зараз нам варто обговорити ваше остаточне розміщення. Боюся, цього пообіддя рух особливо жвавий, тому, якщо ви не проти трішки почекати там, де перебуваєте, вас підберуть... — Тепер голос звучав заспокійливо: то був голос священика з радіо, який роздає вам щоденні порції благословення.

Якби Мейв не було так спокійно, вона, мабуть, запанікувала б. Натомість жінка заглибилась в роздуми. Вочевидь, її телефон... як це називається, хакнули? Тому їй треба просто спуститися вниз, знайти першого-ліпшого поліціанта і подати офіційну заяву. Коли Мейв натисла кнопку ліфта, нічого не трапилось, тому вона спустилася сходами, розмірковуючи над тим, що коли тобі потрібен поліцейський, його однаково ніколи немає поруч, вони завжди намотують кола в своїх машинах із сиренами. Поліціанти, думала Мейв, мусили би прогулюватися вулицями по двоє і підказувати перехожим, котра година, або чекати на дні водостічних труб на злодіїв, що саме вирішили спуститись туди з мішками награвованого за плечима...

У самому низу сходів, у вестибюлі, стояли двоє поліціантів, чоловік і жінка. Вони не були у формі, але по них однаково було видно, що то поліціанти. Помилки бути не могло. Чоловік був червонопиким і огрядним, а жінка — дрібненькою й темношкірою, і за інших обставин здалася би Мейв дуже гарненькою.

— Ми знаємо, що вона сюди заходила, — саме говорила поліцейська. — Адміністраторка запам'ятала, як пані Лівінгстон прийшла перед обідом. А коли повернулась з обіду, їх обох уже не було.

— Думаєш, вони втекли удвох? — перепитав огрядний чоловік.

— Гм, перепрошую, — ввічливо втруtilась Мейв Лівінгстон.

— Можливо. Мусить бути якесь просте пояснення. Зникнення Грема Коутса. Зникнення Мейв Лівінгстон. Принаймні ми затримали Нансі.

— Ми *точно* не втекли разом, — сказала Мейв Лівінгстон, але поліціанти її проігнорували.

Копи зайшли до ліфта, і двері за ними захрюнули. Мейв спостерігала, як тряский ліфт поніс їх геть, на верхній поверх.

Вона досі тримала в руці мобільний телефон. Він завібрував і загравав «Зелені рукави». Мейв зиркнула на екран. На ньому з'явилась Моррісова фотографія. Вона знервовано відповіла:

— Так?

— Привіт, кохана. Як справи?

— Дякую, добре, — відповіла вона. А тоді перепитала: — Моррісе? — І додала: — Ні, не добре. Щиро кажучи, просто жахливо.

— Угу, — відповів Морріс. — Я так і подумав. Та все одно з цим уже нічого не поробиш. Час рухатись далі.

— Моррісе? Звідки ти дзвониш?

— Складно пояснити. Власне кажучи, я не те щоб дзвонив... Просто хотів підтримати тебе.

— Грем Коутс! Він був шахраєм.

— Так, кохана. Але час усе це відпустити. Лишити позаду.

— Він стукнув мене по потилиці, — обурилась вона. — І ще він крав твої гроші!

— Це все просто речі, кохана, — спробував заспокоїти її Морріс. — А тепер ти за завісою...

— Моррісе, цей набридливий дрібний хробак намагався вбити твою дружину. Мені здається, ти міг би спробувати виявити більше стурбованості.

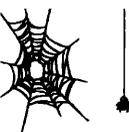
— Не треба так, кохана. Я просто намагаюсь пояснити...

— Мушу сказати тобі, Моррісе, що якщо ти і далі будеш так ставитись до цієї проблеми, я змушена буду дати їй раду сама! І я точно цього так не залишу. Тобі легко говорити, ти мертвий. Тобі вже не треба про такі речі хвилюватися.

— Кохана, ти теж мертва.

— Це справи не стосується, — відрубала вона. А тоді до неї дійшло: — Я... що? — А потім, перш ніж він устиг щось ще сказати, продовжила: — Моррісе, я сказала, що він намагався мене вбити. А не що йому це вдалося.

— Ну... — здавалося, високоповажний пан Морріс Лівінгстон не міг дібрати слів. — Мейв. Кохана. Я знаю, що це може тебе шокувати, але правда полягає у тім, що...

Телефон запікав, і на екрані з'явилося зображення розрядженої батареї.

— Боюсь, я тебе не розумію, Моррісе. По-моєму, в мене розрядився телефон.

— Твій телефон не може розрядитися. В тебе навіть нема телефону. Це ілюзія. Я намагаюсь сказати тобі, що ти відгорнула завісу неназваного і перетворюєшся... Чорт, це як із хробаком та метеликом, розумієш, кохана?

— Гусінню. Гадаю, ти мав на увазі гусінь.

— Ну, напевне, так,— сказав Морріс зі слухавки.— Гусінь. Саме її я і мав на увазі. На що ж тоді перетворюються хробаки?

— Вони ні на що не перетворюються, Моррісе,— трохи роздратовано відказала Мейв.— Вони просто хробаки.

Сріблястий телефон видав тихенький звук, схожий на електронну відрижку, знову продемонстрував зображення розрядженої батареї, а тоді вимкнувся.

Мейв закрила телефон і сховала його до кишені. Тоді підійшла до найближчої стіни і на пробу штурхнула її пальцем. На дотик стіна нагадувала липку холодну ґаляретку. Вона натисла сильніше, і її рука пройшла у стіну, а тоді і крізь неї.

— Нічого собі,— сказала вона вголос, і далеко не вперше в житті пошкодувала, що не слухала Морріса, який натепер, як їй довелось визнати, напевне знав куди більше про те, як воно— бути мертвим. Ну що ж, подумалось їй. Напевне, бути мертвим нагадує дуже багато інших речей у житті: чогось довчаєшся в процесі, до всього іншого просто додумуєшся.

Вона вийшла з парадного входу, але просто опинилась у тій самій будівлі, тільки з іншого боку вестибюля. Спробувала ще раз — результат був такий самісінький. Тоді вона зайшла до турагентства, розташованого на першому поверсі, і спробувала проштовхатись крізь стіну з західного боку будівлі.

Вона пройшла крізь неї і знову повернулась до вестибюлю, цього разу зі сходу. Так ніби вона була на знімальному майданчику і намагалася вийти з екрану. Висловлюючись топографічно, офісна будівля, схоже, стала її універсумом.

Мейв знову піднялась сходами, щоб перевірити, чим зайняті детективи. Вони розглядали письмовий стіл і розгاردіяш, який залишився, коли Грем Коутс складав речі.

— Знаєте, — підказала Мейв, — я в комірчині за степажем. Я там.

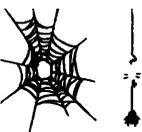
Вони не звернули на неї уваги. Поліціантка присіла і покопирсалась у смітнику.

— Бінго! — сказала вона, видобувши звідти чоловічу сорочку, заплямовану засохлою кров'ю. Тоді склала одержину в пластиковий пакет. Огрядний чоловік дістав мобільний телефон.

— Мені потрібен судмедексперт, — сказав він у слухавку.

ТОВСТУН ЧАРЛІ СПІЙМАВ СЕБЕ НА ТОМУ, ЩО тепер розглядає свою камеру радше як прихисток, ніж як в'язницю. Для початку, камери були десь всередині будівлі, далеко за межами доступу навіть для найавантюрніших пташок. І його брата

теж ніде не було видно. Те, що в шостій камері нічого не траплялось, більше не видавалося проблемою. Нічого, яке не траплялось, здавалось набагато привабливішим, ніж усі можливі щось, які спадали йому на думку. Навіть світ, заселений виключно тарганами, замками та людьми на ймення К., видався ліпшим за світ, сповнений зловмисних птахів, які хором висвистували його ім'я.

Двері відчинились.

— Ви не стукаєте? — спитав Товстун Чарлі.

— Ні, взагалі-то не стукаємо, — відрубав поліціант. — Нарешті прийшов ваш адвокат.

— Пане Меррімен...? — почав було Товстун Чарлі, а тоді затнувся. Леонард Меррімен був пухкеньким паном в окулярах в золотій оправі. Чоловік позаду поліціанта — цілком точно ні.

— Все гаразд, — запевнив чоловік, який не був його адвокатом. — Можете нас просто залишити.

— Натисніть на дзвінок, коли закінчите, — кинув поліціант і зачинив двері.

Павук узяв Товстуну Чарлі за руку і сказав:

— Я тебе звідси витягну.

— Але я не хочу, щоб мене витягували! Я нічого не зробив.

— Чудова причина звідси забратись.

— Але якщо я звідси заберусь, вийде так, ніби зробив. Я буду втікачем з ув'язнення.

— Ти ж не ув'язнений, — радісно заявив Павук. — Тобі ще навіть не висунули жодних звинувачень. Ти просто допомагаєш їм у справі. Слухай, їсти хочеш?

— Трохи.

— Чого тобі хочеться? Чаю? Кави? Гарячого шоколаду?

Гарячий шоколад звучав для Товстуна Чарлі дуже спокусливо.

— Я б хотів гарячого шоколаду.

— Супер. — Павук узяв Чарлі за руку і звелів: — Заплющ очі.

— Навіщо?

— Так буде простіше.

Товстун Чарлі заплющив очі, хоча так і не второпав, що саме так буде простіше. Світ розтягнувся і стиснувся, і Товстуну Чарлі здалося, що його зараз знудить. Тоді розум його заспокоївся, а обличчя заpestив тепленький вітерець.

Він розплющив очі.

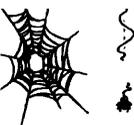
Вони були надворі, на просторій ринковій площі, яка виглядала вкрай не по-англійськи.

— Де це ми?

— Думаю, це містечко називається Скопсьє. Воно поблизу Італії, чи щось типу того. Буваю тут уже кілька років. Тут готують чудовий гарячий шоколад. Найкращий, який мені доводилося куштувати.

Вони сіли за невеличкий дерев'яний столик. Той був пофарбований у криваво-червоний. До них підійшов офіціант і сказав щось мовою, яка, на думку Товстуна Чарлі, анітрохи не нагадувала італійську. Павук відповів: «Дос чоколатос, чуваче», чоловік кивнув і пішов геть.

— Гаразд, — сказав Чарлі. — Тепер ти накликав на мою голову ще більше проблем. Вони подадуть у розшук чи щось таке. Це потрапить в газети.

— І що вони зроблять? — усміхнувся Павук. — Відправлять тебе за ґрати?

— Ой, прошу тебе.

Їм принесли шоколад, і офіціант налив його в маленькі філіжаночки. Шоколад був приблизної температури розплавленої лави, за консистенцією нагадував щось середнє між шоколадним супом і шоколадним заварним кремом, а запах мав просто приголомшливий. Павук заговорив:

— Слухай, ми перетворили це сімейне возз'єднання на повну кашу-малашу...

— Ми перетворили? — Товстун Чарлі дуже вміло придушив гнів. — Це ж не я вкрав у себе наречену! І не я довів до того, щоб мене звільнили! І не я винен у тому, що мене заарештували...

— Не ти, — погодився Павук. — Але ж це через тебе до справи долучилися птахи, чи не так?

Товстун Чарлі зробив малесенький ковточок шоколаду.

— Здається, у мене в роті все згоріло, — він підняв на брата погляд і побачив, як на нього дивиться власне відображення: стурбоване, стомлене, налякане. — Так, це через мене до справи долучилися птахи. І що нам тепер робити?

— До речі, тут готують дуже непогану зупку з макаронами, — зауважив Павук.

— Ти впевнений, що ми в Італії?

— Не дуже.

— Можна в тебе щось спитати?

Павук кивнув. Чарлі хвильку роздумував, як сформулювати.

— Птахи. Коли вони всі з'являються і вдають, що втекли з фільму Альфреда Гічкока. Думаєш, це відбувається тільки в Англії?

— А що?

— Мені здається, оті голуби нас помітили, — Чарлі показав на віддалений край площі.

Голуби не займались звичними голуб'ячими справами. Не клювали крихти від канапок і не нишпорили з опущеними головами в гонитві за рештками їжі, яку повпускали туристи. Вони стояли майже нерухомо і витріщались. Почулось лопотіння крил, і до них долучилась що сотня птахів: більшість приземлилась на статуї чоловіка у велетенському капелюсі, яка височіла посеред площі. Товстун Чарлі дивився на голубів, а голуби дивились на нього.

— І що найгіршого може трапитись? — упівголоса спитав він у Павука. — Вони на нас насруть?

— Не знаю. Але думаю, вони здатні на гірше. Допитай шоколад.

— Але він гарячий!

— І нам потрібна буде пара пляшок води. Гарсон!

Тихий шерех крил. Прибуття більшої зграйки птахів. І десь там, тихше, напівчутне мурмотіння-туркотіння.

Офіціант приніс їм по пляшці води. Павук, який, як зауважив Чарлі, знову був одягнений у свою червоно-чорну шкірянку, сховав пляшки до кишень.

— Це просто голуби, — зауважив Товстун Чарлі, але щойно промовив це, то збагнув, що змолов дурницю. То були не просто голуби. То була армія.

Пам'ятник товстенькому чоловіку вже майже зник під сіро-пурпуровими пір'їнами.

— Здається, птахи мені більше подобались до того, як вирішили почати нас цькувати.

— І вони всюди, — докинув Павук, а тоді схопив Чарлі за руку. — Заплющ очі.

Птахи, як один, здійнялись в повітря. Чарлі заплющив очі.

Голуби кинулись на них, як вовки на отару...

Стало тихо і просторо. *Я в духовці*, подумав Чарлі. Він розплющив очі і збагнув, що так воно і є: духовка з червонястими дюнами, що тяглися в далечінь, скільки сягало око, аж доки не розчинялись у небі перламутрового кольору.

— Пустеля, — сказав Павук. — Мені здалося, це непогана ідея. Безпташина зона. Щоб ми могли закінчити розмову. Ось, — він простягнув Чарлі пляшку води.

— Дякую.

— То ти скажеш мені, звідки взялись ці птахи?

— Це оте місце... Куди я пішов. Там було багато людинотварин. І вони, гм... Всі вони знали тата. І одна з них була... жінкою, жінкою-птахою.

— *Оте місце?* — втупився в нього Павук. — Таке пояснення не дуже допоможе.

— Там схил гори, а в ньому печери. І ще там урвища, які спадають у ніщо. Це край світу.

— Це початок світу, — виправив його Павук. — Я чув про печери. Одне дівчисько колись мені про них розповідало. Але я там ніколи не був. То ти побачив Жінку-птаху, і...?

— Вона запропонувала допомогти позбутись тебе.
І, гм... ну, я погодився.

— А це, — зауважив Павук із голлівудською усмішкою, — було дуже тупо.

— Я не просив її заподіювати тобі шкоду!

— А як, ти думав, вона збиралась позбутися мене?
Написала б мені суворого листа?

— Не знаю. Я не подумав про це. Я був засмучений.

— Супер. Ну, якщо їй все вдасться, ти будеш засмучений, а я — мертвий. Знаєш, ти міг би і сам просто попросити в мене забратись.

— Я так і зробив!

— Ем. І що я відповів?

— Що тобі подобається у мене вдома і ти нікуди не підеш.

Павук ковтнув води.

— І що саме ти їй сказав?

Товстун Чарлі спробував пригадати. Тепер, коли він про це думав, слова здавалися справді чудернацькими.

— Що віддам їй кров Анансі, — неохоче зізнався він.

— Ти... що?

— Вона попросила так і сказати!

— Але ж це не тільки я, — недовіриливо витріщився на нього Павук. — Це ми обидва.

У Товстуну Чарлі раптом дуже пересохло в роті. Йому залишилось тільки сподіватись, що це через пустельне повітря, і ковтнути води з пляшки.

— Чекай. А чому пустеля? — перепитав Чарлі.

— Жодних птахів, пригадуєш?

— А це тоді що? — Чарлі тицьнув у небо. Спершу тіні здавалися манюнькими, а тоді до нього дійшло, що вони просто були дуже високо: кружляли, похитуючись на крилах.

— Грифи. Вони не нападають на живих істот.

— Ага, а голуби бояться людей, — сказав Товстун Чарлі. Тіні в небі закружляли нижче, і, знизившись, стали більшими.

— Прийнято, — відказав Павук. — Чорт.

Вони були не самі. Хтось стежив за ними з дюни віддалік. Випадковий спостерігач міг би вирішити, що то опудало.

— Забирайся, — загорлав Чарлі до опудала. Пісок поглинув його голос. — Я забираю своє слово назад! Я скасовую угоду! Залиш нас у спокої!

Лопотіння плаща на вітрі — і дюна була знову порожньою.

— Вона зникла. Хто б міг подумати, що все буде так просто? — з полегшенням зітхнув Товстун Чарлі.

Павук торкнувся його плеча і показав. Тепер жінка в коричневому плащі стояла на найближчому гребені піску, так близько, що Чарлі бачив її осклянілі зіниці.

Грифи кружляли обірваними чорними тіннями, а тоді приземлились. Вони витягували голі рожевуваті голови на таких самих шиях — без пір'я, бо так набагато легше засовувати голови у гниль серед кісток — і короткозоро витріщались на братів, наче розмірковували, чи слід їм почекати, доки ті помруть, чи, може, варто пришвидшити процес.

— Що ще було в тій угоді? — перепитав Павук.

— Га?

— Чи було ще щось? Вона дала тобі щось, щоб закріпити угоду? Зазвичай такі домовленості вимагають обміну.

Грифи заквапились вперед, крок за кроком, змикаючи ряди, звужуючи коло. В небі заблмали ще чорні тіні, які невмолимо росли. Павук стиснув руку Товстуна Чарлі.

— Заплющ очі.

Холод вдарив Товстуна Чарлі під дих, ніби стусан. Він глибоко вдихнув і відчув, як легені залило льодом. Він кашляв і не міг спинитися, а вітер тим часом завивав, мов велетенська тварина.

Він розплющив очі.

— Можна поцікавитися, де ми тепер?

— Антарктида, — оголосив Павук. Він застібнув шкірянку, і холод йому, здавалось, геть не докучав. — На жаль, тут трохи прохолодно.

— В тебе буває якась золота середина? Прямісінько на льодове поле з пустелі.

— Зате без птахів.

— Не легше було б засісти в якійсь гарненькій безпташиній будівлі? А заразом і пообідати.

— Ну от, тепер ти скаржишся через те, що трішки зимно.

— Тут не трішки зимно, тут мінус п'ятдесят! І в будь-якому разі, глянь туди, — вказав на небо Товстун Чарлі. Там була накреслена бліда і нерухома в холодному повітрі крива, схожа на маленьку літеру «М». — Альбатрос.

— Це фрегат.

— Прошу?

— Це не альбатрос. Цей птах називається фрегат. І думаю, він нас навіть не помітив.

— Він, може, й не помітив, — погодився Чарлі. — А от вони помітили.

Павук обернувся і сказав щось, що до болю нагадувало «фрег...ать». Там підковзувався, підкочувався і підбирався на животах до братів може й не мільйон пінгвінів, але скидалося на те. Зазвичай єдине, що лякається до всирачки наближення пінгвінів — це маленькі рибинки, але коли пінгвінів стає досить багато...

Товстун Чарлі без нагадувань простягнув руку і вхопився за Павука. А тоді заплющив очі.

Коли він їх розплющив, навколо було тепліше, але різниці між заплющеними й розплющеними очима не було. Усюди панував колір ночі.

— Я що, осліп?

— Ми на закинутій вугільній шахті, — пояснив Павук. — Кілька років тому бачив фотографію цієї місцинки в журналі. Якщо тут не живуть зграї незрячих зябликів, які еволюціонували, щоб достосуватись до темряви і харчування вугільними крихтами, ми в безпеці.

— Ти ж жартував, правда? Про незрячих зябликів.

— Більш чи менш.

Товстун Чарлі зітхнув, і його зітхання луною розійшлося підземеллям.

— Знаєш, — зауважив він, — якби ти просто забрався геть з мого дому, коли я тебе про це попросив, ми не потрапили б в цю халепу.

— Це не дуже допомагає.

— Це й не мало допомагати. Одному Богу відомо, як я все це поясню Розі.

Павук прокашлявся, а тоді відповів:

— Думаю, про це не варто хвилюватись.

— Чому?

— Вона нас покинула.

Запала довга мовчанка. Тоді Товстун Чарлі відповів:

— Звісно, покинула.

— Тут я, типу, налажав, — зізнався Павук.

— Але що як я їй усе поясню? Тобто якщо я скажу їй, що я — це не ти, і що ти просто прикинувся мною...

— Я вже пояснив. І саме в ту мить вона вирішила, що жодного з нас більше ніколи не хоче бачити.

— І мене теж?

— Боюся, що так, — мовив у темряві голос Павука. — Слухай, я справді не намагався... Ну тобто, коли я прибув зустрітись із тобою, я хотів тільки познайомитись і привітатись. А не... Гм... Я все пустив шкереберть.

— Ти що, намагаєшся вибачитися?

Запала тиша, а тоді Павук відповів:

— Думаю, що так.

Знову запала тиша. Тоді заговорив Товстун Чарлі:

— Ну, тоді вибач, будь ласка, що я попросив у Жінки-птахи тебе позбутися. — Не бачити Павука чомусь полегшувало розмову.

— Так, дякую. Хотілося б мені знати, як же її позбутися.

— Пір'іна! — осяяло Товстуну Чарлі.

— Здається, я загубив думку.

— Ти питаєш, чи дала вона щось мені, щоб закріпити угоду. Дала! Вона дала мені пір'їну.

— І де ця пір'їна?

Товстун Чарлі силувався згадати.

— Я не певен. Здається, вона була зі мною, коли я прокинувся у вітальні пані Данвідді. Але коли я сідав на літак, її в мене вже не було. Думаю, пір'їна у пані Данвідді.

Йому відповіла довга, темна і неперервна тиша. Товстун Чарлі почав було хвилюватись, що Павук зник і покинув його в цій потойбічній п'їтмі. Тоді зрештою поцікавився:

— Ти ще тут?

— Так, ще тут.

— Фух. Якби ти мене тут покинув, я не мав би зеленого поняття, як вибратися.

— Не спокушай мене.

Знову тиша. Тоді Товстун Чарлі знову озвався:

— В якій ми країні?

— Здається, в Польщі. Як я й казав, я бачив фотку цього місця. Тільки на фотці світло горіло.

— То тобі треба побачити фотку місця, щоб туди потрапити?

— Мені треба знати, де воно розташоване.

Товстун Чарлі зауважив, як немислимо і справді тихо було в шахті. У цьому місці панувала власна, особлива тиша. Він задумався про тиші. Чи відрізняється тиша могили від тиші, скажімо, відкритого космосу? Павук знову заговорив:

— Я пам'ятаю пані Данвідді. Від неї пахне фіалками, — напевне, бували люди, які говорили «Надія нас покинула. Ми всі помремо» життєрадіснішим тоном.

— Так, це вона. Маленька і стара, як світ. В окулярах із товстими скельцями. Гадаю, нам просто треба поїхати до неї по перо. А тоді ми повернемо його Жінці-птасі і розірвемо цю жахливу угоду. — Товстун Чарлі допив воду з пляшки, що її забрав з собою з невеличкої площі, яка була не в Італії. Він закрутив кришку і поставив пляшку кудись униз у темряву, міркуючи, чи можна вважати це засміченням, якщо цього ніхто ніколи не побачить. — То давай візьмемося за руки і помандруємо до пані Данвідді.

Павук видав звук, який залунав виразно *не пацанськи*. Непевно і тривожно. Товстун Чарлі уявив собі, як у темряві Павук здувається, ніби кулька, яку надули тиждень тому, або велика жаба. Товстуну Чарлі хотілося збити з Павука пиху, але точно не хотілося чути від нього звуку переляканого шестирічки.

— Стривай. Ти що, боїшся пані Данвідді?

— Я... Я не можу до неї наблизитися.

— Ну, якщо тебе це втішить, коли я був малим, я теж її боявся, але тоді я зустрів її на похороні, і це було не так вже і погано. Вона просто стара жінка, — а тоді він уявив собі запалені чорні свічки, і приправи, які кидали до тарелі. — Ну, може, трохи страшнувата. Але ти не вмреш від того, що її побачиш.

— Вона змусила мене забратись. А я не хотів іти геть. Але я розбив кулю у неї в саду. Така велика скляна штука, схожа на гігантську ялинкову кульку.

— Я теж колись таке вчудив. Вона розлютилась.

— Знаю, — голос у темряві звучав нещасно, стурбовано і спантеличено. — Це трапилось одночасно. І саме тоді все й почалося.

— Ну... послухай, це не смертельно. Переправ мене до Флориди, а я сходжу і заберу в пані Данвідді перо. Я її не боюся, а ти собі можеш триматись подалі.

— Я не зможу цього зробити. Не можу до неї наближатися.

— Що ти хочеш цим сказати? Вона що, отримала якийсь магічний ордер, який забороняє тобі до неї наближатися?

— Типу того. Так. — А тоді Павук додав: — Я сумую за Розі. І мені прикро через... Ну, розумієш.

Товстун Чарлі думав про Розі. Йому було на диво важко згадати її обличчя. Він думав про те, як її мати не буде його тещею. Думав про два силуети за шторою в своїй спальні. А потім сказав:

— Та не почувайся через це винним. Ну, тобто, якщо хочеш, то можеш почуватись винним, бо ти поводився як останній вилупок. Але може, воно й на краще. — Товстун Чарлі відчув, як щось защеміло біля серця, коли він це сказав, але він знав, що каже правду. В темряві правду казати простіше.

— Знаєш, що в цій ситуації не має сенсу? — раптом змінив тему Павук.

— Все?

— Ні, тільки одне. Не розумію, чому Жінка-птаха взагалі в це влізла. Ось це не має жодного сенсу.

— Тато її вибісив.

— Тато вибішував всіх. Вона все одно не діє розумно. Якщо їй хотілось нас пришити, чому вона просто цього не зробила?

— Я ж віддав їй нашу кров.

— Це ти так кажеш. Але відбувається ще щось. І я не розумію, що саме.

Запала тиша. Тоді Павук сказав:

— Візьми мене за руку.

— Очі заплющувати?

— Можеш спробувати.

— Куди ми вирушаємо? На Місяць?

— Заберу тебе в безпечну місцину.

— О, це добре. Безпека мені подобається.

Але тоді, ще до того, як Чарлі розплющив очі, до нього дійшло. Усе видав запах: немитих тіл і немитих туалетів, засобу для дезінфекції, старих ковдр і апатії.

— Можу побитись об заклад, що в розкішній готельній кімнаті мені було б не менш безпечно, — мовив Товстун Чарлі вголос, але почути його було нікому. Він сів на схожий на полицю лежак у шостій камері і накинув тоненьку ковдру на плечі. Здавалось, він пробув тут цілу вічність.

Через півгодини за ним прийшли і відвели до кімнати для допитів.

— ПРИВІТ! — УСМІХНУЛАСЬ ЙОМУ ДЕЙЗИ. — ХОЧЕШ чаю?

— Не завдавай собі клопоту, — буркнув Товстун Чарлі. — Я надивився на це по телеку. Знаю, як усе відбувається. Це вистава про доброго і злого копа, еге ж? Даси мені чашечку чаю і пригостиш пундиками, а тоді прийде якийсь стріляний горобець, вилупок із вибуховим характером, наволає на мене, вилле мій чай, схаває пундики, ти зупиниш його, щоб він мене не побив, змусиш віддати пундики і принести ще чаю, а я з удячності все тобі розповім.

— Ми можемо все це пропустити, — сказала Дейзі, — і ти просто розповіси нам усе, що знаєш. У нас все одно немає пундиків.

— Я розповів вам усе, що знаю. Все. Пан Коутс виписав мені чек на дві штуки і сказав взяти двотижневу відпустку. Подякував, що я звернув його увагу на деякі невідповідності в документації. А тоді попросив пароль до мого робочого компа і помахав ручкою. Ось і все.

— І ти хочеш сказати, що так нічого і не знаєш про зникнення Мейв Лівінгстон?

— Я навіть не думаю, що був до пуття з нею знайомий. Може, бачив разок в офісі. Ми кілька разів розмовляли по телефону. Вона хотіла говорити з Гремом Коутсом. А мені було наказано їй повідомляти, що їй надіслали чек.

— А його надсилали?

— Не маю поняття. Я думав, що так. Слухай, ти ж не віриш у те, що я якось причетний до її зникнення?

— Ні, — життєрадісно відказала вона. — Не вірю.

— Бо я щиро не в курсі, що могло б... Стоп, ти... Що?

— Я не думаю, що ти якось пов'язаний зі зникненням Мейв Лівінгстон. І ще я вірю, що ти непричетний до невідповідностей в документації Агентства Грема Коутса, хоча хтось дуже постарався, щоб на те скидалось. Але доволі очевидно, що дивні бухгалтерські розрахунки і стабільні відмивання грошей відбувались задовго до твоєї появи. Ти ж працював там тільки два роки?

— Типу того, — погодився Товстун Чарлі. Він збагнув, що сидить із роззявленим ротом, і стулив його.

— Слухай, я в курсі, що копи в кіно і книжках звичай повні ідіоти, особливо якщо це книжка про кмітливу пенсіонерку, яка бореться зі злочинністю, чи крутого, як яйця, приватного детектива. І мені справді прикро, що в нас немає пундиків. Але ми не всі невиліковно тупі.

— Я такого й не казав.

— Не казав, — погодилась Дейзі. — Але подумав. Можеш іти. І прийняти вибачення, якщо хочеш.

— А де вона, гм, зникла?

— Пані Лівінгстон? Ну, останнього разу, коли її бачили, вона супроводжувала Грема Коутса, який заходив до свого офісу.

— А.

— І я щиро пропонувала тобі чай. Хочеш?

— Так, дуже. Гм. Припускаю, ви вже перевірили секретну комірчину у нього в офісі? За стелажми?

Треба віддати Дейзі належне. Вона цілком незворушно відказала:

— Припускаю, що не перевірили.

— Думаю, ми не мали б про неї знати. Але якось я зайшов і побачив, що стелаж відсунений від стіни. Грем Коутс був у комірчині. Коли я це помітив, то пішов геть. Я не шпигував за ним абощо.

— Можемо купити пундиків по дорозі, — тільки й сказала Дейзі.

ТОВСТУН ЧАРЛІ НЕ БУВ ПЕВНИЙ, ЩО ЙОМУ подобається на свободі. Тут було надто багато відкритого простору.

— У тебе все гаразд? — перепитала Дейзі.

— Я в нормі.

— Ти ніби трохи знервований.

— Гадаю, так і є. Ти, мабуть, подумаєш, що це тупо, але в мене ця штука... щодо птахів.

— Типу фобії?

— Типу того.

— Що ж, є спеціальне слово, яким називають ірраціональний страх перед птахами.

— А як називають раціональний страх перед птахами? — Чарлі надкусив свій пундик.

На хвилюк запала тиша, а тоді Дейзі сказала:

— Ну, все одно у мене в машині немає ніяких птахів.

Вона запаркувала машину на місці для людей з інвалідністю навпроти Агентства Грем Коутса, і вони удвох зайшли досередини.

РОЗІ НІЖИЛАСЬ У СОНЯЧНОМУ ПРОМІННІ НА КОРМІ корейського* круїзного корабля з журналом на голові і матір'ю поруч, розмірковуючи про те, чому їй взагалі примарилось, що відпустка з мамою — це гарна ідея.

На борту круїзного лайнера не було англійських газет, і Розі за ними не сумувала. Але сумувала за всім іншим. Корабель видавався їй пливучим чистилищем, і тільки острови, до яких вони приставали

* Корабель називався «Архіпелаг Радості», доки на борту не трапився спалах шлункового грипу, який потрапив до міжнародних новин. Очільник компанії, що не розмовляв англійською так добре, як йому гадалося, вдався до дешевої, без зміни ініціалів корабля, спроби ребрендингу, тож тепер корабель звався «Атака Репету».

майже щодня, робили його стерпним. Інші пасажирки сходили на берег заради закупів, парасейлінга чи пиятик на бортах кораблів, стилізованих під піратські. Розі ж ходила і розмовляла з людьми.

Вона бачила людей, яким боліло, людей, які виглядали голодними чи нещасними, і їй хотілось допомогти. Вона вважала, що все можна налагодити. Просто потрібен хтось, готовий це зробити.

МЕЙВ ЛІВІНГСТОН БАГАТО ОЧІКУВАЛА ВІД СМЕРТІ, але вона ніколи не думала, що смерть буде грати їй на нервах. Одначе Мейв була роздратована. Їй набридло, що кризь неї проходять, її втомило, що її ігнорують, а найбільше її дістало, що вона не може вийти з офісної будівлі в Олдвічі.

— Тобто якщо я вже приречена десь блукати, — казала вона адміністраторці Енні, — то чому я не можу блукати у Сомерсет-Гауз через дорогу? Гарненькі будівлі, прекрасний краєвид на Темзу і кілька приголомшливих архітектурних деталей. А ще дуже милі ресторанчики. Навіть якщо більше не можна їсти, підглядати за людьми було б непогано.

Енні, чия робота на рецепції після зникнення Грема Коутса полягала в тому, щоб брати слухавку і знудьгованим голосом відповідати: «Перепрошую, але я не знаю» на кожнісіньке поставлене їй запитання, і яка у вільні від виконання цього почесного завдання хвилини телефонувала своїм друзям і стишеним, але збудженим голосом обговорювала нещодавні таємничі події, не відповіла на цю репліку Мейв, як і на все інше, що Мейв їй говорила.

Нудьгу розвіяв приїзд Товстуну Чарлі Нансі у супроводі поліціантки.

Мейв схильна була симпатизувати Товстуну Чарлі, навіть тоді, коли його завданням було переконувати її, що чек скоро надійде поштою. Але тепер Мейв бачила те, чого не могла бачити раніше — навколо нього громадилися тіні, хоч і поки що на відстані: наближалося лихо. Він був схожий на втікача, і це її стурбувало.

Вона вирушила за ним до кабінету Ґрема Коутса, і її втішило, що Товстун Чарлі одразу попрямував до стелажа в кутку.

— То де таємна панель управління? — спитала Дейзі.

— Це не панель управління. Там є двері. За стелажем. Не знаю. Може, тут якийсь таємний пароль абощо.

Дейзі оглянула стелаж. Тоді спитала в Товстуну Чарлі:

— Ґрем Коутс написав автобіографію?

— Ніколи про таке не чув.

Вона натисла на оправлений у шкіру примірник «Мого Життя» авторства Ґрема Коутса. Почулось клацання, і стелаж відїхав від стіни, а за ним виявились двері.

— Нам потрібен слюсар, — заявила Дейзі. — Гадаю, ваші послуги тут більше не потрібні, пане Нансі.

— Точно, — відказав Товстун Чарлі. — Що ж, це було... гм, цікаво. — А тоді додав: — Не думаю, що ти схочеш. Якось. Пообідати. Зі мною?

— Дімсам, — відказала вона. — У неділю в обід. Кожен платить сам за себе. Треба бути на місці точнісінь-

ко коли відчинять, об одинадцятій тридцять, інакше нам доведеться чекати у черзі сто років.— Вона записала адресу ресторану і простягнула аркуш Товстуну Чарлі.— І стережись птахів дорогою додому.

— Стерегтимусь. Побачимось в неділю.

ПОЛІЦІЙНИЙ СЛЮСАР РОЗГОРНУВ ЧОРНИЙ тканинний чохол для інструментів і витягнув кілька тонких металевих прутів.

— Їй-богу,— зауважив він,— вони ніколи не навчаться. Добрі замки ж недорогі. Тобто подивіться на ці двері. Чудова робота. Міцненькі. Півдня довелося б паяти. І з такими дверима люди все псують, бо ставлять замки, які зможе відчинити п'ятирічка ручкою від ложки. Осьо... Просто, як два пальці.

Він потягнув двері на себе. Ті відчинились, і всі побачили, що лежить на підлозі.

— Ну заради Бога!— обурилась Мейв Лівінгстон.— Це не я.

Вона думала, що відчужено до свого тіла більше прихильності, але ж ні. Воно нагадало їй мертву тварину на узбіччі.

Дуже скоро приміщення заповнилось людьми. Мейв, яка ніколи не мала особливого інтересу до детективних драм, швидко занудилась, і стрепенулась тільки тоді, коли її тіло в непрозорому пластиковому мішку винесли геть, бо в ту ж мить її саму без жодних церемоній потягнуло сходами вниз і з парадного входу.

— Так мені більше подобається,— заявила Мейв Лівінгстон.

Вона опинилася назовні.

Нарешті вона не була ув'язнена в олдвічському офісі.

Очевидно, виснувала вона, були правила. Мусять бути правила. Тільки вона не була певна, в чому вони полягають.

Вона зрозуміла, що шкодує, що за життя не була релігійнішою. Релігійність їй якось ніколи не давалася: дитиною вона нездатна була уявити собі Бога, який настільки всіх ненавидів, що готовий був засудити до вічних мук у пеклі тільки за те, що люди не вірили в нього так, як слід. Поки Мейв росла, її дитячі сумніви переростали в непохитну переконаність у тому, що було життя, з народження і до гробу, а все інше — просто вигадки. То було чудове переконання, яке дозволяло давати собі раду, але раз воно проходило через суттєві випробування.

Щиро кажучи, вона не мала певності, що навіть якби всеньке життя відвідувала правильну церкву, це підготувало б її до того, що з нею зараз коїлося. Мейв швидко схилилась до думки, що в добре організованому світі смерть повинна нагадувати розкішну відпустку, де все включено у вартість туру, а на початку тобі видають папочку з усіма квитками, купонами на знижки, розкладом і списком номерів, за якими слід телефонувати, якщо потрапиш у халепу.

Вона не ходила. І не лігала. Вона пересувалась, ніби вітер, холодний осінній вітер, що змушував людей здригатись, коли вона їх минала, і ворухив опале листя на тротуарах.

Мейв вирушила туди, куди завжди вирушала в першу чергу, прибувши до Лондона: до «Селф-риджа», торгового центру на Оксфорд-стрит. Коли Мейв була набагато молодшою, вона працювала там у відділі косметики між танцювальними роботами, і потім завжди, як тільки випадала нагода, поверталась і купувала дорогу косметику: точнісінько так, як обіцяла собі в юності.

Вона повешталась відділом косметики, доки їй не набридло, а тоді порозиралась відділом меблів. Вона вже ніколи не купить собі новий обідній стіл, але ж нікому не нашкодить, якщо вона просто подивиться...

Мейв продрейфувала відділом «Селфриджа» з товарами для дому, оточеного телеекранами різних розмірів. Деякі з них транслювали новини. І хоч у всіх телевизорах вимкнули звук, кожен екран заповнювала фотографія Ґрема Коутса. Огида до нього закипіла у неї всередині, ніби розплавлена лава. Тепер картинка змінилась, і вона дивилась на себе: то було відео з нею поруч з Моррісом. Вона впізнала уривок з «Морріс Лівінгстон, я так розумію?»: *«Дай мені п'ятака, і я тебе зацілую».*

Їй хотілося б зметикувати, як зарядити телефон. Навіть якби єдиною особою, з якою їй вдалося б побалакати, був той набридливий тип із голосом священика, вона рада була б поспілкуватись хоч з ним. Але понад усе їй хотілось поговорити з Моррісом. Він знав би, що робити. Цього разу, думалось їй, вона дала б йому договорити. Цього разу вона вислухала б його.

— Мейв?

Моррісове обличчя дивилось на неї з сотні телеекранів. На мить їй здалося, що їй просто примарилось, чи що це досі уривок новинного випуску, але він стурбовано поглянув і повторив її ім'я: так вона второпала, що то справді був він.

— Моррісе?

Він усміхнувся своєю фірмовою усмішкою, і кожне обличчя з кожного екрана зосередило на ній погляд:

— Привіт, кохана. Я хвилювався, чому ти так довго. Настав час вирушати до мене.

— До тебе?

— На інший бік. Перейти за завісу. Чи, може, за залону... Ну, в будь-якому разі туди, — він простягнув їй сотню рук зі ста екранів.

Мейв знала, що все, що їй треба зробити — це й собі простягнути руку і стиснути його долоню. Але вона здивувала сама себе:

— Ні, Моррісе. Я так не думаю.

Сотня обличчя мала спантеличений вигляд:

— Мейв, кохана. Тобі слід облишити плотське позаду.

— Звісно, коханий. Я так і зроблю. Обіцяю. Одразу, коли буду готова.

— Мейв, ти мертва. Ти вже не можеш бути готовіша!

— Мені все одно треба владнати тут кілька справ.

— Наприклад?

Мейв розправила плечі:

— Ну, я планувала знайти цю істоту, Грема Коутса, а тоді... Що там роблять привиди? Я могла б його переслідувати абощо.

Голос Морріса звучав недовірливо:

— Ти хочеш переслідувати Грема Коутса? Для чого?

— Для того. Я тут ще не закінчила, — вона міцно стисла губи і задерла підборіддя.

Морріс Лівінгстон поглянув на неї з сотень телеекранів водночас і похитав головою з сумішшю захвату і розчарування. Він одружився з нею, бо вона належала тільки собі, і полюбив її за це, але йому хотілося б хоч одного разу спромогтись її в чомусь переконати. Але він сказав тільки:

— Що ж, я нікуди не подінусь, кохана. Просто скажи нам, коли будеш готова.

А тоді зображення поблякло.

— Моррісе, ти маєш якісь здогадки про те, де він може бути? — перепитала Мейв, але зображення її чоловіка остаточно зникло, і телевізори почали транслювати прогноз погоди.

ТОВСТУН ЧАРЛІ ЗУСТРІВСЯ З ДЕЙЗІ НА НЕДІЛЬНИЙ ДІМСАМ У ТЬМЯНО ОСВІТЛЕНОМУ РЕСТОРАНЧИКУ ЛОНДОНСЬКОГО Чайнатауна.

— Маєш чудовий вигляд, — зробив він їй комплімент.

— Дякую. Але почуваюсь жахливо. Мене зняли зі справи Грема Коутса. Тепер це повноцінне розслідування вбивства. Думаю, мені ще пощастило, що мене там взагалі тримали так довго.

— Ну, — весело зауважив Товстун Чарлі, — якби тебе до справи взагалі не допустили, ти не розважилася б моїм арештом.

— Ага, точно, — їй вистачило такту зробити жалісливе лице.

— Є якісь зачіпки?

— Навіть якби вони були, я б не мала права тобі казати. — До їхнього столу під'їхав візочок зі стравами, і Дейзі вибрала кілька наїдків. — Є теорія, що він вистрибнув за борт порома через Ла-Манш. Це остання покупка з його кредитки — квиток до Дьєппа.

— Думаєш, є ймовірність, що так воно і було?

Вона взяла паличками пельмень і закинула його до рота.

— Ні. Я припускаю, що він подався в якусь країну, з якою в нас немає договору про екстрадицію. Мабуть, у Бразилію. Вбивство Мейв Лівінгстон могло бути спонтанним, але все інше було ретельно сплановане. В нього була ціла система. Гроші надходили на рахунки клієнтів. Ґрем Коутс знімав свої законні п'ятнадцять відсотків з вершечків, а банківські процедури забезпечували йому ще цілу купу грошей із дна. Безліч закордонних чеків взагалі не дійшла до клієнтських рахунків. Дивовижно, що йому так довго вдавалося все це приховувати.

Товстун Чарлі дожував рисову кульку з чимось солодким всередині.

— Я думаю, ти знаєш, де він.

Дейзі від здивування аж припинила жувати свій пельмень.

— Ти сказала, що він у Бразилії, таким тоном... Ніби знаєш, що він не там.

— Це справи поліції. Боюсь, що не можу це якось коментувати. Як поживає твій брат?

— Не знаю. Думаю, він зник. Коли я повернувся, його кімнати вже не було.

— Його кімнати?

— Його речей. Він забрав свої речі. Відтоді я його не бачив, — Товстун Чарлі сьорбнув жасминового чаю. — Сподіваюся, з ним усе гаразд.

— А чому б із ним щось було негаразд?

— Ну, в нього така сама пташина фобія, як у мене.

— А, пташина фобія. Зрозуміло, — Дейзі співчутливо кивнула. — А як поживають наречена і майбутня теща?

— Гм... Не думаю, що ці терміни, гм... добре описують мої стосунки з ними обома натепер.

— Ага.

— Вони кудись поїхали.

— Це через арешт?

— Наскільки я знаю, ні.

— Мені прикро, — вона дивилась на нього обличчям співчутливого ельфа.

— Ну, просто зараз у мене немає роботи, немає особистого життя, і всі сусіди — переважно твоїми зусиллями — думають, що я небезпечний кримінальний авторитет. Дехто почав переходити на інший бік дороги, щоб уникнути мене. З іншого боку, газетяр попросив, щоб я дав прочухана чуваку, від якого вагітна його донька.

— І що ти йому сказав?

— Правду. Хоча я не думаю, що він мені повірив. Дав мені безкоштовний пакетик цибулево-сирних чіпсів, пачку ментолових цукерок і сказав, що отримав ще, коли виконаю роботу.

— Думаю, все минеться.

— Мене це все лякає.

— Однаково. Це не кінець світу.

Вони поділили рахунок, і офіціант приніс із рештою печивка з передбаченням.

— Що написано у твоєму? — поцікавився Чарлі.

— Наполегливість винагороджується, — прочитала Дейзі вголос. — А в твоєму?

— Те саме. Стара добра наполегливість, — він зібгав передбачення в кульку розміром з горошинку і закинув до кишені. А тоді провів Дейзі до станції метро Лестер-сквер.

— Схоже, сьогодні твій щасливий день, — зауважила Дейзі.

— В сенсі?

— Навколо жодних птахів.

І коли вона це сказала, Товстун Чарлі збагнув, що так воно і є. Жодних голубів, жодних шпаків. Навіть жодних горобців.

— Але на Лестер-сквер завжди купа птахів.

— Не сьогодні, — відказала вона. — Може, в них якісь справи.

Вони зупинились біля входу в метро, і на один дурнувятий момент Товстуну Чарлі здалось, що вона поцілує його на прощання. Вона цього не зробила. Тільки усміхнулась і сказала «Бувай», а він у відповідь непевно помахав їй, так що цей помах можна було потрактувати і як випадковий жест. А тоді Дейзі спустилася сходами і зникла з поля зору.

Товстун Чарлі побрів через Лестер-сквер у напрямку Піккаділлі.

Він видобув з кишені зіжмаканий папірець із передбаченням і розгорнув його. «Зустрінемося біля Ероса», було написано на папірці. Поруч із текстом було нашкрябане щось схоже на велику зірочку, що гіпотетично могло бути павуком.

Павук сидів під пам'ятником і читав газету «Новини світу». Він спостерігав, як Товстун Чарлі підходить.

— Знаєш, здається, це не Ерос, — мовив Чарлі. — Я думаю, це християнська благочесність.

— Тому ця благочесність голісінька і озброєна луком та стрілами? Не дуже благочестиво з християнської точки зору.

— Просто кажу, що вичитав. Де ти був? Я хвилювався за тебе.

— Я в порядку. Просто унікав птахів і намагався це все обміркувати.

— Ти помітив, що сьогодні ніде немає жодних птахів?

— Помітив. Не знаю, як це розцінювати. Але я багато думав, і знаєш, є в цьому щось дуже неправильне.

— По-перше, все.

— Ні, я мав на увазі щось неправильне в тому, як Жінка-птаха намагається нам нашкодити.

— Так. Це неправильно. Вона поводить себе дуже, дуже, дуже погано. Скажеш їй, чи краще мені?

— Неправильно не в цьому сенсі. Неправильно як... Подумай, якщо це не фільм Гічкока, птахи — це не найкращий спосіб комусь нашкодити. Вони, звісно, крилата смерть для комах, але не дуже вміють нападати на людей. Вони мали мільйони років допетрати,

що в разі чого люди з'їдять тебе перші. Тому найрозумніше просто дати нам спокій.

— Не всі. Наприклад, грифи. Чи круки. Але вони з'являються тільки на полі бою, коли битва скінчиться. Вичікують, доки ти сконаш.

— Що?

— Я сказав, крім грифів і круків. Я не...

— Та ні, — Павук зосередився. — Ні, думка втекла. Ти навів мене на гадку, і я майже зрозумів... Слухай, ти зв'язувався з пані Данвідді?

— Я телефонував пані Гігглер, але вона не відповідала.

— То поїдь і поговори з ними.

— Тобі легко говорити, але я злидота. Обідранець. В мене тупо нуль бабла. Я не можу дозволити собі літати туди-сюди через Атлантику. У мене навіть більше немає роботи. Я...

Павук дістав із кишені чорно-червоної куртки гаманця. Видобув звідти пачку банкнот різного номіналу і тицьнув їх Товстуну Чарлі в долоню:

— Ось. Тут має вистачити на дорогу туди і назад. Просто дістань пір'їну.

— Слухай, а ти не думав, що тато може зрештою виявитися не мертвим?

— Що?

— Ну я так собі подумав, що це може бути одним із його жартиків. Він міг таке утнути, хіба ні?

— Не знаю. Може й так.

— Я майже впевнений, що так воно і є. Перше, що я зроблю, це поїду до нього на могилу, і...

Але поділитись подальшими планами він не встиг: з'явилися птахи. То були міські пташки: горобці

і шпаки, голуби і ворони, тисячі й тисячі їх, і коли вони летіли, то ткалися і звивались, ніби полотно, поки не сформували пташиний мур, який посунув Регент-стрит у бік Товстуна Чарлі і Павука. Перната фаланга розміром зі стіну хмарочоса, досконало щільна, досконало велетенська, рухлива, мерехтлива і в'юнка. Товстун Чарлі бачив цю стіну, але вона не вміщалась йому до голови, вона вислизала, переверталась і витоншувалась у його свідомості. Він просто дивився на цю стіну і намагався зібрати до купи те, що бачить.

Павук смикнув Товстуна Чарлі за лікоть і заволав: — Тікай!

Чарлі повернувся, щоб тікати. Павук акуратно склав газету, а тоді чемно викинув її до смітника.

— Ти теж тікай!

— Поки що ти їй не потрібен. Поки що, — запевнив Павук і вишкірився. Свого часу такі усмішки переконували куди більше людей, ніж можна собі уявити, робити речі, які їм робити не хотілося. А Товстуна Чарлі справді хотілося втекти. — Дістань пір'їну. І тата теж, якщо впевнишся, що він десь вештається. Просто йди!

І Товстун Чарлі пішов.

Пташина стіна завертілась і перетворилась на пташиний чорторий, спрямований на статую Ероса і на чоловіка під пам'ятником. Товстун Чарлі заскочив до якогось під'їзду і спостерігав, як нижній краєчок темного торнадо опустився на Павука. Чарлі здалось, що за оглушливим лопотінням крил він може розчути крик брата. Може, так воно і було.

Тоді птахи розлетілися, і вулиця спорожніла. Вітер ганяв сірим асфальтом жмутки пір'я.

Товстун Чарлі стояв на площі, і його нудило. Якщо хтось із перехожих і помітив, що трапилось, ніхто не зреагував. Чомусь Чарлі знав, що ніхто, крім нього, нічого не бачив.

Під статуєю, там, де щойно був його брат, стояла жінка. Її подертий коричневий плащ лопотів на вітрі. Товстун Чарлі пішов до неї.

— Слухайте, — заговорив він, — коли я попросив, щоб він щез, я мав на увазі, що хочу, щоб він забрався з мого життя. А не щоб ви зробили з ним... Що б то не було.

Вона мовчки дивилась на нього. В очах у неї були безум птаха, що угледів здобич, і лють, що легко могла залякати. Товстун Чарлі намагався не залякатися.

— Я помилився, — сказав він. — Я готовий заплатити за це. Забери замість нього мене. Поверни його.

Вона і далі дивилась на нього. Тоді сказала:

— Не сумнівайся, черга твоя прийде, дитино компе Анансі. Час настане.

— Навіщо він тобі?

— Мені він не потрібен. Навіщо б він мені був? Я заборгувала іншому. А тепер я його переправлю, і мене звільнять від боргу.

Залопотіла газета, і Чарлі залишився сам-один.

*Одинадцятий розділ,
у якому Розі вчитьсья
відмовляти незнайомцям,
а Товстун Чарлі здобуває лайм.*

ТОВСТУН ЧАРЛІ ДИВИВСЯ НА МОГИЛУ БАТЬКА. Тоді сказав:
— Ти там? Бо якщо так, то вилазь. Нам треба побалакати.

Він ступив кілька кроків до квітів, які позначали могилу, і ще раз глянув. Він і сам не знав точно, чого очікував: напевне, що з ґрунту вистромиться рука і вхопить його за литку. Але схоже було, що нічого такого не трапиться.

А він був настільки упевнений.

Товстун Чарлі попрошкував Садам Спочинку назад, почуваячись дурнем, ніби учасник реаліті-шоу, який поставив свіжовиграний мільйон на те, що Міссіссіпі довша за Амазонку. Він мусив би знати. Його таточко був мертвий, як падло на дорозі, а Чарлі витратив Павукові грошики на гонитву за облизнями. Десь біля вітряків Немовляндії він сів та розплакався, і потрухлявілі іграшки зараз здалися йому ще сумнішими і самотнішими, ніж раніше.

Вона чекала на нього на паркінгу, прихилившись до машини і курячи сигарету. Здавалося, їй було ніяково.

— Вітаю, пані Бастамонте, — привітався Товстун Чарлі.

Вона востаннє затягнулась цигаркою, кинула недопалок на асфальт і притоптала його п'яткою черевика на плоскій підошві. На ній був чорний одяг. Вигляд у старої був втомлений.

— Вітаю, Чарльзе.

— Якщо чесно, якби я й чекав когось тут побачити, то це була б пані Гітлер. Або пані Данвідді.

— Калліанна поїхала. Тому пані Данвідді прислала мене. Хоче з тобою побалакати.

Вони нагадують якусь мафію, подумалось Товстуну Чарлі. Постменопаузальну мафію.

— Вона зробить мені пропозицію, від якої я не зможу відмовитися?

— Сумніваюсь. Вона... не в найліпшій формі.

— Гм.

Він заліз до орендованої машини і поїхав услід за «Камрі» пані Бастамонте флоридськими вулицями. Він же був такий певний щодо батька. Певний, що застане того живим. Що той допоможе...

Вони запаркувались біля будинку пані Данвідді. Товстун Чарлі дивився на моріжок, на побляклих пластикових фламінго, на гномів і на червону дзеркальну кулю, яка лежала на невеликому бетонному постаменті, ніби гігантська ялинкова іграшка. Він підійшов до кулі, точнісінько такої, яку в дитинстві розбив, і побачив своє викривлене відображення, що дивилося на нього з поверхні.

— Навіщо тут ця куля?

— Просто так. Вона їй подобалась.

У домі висів важкий і задушливий запах фіалок. Тітка Чарлі Аланна носила в торбинці пачечку фіалкових цукерок, і навіть будучи солодкоїжкою, Чарлі куштував їх, лише якщо не було геть нічого іншого. В цьому домі пахло точнісінько так, як смакували ті цукерки. Товстун Чарлі двадцять років не думав про фіалкові цукерки. Цікаво, чи такі ще роблять. Цікаво, чому їх узагалі почали виготовляти.

— Вона там, далі, в кінці коридору, — пані Бастамонте зупинилась і показала пальцем. Товстун Чарлі пішов до спальні пані Данвідді.

Ліжко було маленьким, і все одно пані Данвідді скидалася в ньому на завелику ляльку. На ній були окуляри, а над ними щось, що Чарлі спромігся ідентифікувати як перший нічний чепчик, який він бачив у житті: пожовтіла оторочена мереживом штукенція, схожа на чохол для чайника. Пані Данвідді спиралась на гору подушок, і коли Чарлі зайшов, стара мирно похропувала з роззявленим ротом.

Чарлі кахикнув.

Пані Данвідді стрепенулась, розплющила очі і витріщилась на нього. Тоді тицьнула пальцем на столик біля ліжка. Товстун Чарлі взяв склянку, яка стояла там, і передав старій. Вона взяла склянку обома руками, ніби вивірка горіх, зробила великий ковток і передала склянку Чарлі назад.

— Геть пересохло в роті. Ти хоч уявляєш, яка я старезна?

— Гм... — Чарлі вирішив, що правильної відповіді не існувало. — Ні.

— Сто штири роки.

— Дивовижно. І ви в такій чудовій формі. Тобто, це вкрай неймовірно...

— Заткнися, Товстуне Чарлі.

— Вибачте.

— І не вибачайсі так, ніби пес, який напаскудив на кухні, а потім його вишпетили. Підніми голову. Дивися на світ прямо. Второпав?

— Так. Вибачте. Тобто... Так.

— Хочуть відвезти мене до шпиталю, — зітхнула пані Данвідді. — Я їм кажу, мовляв, як вам буде сто штири, то і ви заслужите вмерти у власнім ліжку. Я в цім ліжку дітей зачинала, я в цім ліжку їх народжувала, і хай мене грім поб'є, якщо я вмирати піду деінде. І ще одне... — вона замовкла, заплющила очі і глибоко, повільно вдихнула. Щойно Товстун Чарлі запідозрив, що вона просто заснула, стара розплющила очі і продовжила: — Товстуне Чарлі, як тебе хтось питає, чи ти хтів би жити сто штири роки, кажи, що ні. Все болить. Усе. Мені болить навіть у місцях, невідомих тим мудрагелям-лікарям.

— Я матиму це на увазі.

— Не грубіянь.

Товстун Чарлі втупився у стареньку жіночку в білому дерев'яному ліжку.

— Мені вибачитися? — перепитав він.

Пані Данвідді винувато дивилась кудись убік:

— Я заподіяла тобі лихо. Колись давно я заподіяла тобі лихо.

— Я знаю.

Може, пані Данвідді і лежала на смертному одрі, але досі здатна була послати Чарлі погляд, який

змусив би дитину віком до п'яти років втекти у сльозах до мами:

— Що значить «я знаю»?

— Здогадався. Може, не про все, але багато про що. Я не дурень.

Пані Данвідді хвильку холодно порозглядала його крізь товстелезні скельця окулярів. Тоді сказала:

— Ні. Не дурень. Це правда, — вона простягнула покручену руку. — Дай мені ще води. Отак, краще, — а тоді сьорбнула воду, вмочуючи в неї маленького темно-рожевого язика. — Добре, жи ти приїхав нині. Завтра тут буде повна хата онуків і правнуків з плачами, і кожне буде переконувати мене їхати вмирати в лікарню, і всі будуть переді мною вимахуватись, щоб я їм усяке позалишала. Вони мене не знають. Я пережила своїх дітей. Всіх до одного.

— Ви нічого не скажете про лихо, яке колись мені заподіяли?

— Не треба було розбивати мою садову кулю.

— Звісно, не треба було.

Він пам'ятав той випадок, так, як пригадуються всі речі з дитинства: трохи спогад, а трохи спогад про спогад. Він пішов за тенісним м'ячиком у двір пані Данвідді, а там у якості експерименту підняв дзеркальну кулю, подивитись на своє величезне і викривлене відображення. Він відчув, як куля розлетілась мощеною каменем доріжкою, побачив, як вона розсипалась на тисячу маленьких скляних друзочок. Пам'ятав сильні старечі пальці, що вхопили його за вухо і витягли з двору до будинку...

— Ви прогнали Павука, правда?

Її щелепа рухалась, як у механічного бульдога:

— Я його вигнала, так. Я не хотіла, щоб усе вийшло так. У старі часи всі знали троха чарів. У нас не було всіх тих ваших дівіді, і мобілок, і мікрохвильових печей теж, але ми однако багато всякого знали. Я хтіла тя провчити. А то ти був такий самовпевнений, халамидник і гострий на язик. То я і витягнула з тебе Павука, щоб тебе провчити.

Товстун Чарлі почув слова, але докупи вони не складались.

— *Витягли його з мене?*

— Я вирвала його з тебе. Всю шкодливість. Всю злостивість. Всю облудність. Усяке таке, — стара зітхнула. — Я помилилась. Мені ж ніхто не сказав, що якщо почарувати довкола тих, у кому є кров твого татка, все роздуєсі. Все стане більшим, — вона ковтула ще води. — Твоя матінка ніколи в то не вірила. Так, на правду. Але той Павук — він гірший за тебе. Твій тато нич ніколи про це не казав, поки я малого не прогнала. А потім тільки сказав, що навіть якщо цього не поправиш, ти не припиниш бути його сином.

Він хотів із нею посперечатись, сказати, що все це якась маячня, що Павук ніколи не міг бути його частиною, не більше, ніж він сам, Товстун Чарлі, міг бути частиною моря або темряви. Натомість він спитав:

— Де пір'їна?

— Про яку пір'їну ти кажеш?

— Коли я повернувся з того місця, місця зі скелями і печерами, у мене в руках було перо. Що ви з ним зробили?

— Не пам'ятаю. Я стара жінка. Мені сто штири роки.

— Де перо? — наполог Товстун Чарлі.

— Я забула.

— Скажіть мені, будь ласка.

— У мене його нема.

— А в кого воно?

— В Калліанни.

— У пані Гігглер?

— Інші дві — просто дівчиська, — повідомила Чарлі стара, довірливо до нього нахилившись. — Вертихвістки.

— Перш ніж приїхати, я телефонував пані Гігглер. І зупинявся біля її будинку перед тим, як їхати на цвинтар. Пані Бастамонте каже, що вона поїхала геть.

Пані Данвідді повільно похитувалась у ліжку з боку на бік, ніби заколисувала сама себе. Тоді сказала:

— Я ще недовго буду тут. Перестала їсти тверде, як ти останній раз поїхав. Все. Тепер ка тіко вода. Деякі жінки казали, що люблять твого татка, але я його знала ще раніше. Як я була молода і гарна, він водив мене на танці. Піде, забере мене і крутить навколо себе. Вже тоді він був старий, але знав, як зробити, щоб дівча чулося особливим. Ти не чуєшся... — вона замовкла, щоб ковтнути ще води. Її руки тремтіли. Товстун Чарлі забрав у неї порожню склянку. — Сто і штири... Крім тих днів, коли в мене бували перейми, я ніколи не лежала засвітла в ліжку. А тепер мені гаплик.

— Я впевнений, що ви доживете до ста п'яти, — напружено відказав Товстун Чарлі.

— Не смій такого говорити! — вона виглядала стривожено. — Не смій! Твоя сім'я вже і так принесла купу неприємностей. Не смій тут робити так, щоб усяке ставалося.

— Я не такий, як мій тато, — відказав Товстун Чарлі. — Я не маю чарів. Весь той спадок дістався Павукові, пам'ятаєте?

Здавалось, вона його не слухає:

— Коли ми ходили на танці, перед Другою світовою, твій татко говорив із керівником ансамблю, і його часто кликали з ними співати. І всі сміялися і плескали. Так він робив, щоб усе траплялось. Співав.

— Де пані Гігглер?

— Вирушила додому.

— Її дім порожній. Її машини немає.

— Вирушила додому.

— Ем... ви маєте на увазі, що вона померла?

Стара на білій постілі захрипіла і почала ловити ротом повітря. Здавалось, вона більше не могла говорити. Вона махнула до нього рукою.

— Мені покликати на допомогу? — спитав Чарлі.

Вона кивнула, продовжуючи задихатися, давити-ся й хрипіти, і Чарлі пішов шукати пані Бастамонте. Та сиділа в кухні й дивилася Опру на дуже маленькому телевізорі на стільниці.

— Вона вас кличе.

Пані Бастамонте вийшла. Повернулася з порожнім кухлем для води.

— Що ти їй сказав, що вона так завелася?

— У неї напад чи що?

— Ні, Чарльзе, — виразно глянула на нього пані Бастамонте. — Вона сміялася з тебе. Сказала, що ти її звеселив.

— Ох. Вона сказала, що пані Гітлер вирушила до дому. Я спитав, чи це означає, що вона померла.

Пані Бастамонте всміхнулась.

— Сан-Ендрюс, — пояснила вона. — Калліанна поїхала на Сан-Ендрюс. — Вона наповнила кухоль у раковині.

— Коли це все починалося, — мовив Чарлі, — я думав, що протистою Павуку, а ви вчотирьох на моєму боці. А тепер Павука забрали, і це я проти вас чотирьох.

Вона закрутила кран і похмуро на нього позирнула.

— Я більше нікому не вірю, — додав Чарлі. — Пані Данвідді, мабуть, тільки прикидається хворою. Щойно я звідси поїду, вона, мабуть, вистрибне з ліжка і прогарцює спальнею чарльстон.

— Вона не їсть. Каже, що їй нутрошам через це погано. Нічо не кладе у шлунок. Тіко воду.

— Де саме вона на Сан-Ендрюсі?

— Просто їдь. Твоя сім'я вже доста лиха тут народила.

Товстун Чарлі, схоже, збирався щось сказати, але змовчав і пішов.

Пані Бастамонте віднесла кухоль води пані Данвідді, яка тихо лежала у ліжку.

— Син Нансі нас ненавидить, — мовила вона. — Що ти все-таки йому сказала?

Пані Данвідді не відповіла. Пані Бастамонте слухала, і коли впевнилася, що стара досі дихає, зняла

з неї товсті окуляри і поклала біля ліжка, а потім натягнула простирадло їй на плечі.

А тоді просто чекала кінця.

ТОВСТУН ЧАРЛІ ВІВ МАШИНУ, НЕ НАДТО ПЕВНИЙ, куди саме він їде. Він утрете за два тижні перелетів Атлантичний океан, а гроші, які дав йому Павук, майже вичерпалися. Він був у машині сам, і на самоті наспівував.

Він проминав групу ямайських ресторанів, коли це помітив у вітрині вивіску: «ОСТРОВИ ЗІ ЗНИЖКОЮ». Чарлі запаркувавсь і зайшов.

— Ми першокласне туристичне агентство, що готове задовольнити всі ваші побажання, — сказав йому туристичний агент стислим і вибагливим тоном, яким лікарі зазвичай повідомляють людям, що зазначеної кінцівки доведеться позбутися.

— Ем, так. Дякую. Ем. Як найдешевше потрапити на Сан-Ендрюс?

— Їдете у відпустку?

— Не зовсім. Просто хочу поїхати на день. Може, на два.

— Коли вирушаєте?

— Сьогодні.

— Ви мене, мабуть, розігруєте.

— Аж ніяк.

Жалібний погляд на екран. Пальці натискали на клавіатуру.

— Не думаю, що знайдеться щось дешевше, ніж за тисячу двісті доларів.

— Ох, — Товстун Чарлі осів.

Ще клацання клавіатури. Чоловік засопів.

— Не може бути. Стривайте. — Телефонний дзвінок: — Цей тариф ще дійсний? — Він накидав якісь цифри у блокноті. Тоді глянув на Чарлі: — Якщо зможете поїхати на тиждень і зупинитися в готелі «Дельфін», я міг би влаштувати вам тижневий відпочинок за п'ятсот доларів, із харчуванням включно. Політ включатиме тільки вартість посадкового збору.

— Тут якийсь підступ? — кліпнув Товстун Чарлі.

— Рекламна акція для розвитку острівного туризму. Щось пов'язане з музичним фестивалем. Не думаю, що він досі триває. Але знаєте, як кажуть. Бачили очі, що купували. І вам доведеться платити, якщо захочете поїсти деінде.

Товстун Чарлі дав чоловікові п'ять зім'ятих со-тенних купюр.

ДЕЙЗИ ПОЧИНАЛА ПОЧУВАТИСЯ КОПОМ, ЯКОГО побачиш тільки в кіно: крутим, непохитним і цілком готовим іти проти системи; копом, який питає, чи вважаєш ти, що сьогодні тобі пощастить, або чи збираєшся ти покращити йому настрої; а надто тим самим копом, який каже: «Я стаю застарим для цього лайна». Їй було двадцять шість, і їй хотілося казати людям, що вона застара для цього лайна. І вона добре знала, наскільки це сміховинно, красно вам дякую.

Цієї миті вона стояла в кабінеті підполковника Кембервелла і казала:

— Так, пане. Сан-Ендрюс.

— Був там у відпустці кілька років тому, з колишньою пані Кембервелл. Дуже приємне місце. Ромовий пиріг.

— Схоже на потрібне місце, пане. На записах системи спостереження з Гатвіка точно він. Подорожує під іменем Бронстейн. Роджер Бронстейн летить до Маямі, пересідає на інший літак і вирушає на Сан-Ендрюс.

— Ви впевнені, що це він?

— Упевнена.

— Що ж, це повне запаadlo, еге ж? У нас немає з ними угоди про екстрадицію.

— Але ж ми можемо зробити хоч щось?

— Гм. Ми можемо заморозити решту його рахунків і заволодіти його активами, і так ми і зробимо, тільки користі з цього буде як із водорозчинної парасольки, бо в нього виявиться купа грошей у місцях, які ми не знайдемо і до яких не доберемося.

— Але ж це шахрайство, — зазначила Дейзі.

Він дивився на неї так, наче сумнівався, що саме він бачить:

— Це не гра в квача. Якби вони дотримувались правил, то були б на нашому боці. Якщо він повернеться, ми його арештуємо. — Він зім'яв маленького пластилінового чоловічка в кульку і почав сплющувати її, стискаючи між великим і вказівним пальцями. — У старі часи можна було оголосити церкву місцем притулку. Якщо лишатися в церкві, правосуддя не могло тебе чіпати. Навіть якщо ти когось убив. Звісно, це обмежувало соціальне життя. Еге ж.

Шеф ніби очікував, що вона забереться геть. Дейзі сказала:

— Він убив Мейв Лівінгстон. Він роками обдурював клієнтів.

— І?

— Ми повинні притягнути його до відповідальності.

— Не бери близько до серця.

Я застара для цього лайна, подумала Дейзі. Вона нічого не сказала вголос, тож слова просто крутилися і крутилися в голові.

— Не бери близько до серця, — повторив шеф. Він зліпив із пластиліну нерівний кубик, а потім люто роздушив його великим і вказівним пальцем. — Я не беру все це близько до серця. Стався до цього, наче ти інспектор дорожнього руху. Грем Коутс — лише машина, що запаркувалася на місці для людей з інвалідністю, але поїхала, перш ніж ти встигла виписати йому штраф. Ага?

— Так точно, — сказала Дейзі. — Авжеж. Вибачте.

— Еге ж.

Вона пішла назад за свій стіл, зайшла на внутрішній сайт поліції та кілька годин розглядала свої можливості. Зрештою вона пішла додому. Керол сиділа за переглядом «Коронейшн-стрит» та їла зготовану в мікрохвильовці корма з курки.

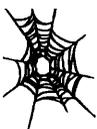
— Я роблю перерву, — сказала Дейзі. — Їду у відпустку.

— У тебе не лишилося відгулів для відпустки, — розважливо зазначила Керол.

— Кепсько. Я застара для цього лайна.

— Ох. Куди ти їдеш?

— Ловитиму злодія.

ТОВСТУНУ ЧАРЛІ ПОДОБАВСЯ «КАРИБЕЙР». ВОНИ, може, й були міжнародними авіалініями, але скидалися на місцеву автобусну компанію. Стюардеса назвала його «золотцем» і сказала сідати, де йому припаде до душі.

Він розтягнувся на трьох місцях і заснув. Уві сні Товстун Чарлі ходив під мідяним небом, і світ був тихим та нерухомим. Він прошкував до птахи, більшої за міста, з вогняними очима, з роззявленим дзьобом, і Товстун Чарлі зайшов до дзьоба та спустився горлянкою істоти.

Там, уві сні, він опинився в кімнаті, стіни якої були вкриті м'яким пір'ям та очами, незмигними круглими очами, схожими на совині.

У центрі кімнати був Павук, із випростаними ногами й руками. Його скували ланцюги з кісток, схожих на кістки з курячої шиї, і ланцюги ці тягнулися з кожного кута кімнати й тримали його міцно, як муху в павутині.

— А, це ти, — мовив Павук.

— Так, — відповів Товстун Чарлі уві сні.

Кістяні ланцюги натяглися й увіп'ялися Павукові у шкіру, і Чарлі побачив на обличчі брата біль.

— Що ж, — сказав Чарлі, — гадаю, могло бути й гірше.

— Я не думаю, що це все. Гадаю, у неї на мене плани. Плани на нас. Я просто не знаю, в чому вони полягають.

— Вони ж лише птахи. Невже вони можуть зашкодити?

— Чув колись про Прометея?

— Ем...

— Той, що дав людям вогонь. Його покарали боги, прикувавши до скелі. Щодня приходив орел і виривав у нього печінку.

— У нього що, ніколи не закінчувалася печінка?

— Щодня відростала нова. Це ж боги.

Запала мовчанка. Брати дивилися один на одного.

— Я розберуся, — сказав Чарлі. — Я все владнаю.

— Як ти владнав і решту свого життя, я так розумію? — безрадісно вишкірився Павук.

— Вибач.

— Ні, це ти мені вибач, — зітхнув Павук. — Слухай, у тебе є план?

— План?

— Тобто ні. Просто роби, що треба. Витягни мене звідси.

— Ти в пеклі?

— Я не знаю, де я. Напевно, у пташиному пеклі. Ти мусиш мене витягти.

— Як?

— Хіба ти не син нашого тата? Ти мій брат. Вимізькуй щось. Просто витягни мене звідси.

Тремтячи, Товстун Чарлі пробудився. Стюардеса принесла йому кави, і він вдячно її випив. Тепер він повністю прокинувся і не мав бажання засинати знову, тож почитав журнал «Карибейр» і дізнався безліч корисного про Сан-Ендрюс.

Він дізнався, що Сан-Ендрюс — не найменший з Карибських островів, але з тих, про які часто забувають, складаючи переліки. Його відкрили іспанці близько 1500 року — безлюдне вулканічне узгір'я,

багате на дичину, не кажучи вже про рослинне різноманіття. Казали, що все посаджене на Сан-Ендрюсі проросте.

Він належав іспанцям, потім британцям, потім голландцям, тоді знову британцям, а далі, невдовзі після отримання незалежності 1962 року, він став належати майору Ф. Е. Гаррету, який прийшов до влади, розірвав дипломатичні відносини з усіма країнами, окрім Албанії та Конго, і правив залізною рукою до своєї несподіваної смерті через падіння з ліжка кілька років потому. Він гепнувся з ліжка достатньо сильно, щоб переламати кілька кісток, і це незважаючи на присутність у спальні цілого загону солдатів, які засвідчили, що всі вони намагалися втримати майора Гаррета від падіння, але марно; і що попри всі їхні зусилля він помер до прибуття до єдиної острівної лікарні. З того часу Сан-Ендрюсом правив благодійний виборний уряд, і вони з усіма дружили.

На острові були кілометри піщаних пляжів та надзвичайно маленький тропічний ліс у центрі; на острові були банани та цукрова тростина, і банківська система, що заохочувала зарубіжні інвестиції та континентальне корпоративне обслуговування; а ще в острова не було ні з ким договорів про екстрадицію, окрім хіба що Конго та Албанії.

Чим Сан-Ендрюс славився, так це своєю кухнею: мешканці острова стверджували, що почали в'ялити курятину раніше за ямаїців, готувати козлятину в карі раніше за тринідадців і смажити летючу рибу раніше за барбадосців.

На Сан-Ендрюсі було два міста — Вілльямстаун на східному узбережжі та Ньюкасл на північному. Були

тут вуличні ринки, де можна було купити все, що росте на острові, і кілька супермаркетів, де можна було купити все те саме, тільки вдвічі дорожче. Колись на Сан-Ендрюсі мусив з'явитися справжній міжнародний аеропорт.

Щодо користі глибокої гавані Вілльямстауна точилися суперечки. Безперечно, в глибоку гавань прибували круїзні кораблі, втім, ці плавучі острови були наповнені людьми, що змінювали економіку та природу Сан-Ендрюса так само, як вони змінювали економіку багатьох карибських островів. У розпал сезону до затоки Вілльямстауна заходило до півдюжини круїзних кораблів, і тисячі людей чекали на можливість зійти на берег, розім'яти ноги та купити різні речі. Мешканці Сан-Ендрюса скаржилися, але все ж вітали гостей на березі, продавали їм різні речі, годували, доки в них уже не влізало, а тоді відправляли назад на їхні кораблі...

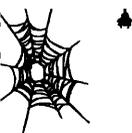
Літак «Карибейра» приземлився з глухим ударом, через що Товстун Чарлі впустив журнал. Він поклав його назад у кишеню на сидінні попереду, зійшов трапом і перейшов злітну смугу.

Було пізніє пообіддя.

Товстун Чарлі сів у таксі від аеропорта до готелю. Під час поїздки на таксі він дізнався кілька речей, про які журнал «Карибейр» не згадував.

Наприклад, він дізнався, що справжньою, правильною музикою, був кантрі і вестерн. На Сан-Ендрюсі про це знали навіть растамани. Джонні Кеш? Він був богом. Віллі Нельсон? Напівбогом.

Він дізнався, що немає жодних причин полишати Сан-Ендрюс. Сам водій таксі не бачив ніяких причин

полишати Сан-Ендрюс, а він багатенько про це думав. На острові була печера, і гора, і ліс. Готелі? Двадцять штук. Ресторани? Кілька дюжин. Тут було місто, три містечка і декілька селищ. Їжа? Тут усе росло. Апельсини. Банани. Мускатні горіхи. Тут, зауважив водій таксі, росли навіть лайми.

— Та ну, — мовив на це Товстун Чарлі, більшою мірою щоб відчутти, що він бере участь у розмові, але водій, здається, сприйняв це як виклик своїй чесності. Він вдарив по гальмах, розвернувши машину на узбіччя, вийшов, потягнувся за паркан, зірвав щось із дерева і пішов назад до машини.

— Гляньте! — прорік він. — Ніхто ніколи вам не скаже, що я брешу. Що це таке?

— Лайм?

— Точнісінько.

Таксист вивів машину назад на дорогу. Він сказав Товстуну Чарлі, що «Дельфін» — пречудовий готель. У Товстуну Чарлі на острові родина? Він когось тут знає?

— Власне, — відповів Чарлі, — я тут декого шукаю. Жінку.

Таксист вважав, що це чудова ідея, оскільки Сан-Ендрюс — ідеальне місце для пошуків жінки. Це тому, розвинув він думку, що жінки Сан-Ендрюса мали апетитніші форми за жінок Ямайки, і вони рідше змушували тужити та розбивали серця, ніж тринідадки. Крім того, вони були вродливіші за домініканок, а готували краще, ніж будь-хто на землі. Якщо Товстун Чарлі шукав жінку, він прибув куди треба.

— Не просто якусь жінку. Конкретну жінку, — сказав Чарлі.

Таксист повідомив Товстуну Чарлі, що йому пощастило, оскільки водій таксі пишався тим, що знав на острові геть усіх. Таке вдається, якщо пробути десь усеньке життя. Він міг би закластися, що Товстун Чарлі не знав у лице всіх людей в Англії, і Чарлі визнав, що так і було.

— Вона подруга родини, — сказав Товстун Чарлі. — Її звать пані Гіглер. Калліанна Гіглер. Ви про неї чули?

Водій таксі на деякий час замовк. Він начебто розмірковував. Тоді сказав, що ні, він ніколи про таку не чув. Таксі пригальмувало перед готелем «Дельфін», і Чарлі розплатився.

Він зайшов досередини. На рецепції стояла молода жінка. Він показав їй паспорт і номер бронювання. Поклав лайм на стійку рецепції.

— У вас є багаж?

— Ні, — вибачився Товстун Чарлі.

— Жодного?

— Жодного. Тільки цей лайм.

Він заповнив декілька бланків, і вона дала йому ключа та координати кімнати.

Товстун Чарлі був у ванній, коли в двері постукали. Він огорнув стегна рушником. То виявився носильник.

— Ви забули на рецепції свій лайм, — сказав він і віддав Чарлі фрукт.

— Дякую, — мовив Чарлі. Він повернувся до ванної. А по тому вирушив у ліжко і бачив неприємні сни.

У СВОЄМУ БУДИНКУ НА ВЕРШЕЧКУ СКЕЛІ ГРЕМ Коутс теж бачив химерні сни, темні й непривітні, а то й неприємні. Прокинувшись, він не міг їх до пуття згадати, але розплющив уранці очі з неясним переконанням, що він усю ніч переслідував у високій траві менших істот, розправлявся з ними ударом лапи та розривав зубами їхні тіла.

У снах його зуби були зброєю ураження.

Він пробудився з тривожним відчуттям, і лишився трохи напруженим упродовж дня.

Щоранку починався новий день, і ось минув якийсь тиждень від завершення старого життя, а Грем Коутс вже переживав розчарування втікача. У нього був басейн, це так, і какао-дерева, і грейпфрути, і мускатні дерева; у нього був повний винний погріб, порожній погріб для м'яса і медіацентр. Було супутникове телебачення і величенька колекція DVD, не кажучи вже про картини, картини вартістю в тисячі доларів на всіх стінах. Він мав кухаря, який приходив щодня і готував йому їжу, економку і садівника (подружню пару, яка приходила на кілька годин щодня). Їжа була пречудовою, клімат, якщо полюбляти теплі сонячні дні, — ідеальним, і ніщо з цього не робило Грема Коутса настільки щасливим, наскільки, за його відчуттями, мусило б.

Він не голівся, відколи полишив Англію, але це поки не подарувало йому бороду, тільки тонкий шар щетини, що надає чоловікам слизького вигляду. Очі оточували темні, мов у панди, провалля, а мішки під

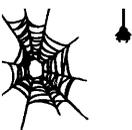
ними були настільки темними, що скидалися на синці.

Грем Коутс плавав у басейні один раз на день, вранці, але решту часу уникав сонця; він нажив собі нечесних статків не для того, казав він собі, щоб втратити все через рак шкіри. Чи взагалі через що-небудь.

Він надто багато міркував про Лондон. У Лондоні в кожному з його улюблених ресторанів був метрдотель, який називав його на ім'я і впевнювався, що він пішов задоволеним. У Лондоні деякі люди були перед ним у боргу, і він ніколи не мав проблем дістати квитки на вечір прем'єри; як уже на те пішло, в Лондоні були театри з вечорами прем'єри. Грем Коутс завжди думав, що матиме приємне вигнання; тепер він починав підозрювати, що помилявся.

Оскільки йому треба було знайти винного, він дійшов висновку, що все це було провиною Мейв Лівінгстон. Вона підбила його на це. Вона намагалася його обікрати. Вона була стервом, вертихвісткою і шльондрою. Вона заслужила на все, що з нею сталося, і це вона ще легко відбулася. Він уже чув ображену невинність у своєму голосі, з якою він пояснював би, якби в нього взяли інтерв'ю для телебачення, що він захищав свою власність і свою честь від небезпечної божевільної. Чесно кажучи, це просто диво, що йому вдалося вийти з того офіса живим...

А ще йому подобалося бути Гремом Коутсом. Зараз, як і завжди, коли він перебував на острові, він був Безілом Фіннеганом, і це його дратувало. Він не почувався Безілом. Безіловість дісталася йому

нелегко — справжній Безіл помер ще малям і мав дату народження близьку до Коутсової. Одна копія свідоцтва про народження разом із листом від вигаданого священика згодом, і Грем отримав паспорт та нову особистість. Він підтримував життя особистості — Безіл мав надійну кредитну історію, Безіл подорожував до екзотичних місць, Безіл придбав шикарний будинок на Сан-Ендрюсі, навіть не глянувши на нього. Але в уяві Грема Безіл на нього працював, а тепер слуга перетворився на пана. Безіл Фіннеган з'їв його живцем.

— Якщо я лишуся тут, — мовив Грем Коутс, — то збожеволію.

— Що ви сказали? — спитала економка, визирнувши з дверей спальні з ганчіркою для пилу в руці.

— Нічого.

— Схоже, ніби ви сказали, що якщо залишитесь, то збожеволієте. Вам варто вийти погуляти. Прогулянки вам корисні.

Грем Коутс не ходив на прогулянки; за нього це робили інші люди. Але можливо, подумав він, Безіл Фіннеган ходив на прогулянки. Він вдягнув капелюха з широкими крисами та змінив сандалі на кросівки. Взяв із собою мобільний, розпорядився, щоб садівник забрав його, коли він подзвонить, і вийшов із будинку на вершечку скелі, прямуючи до найближчого міста.

Цей світ — маленький. Не треба жити в ньому надто довго, щоб збагнути це на власному досвіді. Існує теорія, що в цілому світі є лише п'ятсот справжніх людей (так би мовити, виконавців. Всі решта людей у світі, каже теорія, це масовка), більше того, всі вони

одне одного знають. І це правда, принаймні в цілому. Насправді світ складається з тисяч і тисяч груп приблизно по п'ятсот людей, і всі вони цілісіньке життя натраплятимуть один на одного, намагатимуться один одного уникати і неочікувано зустрічати один одного саме в тій чайній у Ванкувері. Цей процес невідворотній. Це навіть не збіг. Просто так влаштований світ, що не зважає на окремих людей чи на пристойність.

Тож отак Грем Коутс зайшов до маленького кафе дорогою до Вілльямстауна, щоб купити прохолодний напій і десь посидіти, перш ніж він подзвонить своєму садівникові і скаже, що той мусить приїхати і забрати його.

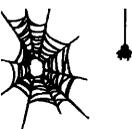
Він замовив «Фанту» і сів за столик. Заклад був практично порожнім: лише в дальньому кутку сиділи дві жінки, одна молода і одна старша, пили каву та підписували листівки.

Грем Коутс видивлявся через дорогу на пляж. Це рай, подумав він. І йому належало б узяти більше участі в місцевій політиці — можливо, в якості мецената мистецтва. Він уже зробив кілька солідних пожертвувань острівній поліції, і можливо навіть, знадобиться впевнитися, що...

— Пане Коутс? — озвався позаду нього голос, схвилюваний і боязкий. Його серце тьохнуло. Біля нього присіла молодша жінка. В неї була дуже доброзичлива усмішка.

— Так несподівано зустріти вас тут, — сказала жінка. — Ви теж у відпустці?

— Можна й так сказати, — Грем Коутс гадки не мав, хто вона така.

— Ви ж мене пам'ятаєте? Я Розі Ноа. Зустрічалася з Товстуном, з Чарлі Нансі. Так?

— Вітаю, Розі. Так, звісно.

— Я в круїзі, з мамою. Вона все ще підписує листівки додому.

Грем Коутс зиркнув через плече, углиб маленького кафе, і на нього у відповідь зиркнуло щось схоже на південноамериканську мумію в сукні у квіточку.

— Чесно кажучи, — продовжувала Розі, — я не надто люблю круїзи. Десять днів плавати з острова на острів. Приємно побачити знайоме обличчя, правда ж?

— Безсумовно, — сказав Грем Коутс. — Чи вірно я розумію, що ви з нашим Чарльзом більше не... ну, не пара?

— Так. Гадаю, вірно. Тобто так, уже не пара.

З виду Грем Коутс співчутливо всміхнувся. Взяв свою «Фанту» і пішов із Розі до столика в кутку. Матір Розі випромінювала недобррозичливість, як стара залізна батарея, що випромінює в кімнату холод, але Грем Коутс був абсолютно чарівним і цілковито люб'язним, і погоджувався з нею у кожному питанні. Справді обурливо, що круїзні компанії в наші часи собі дозволяють; огидно, скільки недбальства дозволяють керівництву круїзного корабля; шокує, наскільки на островах нічого робити; і з будь-якого погляду неприпустимо, що пасажирам пропонують терпіти: десять днів без ванни, лише з крихітним душем. Шокує.

Матір Розі розповіла йому про декілька доволі приголомшливих ворожнеч, які у неї виникли з деякими американськими пасажирами, чиїми основними злочинами, як зрозумів Грем Коутс, було класти забагато наїдків у тарілки на фуршетній лінії «Атаки

Репету» і загоряти на тому місці біля басейну на задній палубі, яке матір Розі із першого дня беззаперечно визначила як своє.

Грем Коутс кивав і співчутливо мугикав, поки на нього лилася злоба, цікав, притакував і пирхав, доки матір Розі готова була дивитися крізь пальці на свою неприязнь як до незнайомих, так і до людей, що мали якийсь стосунок до Товстуна Чарлі, і вона говорила, і говорила, і говорила. Грем Коутс майже не слухав. Грем Коутс розмірковував.

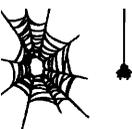
Буде шкода, думав Грем Коутс, якщо комусь випадіть повернутися до Лондона просто зараз і повідомити правоохоронцям, що Грема Коутса бачили на Сан-Ендрюсі. Його неминуче колись помітять, але все ж таки, можливо, цю неминучість можна відтермінувати.

— Дозвольте, — мовив Грем Коутс, — запропонувати рішення хоча б для однієї з ваших проблем. Трохи вище по цій дорозі у мене є замський дім. Доволі милий дім, як мені здається. І якщо чого в ньому і з лишком, так це ванн. Чи не бажали б ви завітати й потішити себе?

— Ні, дякую, — сказала Розі. Якби вона погодилася, варто було очікувати, що її матір вказала б, що їм треба вчасно повернутися у порт Вільямстауна після обіду, а потім дорікла б Розі за прийняття таких запрошень від фактичних незнайомих. Але Розі відмовилася.

— Це надзвичайно люб'язно з вашого боку, — сказала матір Розі. — Із задоволенням.

Невдовзі зовні припаркувався садівник у чорному «Мерседесі», і Грем Коутс відчинив задні дверцята

для Розі та її матері. Він запевнив їх, що безсумовно поверне їх у гавань заздалегідь до відбуття останнього човна на їхній корабель.

— Куди, пане Фергюсон? — спитав садівник.

— Додому.

— Пане Фергюсон? — перепитала Розі.

— Старе родове ім'я, — сказав Грем Коутс, і він був певен, що це правда. Чиєсь родове ім'я точно. Він зачинив задні дверцята і обійшов машину до передніх.

МЕЙВ ЛІВІНГСТОН ЗАБЛУКАЛА. А ПОЧИНАЛОСЯ все дуже добре: вона захотіла опинитися вдома, у Понтефракті, і з мерехтінням та страшенним вітром одним ектоплазмичним поривом опинилася вдома. Вона востаннє поблукала будинком, тоді вийшла надвір, де був осінній день. Захотіла побачити сестру у Раї, і вмить опинилася в саду у Раї, спостерігаючи, як сестра вигулює свого спрінгер-спаніеля.

Здавалося, це було так просто.

А тоді вона вирішила, що хоче побачити Грема Коутса, і саме тоді все пішло шкереберть. Вона ментально опинилася знову в офісі в Олдвічі, а потім у порожньому домі у Перлі, який пам'ятала з вечірки, що її Грем Коутс влаштовував десять років тому, а потім...

Потім вона заблукала. І куди б не намагалася потрапити, все ставало тільки гірше.

Вона не мала зеленого поняття, де опинилася. Нагадувало якийсь сад.

Коротка злива промочила все довкола, але її не торкнулася. Тепер земля парувала, і Мейв знала, що вона не в Англії. Западали сутінки.

Вона сіла на землю й почала схлипувати.

Чесне слово, сказала вона собі. *Мейв Лівінгстон*. Зберися. Але схлипування тільки посилювалося.

— Дати вам серветку? — спитав хтось.

Мейв підвела погляд. Пан похилого віку в зеленому капелюсі та з дуже тонкими вусами простягував їй серветку.

Вона кивнула. Тоді сказала:

— Мабуть, все одно марно. Я не зможу її торкнутися.

Він співчутливо всміхнувся і передав їй серветку. Та не впала крізь пальці, тож Мейв висякалася й промокнула очі. — Дякую. Вибачте мені. Якось забагато навалилося.

— Буває, — мовив чоловік. Він окинув її поглядом, оцінюючи. — Ви хто? Даппі?

— Ні. Не думаю... Що таке даппі?

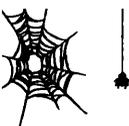
— Привид, — пояснив пан. Своїми тонкими вусами він нагадував їй Кеба Келловея, чи, може, Дона Амічі — якось із тих зірок, які старішають, та все одно назавжди лишаються зірками. Ким би не був цей старий, він досі був зіркою.

— Ох. Ясно. Так, я з них. Гм. А ви?

— Загалом так. У будь-якому разі мертвий.

— Ох. Я можу спитати, де я?

— Ми у Флориді. На кладовищі. Добре, що ви мене застали, — додав він. — Я збирався прогулятися. Хочете зі мною?

— Хіба вам не треба бути в могилі? — спитала з боюванням Мейв.

— Мені стало нудно. Подумав, що не завадило б прогулятися. І, може, порибалить.

Вона завагалася, тоді кивнула. Було приємно з кимось побалакати.

— Хочете історію? — спитав старий.

— Не дуже, — зізналася вона.

Він допоміг їй звестися на ноги, і вони вийшли із Саду Спочинку.

— Прийнято. Тоді я стисло. Не буду надто довго розводитись. Знаєте, я можу розповідати історію так, що вона триватиме тижнями. Вся сіль у деталях — що згадуєш, а що ні. Тобто, пропусти погоду і у що люди вдягнені, то вже, вважай, вкраяв половину історії. Колись я розказував історію...

— Слушайте, — мовила вона, — якщо збираєтесь розказувати історію, то просто розказуйте, гаразд? — Їй вистачало кепської прогулянки вздовж дороги у дедалі щільніших сутінках. Вона нагадувала собі, що її не зіб'є машина, яка їхатиме повз, але це її все одно не заспокоювало.

Старий почав говорити, ніжно наспівуючи:

— Коли я кажу Тигр, ви мусите знати, що це не просто той смугастий індійський кіт. Просто так люди називали великих котів — і пум, і рисей, і ягуарів, і всіх інших. Це зрозуміло?

— Звісно.

— Гаразд. Отже... було це дуже давно, — почав він. — Всі історії належали Тигрові. Всі історії, що колись були, були Тигровими історіями, і всі пісні були Тигровими піснями, і я сказав би, що всі жарти були

Тигровими жартами, от тільки в часи Тигра не було жартів. В історіях Тигра важило тільки, наскільки міцні в тебе зуби, як ти полюєш і як ти вбиваєш. Не було в історіях Тигра ані лагідності, ані хитрості, ані миру.

Мейв спробувала уявити, які історії може розказувати великий кіт.

— То вони були жорстокими?

— Інколи. Але здебільшого вони були поганими. Коли всі історії та всі пісні належали Тигру, для всіх були погані часи. Люди набувають форми пісень та історій, які їх оточують, а надто якщо в них немає власної пісні. А в часи Тигра всі історії були темними. Вони починалися у сльозах, а закінчувалися у крові, і тільки такі історії люди цього світу і знали.

А потім нагодився Анансі. Що ж, гадаю, ви знаєте все про Анансі..

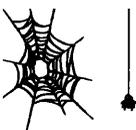
— Не думаю.

— Ну, якби я почав розповідати вам, яким розумним, і яким вродливим, і яким чарівним, і яким хитромудрим був Анансі, то міг би почати сьогодні і закінчити тільки наступного четверга...

— Тоді не починайте, — сказала Мейв. — Повіримо на слово. І що ж зробив цей Анансі?

— Що ж, Анансі виграв історії — виграв? Ні. Він їх заслужив. Він відібрав їх у Тигра і зробив так, аби Тигр більше не міг потрапити до реального світу. Тільки не втіленим. Історії, що їх розповідали люди, стали історіями Анансі. Це було скільки, десять чи п'ятнадцять тисяч років тому.

Тож в Анансиних історіях була дотепність, і облуда, і мудрість. Нині всі люди у всьому світі не думають

лише про те, як полювати і як полюють на них. Нині вони починають міркувати, як їм вирішити свої проблеми — іноді заганняючи себе міркуваннями у ще більші проблеми. Їм досі треба набивати животи, але тепер вони намагаються придумати, як робити це, не завдаючи собі праці — і саме тоді люди починають користуватися головою. Дехто думає, що першим інструментом була зброя, але все було навпаки. Перш за все люди придумали інструменти. Спершу костур, потім кийок, і так щоразу. Тому що зараз люди розповідають історії Анансі, і вони починають думати, як домогтися поцілунку, як отримати щось просто так, просто ставши кмітливішими чи смішнішими. І саме тоді вони починають творити світ.

— Це ж лише народна казка, — сказала Мейв. — Люди завжди спершу придумували історії.

— А це щось змінює? — перепитав старий. — Можливо, Анансі — це просто якийсь малий із казки, придуманої в Африці на світанку часів хлоп'ям із мошкою на нозі, яке вгрузає свій костур у землю і придумує пришелепкувату історію про чоловіка, зробленого з дьогтю. Це щось змінює? Люди реагують на історії. Вони розповідають їх самі. Історії ширяться, і поки люди їх розповідають, історії змінюють оповідачів. Тому що нині народ, в якого на думці було тільки бігати від левів і триматися подалі від річок, аби крокодилам не дісталось халявне їдло, нині він починає мріяти про геть нове місце для життя. Світ може лишатись тим самим, але шпалери змінилися. Еге ж? У людей досі та сама історія, де вони народжуються, роблять всяке і помирають, але тепер ця історія означає щось інакше, ніж означала раніше.

— Ви хочете сказати, що до Анансі світ був дикунським і поганим?

— Ага. Десь так.

Мейв переварила це.

— Що ж, — бадьоро зазначила вона, — тоді безперечно добре, що історії тепер Анансині.

Старий кивнув. Мейв запитала:

— Тигр хіба не хоче їх повернути?

— Він хоче їх повернути вже десять тисяч років.

— Але ж йому не вдасться, правда?

Старий промовчав, видивляючись у далечінь. Потім знизав плечима:

— Кепсько, якщо вдасться.

— А що Анансі?

— Анансі мертвий, — відповів старий. — А даппі небагато може зробити.

— Як привид, я цим обурена.

— Що ж, даппі не можуть торкатися живих. Пам'ятаєте?

Мейв поміркувала хвильку.

— А чого я можу торкатися?

Старим обличчям майнув хитрий і хтивий вираз.

— Ну, ви можете торкнутися мене.

— Я хочу, щоб ви знали, — удавано ображено сказала Мейв, — що я заміжня.

Його усмішка стала тільки ширшою. Вона була милою й ніжною, теплою й небезпечною водночас.

— Власне кажучи, такого роду контракти закінчуються словами «поки смерть не розлучить нас».

Мейв це не вразило.

— Штука в тому, — продовжив він, — що ви нематеріальна дівчина. Ви можете торкатися нематеріальних

речей. Таких, як я. Хочу сказати, якщо забажаєте, ми могли б станцювати. Тут далі по вулиці є годяще місце. Ніхто й не помітить пару даппі на танцювальному майданчику.

Мейв подумала над цим. Вона вже дуже давно не танцювала.

— А ви добре танцюєте? — спитала вона.

— Ніхто ніколи не скаржився.

— Я хочу знайти чоловіка, живого чоловіка, якого звуть Грем Коутс. Ви можете мені допомогти?

— Точно можу зорієнтувати вас у вірному напрямку. То як, ви танцюєте?

У кутики її губ закралася усмішка.

— Ви ще питаєте?

ЛАНЦЮГИ, ЩО СТРИМУВАЛИ ПАВУКА, ВПАЛИ. Пекучий і безперервний біль, наче хворий зуб, що заповонив усеньке тіло, почав минати.

Павук зробив крок уперед.

Перед ним було щось схоже на тріщину в небі, і він попрямував до неї.

Попереду він бачив острів. Він бачив маленьку гору в центрі острова. Бачив чисте блакитне небо, пальми, що хиталися під вітром, білого мартина високо в небі. Але поки дивився, світ ніби зменшувався, так ніби він глядів на нього не з того кінця телескопа. Світ стискався і вислизав, і що більше Павук до нього біг, то далі він відсувався.

Острів був відображенням у калюжі, а потім усе зникло.

Павук був у печері. Краї предметів були ламкими—більш ламкими і гострими, ніж скрізь, де він раніше бував. Це було інакше місце.

Вона стояла біля входу до печери, між ним та відкритим небом. Він знав її. Вона дивилась йому в лице у грецькому ресторані в Південному Лондоні, і з рота її вилітали птахи.

— Знаєте, — сказав Павук, — мушу сказати, у вас чудернацьке уявлення про гостинність. Прийшли б ви у мій світ, я б зробив вам вечерю, відкоркував пляшечку вина, увімкнув приємну музику і подарував би вечір, який ви б ніколи не забули.

Обличчя її було байдужим, викарбуваним із чорного каменю. Вітер лопотів краєчками її старого брунатного плаща. Тоді вона заговорила, і голос її був високим і самотнім, наче крик мартина вдалині:

— Я забрала тебе. Тепер ти покличеш його.

— Покличу його? Кого?

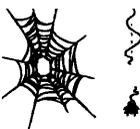
— Ти скавучатимеш. Рюмсатимеш. Твій страх розпалюватиме його.

— Павук не скавучить, — сказав він, але не був певен, що це так.

На нього глянули її очі, чорні й блискучі, як уламки обсидіану. Ті очі були мов чорні діри: вони нічого не випускали, навіть інформації.

— Якщо ви мене вб'єте, — сказав Павук, — я нашлю на вас прокляття. — Він міркував, чи в нього насправді було прокляття. Мабуть, було; а якщо й ні, він був певен, що зможе його зімітувати.

— Це не я тебе вб'ю, — сказала вона. Підняла руку, і була то не рука, а пазур хижака. Вона провела

пазуром йому по обличчю, по грудях, і жорстокі кігті занурювалися йому у плоть і рвали шкіру.

Боляче не було, хоча Павук знав, що невдовзі заболить.

Намистини крові почервонили йому груди і скрапували з обличчя. Очі запекло. Кров торкнулася губ. Павук відчував її смак та припах заліза.

— Ось, — мовила жінка далекими вигуками птахів. — Ось і починається твоя смерть.

— Ми з вами розважливі створіння, — сказав їй Павук. — Дозвольте запропонувати, можливо, значно слушніший альтернативний сценарій, що теоретично піде на користь нам обом. — Він сказав це з легкою усмішкою. Сказав це переконливо.

— Ти забагато говориш, — похитала вона головою. — Досить балачок.

Тоді сягнула йому в рота гострими пазурями і одним болючим порухом вирвала йому язик.

— Отак, — мовила вона. А тоді ніби відчула до нього жаль, оскільки майже ніжно торкнулася Павукового обличчя і промовила: — Спи.

І Павук заснув.

Матір Розі, скупавшись, повернулася свіжішою, піднесенішою та безумовно осяйнішою.

— Перш ніж підвезти вас до Вілльямстауна, чи можу я провести вам швидко екскурсію будинком? — спитав Ґрем Коутс.

— Нам треба потрапити назад на корабель, але все одно дякуємо, — відказала Розі, яка не змогла переконати себе, що хоче ванну у будинку Ґрема Коутса.

Її мама звірилась із годинником.

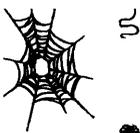
— У нас дев'яносто хвилин. Дорога до гавані не забере в нас більше п'ятнадцяти хвилин. Не будь неввічливою, Розі. Ми залюбки подивимось ваш будинок.

Тож Ґрем Коутс показав їм вітальню, робочий кабінет, бібліотеку, телевізійну кімнату, їдальню, кухню та басейн. Він відчинив двері за сходами, що скидалися на вхід до комірчини для мітел, і повів гостей дерев'яними сходами донизу до вмурованого у скелю винного погребу. Показав їм вино, переважна частина якого дісталася йому з будинком. Провів їх углиб винного погребу, до порожньої кімнати, що в далекі часи до появи систем охолодження була м'ясосховищем. Тут завжди було зимно, зі стелі звисали важкі ланцюги, а порожні гаки на кінцях показували, що колись давно тут висіли цілі туші. Ґрем Коутс ввічливо притримав важкі залізні двері, поки обидві жінки заходили досередини.

— Знаєте, — люб'язно зазначив він, — я оце щойно збагнув. Вимикач лишився там, зовні. Чекайте-но. — А тоді захряснув за жінками двері і щільно закрив засуви.

Узяв із винного стелажа запилужену на вигляд пляшку «Шаблі Прем'єр Крю» 1995 року. Пішов пружним кроком нагору сходами і повідомив трьом працівникам, що дає їм тиждень відпустки.

Коли він піднімався сходами до кабінету, йому здалося, ніби за ним щось беззвучно йшло, але коли обернувся, там нічого не було. Химерним чином його це заспокоїло. Він знайшов коркотяг, відкоркував пляшку і налив собі тьмяний бокал вина. Випив,

і хоча ніколи раніше не мав удосталь часу на червоні вина, забажав, щоб його питво стало густішого й темнішого кольору. Воно мусить бути кольору крові, подумав він.

Розправившись із другим бокалом «Шаблі», він усвідомив, що винуватив у своїй лихій долі не ту людину. Мейв Лівінгстон, як він тепер розумів, була лише жертвою обману. Ні, винуватити, очевидно і беззаперечно, треба було Товстуну Чарлі. Якби не його втручання, його злочинне вторгнення в комп'ютерну систему офіса Ґрема Коутса, сам Ґрем Коутс не був би тут, у вигнанні, наче білявий Наполеон на ідеальній сонячній Ельбі. Він не мав би злочасних труднощів у вигляді двох жінок, ув'язнених у його м'ясосховищі. Якби Товстун Чарлі був тут, подумав він, він вирвав би його горлянку разом із зубами, і думка ця шокувала його так само, як і порадувала. Не варто переходити дорогу Ґремові Коутсу.

Настав вечір, і Ґрем Коутс дивився з вікна, як «Атака Репету» пропливла повз його дім на скелі за горизонт. Він замислився, коли вони помітять, що двох пасажирок бракує. Він навіть помахав.

*Дванадцятий розділ,
у якому Чарлі робить
декілька речей
уперше в житті*

УГОТЕЛІ «ДЕЛЬФІН» БУВ КОНСЬЕРЖ, ЮНАК в окулярах; він читав роман у м'якій обкладинці з намальованими на ній трояндою та револьвером.

— Я намагаюсь декого знайти, — сказав Товстун Чарлі. — На острові.

— Кого?

— Пані на ім'я Калліанна Гігглер. Вона прилетіла з Флориди. Стара подруга сім'ї.

Юнак замислено закрив книжку, тоді глянув, примружившись, на Чарлі. Коли таке роблять люди у книжках із м'якими обкладинками, це створює миттєве враження небезпечної пильності, але в реальності здалося, ніби юнак просто намагається не заснути. Він спитав:

— Ви той чоловік із лаймом?

— Що?

— Чоловік із лаймом.

— Так, гадаю, це я.

— Дасте позирити, га?

— Мій лайм?

Юнак похмуρο кивнув.

— Ні, не можете, — сказав Чарлі. — Він у мене в кімнаті.

— Але ж ви чоловік із лаймом.

— Ви можете допомогти мені знайти пані Гігглер? На острові є якісь Гігглери? У вас є телефонна книга, в якій я можу подивитися? Я сподівався, що в мене буде телефонна книга у спальні.

— Це типу поширене ім'я, знаєте? — мовив юнак. — Телефонна книга не допоможе.

— Наскільки поширене?

— Ну, я, наприклад, Бенджамін Гігглер, а ота, на рецепції — Амеріла Гігглер.

— А, ясно. На острові багато Гігглерів. Я зрозумів.

— Вона приїхала на музичний фестиваль?

— Що?

— Він триває весь тиждень, — юнак вручив Товстуну Чарлі рекламний флаєр, який повідомляв, що Віллі Нельсон (виступ скасовано) буде хедлайнером Музичного фестивалю Сан-Ендрюса.

— Чому він скасував виступ?

— Та тому ж, чому і Гарт Брукс. Їм узагалі ніхто про нього не казав.

— Не думаю, що вона збирається на фестиваль. Мені дуже треба її знайти. У неї є дещо потрібне мені. Слухайте, якби ви були на моєму місці, що б ви зробили, аби її знайти?

Бенджамін Гігглер сягнув у ящик столу та видобув мапу острова:

— Ми отутечки, південніше Вілльямстауна... — почав він, зробивши на мапі позначку фломастером.

Звідти він став намічати для Товстуна Чарлі план кампанії: поділив острів на сегменти, які легко можна об'їздити за день на велосипеді, позначив маленькими хрестиками всі кав'ярні та магазини спиртного, а кожну туристичну пам'ятку обмалював колом.

Потім він дав Чарлі в оренду велосипед.

Товстун Чарлі покрутив педалі на південь.

На Сан-Ендрюсі були інформаційні канали, яких Чарлі, що до певної міри вірив у взаємовиключність кокосових пальм та мобільних телефонів, не очікував. Здавалося, взагалі неважливо, з ким він говоритиме; зі стариганями, що грали в шашки у затінку; з жінками, що мали груди як дині, сідниці як крісла і сміх як у пересмішника; з розважливою панною в туристичному бюро; з бородатим растаманом у в'язаній шапці ямайських кольорів і дечому схожому на шерстяну міні-спідницю: у всіх була одна й та сама відповідь.

— Ви той, із лаймом?

— Гадаю, так.

— Покажіть ваш лайм.

— Він у готелі. Слухайте, я намагаюся знайти Калліанну Гігглер. Їй близько шістдесяти. Американка. Велике горня кави в руці.

— Ніколи про таку не чув.

Велосипедні поїздки островом, як невдовзі виявив Чарлі, мали свої небезпеки. Головним засобом пересування на Сан-Ендрюсі були мікроавтобуси: неліцензовані, небезпечні, завжди переповнені мікроавтобуси гуркотіли островом, гуділи й вищали гальмами, вривались у повороти на двох колесах, покладаючись на вагу пасажирів, щоб не перекинутися. Товстуна Чарлі вбили б разів десять першого ж ранку, якби

з акустичної системи кожного автобуса не лунало низьке бухкання басів та ударних; він відчував їх у глибинах шлунку ще до того, як зачував мотори, і мав удосталь часу відкотити велосипед на узбіччя.

Хоча ніхто з тих, із ким Чарлі розмовляв, не зміг йому належним чином допомогти, усі вони однаково були надзвичайно люб'язними. Кілька разів за денну експедицію на південь Товстун Чарлі зупинявся біля кав'ярень і приватних будинків набрати у пляшку води. Всі були дуже раді його бачити, хоча вони й не знали нічого про пані Гітлер. Він повернувся у «Дельфін» якраз вчасно на обід.

Наступного дня він поїхав на північ. Повертаючись до Вілльямстауна пізно по обіді, Чарлі зупинився на вершині скелі, зліз із велосипеда і пройшов із ним до брами шикарного будинку, що самотньо позирав на гавань. Він натиснув на кнопку переговорного пристрою, привітався, але ніхто не відповів. На під'їзній доріжці стояло велике чорне авто. Товстун Чарлі замислився, чи не було це місце покинутим, але в кімнаті нагорі смикнулася фіранка.

Він знову натиснув на кнопку.

—Привіт. Просто хотів дізнатись, чи можу я набрати тут води.

Відповіді не було. Можливо, йому тільки здалося, що у вікні хтось майнув. Здавалося, він був надзвичайно схильний уявляти тут собі всяке: почав домислювати, що за ним стежать, і то не мешканці будинку, а хтось чи щось у кущах обабіч дороги.

—Вибачте, що потурбував,— сказав він у переговорний пристрій і знову виліз на велосипед. Звідси й до самого Вілльямстауна шлях пролягав схилом

униз. Він був певен, що промине дорогою одну чи дві кав'ярні або ж інший, дружніший будинок.

Він уже спускався — скелі перетворилися на крутий пагорб до самого моря — коли чорне авто виринуло позаду нього і з ревом прискорилося. Чарлі запізно збагнув, що водій його не побачив, оскільки на машині лишилася довга подряпина на рівні велосипедного керма, а сам Чарлі полетів зі своїм транспортом зі схилу. Машина поїхала собі далі.

Товстун Чарлі звівся на ноги на півдорозі донизу.

— Могло скінчитись паскудно, — промовив він уголос.

Кермо погнулося. Чарлі викотив велосипед угору пагорбом і назад на дорогу. Низький басовий гуркіт попередив його про наближення мікроавтобуса, і Чарлі помахав, зупиняючи його.

— Я можу покласти велосипед ззаду?

— Нема місця, — сказав водій, але видобув з-під сидіння кілька амортизаційних тросів і пристебнув ними велосипед на даху автобуса. Тоді розплився в усмішці.

— Ви, певно, англієць із лаймом.

— У мене його з собою немає. Залишив у готелі.

Товстун Чарлі протиснувся в автобус, де бухкання баса абсолютно несподівано виявилось «Димом над водою» «Діп Перпл». Він втиснувся поряд з огрядною жінкою з курчам на колінах. За ним двійко білих дівуль торохкотіли про вечірки, на яких вони були минулої ночі, і про недоліки тимчасових бойфрендів, яких вони поназаводили протягом канікул.

Товстун Чарлі помітив чорну машину — «Мерседес» — коли той повертався у зворотному напрямку.

З одного боку була довга подряпина. Чарлі започував ся винним і сподівався тільки, що велосипед не надто сильно обідрав фарбу. Вікна були затоновані так темно, що машина цілком могла вести себе сама...

Тоді одна з білих дівчат поплескала Чарлі по плечу і спитала його, чи знає він про якісь хороші вечірки сьогодні на острові, а коли він сказав, що ні, почала розповідати про вечірку в печері, де вона була позавчора, з басейном, звуковою системою, прожекторами і всякою всячиною; тому Товстун Чарлі взагалі не помітив, що чорний «Мерседес» тепер рухався за мікроавтобусом до Вільямстауна, і що в своїх справах він вирушив лише коли Чарлі забрав велосипед із даху автобуса («Наступного разу візьміть лайм») і заніс його у вестибюль готелю.

Тільки тоді машина повернулася до будинку на вершечку скелі.

Консьєрж Бенджамін оглянув велосипед і сказав Чарлі не турбуватися, вони полагодять його до завтра, буде як новісінький.

Товстун Чарлі пішов назад до своєї кімнати підводного кольору, де на кухонному столі засідав, наче маленький зелений Будда, його лайм.

— З тебе немає користі, — сказав він лайму.

Нечесний докір. То був усього лише лайм, у ньому взагалі нічого особливого не було. Він робив усе, що міг.

ІСТОРІЇ — МОВ ПАВУТИНА, ПОВ'ЯЗАНІ МІЖ СОБОЮ нитка до нитки, і з кожною історією ви прямуєте в центр, тому що центр і є кінцем. Кожна людина — це нитка історії.

Наприклад, Дейзі.

Дейзі не протрималася б стільки у поліції, якби в неї не було розважливої сторони особистості, і саме цю сторону здебільшого бачили всі. Вона поважала закони і правила. Вона розуміла, що багато з цих правил доволі умовні — наприклад, рішення, де можна припаркуватися чи о котрій годині можна відчинятися крамницям — але навіть ці правила загалом допомагали. Вони давали суспільству безпеку. Вони охороняли.

Її сусідка Керол вважала, що Дейзі збожеволіла.

— Ти не можеш просто поїхати і сказати, що йдеш у відпустку. Це так не працює. Ти, знаєш-но, не коп із телевізора. Ти не можеш просто носитися по всьому світу за наводкою.

— Я й не буду, — відрізала Дейзі. — Я просто їду у відпустку.

Вона сказала це так переконливо, що розважливий коп у неї в голові шоковано замовк, а потім почав детально пояснювати, в чому вона помиляється, вказуючи, для початку, що вона збирається піти у цілковито несанкціоновану відпустку — рівноцінну, буркотів розважливий коп, невиконанню своїх обов'язків — і далі по списку.

Він пояснював це на шляху в аеропорт і всю дорогу над Атлантикою. Він зазначав, що навіть якщо їй вдасться уникнути постійної відмітки про ненадійність в особистих файлах, не кажучи вже про можливість взагалі вилетіти з поліцейських лав, та й навіть якщо вона знайде Ґрема Коутса, то все одно нічого не зможе зробити. Правоохоронні сили Її Величності неприхильно ставляться до викрадення іноземних

злочинців, не кажучи вже про їхній арешт, а вона сумнівалася, що зможе переконати його повернутися до Сполученого Королівства добровільно.

Лише коли Дейзі зійшла з маленького літака з Ямайки і вдихнула повітря Сан-Ендрюса — земляне, пряне, вологе, майже солодке — розважливий коп припинив вказувати їй на повну непродуману божевільність її дій. А все тому, що його заглушив інший голос. *«Стережіться, злочинці! — співав той. — Не ходіть наодинці! Навколо злочинці!»*, і Дейзі крокувала під його ритм. Грем Коутс вбив жінку у власному офісі в Олдвічі і вийшов звідти безкарно. Він зробив це практично в Дейзі під носом.

Вона похитала головою, забрала сумку, жваво повідомила співробітникові імміграційної служби, що вона тут у відпустці, і пішла на стоянку таксі.

— Мені б у готель, не дуже дорогий, але й не пакудний, будь ласка, — сказала вона водієві.

— Знаю якраз те, що тобі треба, золотце, — сказав той. — Застрибуй.

ПАВУК РОЗПЛЮЩИВ ОЧІ Й ВИЯВИВ, ЩО ЙОГО підвішено лицем донизу. Руки були прив'язані до великої жердини, вбитої перед ним у землю. Він не міг поворухнути ногами чи достатньо вивернути шию, щоб подивитись назад, але міг закластися, що на ногах такі самі пута. Спробував підвестися з землі, щоб озирнутися, і його подряпини запекли від поруху.

Він відкрив рота, і темна кров потекла на пил, розмочуючи його.

Павук почув якийсь звук і повернув голову, наскільки зміг. На нього з цікавістю дивилася біла жінка.

— Ви в порядку? Дурне питання. Тільки гляньте, в якому ви стані. Я так розумію, ви теж даппі. Це так?

Павук замислився над цим. Він не думав, що він даппі. Він похитав головою.

— Якщо так, тут нічого соромитися. Очевидно, я й сама даппі. Я не чула раніше цього терміну, але зустріла дорогою сюди приятного старого джентльмена, який все мені про це розказав. Дозвольте глянути, чи зможу я чимось допомогти.

Вона присіла навпочіпки поруч із ним і потягнулася, щоб допомогти ослабити пута.

Її рука пройшла крізь нього. Він відчував, як її пальці рухаються його шкірою, наче нитки туману.

— Боюся, я все-таки не здатна вас торкнути-ся, — сказала вона. — Що ж, це означає, що ви поки не мертвий. Тому збадьоріться.

Павук сподівався, що ця дивна жінка-привид невдовзі піде. Він не міг мислити ясно.

— У будь-якому разі, щойно я з усім розібралася, то вирішила лишитися ходити по землі, доки не помщуся своєму вбивці. Я пояснила це Моррісові — він був на телеекрані у «Селфриджі» — і він сказав, що думає, ніби я не розумію саму сутність виходу за межі плоті, але я вас прошу, якщо вони гадають, що я підставлю іншу щоку, то краще їм подумати ще. Все одно є кілька прецедентів. І я певна, що здатна за слушної нагоди зробити оте, що Банко утнув на бенкеті. Ви говорите?

Павук похитав головою, і краплі крові скотилися йому з лоба в очі. Ті запекли. Павук замислився, як швидко він зможе відростити язика. Прометей при-мудрявся щоденно відрощувати нову печінку, а Павук був упевнений, що з печінкою мороки значно більше. Печінка керувала хімічними реакціями — білірубін, сечовина, ензими і все таке. Вона розщеплювала алкоголь, а це вже чималенька робота. Язик же тільки те й робив, що говорив. Ну, і ще, звісно, лизав...

— Не можу більше теревенити, — сказала світло-волоса пані-привид. — Думаю, в мене попереду довга дорога.

Вона пішла, і віддаляючись, тьмянішала. Павук підвів голову й дивився, як та ковзнула з реальності в реальність, наче фотографія, що вицвіла на сонці. Він спробував покликати її назад, але міг видавати лише глухі й незрозумілі звуки. Без'язичні звуки.

Десь удалині він почув пташиний крик.

Павук перевіряв пута. Вони міцно трималися.

Він знову роздумував над історією Розі про крука, який урятував чоловіка від пуми. Вона свербіла в голові гірше за сліди від пазурів на обличчі та грудях. Зосередься. Чоловік лежав на землі, читав чи засмагав. На дереві каркнув крук. У чагарнику сидів великий кіт...

А тоді історія прибрала іншої подоби, і Павук збагнув. Нічого не змінилося. Все залежало від того, як саме дивитися на складові.

А раптом, подумав він, птах кричав не для того, щоб попередити чоловіка, що його переслідує великий кіт? Раптом він кричав, щоб повідомити пумі, що на землі чоловік — мертвий, спить або помирає.

Що великому котові тільки й треба було, що його прикінчити. А тоді крук побенкетує на рештках...

Павук роззявив рота для стогону, і з рота витекла кров, утворюючи калюжу на порохнявій глині.

Реальність витоншилася. Час у тому місці минув.

Павук, без'язикий і розлючений, підвів голову й покрутив нею, подивитися на примарних птахів, що з криками літали навколо.

Він роздумував, де він. Це не мідяного кольору всесвіт Жінки-птахи, не її печера, але й не те місце, яке він до того схильний був вважати реальним світом. Втім, тут було близько до реального світу, достатньо близько, щоб він майже міг відчутти його смак, чи то пак відчув би, якби здатен був відчувати в роті щось окрім залізного присмаку крові; так близько, що якби він не був підвішений над землею, зміг би його торкнутися.

Якби Павук не був цілковито впевненим у власному здоровому глузді,—впевненим до міри, що зазвичай спостерігається тільки в людей, які висували, що вони точно Юлій Цезар і послані врятувати світ,—він подумав би, що божеволіє. Спершу він побачив блондинку, яка стверджувала, ніби вона—даппі; а тепер от чув голоси. Ну, принаймні один голос. Розі. Вона казала:

—Гадки не маю. Я думала, що це буде відпустка, але дивитися на цих дітей, у яких нічого немає—дуже боляче. Їм стільки всього бракує.— А тоді, поки Павук намагався досягнути значення цих слів, вона продовжила:—Цікаво, скільки ще вона буде купатися. Добре, що у вас тут удосталь гарячої води.

Павук замислився, чи мусили слова Розі означати щось важливе, чи містили вони ключ до визволення з його скрутного становища. Він у цьому сумнівався. Та все одно прислухався уважніше, чекаючи, чи не принесе вітер ще слів з-поміж світів. Окрім ударів хвиль прибою за ним і далеко під ним, він не чув нічого, тільки тишу. Але особливу тишу. Як колись відзначав Товстун Чарлі, існує багато різновидів тиші. Своя тиша є у могил, у космосу, у гірських вершин. Це ж була тиша полювання. Тиша скрадання. У цій тиші щось рухалось на оксамитових лапах, і під м'яким хутром напинались сталевими пружинами м'язи; рухалось щось кольору тіней у високій траві; щось, що переконувалося, аби ви не чули нічого такого, чого воно не бажало б дати вам почути. То була тиша, що рухалась перед ним із боку в бік, повільно й невідступно, і з кожною дугою наближалася.

Павук почув це все у тиші, і в нього нашорошилися волосинки на потилиці. Він сплюнув кров у пил біля обличчя і чекав.

У ДОМІ НА ВЕРШЕЧКУ СКЕЛІ ГРЕМ КОУТС КРОКУВАВ туди й назад. Він ходив зі спальні в кабінет, тоді сходами вниз до кухні і знов нагору до бібліотеки, а звідти знову до спальні. Він сердився на себе: як він міг бути настільки дурним, щоб припустити, ніби приїзд Розі — це збіг?

Він усе зрозумів, коли задзижчав дзвінок, і він побачив на екрані системи спостереження недоумкувате лице Товстуна Чарлі. Помилки бути не могло. *Це змова.*

Він перейняв звички тигра і заліз у машину, впевнений, що зможе легко збити Чарлі й утекти: якщо знайдуть скаліченого велосипедиста, в усьому звинувачуватимуть мікроавтобус. На жаль, він не розраховував, що Товстун Чарлі їхатиме так близько до кручі; Грем Коутс не хотів хоч трохи більше притискати машину до краю дороги, і тепер про це шкодував. Ні, це Товстун Чарлі послав жінок у м'ясосховище, вони були його шпигунками. Вони проникли в дім Грема Коутса. Йому пощастило зруйнувати їхній план. Він знав, що з ними щось було не так.

Подумавши про жінок, він усвідомив, що досі їх не погодував. Варто було дати їм якусь їжу. І відро. Їм напевне знадобиться відро після двадцяти чотирьох годин. Ніхто не міг би назвати його звіром.

Минулого тижня він придбав у Вільямстауні пістолет. На Сан-Ендрюсі купити зброю було доволі легко, він належав до таких островів. Втім, більшість людей не переймалися купівлею зброї, бо він належав і до таких островів теж. Грем Коутс узяв пістолета з ящика біля ліжка і пішов до кухні. Дістав з-під раковини пластикове відро і закинув туди кілька помідорів, сирий батат, напівз'їдену голівку сиру чеддер і пакет апельсинового соку. Тоді, вдоволений, що про це подумав, сховався за рулоном туалетного паперу.

Він спустився до винного погребу. З м'ясосховища не долиняло ні звуку.

— У мене пістолет, — сказав він. — І я не боюся його застосовувати. Зараз я відчиню двері. Будь ласка, відійдіть до дальньої стіни, розверніться

і поставте на неї руки. Я приніс їжу. Співпрацуйте — і ніхто не постраждає. Це означає, — додав він, втішений здатністю задіяти цілий батальйон досі неприпустимих кліше, — жодних фокусів.

Він увімкнув світло в приміщенні, тоді відсунув засови. Стіни сховища були складені з каменю й цегли. З гаків на стелі звисали поіржавілі ланцюги.

Жінки стояли біля дальньої стіни. Розі дивилася на камінь. Її матір позирала на Коутса через плече, наче щур у пастці, розлючена і сповнена ненависті.

Грем Коутс поставив відро; пістолета він не прибрав.

— Славне їдло, — повідомив він. — І відро — краще пізно, ніж ніколи. Я бачу, що ви ходили в куток. Тут і туалетний папір теж. Не кажіть, що я нічого для вас не зробив.

— Ви ж нас уб'єте, правда? — спитала Розі.

— Не дратуй його, дурне дівчисько, — виплюнула матір. Тоді, напустивши на лице подобу посмішки, сказала: — Ми вдячні за їжу.

— Авжеж, я вас не вбиватиму, — сказав Грем Коутс. Лише коли він почув слова, що пролунали з його рота, то зізнався самому собі, що так, авжеж, йому доведеться їх убити. Які в нього ще були варіанти? — Ви не сказали мені, що вас сюди послав Товстун Чарлі.

— Ми припливли на круїзному кораблі, — мовила Розі. — Сьогодні ввечері мали бути на Барбадосі, на рибному пікніку. Товстун Чарлі в Англії. Не думаю, що він узагалі знає, куди ми поїхали. Я йому не казала.

— Не має значення, що ви кажете. У мене пістолет.

Він зачинив двері і закрив їх на засув. Крізь двері він розчув слова матері Розі:

— Звір. Чому ти не спитала в нього про звіра?

— Тому що він тобі примарився, мамо. Кажу ж тобі. Тут немає жодного звіра. Та й він усе одно псих. Мабуть, просто погодився б із тобою. Він, певно, сам бачить невидимих тигрів.

Вражений цим, Грем Коутс вимкнув їм світло. Витягнув пляшку червоного вина й пішов нагору, захватувши за собою підвальні двері.

У темряві під домом Розі розламала голівку сиру на чотири частини і з'їла одну якомога повільніше.

— Що це він казав про Товстуну Чарлі? — спитала вона в матері, коли сир розчинився у роті.

— Твій клятий Товстун Чарлі. Я не хочу нічого знати про Товстуну Чарлі. Це через нього ми тут опинилися.

— Ні, ми тут опинилися, бо цей Коутс — повний вар'ят. Псих зі стволом. Це не провина Товстуну Чарлі. — Розі намагалася не дозволяти собі думати про Товстуну Чарлі, тому що це означало неминуче почати думати про Павука...

— Він повернувся, — сказала матір. — Звір повернувся. Я відчуваю його запах.

— Так, мамо, — сказала Розі. Вона всілася на бетонній підлозі підвалу для м'яса і подумала про Павука. Вона скучила за ним. Коли Грем Коутс отямиться і відпустить їх, вона спробує відшукати Павука, вирішила вона. Дізнатися, чи можна ще було почати все спочатку. Розі знала, що це лише дурна мрія, але це була хороша мрія, і вона її заспокоювала.

Вона замислилася, чи Грем Коутс їх завтра убіє.

НА ВІДСТАНІ ТОВЩИНИ ПОЛУМ'Я СВІЧКИ ВІД НИХ Павука підвісили для звіра.

Наближався вечір, і сонце висіло низько в нього за спиною.

Павук товкся у щось носом та губами: то була суха земля, перш ніж у неї просочилися його слина та кров. Тепер це була галка з грязюки, груба кулька з червонявої глини. Він зім'яв її у більш-менш кулясту форму. Тепер він зсував її, підпихаючи ніс під глиняну кульку та рвучко піднімаючи голову догори. Нічого не відбувалося, як нічого й не відбулося минулі скільки-то там разів. Двадцять? Сто? Він не рахував, просто продовжував. Занурював лице глибше у землю, підпихав ніс далі під глиняну кульку, рвучко піднімав голову вгору і вперед...

Нічого не відбувалося. Нічого й не мусило відбутися.

Потрібен був інакший підхід.

Він зімкнув губи на кульці і стиснув їх навколо неї. Вдихнув якомога глибше через ніс, тоді випустив повітря ротом. Кулька вистрибнула з його губ із ляском корка від шампанського і приземлилася майже на півметровій відстані.

Тепер він покрутив правою рукою. Вона була прив'язана у зап'ястку, і мотузка щільно притискала її до жердини. Пальці Павука потяглися за кавалком кривавого бруду і зазнали невдачі.

Кулька була так близько...

Павук ще раз глибоко вдихнув, але вдавився сухим пилом і закашлявся. Він спробував знову, повернувши голову набік, щоб наповнити легені. Тоді

розвернув на інший бік і почав дмухати в напрямку кульки, витискаючи повітря з легенів так сильно, як тільки міг.

Кулька покотилася — всього на кілька сантиметрів, та цього було досить. Павук потягнувся і тепер тримав глину у пальцях. Він защипнув її великим і вказівним пальцями, потім перевернув і защипнув знову — і так вісім разів.

Він повторив процес іще раз, тепер уже стискаючи зім'яту глину трохи щільніше. Один із защипів відвалився і впав на землю, але інші протрималися. У Павука в руці було щось схоже на маленький м'ячик із сімома виступами — дитячу модельку сонця.

Павук гордо на нього позирнув: зважаючи на обставини, він пишався ним, як дитина пишається будь-чим, що приносить додому зі школи.

Слово було найскладнішою частиною. Зробити павука чи щось схоже на нього з крові, слини та глини було легко. Боги, навіть дрібні пустотливі боги на кшталт Павука, знали, як це робити. Але завершальна частина Творіння мусила виявитися найтяжчою. Щоб дати чомусь життя, потрібне слово. Треба це назвати.

Він відкрив рота.

— *Ххахххухх*, — сказав він без'язиким ротом.

Нічого не відбулося. Він спробував знову.

— *Ххаххухх!* — Глина мертвим кавалком лежала в руці.

Павук впав обличчям у землю. Він був виснажений. Кожен порух роздирав струпи на обличчі та грудях. Вони сочилися вологою, горіли і, що найгірше, свербіли.

Думай! — скомандував собі Павук. — *Мусить же бути спосіб...* Говорити без язика...

На губах досі був шар глини. Він посмоктав їх, зволожуючи, як міг, без язика.

Глибоко вдихнув і дозволив слову проштовхнутися крізь губи, контролюючи його, наскільки лиш вдавалося, кажучи його з такою впевненістю, що сам всесвіт не зміг би з ним посперечатися: він описав річ у руці і промовив власне ім'я, бо це були найкращі чари, які він знав:

— *Ххаввуххх!*

І в руці, на місці кавалка скривавленого бруду, з'явився товстий павучок кольору червоної глини з сімома тонкими ногами.

Допоможи, подумав Павук. *Приведи допомогу.*

Павучок позирнув на нього очима, що блищали на сонці. Тоді випав із його руки на землю і криво-боко подріботів у траву хиткою і непевною ходою.

Павук спостерігав за ним, доки той не зник із поля зору. Тоді опустив голову на землю і заплющив очі.

Потім вітер змінився, і він відчув у повітрі аміачний запах кота. Той мітив свою територію...

Павук чув, як високо в небі переможно кричать птахи.

ШЛУНОК ТОВСТУНА ЧАРЛІ БУРЧАВ. ЯКБИ ВІН МАВ зайві гроші, то пішов би кудись повечеряти, просто щоб забратися з готелю, але він був практично на міліні, а вечірня їжа входила у вартість кімнати; тож щойно пробило сім, він спустився до ресторану.

Пані метрдотель осяйно всміхнулася і повідомила, що вони відчинять ресторан усього за кілька хвилин. Їм треба дати музикантам трохи часу завершити приготування. Тоді вона глянула на нього. Товстун Чарлі починав упізнавати цей погляд.

— Ви...

— Так, — сказав він. — Я навіть узяв його з собою. — Чарлі видобув лайм із кишені та показав їй.

— Дуже мило, — зазначила вона. — У вас тут дійсно лайм. Я збиралася спитати, ви хочете замовити з меню чи фуршет?

— Фуршет, — відповів Чарлі. Фуршет був безкоштовний. Він стояв у коридорі біля ресторану з лаймом у руці.

— Одну хвилинку.

У коридор з-за спини Товстуну Чарлі вийшла дрібна дівчина. Вона посміхнулася пані метрдотелю і спитала:

— Ресторан вже відчинений? Я просто помираю з голоду.

Пролунали фінальне «пум-пом-бум» бас-гітари та удар на електрофортепіано. Музиканти відклали інструменти й помахали пані метрдотелю.

— Відчинено, — сказала вона. — Заходьте.

Дрібна дівчина втупилась у Чарлі з підозріливо-здивованим виразом.

— Привіт, Товстуне Чарлі, — сказала вона. — Нащо тобі лайм?

— Довга історія.

— Що ж, — мовила Дейзі, — у нас цілісінька вечеря попереду. Чому б тобі все мені не розказати?

РОЗІ РОЗМІРКОВУВАЛА, ЧИ МОЖЕ БОЖЕВІЛЛЯ бути заразним. У сліпій темряві під будинком на скелі вона відчула, як щось ковзнуло повз неї. Щось м'яке та струнке. Щось величезне. Щось, що тихо гарчало, кружляючи довкола них.

— Ти теж це чула? — спитала вона в матері.

— Звісно, чула, дурне дівчисько. У нас іще лишився апельсиновий сік?

Розі понишпорила в темряві в пошуках пакету з соком і передала його матері. Вона чула, як матір попила, а тоді сказала:

— Не звір нас уб'є. Він уб'є.

— Грем Коутс. Так.

— Він погана людина. Щось їздить на ньому, як на коні, але з нього поганий кінь, і він погана людина.

Розі простягнула руку і взяла кістляву материну долоню в свою. Вона нічого не сказала. Мало що можна було сказати.

— Знаєш, — сказала матір за деякий час, — я дуже тобою пишаюся. Ти була хорошою донькою.

— Ох, — мовила Розі. Думка про те, щоб не бути розчаруванням для матері, була для неї новою, і вона не певна була, що з цього приводу відчуває.

— Можливо, тобі варто було вийти заміж за Товстуна Чарлі, — сказала матір. — Тоді ми не опинилися б тут.

— Ні, — заперечила Розі. — Мені не варто було виходити заміж за Товстуна Чарлі. Я не люблю Товстуна Чарлі. Так що ти не сильно помилялася.

Вони почули, як нагорі хряснули двері.

— Він пішов, — сказала Розі. — Хутко. Поки його немає. Копай тунель. — Спершу вона захихотіла, а тоді розплакалася.

Товстун Чарлі намагався зрозуміти, що Дейзі робить на острові. Дейзі так само старанно намагалася збагнути, що на острові забув Товстун Чарлі. Жоден з них не досяг особливого успіху. Співачка в довгій червоній обтислій сукні, що була надто хорошою для п'ятничного вечора маленького готельного ресторану, стояла на маленькому помості в глибині приміщення і виконувала «Причарувала мене» Коула Портера.

— Ти шукаєш пані, яка жила по сусідству, коли ти був малим, тому що вона може допомогти тобі знайти брата, — мовила Дейзі.

— Мені дали пір'їну. Якщо вона досі в неї, можливо, я зумію обміняти її на брата. Варто спробувати.

Дейзі повільно, розважливо і геть не вражено кліпнула і поколупала салат.

— Що ж, — спробував Товстун Чарлі, — ти тут, тому що думаєш, що Грем Коутс приїхав сюди після того, як убив Мейв Лівінгстон. Але ти тут не як поліціантка. Тебе просто рухав власний ентузіазм через малу вірогідність, що він тут. А якщо він справді тут, ти геть нічого не можеш із цим вдіяти.

Дейзі злизала з кутика губ шматочок помідора. Схоже, їй було ніяково.

— Я тут не як поліціантка, — сказала вона. — Я туристка.

— Але ти просто кинула роботу і приїхала сюди за ним. Вони, певно, можуть відправити тебе за це у в'язницю чи щось типу такого.

— Тоді добре, — сухо сказала вона, — що в Сан-Ендрюса немає угод про екстрадицію, еге ж?

— О Боже, — ледь чутно озвався Товстун Чарлі.

Чарлі сказав «О Боже», тому що співачка спустилась зі сцени і почала ходити залом ресторану з радіомікрофоном. Просто зараз вона питала в двох німецьких туристів, звідки вони.

— Навіщо йому приїжджати саме сюди? — спитав Товстун Чарлі.

— Конфіденційна банківська система. Дешево житло. Немає угод про екстрадицію. Можливо, він дуже любить цитрусові.

— Я два роки жахався цієї людини, — сказав Чарлі. — Я візьму собі ще тієї штуки з рибою і зеленими бананами. Будеш?

— Ні, дякую. Хочу лишити місце для десерту.

Товстун Чарлі підійшов до фуршетного столика кружним шляхом, щоб не втрапити на очі співачці. Вона була дуже вродливою, а її червона розшита блискітками сукня відбивала світло і мерехтіла, коли вона рухалася. Співачка була кращою за гурт. Чарлі хотів би тільки, щоб вона повернулась на маленьку сцену і продовжила співати стандарти — йому сподобалось, як вона виконувала «Вночі та вдень» Коула Портера, і її особливо прониклива версія «Ложки цукру» з «Мері Поппінс» теж — і припинила спілкування з гостями. Чи принаймні перестала говорити з людьми з його боку приміщення.

Він навалив собі повну таріль страв, які йому сподобалися. *Велосипедні поїздки островом*, подумав він, *пробуджують апетит*.

Коли Чарлі повернувся до столика, біля Дейзі, шкірячись, мов заведений тхір, сидів Грем Коутс із чимось віддалено схожим на бороду на нижній частині обличчя.

— Товстуне Чарлі, — сказав Коутс і неприємно хитнувся, — хіба ж не чудово? Я прийшов сюди, шукаючи тебе для невеликого *тет-а-тет*, і що я знайшов бонусом? Цю чарівливу маленьку поліціантку. Будь ласка, сядь отам і спробуй не влаштовувати сцен.

Товстун Чарлі стовбичив, мов воскова фігура.

— Сядь, — повторив Грем Коутс. — У мене тут пістолет, і я притис його до живота панни Дей.

Дейзі благально глянула на Чарлі і кивнула. Її руки лежали міцно притиснуті до скатертини.

Товстун Чарлі сів.

— Тримай руки, щоб я їх бачив. Поклади на стіл, як у неї.

Товстун Чарлі послухався.

— Я завжди знав, що ти коп під прикриттям, Нансі, — пирхнув Коутс. — Агент-провокатор, га? Приходиш до мене на роботу, підставляєш мене, нещадно обкрадаєш?

— Я не... — сказав Чарлі, але побачив вираз Коутса і заткнувся.

— Думав, що ти такий розумник. Думав, що я на це куплюся. Тому ти послав до мене тих двох, хіба ні? Двоє в будинку? Ти думав, я повірю, що вони

справді з круїзного корабля? Мене навколо пальця не обведеш. Кому ти ще казав? Хто ще знає?

— Я не цілком розумію, про що ви говорите, Грем, — озвалася Дейзі.

Співачка завершувала «В ті дні» Софі Такер: голос її був насиченим і блюзовим, і він огортав їх, наче оксамитовим шарфом.

*В ті дні
Сумуватимеш за мною,
В ті дні
Тужитимеш за мною
За обіймами моїми
За цілунками моїми...*

— Ти оплатиш рахунок, — сказав Грем. — Потім я супроводжу вас із юною панною до машини, і ми вирушимо до мене, поговорити як слід. Будь-які фокуси, і я вас обох застрелю. *Капіш?*

Товстун Чарлі капіш. Він також капіш, хто був за кермом чорного «Мерседеса» того дня і наскільки близьким до смерті він тоді був. Він починав капіш, що Грем Коутс був повністю схибнутим і що в них із Дейзі було мало шансів виплутатися з усього цього живими.

Співачка завершила пісню. Інші люди з аплодисментами розосередилися рестораном. Товстун Чарлі тримав руки на столі долонями вниз. Він глянув повз Грома Коутса на співачку і тим оком, якого Коутс не міг бачити, підморгнув їй. Вона вже втомилася, що люди уникають її погляду; підморгування Товстуну Чарлі було неймовірно люб'язним.

—Греме,— сказала Дейзі,— очевидно, що я приїхала сюди через вас, але Чарлі просто...— вона перервалася із виразом обличчя, який буває, коли хтось щільніше притискає тобі до живота зброю.

— Слухайте сюди,— мовив Коутс.— Для невинних сторонніх, які зібралися тут, ми всі добрі друзі. Я покладу пістолет у кишеню, але він усе одно буде спрямований на вас. Ми підведемося. Підемо до мене в машину. І я...

Він замовк. До їхнього столику наближалась жінка в червоній сукні з блискітками та з величезною усмішкою на обличчі. Вона прямувала до Товстуну Чарлі. Співачка сказала у мікрофон:

— Як тебе звуть, золотце? — і тицьнула мікрофон Чарлі в лице.

— Чарлі Нансі,— сказав Товстун Чарлі. Його голос переривався й тремтів.

— І звідки ти, Чарлі?

— З Англії. Я і мої друзі. Ми всі з Англії.

— І чим ти займаєшся, Чарлі?

Усе вповільнилося. То було наче стрибати зі скелі в океан. То був єдиний вихід. Чарлі глибоко вдихнув і сказав:

— Я зараз у пошуках роботи. Але насправді я співак. Я співаю. Як-от ви.

— Як я? Що саме ти співаєш?

— А що у вас є? — глитнув Чарлі.

Співачка розвернулася до інших людей за столиком Товстуну Чарлі.

— Як думаєте, ми можемо запросити його заспівати з нами? — спитала вона, жестикулюючи мікрофоном.

— Ем. Я так не думаю. Ні. Безсумовно, в жодному разі, — сказав Ґрем Коутс. Дейзі знизала плечима, тримаючи руки на столі.

Жінка в червоній сукні розвернулась до решти людей у ресторані.

— Що ви думаєте?

Залунав шурхіт аплодисментів з інших столиків та енергійніші оплески від персоналу. Бармен гукнув:

— Заспівай нам щось!

Співачка нахилилась до Чарлі, прикривши мікрофон рукою:

— Краще щось, що хлопці знають.

— Вони знають «Під помостом»? — спитав Товстун Чарлі, і вона кивнула, оголосила, а тоді дала йому мікрофон.

Ґурт почав грати. Співачка вивела Чарлі на маленьку сцену. Його серце шалено калатало у грудях.

Товстун Чарлі почав співати, а присутні почали слухати.

Все що він хотів — це виграти трохи часу, але йому було комфортно. Ніхто нічим не кидався. У нього в голові ніби було вдосталь місця для розмірковувань. Він знав про всіх у кімнаті: про туристів, персонал і людей біля бару. Він бачив усе: бармена, що відміряв коктейль, і стареньку жінку в глибині, що наповнювала кавою велике пластикове горня. Чарлі досі жахався, досі злився, але взяв увесь той жах та злість і вклав у пісню, і дозволив їм стати піснею про милування й любов. Співаючи, він роздумував.

*Що б зробив Павук? — думав Товстун Чарлі.
Що б зробив мій тато?*

— Під помостом... — співав він, — ми закохаємось...

Співачка в червоній сукні усміхалась, клацала пальцями і похитувалася в ритм. Вона нахилилась до мікрофону клавішника і почала підспівувати другий голос.

Я справді співаю перед аудиторією, думав Товстун Чарлі. Ні хріна собі.

Він не відривав погляду від Ґрема Коутса.

Перейшовши до останнього куплету, він став плескати руками над головою, і скоро все приміщення плескало з ним — відвідувачі, офіціанти та кухарі, всі, окрім Ґрема Коутса, чиї руки були під скатертиною, і Дейзі, чиї руки лежали на столі. Дейзі дивилася на нього так, ніби він не просто збожеволів, але обрав надзвичайно химерний момент, щоб відкрити в собі своїх внутрішніх «Дріфтерс».

Аудиторія аплодувала, Товстун Чарлі всміхався і співав, і співаючи, він знав без тіні сумнівів, що все буде гаразд. Вони будуть в порядку, він і Павук, і Дейзі, і Розі, де б вона не була — всі будуть в порядку. Він знав, що він зробить: це було нерозумно, неймовірно і по-ідіотськи, але це спрацює. І коли стихли останні ноти пісні, він сказав:

— За столом, де я сидів, є юна панна. Її звать Дейзі Дей. Вона теж з Англії. Дейзі, можеш помахати всім?

Дейзі кинула на нього хворобливий погляд, але відірвала руку від столу й помахала.

— Я дещо хотів сказати Дейзі. Вона не знає, що я збираюся це сказати...

Якщо це не спрацює шепотів голос у голові, їй кінець. Ти це знаєш?

— ...але давайте сподіватись, що вона погодиться. Дейзі, ти вийдеш за мене заміж?

Запала тиша. Товстун Чарлі дивився на Дейзі, сподіваючись, що вона зрозуміє і підіграє.

Дейзі кивнула.

Гості зааплодували. *Оце було справжнє шоу.* Співачка, пані метрдотель та кілька офіціанток збіглися до столу, поставили Дейзі на ноги та витягли на середину сцени. Вони підштовхнули її до Товстуну Чарлі, і поки гурт грав «*Я дзвоню лиш сказати, що кохаю*» Стіві Вандера, він обійняв її рукою.

— У вас є для неї обручка? — спитала співачка.

Чарлі сягнув рукою в кишеню.

— Ось, — сказав він Дейзі. — Це тобі.

Він обійняв її та поцілував. *Якщо когось застрелять*, подумав він, *це станеться зараз.* А тоді поцілунок скінчився, і люди тиснули йому руку й обнімалися — один чоловік, що був тут, як він сказав, заради музичного фестивалю, наполягав на тому, щоб дати Товстунові Чарлі свою візитівку, — а Дейзі тримала лайм, який він їй тицьнув, із дуже дивним виразом обличчя; а коли Чарлі знову глянув на столик, за яким вони сиділи, Грем Коутс уже зник.

Тринадцятий розділ,
який для декого
виявляється нещасливим

Птахи роз'ятрилися. Вони каркали, кричали й щебетали на верхівках дерев. Він наближається, подумав Павук і вилаявся. Він був знесилений і змучений. У ньому нічого не лишилося, крім втоми й виснаги.

Він уявив, як лежить на землі і його зжирають. Загалом, вирішив він, це паршивий варіант. Він навіть не був певен, що зможе відростити печінку, але точно знав: що б там його не переслідувало, воно не планувало зупинитися на самій лише печінці.

Павук почав смикатися на жердині. Порахував до трьох, а тоді якнайкраще і якнайсильніше шарпнув обидві руки до себе, щоб вони натягли мотузку і висмикнули жердину; знову порахував до трьох і зробив те саме.

Результату було стільки ж, як якби він намагався перетягти гору через дорогу. Один, два, три... ривок. І ще раз. І ще раз.

Він замислився, чи скоро прийде звір.

Один, два, три... *ривок*. Один, два, три... *ривок*.

Він чув, як десь хтось співав, і пісня змусила Павука посміхнутися. Він знову забажав, щоб у нього був язик: він висолопить його перед тигром, коли той нарешті заявиться. Ця думка надала йому сил.

Один, два, три... *ривок*.

Жердина піддалась і ворухнулась у нього в руках.

Ще один ривок — і вона вийшла із землі, гладенько, наче меч, що виковзнув із каменя.

Павук притягнув до себе мотузки і взяв жердину в руки. Вона була майже в метр завдовжки. Один кінець загострили, щоб увігнати в землю. Занімілими руками Павук виштовхнув її з петель мотузки. Пута даремно теліпалися на зап'ястях. Він зважив жердину в правій руці. Згодиться. Він знав, що за ним стежили, стежили вже деякий час, наче то кіт спостерігає за мишачою ніркою.

Звір наближався до Павука безшумно, чи то майже безшумно, підкрадаючись, ніби тінь удень. Єдиним порухом, що його помічав Павук, було нетерпляче помахування хвоста. Без нього це могла б бути статуя чи піщаний насип, що скидався через гру світла на жахливого звіра, бо шкура його була піщаного кольору, а незмигні очі блищали зеленню зимового моря. Морда була жорстокою мордою пантери. На островах будь-якого великого kota кличуть Тигром. А це був кожен великий кіт, що коли-небудь існував — більший, зліший, небезпечніший.

Кісточки в Павука були досі зв'язані, й він заледве міг ходити. Долоні і ступні поколювало. Він пострибав із ноги на ногу, вдаючи, ніби робить

це навмисно, виконуючи танок залякування, а не тому, що стояти боляче.

Він хотів присісти й розв'язати ноги, але не наважувався відвести очі від звіра.

Жердина була важкою й товстою, але закороткою для списа і надто незручною та великою, щоб бути чимось іншим. Павук тримав її з вужчого, загостреного кінця, і позирав удалечінь, у бік моря, навмисне не дивлячись прямо на тварину й покладаючись на периферійний зір.

Що вона там казала? *Ти скавучатимеш. Рюмса-тимеш. Твій страх розпалюватиме його.*

Павук почав рюмсати. Потім поскавучав, як поранене цуценя, загублене, повняве і самотне.

Миттєвий порух піщаного кольору, зашвидкий, щоб зауважити обриси зубів та пазурів. Павук якомога сильніше змахнув жердиною, ніби бейсбольною битою, відчувши, як та з утішним глухим стуком зустрічається з носом звіра.

Тигр зупинився, витріщився на Павука, ніби не вірячи своїм очам, а тоді з глибини його горлянки пролунав жалібний рик, і на негнучких ногах звір пішов назад туди, звідки прийшов, до чагарника, так ніби в нього була важливіша зустріч, від якої він хотів би відкараскатися. Він ображено позирнув на Павука через плече — поглядом тварини, якій боляче, тварини, що повернеться.

Павук дивився, як звір іде.

Тоді, присівши, розплутав і розв'язав свої кісточки.

Трохи непевними кроками він рушив уздовж краю скель, плавно спускаючись униз. Скоро шлях

йому перетнув струмок, що збігав із краю скелі блискучим водоспадом. Павук став на коліна, склав долоні та почав пити прохолодну воду.

Потім він почав збирати каміння. Добрі каменюки розміром з кулак. Він складав їх докупи, ніби сніжки.

— ТИ МАЙЖЕ НІЧОГО НЕ ЇЛА, — МОВИЛА РОЗІ.

— Їж ти. Підтримуй сили, — відповіла матір. — Я трохи скуштувала того сиру, мені достатньо.

У підвалі було холодно і темно. Але не так темно, щоб очі могли звикнути. Тут не було світла. Розі обійшла підвал по периметру, проводячи пальцями по каменю, побілу та розкришеній цеглі, шукаючи чогось помічного, і не знайшла.

— Ти раніше їла, — зауважила Розі. — Коли тато був ще живий.

— Твій тато теж їв, і бачиш, до чого це призвело? Серцевий напад у п'ятдесят один рік. Що це за світ такий?

— Але він любив їжу.

— Він любив усе, — гірко озвалась матір. — Він любив їжу, любив людей, любив свою доньку. Любив готувати. Любив мене. Що це йому дало? Тільки ранню смерть. Ти не повинна отак любити, я тобі казала.

— Так. Мабуть, казала.

Розі пішла на голос матері, тримаючи руку перед обличчям, аби не врізатися в один із металевих ланцюгів, що звисали посеред приміщення.

Дівчина наштовхнулася на кістляве плече матері й обійняла її.

— Я не боюся, — сказала Розі у темряві.

— Тоді ти з'їхала з глузду.

Розі відпустила матір і рушила назад на середину підвалу. Раптом пролунав скрип. Зі стелі опалися пил і розпорошений тиньк.

— Розі? Що ти робиш?

— Розхитую ланцюга.

— Будь обережна. Якщо той ланцюг відпаде, тобі проломить голову, не встигнеш і оком змигнути.

Донька не відповідала.

— Я казала тобі, ти з глузду з'їхала.

— Ні, — мовила Розі. — Я просто більше не боюся.

Над ними в будинку хряснули вхідні двері.

— Синя Борода вдома, — зазначила матір.

— Знаю. Я чула. І все одно не боюся.

ЛЮДИ ВСЕ ПЛЕСКАЛИ ТОВСТУНА ЧАРЛІ ПО СПИНІ та купували йому напої з парасольками; на додачу він зібрав п'ять візитівок від людей із музичної індустрії, які були на острові заради фестивалю.

Скрізь довкола люди йому посміхалися. Він обіймав рукою Дейзі і відчував, як дівчина тремтить. Вона приклала губи йому до вуха:

— Ти геть схиблений, знаєш про це?

— Але ж спрацювало, правда?

— Ти не перестаєш дивувати.

— Ходімо. Ми ще не закінчили.

Чарлі протиснувся до пані метрдотеля:

— Перепрошую... Тут була пані. Поки я співав. Вона зайшла і налила собі в горня кави, отам ззаду, на барі. Куди вона пішла?

Пані метрдотель кліпнула та знизала плечима:

— Не знаю...

— Ні, знаєте, — мовив Товстун Чарлі. Він почувався впевненим і кмітливим. Чарлі знав, що невдовзі знову почуватиметься собою, але він проспівав слухачам пісню — і йому сподобалося. Він зробив це, щоб урятувати життя Дейзі, і своє власне теж, і обидві речі йому вдалися.

— Поговорімо, — запропонував він їй. Вся справа у пісні. Поки він співав, усе стало досконало ясным. І досі таким лишалося. Чарлі попрямував у коридор, а Дейзі і пані метрдотель рушили за ним.

— Як вас звать? — спитав він.

— Кларісса.

— Привіт, Кларіссо. А прізвище?

— Чарлі, може, варто викликати поліцію? — спитала Дейзі.

— За хвилинку. Кларісса як?

— Гігглер, — відповіла пані метрдотель.

— А ким вам доводиться Бенджамін, консьерж?

— Він мій брат.

— А як ви двоє пов'язані з пані Гігглер, з Калліанною Гігглер?

— Вони мені небіж і небога, Товстуне Чарлі, — озвалася пані Гігглер із дверної пройми. — А тепер, думаю, краще послухатись твоєї нареченої і побалакати з поліцією. Еге ж?

ПАВУК СИДІВ КОЛО СТРУМКА НА ВЕРШИНІ, притулившись до скелі й наготувавши перед собою купу каміння, коли це з високої трави вистрибом виринув чоловік. На ньому була тільки шкура піщаного кольору навколо пояса, ззаду з якої звисав хвіст; ще він мав намисто з зубів — гострих, білих і шпичастих. Він буденно попрошкував до Павука, так ніби просто вийшов на ранковий моціон, а поява Павука стала для нього приємним сюрпризом.

Павук підняв камінь розміром із грейпфрут та зважив у руці.

— Агов, дитя Анансі, — мовив незнайомиць. — Я просто йшов собі і помітив тебе, і вирішив спитати, чи можу чимось допомогти. — Ніс у нього був викривлений, із синцем.

Павук похитав головою. Йому бракувало язика.

— Побачивши тебе тут, я задумався собі: бідне дитя Анансі, він мусить бути голодний, — незнайомиць посміхнувся надто широко. — Ось. У мене доста їжі, щоб поділитись. — У нього на плечі був мішок, і він відкрив його та сягнув туди правою рукою, видобувши щойно вбите ягня з чорним хвостом. Він тримав його за ший. Голова ягняти звисала набік. — Твій батько і я частенько їли разом. Чому б нам із тобою не вчинити так само? Ти розведеш багаття, а я обілую ягня і зроблю рожен, щоб його вертіти. Невже ти ще не відчуваєш його смаку?

Павук був такий голодний, що у нього паморочилося в голові. Якби в нього був язик, можливо,

він сказав би «так», впевнений у власній здатності виплутатися балаканиною з біди; але язика не було. Він узяв другий камінь лівою рукою.

— То побенкетуймо ж і станемо друзями, і не буде більше непорозумінь між нами, — завершив незнайомиць.

А гриф та крук об'їдять мої кістки, подумав Павук.

Незнайомиць ступив ще крок до Павука, який саме вирішив, що це сигнал кинути перший камінь. У нього був добрий окомір та вміла рука, тож камінь влучив точнісінько туди, куди й мусив — незнайомицеві у праву руку; той впустив ягня. Наступний камінь вдарив збоку у голову — Павук цілився точно поміж надто широко посаджених очей, але чоловік поворухнувся.

Незнайомиць побіг геть, підстрибуючи, з випростаним хвостом. Біжучи, він інколи скидався на людину, а інколи — на звіра.

Коли він зник, Павук повернувся на місце, забрати ягня з чорним хвостом. Коли він підійшов, воно рухалося, і на мить він подумав було, що тварина досі жива, але потім побачив, що плоть її кишить личинками. Ягня смерділо, і сморід мертвого тіла допоміг Павукові на деякий час забути, наскільки він голодний.

На витягнутій руці він відніс тварину до кручі та скинув у море. Тоді вимив руки у струмку.

Він не знав, скільки вже перебував у цьому місці. Час тут розтягувався і стискався. Сонце спускалося до горизонту.

Коли сонце вже сяде, а місяць ще не зійде, подумав Павук. Тоді звір повернеться.

НЕВБЛАГАННО БАДЬОРИЙ ПРЕДСТАВНИК ПОЛІЦІЇ Сан-Ендрюса сидів у адміністрації готелю з Дейзі і Товстуном Чарлі та слухав усе, що вони мали розповісти, зі спокійною, але незацікавленою усмішкою на широкому обличчі. Час від часу він піднімав папець і чухав вуса.

Вони розповіли поліціянту, що втікач від правосуддя на ім'я Грем Коутс прийшов до них під час вечері і погрожував Дейзі пістолетом. Якого, як вони змушені були визнати, ніхто крім Дейзі насправді не бачив. Тоді Товстун Чарлі розповів йому про випадок із чорним «Мерседесом» і велосипедом до цього, і ні, він не бачив, хто вів ту машину. Але знав, звідки вона приїхала. Він розповів поліціянту про будинок на вершині скелі.

Чоловік замислено торкнувся посивілих вусів:

— Справді, будинок, який ви описуєте, існує. Але він не належить вашому Коутсу. Аж ніяк. Ви описуєте будинок Безіла Фіннегана, надзвичайно важливої людини. Вже багато років пан Фіннеган має здорову зацікавленість у законі й порядку. Він виділив багато грошей школам, але, що важливіше, він пожертвував значну суму на будівництво нового поліцейного відділку.

— Він приставив мені пістолет до живота, — мовила Дейзі. — Сказав, що як ми не підемо з ним, то вистрелить.

— Якщо це був пан Фіннеган, маленька панно, — відповів поліціант, — то я певен, цьому є дуже просте пояснення. — Він розкрив портфеля

і видобув звідти товстий стос паперів. — От що я вам скажу. Подумайте про це. Переспіть із цим. Якщо вранці досі будете переконані, що це було щось більше за піднесений настрій, то просто заповніть цю форму і закиньте всі три примірники до поліційного відділку. Спитайте, де новий відділок, позаду міської площі. Всі знають, де це.

Він потис їм обом руки та пішов далі у справах.

— Треба було сказати йому, що ти теж коп, — сказав Товстун Чарлі. — Він би поставився до тебе серйозніше.

— Не думаю, що це було б на краще, — озвалась Дейзі. — Якщо хтось називає тебе «маленькою панною», то він уже точно викреслив тебе з числа людей, яких варто вислухати.

Вони вийшли до рецепції.

— Куди вона пішла? — спитав Чарлі.

— Тітка Калліанна? — уточнив Бенджамін Гіглер. — Вона чекає на вас у конференц-залі.

— Ось, — мовила Розі. — Я знала, що зможу, якщо й далі розхитуватиму.

— Він тебе вб'є.

— Він усе одно нас уб'є.

— Це не спрацює.

— Мамо, в тебе є краща ідея?

— Він тебе побачить.

— Мамо, ти можеш не бути такою негативною? Якщо в тебе є пропозиції, які допоможуть, вислови їх, будь ласка, або просто не заважай. Гаразд?

Тиша.

А тоді:

— Я можу показати йому свою дупу.

— Що?

— Що чула.

— Ем. Замість?

— На додачу.

Тиша. Тоді Розі сказала:

— Ну, гірше не буде.

— ПРИВІТ, ПАНІ ГІГГЛЕР, — МОВИВ ТОВСТУН ЧАРЛІ. —

Я хочу повернути пір'їну.

— Чо' це ти думаєш, що твоя пір'їна в мене? — спитала вона, склавши руки на величезних грудях.

— Мені сказала пані Данвідді.

Уперше пані Гігглер здавалася здивованою.

— Луелла сказала тобі, ніби пір'їна в мене?

— Вона сказала, що пір'їна у вас.

— У мене вона в безпеці, — пані Гігглер показала горням із кавою на Дейзі. — Не чекай від мене, що я балакатиму, поки вона тут. Я її не знаю.

— Це Дейзі. Ви можете казати їй усе, що сказали б мені.

— Вона твоя наречена, я чула.

Товстун Чарлі відчув, що зашарівся.

— Вона не моя... ми насправді не... Я мусив щось сказати, щоб утрювати її від чоловіка з пістолетом. Це здавалося найпростішим.

Пані Гігглер зиркнула на нього. Її очі за товстими окулярами заблищали.

— Знаю. Це було під час твого співу. Перед людьми. — Вона похитала головою, як це роблять старі,

коли розмірковують над дурістю молодих. Розкрила чорну сумочку, дістала звідти конверта й передала Чарлі. — Я обіцяла Луеллі, що збережу її.

Товстун Чарлі видобув із конверта пір'їну, напівзім'яту там, де він міцно тримав її у ніч сеансу.

— Гаразд, — мовив він. — Пір'їна. Чудово. Що мені тепер з нею робити?

— Ти не знаєш?

Коли Товстун Чарлі був малим, мама казала йому рахувати до десяти, перш ніж зірватися. Він порахував, тихо й неспішно, після чого зірвався:

— Звісно, я не знаю, що з нею робити, дурна старушенціє! За останні два тижні мене арештовували, я втратив наречену і роботу, дивився, як мого напівуявного брата з'їла стіна птахів на Піккаділлі, носився туди й назад над Атлантикою, наче якийсь божевільний трансатлантичний м'ячик для настільного тенісу, а сьогодні я став перед слухачами і я... я співав, тому що мій колишній начальник-психопат наставив дуло пістолета в живіт дівчині, з якою я вечеряв. Все, що я намагаюся зробити — це розгребти безлад, у який перетворилося моє життя, відколи ви запропонували мені поговорити з братом. Тож ні. Ні, я не знаю, що робити з цією клятою пір'їною. Спалити? Порубати і з'їсти? Звити з нею гніздо? Тримати перед собою і вистрибнути з вікна?

Пані Гіглер мала похмурий вигляд:

— Маєш спитати в Луелли Данвідді.

— Я не певен, що зможу. Коли я востаннє її бачив, вигляд у неї був не найкращий. І в нас мало часу.

— Чудово, — втрутилась Дейзі. — Ти забрав пір'їну. Можемо ми тепер, будь ласка, поговорити про Грема Коутса?

— Це не просто пір'їна. Це пір'їна, яку я обміняв на брата.

— То обміняйся назад і нумо братися до справи. Ми мусимо щось зробити.

— Все не так просто, — зауважив Товстун Чарлі. Тоді замовк і подумав про те, що він сказав і що сказала вона. Глянув на Дейзі з захопленням:

— Боже, а ти розумна.

— Стараюся. Що я сказала?

У них не було чотирьох стареньких жінок, але були пані Гігглер, Бенджамін і Дейзі. Вечеря майже скінчилася, тож Кларісса, метрдотель, була дуже рада до них доєднатися. У них не було чотирьох видів землі різного кольору, але був білий пісок із пляжу позаду готелю і чорна земля із клумби перед ним, червоний ґрунт збоку від готелю та різнокольоровий пісок у пробірках в сувенірній крамниці. Свічки, які вони позичили на барі біля басейну, були маленькі й білі, а не високі і чорні. Пані Гігглер запевнила їх, що вони зможуть знайти всі потрібні трави на острові, але Товстун Чарлі попросив Кларіссу принести з кухні мішечок із пучечком запашних трав.

— Думаю, вся справа у вірі в успіх, — пояснив він. — Найважливіше не деталі, а магічна атмосфера.

Магічній атмосфері в цьому разі не сприяли ані схильність Бенджаміна Гігглера роззиратися довкола стола і прискати від сміху, ані постійні

зауваження Дейзі, що вся ця процедура була не-ймовірно дурнуватою.

Пані Гігглер висипала пучечок трав у миску із залишками білого вина і почала гудіти. Вона захожувально підняла руки — й інші загуділи з нею, наче п'яні бджоли. Товстун Чарлі чекав, аби щось відбулося.

Нічого не відбувалося.

— Товстуне Чарлі, ти теж гуди, — скомандувала пані Гігглер.

Товстун Чарлі глитнув. Боятися нічого, сказав він собі: він співав перед повною кімнатою людей, він запропонував перед ними одружитися жінці, яку заледве знав. Гудіти буде раз плюнути.

Він налаштувався на ноту, яку гуділа пані Гігглер, і дозволив їй завібрувати у горлі...

Він тримав пір'їну. Він зосередився і гудів.

Бенджамін припинив хихотіти. Очі його розширилися. На обличчі з'явився тривожний вираз, і Товстун Чарлі збирався перестати гудіти, щоб дізнатися, що його стурбувало, але гудіння тепер було всередині нього, а свічки замерехтіли...

— Гляньте на нього! — вигукнув Бенджамін. — Він...

...і Товстуну Чарлі стало цікаво, що ж це з ним таке, але цікавитися було вже запізно.

Туман розсіявся.

Товстун Чарлі ішов містком, довгим білим пішохідним містком через простір сірих вод. Трохи попереду, посеред містка, сидів чоловік на маленькому дерев'яному стільці. Чоловік рибалив. Очі йому затуляв зелений борсаліно. Схоже, він

дрімав і не поворушився, коли Товстун Чарлі наблизився.

Товстун Чарлі впізнав чоловіка. Він поклав руку йому на плече:

— Знаєш, а я зрозумів, що ти придурювався. Я не вірив, що ти справді помер.

Чоловік на стільці не поворухнувся, але всміхнувся.

— Оце стільки ти знаєш, — відказав Анансі. — Я мертвий-мертвісінький. — Він щедро витягнувся, дістав з-за вуха чорну черуту і підпалив її сірником. — Еге ж. Я мертвий. Думаю, лишатимусь мертвим ще якийсь час. Якщо інколи не помирати, люди починають сприймати тебе як належне.

— Але...

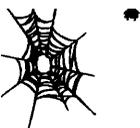
Анансі торкнувся губ пальцем, закликаючи до тиші. Узяв вудку і почав крутити коліщатко. Він вказав на маленьку сітку. Товстун Чарлі підняв її і тримав, поки батько опускав у неї довгу срібну рибу, що звивалася. Анансі видобув із рота риби гачка, а тоді кинув рибу в біле відро.

— Осьо, — мовив він. — Про вечерю подбали.

Чарлі вперше зауважив, що коли він сідав за стіл із Дейзі та Гігґлерами, панувала глибока ніч, але тут, де б він зараз не був, сонце висіло над горизонтом, проте не сідало.

Батько склав стілець і дав Чарлі нести його та відро. Вони пішли мостом.

— Знаєш, — сказав пан Нансі, — я завжди гадав, що якщо ти колись прийдеш до мене побалакати, я тебе всякому навчу. Але ти й сам непогано справляєшся. То чому ти тут?

— Я не певен. Я намагався знайти Жінку-птаху. Хотів віддати їй її пір'їну.

— Не варто марудитися з такими людьми, — безтурботно озвався батько. — Від них не буде добра. Ота — в неї повно образ. Але вона боягузка.

— Це Павук...

— Твоя провина. Дозволити тій кумасі вигнати твою половину.

— Я був дитиною. Чому ти нічого не зробив?

Анансі відсунув капелюха на потилицю:

— Стара Данвідді не зробила б із тобою нічого такого, чого б ти не хотів. Все ж таки ти мій син.

Товстун Чарлі подумав над цим.

— Але чому ти мені не розповів?

— Ти справляєшся. Сам до всього додумався. Ти ж додумався до пісень, правда?

Товстун Чарлі започувався незграбнішим, товстішим і ще більшим розчаруванням для батька, але не відповів «ні». Замість цього спитав:

— Що ти думаєш?

— Думаю, що ти вже доходиш до цього. У піснях важливо, що вони мов історії. Вони ніфіга не означають, доки люди їх не слухають.

Вони наближались до кінця містка. Товстун Чарлі розумів без підказок, що це їхній останній шанс поговорити. Йому стільки всього треба було зрозуміти, він стільки всього хотів знати. Тому спитав:

— Тату, коли я був малим... Чому ти мене принижував?

— Принижував? — старий насупив брови. — Я любив тебе.

— Ти повів мене до школи вирядженим у президента Тафта. Ти називаєш це любов'ю?

Старий видав якийсь високочастотний вереск, який міг би бути сміхом, а тоді посмоктав черугу. Дим спливав із його губ, наче примарна бульбашка з текстом.

— Твоя матір могла б дещо про це сказати, — мовив він. — У нас мало часу, Чарлі. Ти справді хочеш марнувати його на суперечки?

— Мабуть, ні, — похитав головою Чарлі. Вони дісталися кінця містка.

— Що ж, — сказав батько, — коли побачиш брата, я хочу, щоб ти дещо йому від мене передав.

— Що?

Тато простягнув руку і нахилив голову Чарлі. Тоді ніжно поцілував його у лоба.

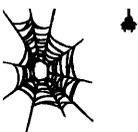
— Оце.

Товстун Чарлі випростався. Тато дивився на нього з виразом, що його Чарлі, забачивши на будь-чому іншому обличчі, сприйняв би як гордість.

— Покажи мені пір'їну, — попросив батько.

Чарлі сьгнув у кишеньку. Пір'їна була там, ще зім'ятіша і розкошланіша, ніж раніше. Батько цикнув і підняв її до світла.

— Це прекрасна пір'їна, — сказав він. — Не треба їй так обшарпуватися. Вона не візьме її зіпсованою. — Пан Нансі провів рукою над пір'їною — і та стала ідеальною. Він похмуро глянув на неї. — Тепер би не зіпсувати її знову. — Старий подихав на нігті і відполірував їх об піджак. Тоді нібито знайшов рішення. Зняв свій борсаліно і встроїв

перо за облямівку. — Ось. Тобі саме не завадив би елегантний капелюх. — Він вдягнув його Чарлі на голову. — Тобі личить.

Товстун Чарлі зітхнув.

— Тату, я не ношу капелюхи. Він сидітиме дурно-верхо. Я буду схожий на повного придурка. Чому ти завжди намагаєшся зробити з мене посміховисько?

У тьмяному світлі старий глянув на сина.

— Думаєш, я тобі брехатиму? Синку, щоб носити капелюха, потрібне лише відповідне ставлення. А в тебе воно є. Гадаєш, я казав би тобі, що ти маєш чудовий вигляд, якби це було не так? Ти виглядаєш справді ефектно. Ти мені не віриш?

— Не дуже.

— Дивися, — батько вказав за межі мосту. Вода під ними була спокійною і гладкою, наче дзеркало, і чоловік, що дивився на Чарлі з води, виглядав справді ефектно у своєму новому зеленому капелюсі.

Товстун Чарлі підвів погляд, щоб сказати батькові, що, можливо, помилявся, але старий уже зник.

Він зійшов із мосту у присмерки.

— ГАРАЗД. Я ХОЧУ ТОЧНО ЗНАТИ, ДЕ ВІН. КУДИ ВІН ЗНИК? Що ви з ним зробили?

— Я нічого не робила, Господи, дитино, — мовила пані Гігглер. — Такого минулого разу не було.

— Так ніби його затягло променем на корабель-матку, — озвався Бенджамін. — Круто! Справжнісінькі спецефекти.

— Я хочу, щоб ви його повернули, — лютувала Дейзі. — Поверніть його зараз же.

— Я навіть не знаю, де він, — пояснила пані Гіглер. — І я його туди не надсилала. Він сам це зробив.

— У будь-якому разі, — сказала Кларісса, — що як він там чимось зайнятий, а ми його повернемо? Ми можемо все зіпсувати.

— Точно, — погодився Бенджамін. — Це як повернути променем десантний загін на півдорозі до кінця місії.

Дейзі подумала про це і роздратовано усвідомила, що в цьому був сенс — принаймні стільки ж сенсу, скільки й в усьому, що відбувалося цими днями.

— Якщо більше нічого не відбуватиметься, — мовила Кларісса, — я мушу зачинити ресторан. Перевірити, щоб усе було гаразд.

— Тут не відбуватиметься нічого, — погодилася пані Гіглер, сьорбнувши кави.

Дейзі вдарила рукою по столу.

— Перепрошую! У нас там ходить убивця. А тепер Товстуна Чарлі затягло на корабель-мамку.

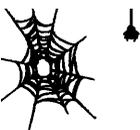
— Матку, — виправив Бенджамін.

Пані Гіглер примружилася:

— Гаразд. Ми мусимо щось зробити. Що ти пропонуєш?

— Не знаю, — сказала Дейзі. — Мабуть, згаяти час. — Вона взяла до рук примірника «Вісника Вілльямстауна», який читала пані Гіглер, і почала його гортати.

Стаття про зниклих туристок, жінок, що не повернулися на свій корабель, була в колонці на

третій сторінці. *Двоє в будинку*, казав Грем Коутс у неї в голові. *Ти думаєш, я повірю, що вони з круїзного лайнера?*

Перш за все Дейзі була поліціанткою.

— Дайте мені телефон, — сказала вона.

— Кому ти дзвонитимеш?

— Думаю, ми почнемо з міністра туризму та шефа поліції, а там подивимось.

БАГРЯНЕ СОНЦЕ ЗЩУЛЮВАЛОСЯ НА ГОРИЗОНТІ. Якби Павук не був Павуком, він впав би у відчай. На острові в тому місці була чітка межа між днем та ніччю, і Павук спостерігав, як останню червону частинку сонця поглинуло море. У нього було каміння і дві жердини.

Добре було б розвести багаття.

Павук замислився, коли зійде місяць. Із місяцем у нього буде шанс.

Сонце сіло — останній слід червоного потонув у темному морі, й настала ніч.

— Дитя Анансі, — промовив голос із темряви. — Невдовзі я харчуватимусь. Ти не знатимеш, що я тут, доки не відчуєш на потилиці мій подих. Я стояв над тобою, доки тебе було підвішено для мене, і я міг похрумтіти твоєю шиєю там і тоді, але передумав. Вбити тебе уві сні не принесло б жодного задоволення. Я хотів відчутти, як ти помираєш. Хотів, щоб ти знав, чому я забрав твоє життя.

Павук кинув камінь туди, звідки, на його думку, долинав голос, і почув, як той без жодної шкоди врізався в чагарник.

—У тебе є пальці,—продовжував голос,—але в мене є пазури, гостріші за ножі. У тебе дві ноги, але в мене чотири лапи, що ніколи не втомлюються, що здатні бігти вдесятеро швидше, ніж колись бігтимеш ти. Твої зуби здатні їсти м'ясо, якщо вогонь зробить його м'яким та позбавленим смаку, бо в тебе маленькі мавпячі зуби, годні жувати м'які фрукти та повзучих комах; але мої зуби розривають і відділяють живу плоть від кісток, і я можу проковтнути її, поки жива кров ще б'є фонтанами в небо.

А тоді Павук видав звук. То був звук, який можна видати без язика, і навіть не розмикаючи губ. То був звук «ме-е», звук здивованої зневаги. *Може, все це й так, Тигре, казав цей звук, тільки що з того? Всі історії, що колись існували, належать Анансі. Ніхто не розповідає історії Тигра.*

Із темряви пролунало ревіння, ревіння люті й розчарування.

Павук почав мугикати мелодію «Регтайму Тигра». То була стара пісня, якою добре дражнити тигрів. *«Тримай того тигра,—співається там.— Де той тигр?»*

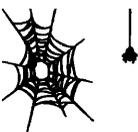
Коли з темряви знову пролунав голос, він був уже ближче.

—Я ненавиджу твою жінку, дитя Анансі. Коли я покінчу з тобою, то розірву її плоть. Її м'ясо буде на смак солодшим, ніж твоє.

Павук пхекнув, як пхекають, коли знають, що їм брешуть.

—Її звуть Розі.

Наступний звук вирвався в Павука мимовільно. У темряві засміялись.

— А щодо очей, — провадив голос, — то твої очі бачать тільки очевидне, в яскравому денному світлі, якщо тобі пощастить; тоді як у мого народу очі здатні бачити, як настовбурчуються волосинки на твоїх руках, коли я говорю з тобою, бачити жах на твоєму обличчі, і бачити це все вночі. Страшися мене, дитя Анансі, і якщо маєш останні молитви, кажи їх зараз.

У Павука не було молитов, але було каміння, і він міг його кидати. Можливо, йому пощастить, і камінь зможе заподіяти якоїсь шкоди у темряві. Павук знав, що це буде просто диво, але ж він усеньке життя покладався на дива.

Він потягнувся за іншим каменем.

Щось торкнулося тильної сторони його руки.

— Привіт, — мовив у нього в голові маленький глиняний павучок.

— Привіт, — подумав Павук. — Слухай, я тут трохи зайнятий, намагаюся, щоб мене не з'їли, тож якщо ти не проти деякий час не заважати...

— Але я привів їх, — подумав павучок. — Як ти й просив.

— Як я й просив?

— Ти наказав мені піти за допомогою. Я привів їх із собою. Вони йшли за моєю ниткою павутини. У цьому всесвіті павуків немає, тож я вислизнув і плів павутину звідти сюди і звідси туди. Я привів воїнів. Я привів хоробрих.

— Про що задумався? — сказав із темряви голос великого kota. А тоді додав із беззаперечною і витонченою веселістю: — У чому річ? Кіт твій язик проковтнув?

Кожен павук тихий. Вони витворюють тишу. Навіть ті, що видають звуки, зазвичай лишаються якомога нерухомішими, вичікуючи. Павуки дуже багато вичікують.

Ніч повільно наповнювалася ледь чутним шурхотом.

Павук подумав про свою гордість і вдячність семиногому павучкові, якого він створив із крові, слини й землі. Павучок шугонув із тильного боку руки йому на плече.

Павук їх не бачив, але знав, що всі вони були там: великі павуки і маленькі павучки, отруйні павуки і павучки, що кусаються; величезні волохаті павуки та зграбні хітинові павучки. Їхні очі сприймали стільки світла, скільки могли знайти, але вони бачили своїми лапками та ніжками, збираючи з вібрацій віртуальне зображення світу довкола.

Вони були армією.

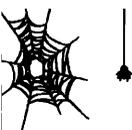
Тигр знову озвався з темряви.

— Коли ти помреш, дитя Анансі, — коли весь твій рід помре, — тоді історії стануть моїми. Люди знову розповідатимуть історії Тигра. Вони збиратимуться і прославлятимуть мою хитрість та мою силу, мою жорстокість та мою радість. Кожна історія буде моєю. Кожна пісня буде моєю. Світ знову стане таким, як раніше: безжальним місцем. Темним місцем.

Павук прислухався до шереху своєї армії.

Він не дарма сидів на краєчку скелі. Хоча йому нікуди було звідси відступати, Тигр не зміг би його тут атакувати; він зміг би тільки підкрастися.

Павук засміявся.

— З чого ти смієшся, дитя Анансі? Чи ти втратив глузд?

На це Павук розсміявся довше й голосніше.

З темряви пролунало виття. Тигр зустрів Павукову армію.

Павуча отрута буває різною. Нерідко минає час, перш ніж виявляться всі наслідки укусу. Природознавці роками над цим розмірковували: є павуки, місце укусу яких гние та відмирає, й інколи це триває понад рік. Відповідь, чому павуки так чинять, проста. Павуки просто вважають, що це смішно, і не хочуть, щоб ви колись про них забували.

Укуси чорної вдови на Тигровому носі з синцем, укуси тарантула на вухах: за якісь секунди його вразливі місця палали й пульсували, розпухали й свербіли. Тигр не розумів, що відбувається; він тільки відчував печію, біль і раптовий страх.

Павук сміявся все довше й голосніше, і слухав, як величезна тварина тікає в чагарник, ревучи від агонії та страху.

Тоді він присів і зачекав. Тигр безперечно повернеться. Це ще не кінець.

Павук зняв семиногого павучка з плеча і погладив його, проводячи пальцями туди й назад широкою спинкою.

Трохи нижче схилом щось засяяло холодною зеленою люмінісценцією і замерехтіло, наче вогні крихітного міста, загоряючись і гаснучи у ночі. Воно наближалося до Павука.

Мерехтіння виявилось сотнями тисяч світляків. У центрі їхнього сяйва висвічувався силует темної

людської постаті. Вона розмірено йшла схилом нагору.

Павук підняв камінь, подумки наготувавши свої павучі війська до нової атаки. А тоді зупинився. Постаць у світлі світляків мала щось знайоме: на ній був зелений борсаліно.

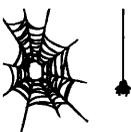

ГРЕМ КОУТС МАЙЖЕ ПРИКІНЧИВ ЗНАЙДЕНУ в кухні маленьку пляшку рому. Він відкоркував ром, бо не мав бажання спускатися у винний погреб, а ще думав, що сп'яніє від рому швидше, ніж від вина. На жаль, цього не сталося. Ром, здавалося, ніяк не діяв, тим паче не забезпечував так потрібної, за його відчуттями, емоційної розрядки. Грем Коутс походив будинком із пляшкою в одній руці та половиною склянки рому в іншій, і робив великі ковтки то з однієї, то з іншої. Він упіймав у дзеркалі погляд свого відображення, жалюгідного та спітнілого.

— Веселіше, — промовив він уголос. — Всяке буває. Лиха без добра. Минеться масниця. Два коти в одному мішку. Немає злого. — Ром майже скінчився.

Він пішов назад на кухню і повідчиняв кілька шафок, перш ніж помітив у глибині однієї пляшку хересу. Грем дістав її та вдячно заколисав, наче маленького старого друга, який щойно повернувся після років, проведених у морі.

Він відкрутив ковпачок пляшки. Це був солодкий кулінарний херес, але він перехилив його, наче лимонад.

Шукаючи в кухні випивку, Грем Коутс помітив і інші речі. Наприклад, там були ножі. Деякі з них дуже гострі. У ящику була навіть маленька неіржавна пилка. Грем Коутс схвалював. Це буде дуже простим рішенням проблеми в підвалі.

— *Хабеас корпус*, — мовив він. — Чи *хабеас делікті*. Щось із цього. Немає тіла, немає і злочину. *Ерго. Квод ерат демонстрандум*.

Він дістав пістолет із кишені піджака і поклав його на кухонний стіл. Розклав навколо ножі у формі спиць колеса.

— Що ж, — сказав він тим самим тоном, яким зазвичай переконував невинні бойз-бенди, що саме час підписати з ним контракт і привітати якщо не багатство, то принаймні славу, — не відкладай на завтра те, що можна зробити сьогодні.

Він застромив три кухонні ножі собі за пояс, поклав пилку в кишеню піджака, а тоді з пістолетом у руках спустився сходами в підвал. Увімкнув світло, підморгнув винним пляшкам, що лежали на боці, кожна в своїй комірці, вкриті тонким шаром пилу, а тоді він уже стояв перед залізними дверима м'ясоховища.

— Гаразд, — крикнув він, — ви будете раді почути, що я вас не скривджу. Зараз я вас обох відпущу. Все це лише помилка. Не ображайтеся. Не варто плакати над розбитим глеком. Станьте біля дальньої стіни. Займіть позиції. Без фокусів.

Відсуваючи засуви, він розмірковував, наскільки втішною є кількість вже наявних кліше для людей, що тримають пістолета. Грем Коутс аж започувався членом братства: поруч із ним стояли Богарт

і Кегні, і всі ті люди, що кричали один на одного в програмі «Копи».

Він увімкнув світло і відчинив двері. Матір Розі стояла біля дальньої стіни, спиною до нього. Коли він зайшов, вона відгорнула спідницю та повихляла приголомшливо кістлявими брунатними сідницями.

У нього відпала щелепа. Тієї ж миті Розі жбурнула Грему Коутсу в груди відрізок іржавого ланцюга, вибивши пістолета в інший кінець приміщення.

Із завзятістю та точністю набагато молодшої жінки матір Розі вдарила Коутса в пах, і поки він скоцюрблено хапався за промежину, видаючи звуки чутної лише собакам та кажанам висоти, Розі з матір'ю вивалилися з м'ясосховища.

Вони зачинили двері, і Розі закрила один із засувів. Вони обійнялися.

Вони досі були у винному погребі, коли вимкнулося все світло.

— Це лише запобіжники, — сказала Розі, щоб заспокоїти матір. Вона не була певна, що вірила в це, але іншого пояснення не мала.

— Треба було зачинити двері, — мовила матір. — Ай! — вона вдарилася об щось великим пальцем ноги і вилаялася.

— З іншого боку, він теж не бачить у темряві, — зазначила Розі. — Просто тримай мене за руку. Думаю, сходи там.

Грем Коутс стояв у темряві рачки на підлозі підвалу для м'яса, коли вимкнулося все світло. Його ногою скрапувало щось гаряче. На одну ніякову

мить йому здалося, що він обмочився. Потім чоловік збагнув, що лезо одного з ножів, які він застромив за пояс, глибоко врізалось йому у верхню частину ноги.

Він припинив рухатися і ліг на підлогу, вирішивши, що було дуже завбачливо стільки випити: алкоголь практично діяв як знеболювальне. Коутс вирішив поспати.

Він опинився у сховищі не сам. Хтось був там із ним. Щось, що рухалося на чотирьох лапах.

— Вставай, — прогарчав хтось.

— Не можу. Мені боляче. Я хочу в ліжко.

— Ти жалюгідне маленьке створіння, і ти знищуєш усе, чого торкаєшся. А тепер вставай.

— Я б хотів, — відповів Грем Коутс виправданим тоном п'яного. — Але не можу. Я просто трохи полежу на підлозі. Вона все одно зачинила двері на засув. Я чув.

Він почув з іншого боку дверей скрегіт, так ніби повільно від'їхав засув.

— Двері відчинені. І якщо ти лишишся тут, то помреш. — Нетерплячий шурхіт; помах хвоста; напівзаглушений у глибині горлянки рик. — Дай мені свою руку і свою вірність. Запроси мене всередину.

— Я не розу...

— Дай мені руку, або стечеш кров'ю.

У чорноті м'ясосховища Грем Коутс простягнув руку. Хтось — щось — узяло її та заспокійливо тримало.

— Не хочеш тепер запросити мене всередину?

На якусь секунду Грем Коутс відчув холодну тверезість. Він уже зайшов надто далеко. Вже ніщо з того, що він зробить, справи не погіршить.

— Безсумовно, — прошепотів Грем Коутс, і промовивши це, почав змінюватися. Він міг бачити в темряві так само добре, як удень. Йому здалося, але тільки на мить, що він бачить щось всередині себе, більше за людину, із гострими-гострими зубами. А тоді воно зникло, а Грем Коутс започувався просто чудово. Нога більше не кривавила.

Коутс міг ясно бачити в темряві. Він дістав з-за пояса ножі та кинув їх на підлогу. Ще він зняв взуття. На підлозі лежав пістолет, але він його там і залишив. Інструменти були для мавп, круків та слабаків. Він не був мавпою.

Він був мисливцем.

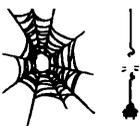
Він звівся на руки й ноги, а тоді на чотирьох кінцівках безшумно вийшов із винного погреба.

Він бачив жінок. Вони знайшли сходи нагору до будинку і сліпо піднімалися ними, тримаючись у темряві за руки.

Одна з них була старою й жилагою, інша — молодію й ніжною. Рот істоти, яка частково була Гремом Коутсом, наповнився слиною.

ТОВСТУН ЧАРЛІ ЗІЙШОВ ІЗ МОСТУ З ЗЕЛЕНИМ татовим борсаліно на голові і пішов крізь сутінки. Він попрошкував скелястим пляжем, ковзаючись на камінні і хлюпаючи калюжами. Тоді наступив на щось, що ворухилося. Перепона — і він прибрав ногу.

Воно здійнялося в повітря і продовжувало підніматися. Що б це не було, воно здавалося величезним: спершу Чарлі подумав, ніби воно сягнуло розмірів слона, але воно продовжило рости.

Світло, подумав Товстун Чарлі. Він проспівав це — і всі світляки цього місця зібралися навколо нього з холодним зеленим люмінісцентним мерехтінням, і в їхньому світлі він зумів розгледіти два ока, більші за тарілки, що позирали на нього з гордовитої морди рептилії. Він позирнув у відповідь.

— Добрий вечір, — бадьоро привітався він.

— При-віт, — мовив голос істоти, плавний, ніби масло. — Дін-дон. Ти дивовижно схожий на вечерю.

— Я — Чарлі Нансі. А ти хто?

— Я — Дракон. І я проковтну тебе одним повільним махом, маленький чоловічку в капелюсі.

Чарлі примружився. *Що б зробив мій батько?* — замислився він. *Що б зробив Павук?* Він гадки не мав. *Давай-но. Все ж таки Павук — він начебто частинка мене. Я можу зробити те саме, що й він.*

— Ем. Ти знудьгувався говорити зі мною і безпешкодно мене пропустиш, — повідомив він драконові з усією впевненістю, яку тільки зміг мобілізувати.

— Божечки. Гарна спроба. Але боюся, ні, — із захватом відповів Дракон. — Взагалі-то я збираюся тебе зїсти.

— Ти ж не боїшся лаймів? — спитав Чарлі, перш ніж згадав, що віддав лайм Дейзі.

Створіння презирливо засміялося:

— Чого я боюся? Нічого.

— Нічого?

— Нічого.

— Ти *донецмоги* боїшся нічого?

— Цілковито його жахаюся, — зізнався Дракон.

— Знаєш, — мовив Чарлі, — у мене тут *нічого* в кишенях. Хочеш глянути?

— Ні, — з тривогою відповів Дракон. — Точно не хочу.

Пролунало лопотіння крил-вітрил, і Чарлі лишився на пляжі сам.

— Це, — мовив він, — було надто легко.

Товстун Чарлі рушив далі. Він придумав пісню для своєї ходи. Чарлі завжди мріяв придумувати пісні, але ніколи цього не робив, здебільшого через переконання, що якщо він колись напише пісню, то хтось попросить її заспівати, а це було б кепсько, приблизно так само кепсько, як і смерть через повішення. Тепер він усе менше й менше на це зважав, і співав свою пісню світлякам, які летіли за ним схилом. То була пісня про те, як він зустрів Жінку-птаха та знайшов брата. Чарлі сподівався, що світлякам вона подобалася: здавалося, вони пульсували і мерехтіли у ритм.

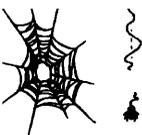
Жінка-птаха чекала на нього на вершині схилу.

Чарлі зняв капелюха та видобув з-за облямівки пір'їну.

— Ось. Гадаю, це ваше.

Вона не поворухнулася, щоб її взяти.

— Наша угода скасовується, — мовив Чарлі. — Я приніс вашу пір'їну. Я хочу назад брата. Ви забрали його. Я хочу його повернути. Кров Анансі не належала мені, щоб її віддавати.

— А що як у мене більше немає твого брата?

У сяйві світляків було важко розрізнити, але Чарлі здалося, ніби губи її не ворушилися. Втім, її слова оточували його криками дрімлюг, зойками і пугуканням сичів.

— Я хочу повернути брата, — наполягав Товстун Чарлі. — Я хочу його цілого-цілісінького і неушкодженого. І хочу його зараз. Або те, що роками тривало між вами і моїм батьком, виявиться просто прелюдією. Ну, знаєте. Увертюрою.

Чарлі ніколи раніше нікому не погрожував. Він гадки не мав, як утілюватиме свої погрози, але не сумнівався, що таки втілить.

— Він був у мене, — відказала жінка далеким криком бугая. — Але я лишила його без'язиким у світі Тигра. Я не здатна скривдити рід твого батька. Але Тигр здатен, коли віднайде хоробрість.

Тиша. Нічні жаби й нічні птахи геть замовкли. Жінка байдуже дивилась на Чарлі, її обличчя майже зливалося з тінями. Її рука сягнула в кишеню плаща:

— Дай мені пір'їну.

Чарлі поклав її жінці в руку.

А тоді відчув полегшення, так наче вона взяла у нього більше, ніж просто стару пір'їну...

Тоді вона поклала щось йому в долоню: щось холодне й вологе. Воно було схоже на кавалок м'яса, і Чарлі мусив придушити гостре бажання пожбурити це геть.

— Поверни це йому, — мовила жінка голосом ночі. — Між нами більше немає ворожнечі.

— Як мені потрапити у світ Тигра?

— А як ти потрапив сюди? — спитала вона майже весело, і ніч добігла кінця, і Чарлі лишився на схилі сам.

Він розкрив долоню і глянув на кавалок м'яса, що лежав там, м'який і морхлий. Він схожий був на язик, і Чарлі знав, чий то мусив бути язик.

Він вдягнув назад капелюха і подумав: *Вдягаю свого міркувального капелюха*. І щойно він це подумав, як слова не здалися йому смішними. Зелений борсаліно не був міркувальним капелюхом, проте він був саме таким капелюхом, який вдягатиме хтось, хто не лише подумав, але й дійшов життєво важливих висновків.

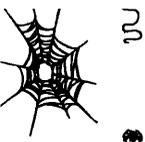
Чарлі уявив світи павутиною: вона горіла у нього в голові, з'єднуючи його з усіма, кого він знав. Нитка, що з'єднувала його з Павуком, була товстою та яскравою, і палала холодним світлом, ніби світлячок чи зоря.

Колись Павук був його частиною. Чарлі вхопився за це знання, дозволив павутині заповнити його розум. А в руці у нього був братів язик: ще донедавна цей язик був частиною Павука і тепер віддано бажав знову з ним возз'єднатися. Живі речі пам'ятають.

Шалене світло павутини палало навколо нього. Все, що Чарлі було потрібно, це йти за ним... Він пішов за ним, і світляки збиралися довкола й мандрували з ним.

— Привіт, — мовив Чарлі. — Це я.

Він Павука долинув тихий жахливий звук.

У сьайві світляків Павук мав жахливий вигляд, упольований і поранений. На обличчі та грудях були сліди пазурів.

— Думаю, це має бути твоїм, — додав Чарлі.

Павук узяв у брата язик із перебільшеним жестом подяки, поклав у рота, втиснув та потримав. Чарлі дивився й чекав, доки язик вкориниться. Скоро Павук видавався задоволеним — він поворушив ротом на пробу, тицяючи язиком то в один, то в інший бік, так ніби готувався зголити вуса, широко роззявив рота та повихляв язиком. Стулив рота і підвівся. А тоді голосом, який досі трохи переривався по краєчках, мовив:

— Гарний капелюх.

РОЗІ ПЕРШОЮ ДІСТАЛАСЯ ВЕРШИНИ СХОДІВ та відчинила двері винного погребу. Вона вивалилася в будинок. Почекала на матір, тоді захряснула й закрила двері на засув. Живлення не було, але місяць стояв високо й майже у повні, і бліде його сьайво, що проникало крізь вікна кухні, здавалося після темряви прожектором.

Ходи гулять, хлоп'я й дівча, подумала Розі. Ясніє місяця свіча...

— Дзвони в поліцію, — сказала мама.

— Де телефон?

— Звідки мені, в біса, знати, де телефон? Він досі внизу.

— Гаразд, — мовила Розі, розмірковуючи, чи знайти їй телефон, щоб подзвонити в поліцію, чи

просто забратися з будинку, але перш ніж вона вирішила, було вже надто пізно.

Із ударом настільки гучним, що стало боляче вухам, двері підвалу вилетіли назовні.

З підвалу вийшла тінь.

Вона була справжньою. Розі знала, що вона була справжньою. Вона на неї дивилася. Але це було неможливо: то була тінь великої кішки, кошлатої й величезної. Химерним чином, коли тіні торкалося місячне світло, вона здавалася *темнішою*. Розі не бачила очей, але знала, що воно на неї дивиться, і що воно голодне.

Воно її вб'є. Отак усе скінчиться.

— Воно хоче тебе, Розі, — озвалася мама.

— Я знаю.

Розі підняла найближчий твердий предмет, дерев'яну підставку, де колись були ножі, і якомога сильніше жбурнула у тінь, а тоді, не перевіряючи, влучила вона чи ні, якомога швидше вибігла з кухні у коридор. Вона знала, де були вхідні двері...

Щось темне і чотириноге рухалося швидше: воно перестрибнуло через її голову та майже безшумно приземлилося перед нею.

Розі позадкувала до стіни. У роті у неї пересохло.

Звір стояв між ними та вхідними дверима, і він повільно й тихо рухався до Розі, так ніби мав увесь час на світі.

Матір вибігла з кухні, а тоді повз Розі — вона певними кроками рухалася до великої тіні у залитому місячним сяйвом коридорі і махала руками. Слабкими кулачками вона вдарила істоту у ребра.

Пауза, ніби весь світ затамував подих, а тоді істо-та обернулась до неї. Неясний порух — і матір Розі лежала на підлозі, а тінь теліпала нею, наче пес ганчір'яною лялькою в зубах.

У двері подзвонили.

Розі хотіла покликати на допомогу, але нато-мість заверещала, голосно і наполегливо. Зіткнув-шись із неочікуваним павуком у ванні, Розі здатна була кричати, як актриса малобюджетного фільму за першої зустрічі з чоловіком у гумовому костюмі. Тепер же вона була у темному будинку, з примар-ним тигром і потенційним серійним убивцею, і одна з цих істот, а можливо, й обидві, щойно напали на її матір. У голові майнули кілька варіантів дій (*пісто-лет: пістолет був у підвалі. Їй варто було б спусти-тися й дістати пістолет. Чи двері — вона могла би спробувати пройти повз матір і тінь та відчинити вхідні двері*), але легені й рот тільки верещали.

Щось затарабанило у двері. Вони намагаються вдертися сюди, подумала Розі. Їм не виламати ці двері. Вони надто міцні.

Її матір лежала на підлозі у плямі місячного світ-ла, а тінь скоцюрбилась над нею; тінь відкидала голову назад і гарчала, глибоким хриплим риком страху, випробування та володіння.

У мене галюцинації, з шаленою переконаністю подумала Розі. Мене замкнули у підвалі на два дні, і тепер у мене галюцинації. Немає жодного тигра.

Так само вона була переконана, що немає блі-дої жінки у місячному сяйві, хоч вона й бачила,

як та крокує коридором — жінка з білявим волоссям, довгими-довгими ногами та вузькими стегнами танцівниці. Жінка зупинилася, підійшовши до тіні тигра, і сказала:

— Привіт, Греме.

Тінь звіра підняла важку голову і загарчала.

— Не думай, що сховаєшся від мене в цьому дурному костюмі тварини, — сказала жінка. Вигляд у неї був незадоволений.

Розі збагнула, що бачить крізь верхню частину тіла жінки вікно, і позадкувала, доки не притислася щільно до стіни.

Звір знову загарчав, хоча вже не так упевнено.

— Я не вірю у привидів, Греме, — провадила далі жінка. — Я прожила життя, усе своє життя, і не вірила в привидів. А тоді я зустріла тебе. Через тебе кар'єра Морріса зазнала невдачі. Ти обікрав нас. Ти вбив мене. І нарешті, щоб принизити ще більше, ти змусив мене повірити у привидів.

Тінь у формі великого kota заскавувала і позадкувала коридором.

— Не думай, що зможеш отак мене ігнорувати, жалюгідний ти чоловічку. Ти можеш прикидатися тигром скільки хочеш, але ти не тигр. Ти пацюк. О ні, це було би принизливо для благородного й численного роду гризунів. Ти гірше ніж пацюк. Ти піщанка. Ти *тхір*.

Розі побігла коридором. Пробігла повз тінь звіра, повз матір на підлозі. Пробігла крізь бліду жінку, і то було наче пробігти крізь імлу. Вона дісталася вхідних дверей і почала намацувати засуви.

У голові, чи то в реальності, Розі чула суперечку. Хтось казав:

— Не звертай на неї уваги, ідіоте. Вона не може тебе торкнутися. Вона лише даппі. Вона заледве реальна. Хапай дівчину! Зупини дівчину!

А хтось інший відповідав:

— Ви справді виказуєте слушну думку. Але я не впевнений, що ви взяли до уваги всі обставини, віч-на-віч, ну, обачність, гм, береженого Бог береже, якщо ви слухаєте...

— Я кажу. Ти слухаєш.

— Але...

— Я хочу знати, — сказала бліда жінка, — наскільки ти зараз примарний. Тобто я не можу торкатися людей. Навіть не можу торкатися предметів. Але можу торкатися привидів.

Бліда жінка заліпила потужний удар ногою в морду звіра. Котяча тіль зашипіла і ступила крок назад, і нога промахнулася буквально на кілька сантиметрів.

Наступний удар влучив, і звір завив. Ще один сильний удар у місце, де мав би бути котячий ніс, і звір видав звук кота, якого миють шампунем — самотнє виття жаху і люті, ганьби і поразки.

Коридор сповнився сміхом мертвої жінки, сміхом торжества і вдовolenня.

— Тхір, — сказала вона. — Грем Тхір.

Будинком пронісся холодний вітер.

Розі витягла останні засуви і повернула замок. Вхідні двері відчинилися. Звідти вдарили сліпуче яскраві промені ліхтарів. Люди. Машини. Жіночий голос мовив:

— Це одна зі зниклих туристок.

А тоді:

— Боже мій.

Розі обернулася.

У промені ліхтарика вона бачила матір, що скоцюрбилася на підлозі, а коло неї, босий, непритомний і безперечно в людській формі, лежав Грем Коутс. Навколо них була розлита червона рідина, схожа на багряню фарбу, і на хвильку Розі не змогла збагнути, що то таке було.

До неї зверталася жінка. Вона казала:

— Ви Розі Ноа. Мене звати Дейзі. Знайдімо, де б вам присісти. Ви хочете присісти?

Хтось, мабуть, знайшов електрощиток, бо тієї ж миті в усьому будинку з'явилося світло.

Кремезний чоловік у поліційній формі схилювався над тілами. Він подивився і сказав:

— Це точно пан Фіннеган. Він не дихає.

Розі відповіла:

— Так, будь ласка. Я б дуже хотіла сісти.

ЧАРЛІ СИДІВ ПОРУЧ ІЗ ПАВУКОМ НА КРАЄЧКУ скелі, у місячному сяйві, і ноги його звисали у прірву.

— Знаєш, — сказав він, — ти колись був частиною мене. Коли ми були дітьми.

— Справді? — Павук схилюв голову набік.

— Думаю, так.

— Ну, це дещо пояснює. — Павук випростав руку: на тильному боці пальців, ніжачись у повітрі, сидів семиногий глиняний павучок. — То що тепер? Ти візьмеш мене назад чи що?

Чарлі насупив брови:

— Думаю, ти став кращим, ніж міг би бути, якби лишався частиною мене. І задоволення отримав набагато більше.

— Розі, — мовив Павук. — Тигр знає про Розі. Ми мусимо щось зробити.

— Авжеж, мусимо, — сказав Чарлі.

Він подумав, що це було схоже на бухгалтерію: вносиш дані в одну колонку, віднімаєш їх із іншої, і, якщо все зробив правильно, результати мусять зійтися внизу сторінки. Він узяв брата за руку.

Вони підвелися і ступили крок уперед, зі скелі...
...і все стало яскравим...

Холодний вітер повіяв між світами.

— Знаєш, — сказав Чарлі, — ти не чарівна частина мене.

— Справді? — Павук ступив іще крок. Падали незліченні зорі, прокладаючи собі шлях темним небом. Хтось десь грав високу мелодійну музику на флейті.

Ще крок, і залунали далекі сирени.

— Ні, — мовив Чарлі. — Гадаю, пані Данвідді так думала. Вона розділила нас, але так ніколи і не зрозуміла, що насправді зробила. Ми більше схожі на дві половинки морської зірки. Ти виріс у цілу особистість. І я, — додав він, усвідомлюючи, що так і було, — теж виріс.

Вони стояли на кручі у сутінках. Нагору, миготючи вогнями, їхала швидка, а за нею інша. Вони припаркувались на узбіччі за групою поліційних машин.

Дейзі давала всім вказівки, що робити.

— Ми тут небагато можемо вдіяти, — зазначив Чарлі. — Не зараз. Ходімо. — Останні світлячки полишили його і, змигнувши, заснули.

Вони поїхали першим ранковим мікроавтобусом до Вілльямстауна.

МЕЙВ ЛІВІНГСТОН СІДІЛА НАГОРІ В БІБЛІОТЕЦІ будинку Ґрема Коутса, в оточенні його картин, книжок та DVD, і позирала у вікно. Внизу рятувальна служба клала Розі та її матір в одну швидку, а Ґрема Коутса — в іншу.

Вона подумала, що їй справді сподобалося лупцювати того звіра, на якого перетворився Коутс. Це було найутішніше, що вона робила з часу свого вбивства — хоча, якщо чесно, вона мусила визнати, що танець із паном Нансі був на дуже близькому другому місці. Старий був неймовірно жвавим і мав легкі кроки.

Вона втомилася.

— Мейв?

— Моррісе? — вона роззирнулася, але в кімнаті було порожньо.

— Я б не турбував тебе, якби в тебе досі були справи, люба.

— Дуже мило з твого боку. Але я думаю, що закінчила.

Стіни бібліотеки почали розчинятися. Вони втрачали колір та форму. Почав показуватися світ за стінами, і в його світлі Мейв побачила маленьку постать у чепурному костюмі, що чекала на неї.

Вона вклала свою долоню в його і спитала:

— Куди ми вирушимо тепер, Моррісе?

Він сказав їй.

— Ох. Що ж, це буде приемним різноманіттям.
Завжди хотіла там побувати.

І тримаючись за руки, вони пішли.

*Чотирнадцятий розділ,
який виводить
кілька підсумків*

ЧАРЛІ ПРОКИНУВСЯ ВІД СТУКОТУ В ДВЕРІ. Розгублено роззирнувся: він був у готельній кімнаті, і в його свідомості вертілись і кружляли, ніби метелики навколо лампочки без абажура, різні малоймовірні події. Намагаючись їх осмислити, він підвівся і дозволив ногам віднести себе до дверей. Він втупився у схему на дверях, яка роз'яснювала, куди рухатись у разі пожежі, і силувався згадати події попередньої ночі. Тоді повернув ключа і, штовхнувши, прочинив двері.

На нього дивилась Дейзі. Вона спитала:

— Ти що, так у цьому капелюсі і спав?

Чарлі підняв руку і помацав маківку. На ній беззаперечно сидів капелюх.

— Так, напевне.

— Господи. Ну, принаймні черевики ти зняв. Ти в курсі, що вчора пропустив усі розваги?

— Пропустив?

— Почисти зуби, — співчутливо мовила Дейзі, — і перевдягнись. Так, пропустив. Поки ти був... — вона

завагалась. Тепер, коли про це добре подумати, його зникнення посеред сеансу видавалося доволі неймовірним. Такі речі не повинні траплятись. Не в реальному житті. — Поки тебе не було тут. Я привела шефа поліції до будинку Грема Коутса. Ті туристки були там.

— Туристки?

— Ті, про яких він говорив за обідом. Щось про те, що ми підіслали до нього двох людей. То була твоя наречена з мамою. Він зачинив їх у підвалі.

— З ними все гаразд?

— Вони обидві в лікарні.

— Ох.

— Мамі сильно дісталось. А з твоєю нареченою, думаю, все буде гаразд.

— Може, припиниш її так називати? Вона не моя наречена. Вона розірвала заручини.

— Так, але ж ти не розривав?

— Вона мене не кохає. Вона кохає мого брата. А він кохає її. А тепер я перевдягнусь і почищу зуби, і мені треба трішки особистого простору.

— І душ прийми. А цей капелюх смердить сигарами.

— Це родинний спадок, — заявив Чарлі, а тоді пішов до ванної і зачинив за собою двері.

ЛІКАРНЯ БУЛА ЗА ДЕСЯТЬ ХВИЛИН ХОДИ ВІД ГОТЕЛЮ. ПАВУК СІДІВ У ПОЧЕКАЛЬНІ І ТРИМАВ ПРИМІРНИК ЖУРНАЛУ «ЩОТИЖНЕВІ РОЗВАГИ» ІЗ ЗАГНУТИМИ СТОРІНКАМИ, ВДАЮЧИ, НІБИ ЧИТАЄ.

Чарлі поплескав його по плечі — і Павук аж підскочив. Стривожено підвів погляд, а тоді, побачивши брата, розслабився, але тільки трішки.

— Мені сказали чекати тут, — мовив він. — Бо я не родич чи щось типу того.

— То чого ти просто не сказав їм, що ти родич? Або лікар?

— Ну... Таке легко робити, якщо тобі пофіг, — Павук мав знічений вигляд. — Якщо неважливо, зроблю я це чи ні, то воно вдається без проблем. Але зараз це важливо, і я боюся зробити щось не так, і що як я скажу, а мені відмовлять, і тоді... Чого ти шкіришся?

— Та нічого, просто звучить трохи знайомо. Ходімо. Знайдемо Розі.

— Знаєш, — мовив він уже до Дейзі, поки вони прошкували якимось коридором, — лікарнею можна ходити в два способи. Або ти виглядатимеш, наче ти тут свій — дивися, Павуче, білий халат на дверях, і якраз твого розміру, вдягни його, — або матимеш вигляд настільки недоречний, що ніхто не скаржитиметься на твою присутність. Люди просто почекають, доки хтось інший усе владнає. — Він почав наспівувати.

— Що це за пісня? — спитала Дейзі.

— Вона називається «Жовта пташинка», — відповів Павук.

Чарлі зсунув капелюха на потилицю, а тоді вони зайшли до палати Розі.

Розі сиділа на ліжку і зі стурбованим виглядом читала журнал. Коли вона забачила появу їхньої

трійці, вигляд її став ще стурбованішим. Вона перевела погляд із Павука на Чарлі і назад.

— Ви удвох далеченько від дому, — тільки й зауважила вона

— Всі ми далеченько, — відповів Чарлі. — Павука ти знаєш. А це Дейзі. Вона працює в поліції.

— Я не впевнена, що досі там працюю, — озвалася Дейзі. — Думаю, я наклікала на свою голову купу проблем.

— То вчора це була ти? Ти викликала поліцію острова до того дому? — Розі замовкла, а тоді спитала: — Щось чути про Грема Коутса?

— Він у реанімації. І твоя мама також.

— Ну, якщо вона отямиться раніше, сподіваюся, вона його пришиє. Мені не кажуть про мамин стан. Вони лише говорять, що все дуже серйозно, і що мені повідомлять, коли буде що повідомляти.

Розі глянула на Чарлі ясними очима:

— Знаєш, вона не така погана, як здається, правда. Якщо мати час її зрозуміти. Коли ми сиділи замкнені в підвалі, у нас було багато часу поговорити. Вона нормальна. — Розі висякалась, а тоді продовжила: — Лікарі думають, що вона не виживе. Мені нічого не казали прямо, але сказали у такий собі мовчазний спосіб. Це дивно. Я думала, вона переживе що завгодно.

— І я, — погодився Чарлі. — Я думав, що як стане атомна війна, то виживуть радіоактивні таргани і твоя мама.

Дейзі наступила Чарлі на ногу і спитала:

— Щось відомо про те, що її поранило?

— Я розказала їм, — зітхнула Розі. — У будинку була якась тварина. Можливо, то був лише Грем Коутс. Ну, це начебто і був Грем Коутс, але також це було щось інше. Вона відвернула його увагу від мене, і воно на неї накинулось... — Уранці Розі вже пояснила це поліції острова, як могла. Вона вирішила не згадувати примарну білявку. Часом розум ламається під тиском, і вона вирішила не давати іншим знати, що саме це з нею і сталося.

Розі перервалася. Вона витріщилась на Павука, так ніби щойно згадала, хто він такий.

— Я тебе, до речі, досі ненавиджу, — заявила вона. Павук мовчав, але на його обличчя наповз жалюгідний вираз, і він більше не схожий був на лікаря: тепер він нагадував чоловіка, який позичив білого халата, що висів за дверима, і хвилюється, що хтось це помітить. А тоді в голосі Розі зазвучали мрійливі нотки: — Але коли я була там, у темряві, мені здалося, що ти мені допомагаєш. Що ти стримуєш звіра. Що з твоїм обличчям? Воно ж усе подряпане.

— То був звір, — відповів Павук.

— Знаєте, тепер, коли я бачу вас одночасно, то розумію, що ви геть не схожі.

— Я гарніший, — озвався Чарлі, і Дейзі знову наступила йому на ногу.

— Господи, — прошепотіла вона. А тоді додала голосніше: — Чарлі? Нам треба поговорити в коридорі. Негайно.

Вони вийшли, залишивши Павука в палаті.

— Що? — поцікавився Чарлі.

— Що «що»?

— Що ти хотіла мені сказати?

— Нічого.

— То нащо ми вийшли? Ти ж чула, Розі його не-навидить. Не треба було лишати їх на самоті. Вона там уже, напевне, його прикінчила.

Дейзі обдарувала його поглядом, що його Ісус міг би кинути на когось, хто повідомить, що, ймовірно, має алергію на рибу і хліб, і непогано було б, якби Син Божий швиденько зорганізував йому курячий салат: у тому погляді були жаль і майже безмежне співчуття.

Вона притисла пальця до губ і притягнула його назад до дверей. Чарлі знову зазирнув до палати: не схоже було, щоб Розі вбивала Павука. Власне кажучи, вона робила дещо цілком протилежне.

— Ох, — тільки й сказав Чарлі.

Вони цілувались. Точніше, ніхто не завадив би вам припустити, що то був цілком нормальний поцілунок, губи до губ, і може навіть трішечки з язиком. Ви б не помітили, як усміхався Павук і як блищали його очі. А тоді, коли поцілунок закінчився, як він стояв із виглядом людини, яка щойно осягнула мистецтво стояння і зрозуміла, що знає, як робити це краще за всіх, хто коли-небудь стояв раніше.

Чарлі знову звернув увагу на коридор і побачив, як Дейзі спілкується з кількома лікарями та поліціантом, якого вони зустріли напередодні.

— Ми завжди знали, що він слизький тип, — казав поліціант Дейзі. — Якщо чесно, від іноземців тільки такого і можна очікувати. Місцеві просто такого не зробили б.

— Авжеж ні, — погодилась Дейзі.

— Дуже, дуже дякуємо, — сказав шеф поліції, поплескавши Дейзі по плечі так, що вона аж заскреготіла зубами. — Ця маленька панна врятувала життя тій жінці, — довірливо сказав він Чарлі, і перш ніж разом з лікарями піти коридором геть, поблажливо поплескав по плечі ще й його.

— То що відбувається? — спитав Чарлі.

— Ну, Грем Коутс мертвий. Більш-менш. Але для матері Розі надії теж небагато.

— Ясно, — відказав Чарлі. Він подумав над цим. Тоді закінчив думати і вирішив. — Не проти, якщо я перекинусь кількома словами з братом? Нам треба побалакати.

— Я все одно збиралась до готелю. Перевірю електронну пошту. Напевне, доведеться багато просити вибачення по телефону. Треба з'ясувати, чи в мене досі є робота.

— Але ж хіба ти не героїня?

— Думаю, платили мені не за це, — мляво відповіла Дейзі. — Коли закінчиш, знайдеш мене в готелі.

Павук і Чарлі крокували головною вулицею Вільямстауна, залитою вранішнім сонцем.

— Знаєш, у тебе на правду класний капелюх, — зауважив Павук.

— Ти справді так думаєш?

— Ага. Можна поміряти?

Чарлі дав зелений борсаліно Павуку. Той нап'яв його, глянув на своє відображення у вітрині, скривився, а тоді віддав капелюха Чарлі назад.

— Ну, на тобі все одно сидить добре, — розчаровано мовив він.

Чарлі зсунув капелюха на потилицю. Деякі капелюхи можна носити тільки якщо хочеш бути безжурним, хочеш зсувати їх під кутом і ходити в них пружним кроком, ніби от-от затанцюєш. Такі капелюхи вимогливі. І цей капелюх належав до таких. Але Чарлі готовий був прийняти виклик. Він сказав:

— Розина мама помирає.

— Угу.

— Вона мені завжди дуже, дуже не подобалась.

— Я не знав її так добре, як ти. Але якби в мене було більше часу, я певен, що теж дуже, дуже б її незлюбив.

— Нам треба спробувати врятувати її життя, — зауважив Чарлі без ентузіазму, ніби повідомляючи, що пора сходити до стоматолога.

— Не думаю, що ми можемо таке робити.

— Тато зробив щось схоже для мами. Їй ненадовго стало краще.

— Але то був тато. Не знаю, як нам утнути щось подібне.

— Те місце, на краю світу. З печерами.

— То початок світу, а не край. Що з ним?

— Ми можемо туди потрапити? Без фігні зі свічками і приправами?

Павук хвильку помовчав. А тоді кивнув:

— Думаю, можемо.

Вони разом повернули, повернули у напрямку, якого зазвичай не існувало, і зійшли з головної вулиці Вілльямстауна.

Сходило сонце, і Чарлі з Павуком крокували берегом, заповненим черепами. Черепа не дуже

нагадували нормальні людські, і вони вкривали берег, наче жовта галька. Чарлі уникав їх, як міг, Павук же просто хрускотів по кістках. У кінці пляжу вони повернули ліворуч, і те ліворуч було зліва абсолютно від усього. Над ними здійнялися гори на початку світу, а донизу потягнулися урвища.

Чарлі пригадав останній раз, коли мандрував сюди, і йому здалося, що то було тисячу років тому.

— Де всі? — спитав він уголос, і звук перекотився камінням та луною вернувся до нього. Він крикнув гучніше: — Агов?

Всі вони були тут, і всі дивились на нього. Всі вони. Тепер вони здавалися більшими і менш людськими, твариннішими, дикішими. Чарлі збагнув, що минулого разу бачив у них людей тільки тому, що очікував зустріти людей. На скелях над його головою вишикувались Лев і Слон, Крокодил і Пітон, Кролик і Скорпіон, і всі-всі інші, сотні й сотні, і всі вони дивились на нього без усмішок: звірі, яких він упізнав, і звірі, яких не впізнав би жоден із нині живих. Всі тварини, які колись потрапляли до історій. Всі тварини, про яких люди снили, яким поклонялись, яких приручали.

Чарлі бачив їх усіх.

Одна річ, подумав Чарлі, співати на виживання у повному приміщенні людей, які вечеряють, спонтанно, знаючи, що дуло пістолета торкається ребер дівчини, яку ти...

Яку ти...

Ох...

Що ж, подумав Чарлі, про це я хвилюватимуся пізніше.

Зараз же йому дуже хотілось або подихати в коричневий паперовий пакетик, або щезнути.

— Та тут їх сотні, — із трепетом промовив Павук.

На камені поблизу залунало лопотіння, яке виявилось Жінкою-птахою. Вона склала руки на грудях і втупилась у братів.

— Що б ти там не збирався робити, — зауважив Павук, — краще зроби це якнайшвидше. Вони не чекатимуть вічно.

— Угу, — у Чарлі пересохло в роті.

— То, гм... Що ми зараз робитимемо?

— Заспіваємо їм, — просто відказав Чарлі.

— Що?

— Так усе виправляється. Я розібрався. Просто проспівачемо це, ти і я.

— Не розумію. Проспівачемо що?

— Пісню. Співаєш пісню, і все налагоджується, — у голосі Чарлі звучав розпач. — Пісню.

Павук витріщився на брата, і його очі нагадували калюжі після дощу. Чарлі бачив там те, чого не бачив раніше — приязнь, здається, і розгублення, а понад усе — вибачення.

— Не розумію, про що ти.

Лев дивився на них з-за каменя. Мавпа спостерігав із верхівки дерева. А Тигр...

Чарлі побачив Тигра. Той обережно наближався на чотирьох лапах. Обличчя було розпухле і вкрите синцями, але очі поблискували, і скидалося, що він буде більш ніж щасливим зрівняти рахунок.

Чарлі роззявив рота, і звідти вилетіло тихеньке квакання, наче він щойно проковтнув маленьку нервову жабку. Тоді прошепотів до Павука:

— У цьому немає сенсу. Дурнувата була ідея, правда?

— Ага.

— Як думаєш, ми можемо просто змитися? — погляд Чарлі нервово блукав схилом гори та печерами, вихоплюючи кожну з сотень тотемних істот, які зібралися тут від світанку часів. Серед них він уважив одну, якої не бачив минулого разу: дрібненького чоловічка в канаркових рукавичках та з тонкими вусами. Полисілій голові бракувало борсаліно.

Старий зустрівся з Чарлі поглядом і підморгнув.

То була дрібничка, але дрібнички виявилось достатньо.

Чарлі набрав повні легені повітря і заспівав:

— Я — Чарлі, — співав він. — Я — син Анансі. Почуйте, як лунає моя пісня. Почуйте моє життя.

Він виспівав усім присутнім пісню хлопчика, який був напівбогом, і якого стара сердита жінка розламала навпіл. Він співав про свого батька і про свою матір.

Він виспівував імена і слова, цеглинки, з яких будується фундамент реальності, світи, з яких творять світи, правди, які ховаються за речами. Він співав про належні закінчення і про висновки, які слід зробити тим, хто нашкодить йому, і тим, хто був його.

Він виспівував світ.

То була добра пісня, і то була його пісня. Часом у ній траплялися слова, а часом вона лунала геть без слів.

І поки він співав, створіння одне за одним стали плескати, тупати і бурмотіти в такт. Чарлі почувався, ніби річище, яким несло і велику пісню, і всіх

присутніх. Він співав про птахів, про чари зведеного догори погляду і побаченого польоту, і про відблиски ранкового сонця на пір'їнах крил.

Тотемні істоти пішли у танок, кожна у свій. Жінка-птаха танцювала верткий танець пташок, розпушуючи хвоста і закидаючи назад дзьоба.

Тільки одна істота на схилі не танцювала.

Тигр переїщив хвостом по землі. Він не плескав, не підспівував і не танцював. Синці на його обличчі були пурпурові, а тіло вкривали сліди від укусів і подряпини. Він тупцював камінням, крок за кроком, аж доки не опинився прямісінько перед носом Чарлі. А тоді загарчав:

— Це не твої пісні!

Чарлі поглянув на нього і заспівав про Тигра, і про Грема Коутса, і про тих, хто живиться невинною плоттю. Тоді обернувся: Павук дивився на нього із захватом. Тигр сердито заревів, а Чарлі взяв реві і оповив його своєю піснею. А тоді заревів і собі: точнісінько як ревів до цього Тигр. Власне, він почав ревіти точнісінько як Тигр, але тоді змінив тон, аж доки реві не перетворився на пришелепкувате гарчання, а істоти зі скель не засміялись, зачувши його. Вони не могли стриматись. Чарлі знову пришелепкувато заревів. І як будь-яке передражнювання, як досконала карикатура, пришелепкуватий реві зробив своє: правдиво висміяв незугарне. Більше ніхто не почує Тигрового реву, не почувши і передражнювання Чарлі. І тепер усі казатимуть: «Якийсь пришелепкуватий реві».

Тигр повернувся до Чарлі спиною. Він пострибав через юрбу, і ревів, коли біг, а юрба аж хапалась

за боки від реготу. Розлючений, Тигр відступив до своєї печери.

Павук махнув руками — короткий порух.

Почувся гуркіт, і вхід до Тигрової печери засипало дрібним камінням. Павук мав вдоволений вигляд. А Чарлі продовжував співати.

Він співав про Розі Ноа, і співав про її матір: він виспівав пані Ноа довге життя і щастя, на яке та заслужувала.

Він виспівував своє життя, всі їхні життя, і бачив візерунок їхніх життів, ніби візерунок павутини, в якій заплуталась муха; він огорнув муху піснею, впевнився, що та не втече, а тоді полагодив павутини новими ниточками.

Тепер пісня добігла природного кінця.

Не без здивування Чарлі з'ясував, що йому сподобалося співати для інших, і тепер він знав, що саме цим віднині й займатиметься всеньке своє життя. Він співатиме. Не великі чаклунські пісні, які створювали світи для нового буття. Він співатиме маленькі пісеньки, які на мить зроблять людей щасливими, зворушать їх, дозволять на хвилю забути про свої проблеми. Він знав, що завжди матиме страх перед виступом, страх сцени, але також розумів, що це схоже буде на стрибок до басейну: кілька секунд неприємного холодку, а тоді незручності минуть, і стане добре...

Ніколи не буде так добре, як зараз. Так — ніколи. Але буде незле.

А тоді все скінчилося. Чарлі схилив голову. Істоти над урвиськом дочекались, поки стихнуть останні ноти, і припинили тупотіти, припинили плескати,

припинили танцювати. Чарлі зняв батьків зелений борсаліно й обмахнув обличчя.

— Це було дивовижно, — прошепотів Павук.

— Ти міг би зробити те саме.

— Не думаю. Що відбулося в кінці? Я відчув, що ти щось зробив, але так і не допетрав, що саме.

— Я все виправив, — відказав Чарлі. — Для нас. Я так думаю. Я не певен... — і він справді не був певен. Тепер, коли пісня скінчилася, історія з неї танула, як тануть уранці сни. Чарлі тицьнув на завалений камінням вхід до печери:

— Це ти зробив?

— Ага. Схоже, це найменше з того, що я міг зробити. Хоча Тигр усе одно рано чи пізно викопасться назад. Широ кажучи, я хотів дошкулити йому гірше, ніж просто захряснути перед ним двері.

— Не переймайся. Я дошкулив йому куди більше.

Чарлі дивився, як тварини розбрідаються геть. Батька ніде не було видно, і це його анітрохи не здивувало.

— Ходімо, — сказав він. — Треба повертатись.

ПАВУК ЗНОВУ ПРИЙШОВ ДО РОЗІ В ГОДИНИ ДЛЯ відвідувань. Він приніс найбільшу коробку шоколадних цукерок, яку тільки продавали в лікарняному магазинчику.

— Це тобі.

— Дякую. Мені передали, що мама таки видряпається. Мовляв, вона розплющила очі й попросила вівсянки. Лікар сказав, що це справжнє диво.

— Ага. Твоя мама попросила їжі. Мені це видається справжнім дивом.

Вона ляснула його долонею по руці, а тоді там її і залишила.

— Знаєш, — сказала вона за хвилику, — ти подумаєш, що я геть здуріла. Але коли я була там, у темряві з мамою, мені здавалось, що ти мені допомагаєш. Ніби ти стримуєш звіра. І що якби ти цього не робив, він би нас роздер.

— Гм. Напевне, я допоміг.

— Справді?

— Не знаю. Мені так здається. Я теж потрапив у халепу й думав про тебе.

— У велику халепу?

— У велетенську.

— Налий мені, будь ласка, попити.

Павук налив їй води. Тоді Розі спитала:

— Павуче, чим ти займаєшся?

— Займаюсь?

— Яка в тебе робота?

— Залежить від настрою.

— Я думаю, що лишуся тут на деякий час. Медсестри казали мені, що тут дуже потрібні вчителі. Мені хотілося б зробити щось, аби змінити світ на краще.

— Звучить цікаво.

— А що б ти зробив, якби я залишилась тут?

— Ну... Якби ти залишилась тут, я певен, що знайшов би собі якісь справи на острові.

Їхні пальці переплелися, міцно-міцно, як морський вузол.

— Думаєш, у нас все вийде?

— Думаю, вийде, — розважливо відповів Павук. — А якщо ти мені набриднеш, то я завжди можу піти і робити щось інше. Не переймайся.

— О, я не переймаюся, — відказала Розі. І вона справді не переймалася. За її м'яким голосом ховалася сталь. Було очевидно, звідки вона в її матері.

ЧАРЛІ ВІДШУКАВ ДЕЙЗІ НА ШЕЗЛОНГУ НА ПЛЯЖІ. Йому здалося, що вона задрімала на осонні. Але щойно його тільок торкнулась її тіні, вона сказала, не розплющуючи очей:

— Привіт, Чарлі.

— Як ти здогадалась, що то я?

— Твій капелюх тхне сигарами. Думаєш його позбутися?

— Ні. Я ж казав. Сімейний спадок. Носитиму його, доки не помру, а тоді передам своїм дітям. То як, ти досі працюєш у поліції?

— Типу того. Мій начальник сказав, що вони собі там вирішили, ніби я дуже страждаю від нервового виснаження, спричиненого надміром роботи. Тому я на лікарняному, доки мені не покращає настільки, щоб я повернулася.

— Ага. І коли це трапиться?

— Не знаю. Можеш передати крем для загару?

У Чарлі в кишені була коробочка. Він видобув її та поклав на поруччя шезлонга.

— За хвилику. Ем, — пауза. — Знаєш, оскільки ми вже виставили себе на посміховисько під дулом пістолета... — він відкрив коробочку. — Оце тобі. Від

мене. Ну, Розі її повернула. Можемо замінити, якщо хочеш. Вибрати іншу. Напевне, ця тобі навіть не підійде розміром. Але вона твоя. Якщо хочеш. Гм. І я теж.

Дейзі взяла коробочку і дістала звідти обручку.

— Ну що ж, гаразд, — мовила вона. — Якщо тільки ти не робиш це все, щоб я віддала тобі лайм.

ТИГР КРОКУВАВ ПЕЧЕРОЮ. ВІН МЕТАВСЯ ТУДИ-СЮДИ перед входом, а хвіст роздратовано бив із боку на бік. Очі палали в темряві, ніби смарагдові смолоскипи.

— Весь світ і все належало мені, — лютував Тигр. — Місяць і зорі, і сонце, і історії. Все належало мені.

— Вважаю своїм обов'язком зауважити, — почувся тоненький голосок звідкись із глибини печери, — що ти це вже казав.

Тигр аж припинив метатись туди-сюди. Він розвернувся і попрямував углиб печери, ніби хутрянний килимок на гідравлічних пружинах. Так він скрадався, доки не підійшов до волячого скелета в кутку, а тоді тихенько сказав:

— Перепрошую?

Звідкись зі скелета почулось шарудіння. З-поміж ребер вистромився кінчик носа.

— Власне кажучи, я, так би мовити, погоджувався з тобою. От і все.

Маленькі білі пальчики відірвали від ребра шматок засохлого м'яса, і звідти вигулькнуло дрібненьке звірятко кольору брудного снігу. То міг бути

мангуст-альбінос, чи, можливо, якийсь вкрай незугарний тхір у зимовій шубці. У тваринки були очі смітюха.

— Весь світ і все належало мені. Місяць і зорі, і сонце, і історії. Все належало мені,—повторив Тигр. А тоді додав:— І належатиме знову.

Тигр втупився у крихітне створіння. А тоді одна здоровенна лапа без попередження впала, розтросила грудну клітку, розламала скелет на друзки, що смерділи падлом, і притисла тварину до підлоги. Та звивалася і крутилася, але звільнитись не могла.

— Ти тут,—заговорив Тигр, притиснувшись носом до малесенької голови блідої тварини,— тільки з моєї милості. Розумієш? Наступного разу, як ти мене роздратуєш, я відкушу тобі голову.

— *Мммг*, — пискнула тхороподібна істота.

— Тобі ж не дуже сподобається, якщо я відкушу тобі голову, правда?

— *Нннг*, — озвалося звірятко, корчачись під вагою лапи. Очі в нього були блідо-блакитні, ніби маленькі уламки льоду.

— То що, обіцяєш поводитися добре і сидіти тихо?—загарчав Тигр і трішки підняв лапу, щоб дати тварині відповіді.

— Так точно,—вкрай увічливо відповіло звірятко. А тоді одним хлюстким рухом вивернулось і вп'ялося зубами в тигрячу лапу. Тигр заволав від болю, смикнувся, змахнувши звірятком так, що те полетіло через всю печеру. Зачепивши кам'яну скелю, воно відскочило від виступу, а тоді брудно-білою стяжкою кинулось до задньої стіни, де стеля нависала низько над підлогою і де було вдосталь сховків

для маленької тваринки, місць, у яких її не дістав би жоден великий звір.

Тигр прокрався настільки глибоко, наскільки міг вміститися стоячи.

— Думаєш, я не можу зачекати? Рано чи пізно тобі доведеться звідти вилізти. Я нікуди не піду.

І Тигр ліг. Тоді заплющив очі і доволі правдоподібно захропив.

Десять через півгодини тигрячого хропіння бліда тваринка виборсалася з-під скелі і заковзала між тіннями до великої кістки, на якій досі лишалося вдосталь доброго м'яся—якщо, звісно, не лякати-ся певної другосортності, а тваринку це не лякало. У будь-якому разі, аби дістатись до кістки, тваринці довелося б минути Тигра. Звірятко скрадалось у тіні, а тоді наважилось на маленький тихенький крок.

Коли звірятко проходило повз поснулого Тигра, передня лапа випросталась, і пазур встромився у хвіст істоти, пришпиливши його до долівки. Іншою лапою Тигр притис шию істоти. Великий кіт розплющив очі:

— Відверто кажучи, схоже, що ми тут застрягли разом. Я прошу тебе тільки трішки постаратися. Не думаю, що ми колись станемо друзями, та можливо, зможемо навчитись терпіти одне одного.

— Я тебе почув,—відказала тхороподібна істота.—Як то кажуть, сидимо на сухому, б'ємось, як птах у клітці...

— Саме те, про що я й кажу. Просто навчися тримати язика за зубами.

— Буде добре, як зле мене.

— Ти знову мене дратуєш. Я намагаюсь пояснити тобі, що якщо ти мене не дратуватимеш, я не відкушу тобі голову.

— Ти постійно вживаєш фразу «відкушу тобі голову». Скажи, чи можу я припускати, що коли ти кажеш «відкушу голову», це можна вважати певним метафоричним зворотом, який мав би означати, що ти накричиш на мене, і припускаю, досить гучно?

— Це означає, що я відкушу тобі голову. Тоді розламаю її. Тоді пережую. А тоді проковтну, — пояснив Тигр. — Жоден з нас не вийде звідси, доки дитя Анансі не забуде, що ми тут. Здається, той вилупок підлаштував все так, що навіть якщо з самого ранку я тебе пришию, ти воскреснеш до середини дня. Тому не дратуй мене.

— Ну, що зранку не зробиш...

— Якщо ти скажеш «те вечером не догониш», я роздратуюся, і будуть серйозні наслідки. Не кажи. Нічого. Що може. Мене. Роздратувати. Зрозумів?

У печері на краю світу на хвильку запанувала тиша. Ї порушив тихенький тхорячий голос, який сказав:

— Безсумовно.

А тоді почав казати ще щось, але його раптово і дієво заткнули.

Далі тишу порушував тільки хрускіт.

ЧОГО ЗАЗВИЧАЙ НЕ ПИШУТЬ У КНИЖКАХ ПРО труни (бо це не дуже добрий маркетинговий хід), так це наскільки вони зручні.

Пан Нансі був своєю труною дуже задоволений. І тепер, коли все цікавеньке закінчилось, він вернувся до свого гробу і солодко задрімав. Час до часу він прокидався, згадував, де перебуває, а тоді повертався на інший бік і знову засинав.

Як уже зазначалося, могила — вкрай зручне місце, вже не кажучи про особистий простір, і там можна чудово залягти на дно. Два метри під землею, куди вже ближче до дна. *Ще років зо двадцять*, думалось панові Нансі, і можна подумати про те, щоб встати з мертвих.

Похорон неподалік змусив його розплющити одне око.

Пан Нансі чув їх нагорі: Калліанну Гітлер, ту жіночку, Бастамонте, і третю, худющу, вже не кажучи про табунець внуків, правнуків і праправнуків, які зітхали, голосили і виплакували очі за спочилою пані Данвідді.

Пан Нансі подумав, чи, бува, не вистромити руку і не схопити Калліанну Гітлер за литку. Він хотів це зробити, ще відколи тридцять років тому побачив у кінотеатрі під відкритим небом «Керрі». Але тепер, коли трапилась нагода, він зрозумів, що може протистояти спокусі. Якщо чесно, йому не хотілось завдавати собі клопоту. Вона заволає, її трафить шляк і вона помре, а клятий Сад Спочинку не гумовий, тут і так повно людей.

Та й узагалі, навіщо напружуватись. У цьому підґрунтовому світі є ще стільки гарних снів, які треба проспати. *Двадцять років*, постановив він. *Може, двадцять п'ять*. До того часу в нього можуть навіть

онуки завестися. Завжди цікаво подивитися, якими виявляться твої онуки.

Він чув, як над ним голосить і побивається Калліанна Гіглер. Тоді вона припинила схлипувати рівно настільки, щоб устигнути проголосити:

— Зрештою, мушу сказати, що вона прожила гарне життя. І довге. Коли ця жінка нас покинула, їй було сто три роки.

— Сто штири! — почувся роздратований голос з-під землі десь збоку.

Пан Нансі простягнув тоненьку руку і постукав по стінці новенької труни.

— Ану тихше, пані! — гаркнув він. — Дехто тут взагалі-то намагається поспати.

РОЗІ ДАЛА ПАВУКУ ЗРОЗУМІТИ, ЩО ХОЧЕ, АБИ ВІН знайшов нормальну роботу: таку, на яку треба вставати і ходити.

Тому вранці того дня, що передував виписці Розі з лікарні, Павук прокинувся рано і пішов до міської бібліотеки. Він залогінився до бібліотечного комп'ютера, зайшов в інтернет і дуже обережно підчистив ті рахунки Грема Коутса, які не змогли відшукати сили правопорядку на кількох континентах. Він організував продаж ферми з розведення коней в Аргентині. Купив маленьку фірму під ключ, перевів на її рахунки гроші і надав їй статусу благодійної. Від імені Роджера Бронстейна надіслав імейл, щоб найняти юриста, який вів би справи компанії, і натякнув останньому звернутись до такої собі панни Розі Ноа, колишньої мешканки Лондона, яка

зараз перебуває на Сан-Ендрюсі, і взяти її на роботу Творити Добро.

Розі взяли на роботу, і в першу чергу доручили знайти місце для офісу.

Наступні чотири дні Павук провів, вештаючись (а ночами — висипаючись) пляжем, який кільцем охоплював переважну частину острова, куштуючи їжу в кожному закладі, який траплявся йому на очі, аж доки не дістався Рибної Хатини Довсона. Він спробував смажених летючих риб, варені зелені фіги, курча на грилі і кокосовий пиріг, а тобі пішов прямісінько до кухні. Там він знайшов кухаря, який одночасно був власником закладу, і запропонував йому достатньо грошей, щоб той погодився вчити Павука куховарити і стати його бізнес-партнером.

Тепер Рибна Хатина Довсона — ресторан, а сам пан Довсон на пенсії. Часом Павука можна знайти у залі, а часом на кухні: якщо шукатимете, ви його помітите. Їжа тут найсмачніша на острові. Павук трішки потовстішав, але не настільки, як потовстішає, якщо й далі пробуватиме все, що приготував.

Але Розі не заперечує.

Вона трохи вчителює, трохи допомагає іншим, весь час Творить Добро, а якщо іноді й сумує за Лондоном, то ніколи цього не виказує. А ось матір Розі навпаки, весь час гучно розповідає про те, як скучила за тим містом, проте кожен натяк на те, щоб повернутись до Англії, сприймає як намагання розлучити її з її ненародженими (і, якщо вже на те пішло, навіть незачатими) онуками.

Ніщо не втішило б автора більше, ніж можливість запевнити вас, що повернення з цупких лап

смерті перетворило маму Розі на іншу людину: радісну жінку, у якої для кожного знайдеться добре слівце, і чий нововіднайдений смак до їжі можна порівняти тільки зі смаком до життя і всього того добра, що життя може запропонувати. Однак повага до правди вимагає цілковитої чесності, а правда полягає в тому, що мама Розі виписалась з лікарні цілковито собою, такою ж підозріливою і непривітною, як і раніше. Тепер, щоправда, вона нервовіша і спить з увімкненим світлом.

Вона заявила, що продасть свою лондонську квартиру і переселиться в ту точку світу, куди переселяться Розі з Павуком, щоб бути біля онуків. Час від часу вона пускає шпильки щодо відсутності онуків, щодо живучості та якості Павукових сперматозоїдів, частоти і позицій, у яких відбуваються сексуальні стосунки Розі і Павука, і натякає, що штучне запліднення не таке вже й дороге. Дійшло до того, що Павук почав серйозно роздумувати, чи не припинити спати з Розі взагалі, просто щоб побісити її маму. Він міркував про це приблизно одинадцять секунд одного дня, коли мама Розі показувала їм копію журнальної статті, де йшлося про те, що Розі варто стояти на голові півгодини щоразу після того, як вони покохались. Увечері Павук поділився з Розі цими роздумами. Та розсміялась і сказала, що матері у спальні однаково нема, і що вона не збирається ні для кого стояти на голові після сексу.

Пані Ноа має квартиру у Вільямстауні, неподалік від житла Павука і Розі. Двічі на тиждень хтось із численних небожів і небог Калліанни Гігглер заскакує до неї, пилюсочить, витирає пил зі скляних

фруктів (вощані фрукти просто розтанули на острівній спеці), готує трохи їжі і залишає її в холодильнику. Часом мама Розі їсть, а часом — ні.

ЧАРЛІ ТЕПЕР СПІВАК. ЙОГО РОЗМ'ЯКШЕНІСТЬ майже повністю зникла. Зараз він стрункий чоловік у фірмовому капелюсі-борсаліно. У нього безліч різнокольорових борсаліно, але улюблений — зелений.

У Чарлі є син. Його звать Маркус, йому чотири з половиною, і йому притаманні такі глибокі відчуття власної гідності і серйозність, які бувають тільки в маленьких дітей і гірських горил.

Більше ніхто не називає Чарлі Товстуном, і, щиро кажучи, іноді він за цим сумує.

Стояв ранній літній ранок, і вже світало. З сусідньої кімнати долинали якісь звуки. Чарлі дав Дейзі поспати. Він тихенько виборсався з ліжка, взяв футболку і шорти, зайшов у кімнату й побачив, що син сидить на підлозі голяка і грається дерев'яним потягом. Обоє вдягнули футболки, шорти і шльопанці, Чарлі нап'явив капелюха, і вони разом вирушили на пляж.

— Тату? — спитав малий. Він виставив щелепу з таким виглядом, ніби щось обмірковував.

— Так, Маркусе?

— Хто був найкоротшим президентом?

— Маєш на увазі, найнижчим?

— Ні, у днях. Хто був найкоротшим?

— Гаррісон. Підхопив запалення легень на інавгурації і помер. Був президентом сорок з чимось днів, і більшість із них вмирав у своєму кабінеті.

— Ага. А найдовше хто був?

— Франклін Делано Рузвельт. Був президентом три повні терміни і помер під час четвертого. Роззуємося тут.

Вони поставили взуття на камінь і пішли далі, до хвиль, вгрузаючись пальцями у вологий пісок.

— Звідки ти знаєш стільки всього про президентів?

— Коли я був малий, мій тато думав, що мені корисно буде побільше вивчити про них.

— Ага.

Вони зайшли до води, прямуючи до валуна, який з'являвся тільки у відпливах. За якийсь час Чарлі підняв хлоп'я і посадив собі на плечі.

— Татку?

— Так, Маркусе?

— Петунія каже, що ти знаменитий.

— А хто така Петунія?

— В дитсадку. Каже, що її мама має всі твої диски. І любить слухати твій спів.

— Ясно.

— То ти знаменитий?

— Не дуже. Тільки трішечки, — Чарлі поставив Маркуса на вершечок валуна, а тоді видряпався нагору сам. — Добре, готовий співати?

— Так!

— Що б тобі хотілося заспівати?

— Улюблену пісеньку.

— Не знаю, чи ця пісня їй сподобається.

— Сподобається, — в голосі Маркуса звучала певність стін і гір.

— Добре. Три... Чотири!

Вони разом заспівали «Жовту пташинку», яка того тижня саме була Маркусовою улюбленою пісню, тоді наступну за улюбленістю, «Гулянку зомбі», а тоді і третю за улюбленістю — «Із-за гір вона приїде». Зір у Маркуса був кращий, ніж у Чарлі, тому він першим побачив її, коли вони доспівували «Із-за гір вона приїде», і почав махати.

— Он вона, татку!

— Ти впевнений?

Ранкове марево розмивало край неба і моря до блідої білості, і Чарлі, примружившись, придивився до горизонту:

— Нічого не бачу.

— Вона пірнула. Скоро буде тут.

Почувся сплеск, і вона виринула прямісінько перед ними. Вона плюскотілась і хлюпалась на відстані руки на камені поряд із ними, зі сріблястим хвостом, зануреним в Атлантичний океан, із намістом краплин на лусці, із довгим помаранчево-червонястим волоссям.

Тепер вони співали втрьох — чоловік, хлопчик і русалка. Вони заспівали «Леді-мандрьоху» і «Жовту субмарину», а тоді Маркус навчив Русалку слів пісні з заставки до «Флінтстоунів».

— Він нагадує тебе в дитинстві, — сказала русалка.

— А ти хіба мене знала?

— Ви з батьком гуляли пляжем, — усміхнулась вона. — Твій тато... Дуже поштивий був пан. — А тоді зітхнула. Ніхто не зітхає так, як русалки. І додала: — Вам час повертатись. Скоро приплив.

Русалка відгорнула довгі коси назад і знову пірнула в океан. Тоді підняла голову, торкнулась уст

пучками пальців і послала Маркусу прощальний повітряний поцілунок, перш ніж остаточно щезнути під водою.

Чарлі взяв сина на плечі, і вони почовгали морем назад до пляжу, де малий зісковзнув назад на пісок. Чоловік зняв борсаліно і вдягнув малому на вуха. Капельюх був на сина завеликий, але той заусміхався.

— Агов, — мовив Чарлі, — хочеш щось покажу?

— Ага. Але я хочу сніданок. Хочу оладків. Не, вівсянку. Не, оладків.

— Глянь-но, — Чарлі почав витанцьовувати чечітку, босоного відбиваючи ритм на піску.

— Я теж так можу! — заявив Маркус.

— Справді?

— Дивися, тату! — і малий теж зміг.

Чоловік і хлоп'я протанцювали піском усю дорогу додому, наспівуючи вигадану просто на ходу пісню без слів, яка продовжувала лунати навіть після того, як вони пішли снідати.

*Ніл Гейман,
31 грудня 2004*

Зміст

ПЕРШИЙ РОЗДІЛ, <i>у якому переважно йдеться про імена й кривні зв'язки</i>	9
ДРУГИЙ РОЗДІЛ, <i>де йдеться про те, що трапилося після похорону</i>	37
ТРЕТІЙ РОЗДІЛ, <i>у якому відбувається сімейне возз'єднання</i>	61
ЧЕТВЕРТИЙ РОЗДІЛ, <i>підсумований вечором вина, жінок і пісень.</i>	85

П'ЯТИЙ РОЗДІЛ,
у якому ми дізнаємось
про численні наслідки
наступного ранку 105

ШОСТИЙ РОЗДІЛ,
у якому Чарлі
не вдається потрапити додому
навіть на таксі 139

СЬОМИЙ РОЗДІЛ,
у якому Чарлі вирушає
в далеку дорогу 181

ВОСЬМИЙ РОЗДІЛ,
у якому горнятко із кавою
стає у великій пригоді 217

ДЕВ'ЯТИЙ РОЗДІЛ,
коли Чарлі відчиняє двері,
а з Павуком
трапляються фламінго 243

ДЕСЯТИЙ РОЗДІЛ,
у якому Товстуну Чарлі
доводиться побачити світ,
а Мейв Лівінгстон невдоволена 267

ОДИНАДЦЯТИЙ РОЗДІЛ,
у якому Розі вчиться
відмовляти незнайомцям,
а Товстун Чарлі здобуває лайм. 309

ДВНАДЦЯТИЙ РОЗДІЛ,
у якому Чарлі робить
декілька речей
уперше в житті 345

ТРИНАДЦЯТИЙ РОЗДІЛ,
який для декого
виявляється нещасливим 373

ЧОТИРНАДЦЯТИЙ РОЗДІЛ,
який виводить
кілька підсумків 415

Ніл Гейман.
Американські боги
696 сторінок

ISBN 978-617-7498-66-6

Замовляйте на сайті
kmbbooks.com.ua

Вийшовши друком майже двадцять років тому, «Американські боги» відразу стали класикою. Доторкніться до таємниць і чарів цієї книги, відкривши ювілейне видання. «Американські боги» із доповненнями та розширеннями, доданими автором, — це один із шедеврів єдиного і неповторного Ніла Геймана та справжня перлина сучасної прози.

Для читачів віком від вісімнадцяти років.

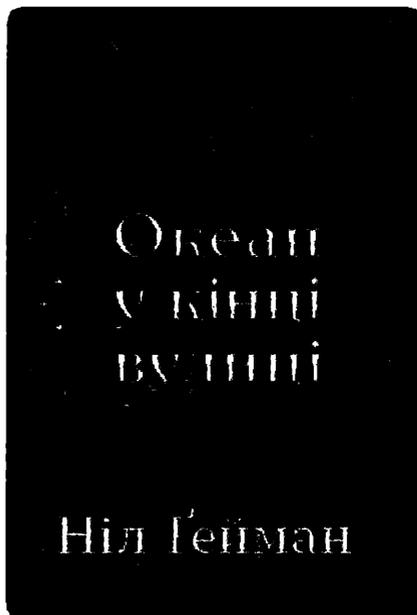
Це історія Тіні — чоловіка, якого випустили з тюрми одразу після того, як його дружина та найкращий друг загинули в автокатастрофі, і якого наймає своїм охоронцем, водієм і попіхачем загадковий фігляр, пан Середа. Так починається темна і химерна мандрівка Тіні, впродовж якої його спіткає безліч чудернацьких персонажів, чії долі химерним чином переплелися із його власною. А все тому, що під спокійною поверхнею повсякдення закипає буря — епічний герць за кожну душу Америки — і Тінь опинився прямисінько на її шляху.

Ніл Гейман.
Океан у кінці вулиці
256 сторінок
з ілюстраціями

ISBN 978-966-948-207-5

Замовляйте на сайті
kmbooks.com.ua

Ви добре пам'ятаєте своє дитинство? А ви впевнені, що ваші спогади абсолютно точні? Що, як раптом найпотаємніші з них заховані, мов дитячі іграшки на дні забитої дорослими речами шафи, і лише повернувшись у місця, де ви вирости, ви згадаєте, як усе було насправді?

Дивовижна казка для дорослих — часом добра, часом зла, часом страшна і моторошна — від «рок-зірки сучасної літератури» Ніла Геймана запрошує читача у подорож лабіринтами спогадів. Головний герой книги згадує семирічного себе і всі ті речі, які з ним траплялися у дитинстві: часом добрі, часом злі, часом страшні і моторошні. Повернувшись на сільську вулицю свого дитинства, він згадує також дивовижну сусідську дівчинку Летті Гемсток, яка обіцяла його захищати попри все. Сидючи на березі ставка, який Летті вперто називала океаном, він згадує те, що волів би забути.

№1 у списку бестселерів 2013 року за версією The New York Times, категорія фантастики;

Літературно-художнє видання

Ніл Гейман
Дітлахи Анансі

Головний редактор *В. Александров*
Відповідальний редактор *О. Петік*
Літературні редактори *А. Пітих, К. Пітих*

ТОВ «Видавнича група КМ-БУКС»
04060, Київ, вул. Олега Ольжича, 27/22, офіс 3
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів
видавничої продукції ДК № 5006 від 06.11.2015

info@kmbooks.com.ua
www.kmbooks.com.ua

Замовляйте наші книжки в інтернет-магазинах:
www.kmbooks.com.ua +380 (44) 228 78 24
www.bukva.ua +380 (44) 359 0 369

З питань гуртових закупівель звертайтеся:
у Києві: +380 (44) 237 70 25
у Львові: +380 (32) 245 01 71, +380 (67) 370 77 90

Повний асортимент наших книжок представлений у книгарнях
української національної мережі «Буква»
www.bukva.ua +380 (44) 237 70 24

Центральний магазин «Буква»:
м. Київ, вул. Богдана Хмельницького, 3-Б
+380 (44) 279-64-38

Формат 84×108/32.
Умов. друк. арк. 23,52. Обл.-вид. арк. 17,35. Наклад 2500.
Замовлення № 19-365.

Віддруковано на ПрАТ «Білоцерківська книжкова фабрика»
Свідоцтво серія ДК № 5454 від 14.08.2017 р.
09117, м. Біла Церква, вул. Леся Курбаса, 4.
Тел./Факс (0456) 39-17-40
E-mail: bc-book@ukr.net; сайт: <http://www.bc-book.com.ua>

Бог помер —

а його дітлахи здійсмають безлад!

Пам'ятаєте пана Нансі з «Американських богів» — галантного добродія при капелюсі та в канаркових рукавичках, який завжди має кумедну оповідку напохваті? Так от, він помер. Помер, якщо вже відверто, геть неоконкретним вином, створивши всім навколо самі лише незручності. Та, зрештою, ця історія — зовсім не про нього...

Товстун Чарлі (зовсім не огрядний чоловік, якщо ви мене запитаете; але цим прізвиськом його нагородив рідний татко — а такі прізвиська чіпляються намертво, як жулика до підшви кедів) живе собі тихим життям у Лондоні, зводить цифри у таблички на роботі, а вечорами бачиться із красунею-нареченою Розі... Ні-ні, не подумайте ні про які непристойності! Справа між закоханими рухасться до весілля, і, звісно ж, чудовою ідеєю було б запросити татка Чарлі, аби той і помирився із сином, чи не так?

Чарлі впевнений, що це все лише накличе на нього халепу, але не знаходить аргументів, щоб заперечити коханій та її матері. І тоді, навідавшись у місія свого дитинства, у Флориду, Чарлі дізнається не тільки те, що його батько помер, осоромивши свою родину, і не тільки те, що його батько був одним із богів, — а й те, що всі божественні сили успадкував брат Чарлі, про якого той геть забув до сьогодні. І от тепер халепа справді починається!

**Карколомна пригода від Ніла Геймана —
автора бестселерів *The New York Times***

ISBN 978-966-948-206-8

9 789669 482068